

GLĂȘUL BISERICII

REVISTA OFICIALĂ
A SFINTEI MITROPOLII A UNGROVLAHIEI

ANUL XXX, Nr. 11 — 12 - NOIEMBRIE — DECEMBRIE 1971

GLĂȘUL BISERICII

REVISTA OFICIALĂ
A SFINTEI MITROPOLII A UNGROVLAHIEI

ANUL XXIX Nr. 11 — 12
NOIEMBRIE - DECEMBRIE
1971

Redacția și Administrația: Sectorul Cultural-Social al Arhiepiscopiei Bucureștilor
Str. Patriarhiei Nr. 21 — Sectorul V

COMITETUL DE REDACȚIE

PREȘEDINTE :

Prea Fericitul Părinte

JUSTINIAN
Mitropolitul Ungrovlahiei
și Patriarhul României

VICEPREȘEDINȚI :

P. S. Dr. **ANTIM**
Episcopul Buzăului

P. S. **CHESARIE**
Episcopul Dunării de Jos

MEMBRI :

P. S. Dr. **ANTIM TÎRGOVIȘTEANUL**
Episcop vicar patriarhal

P. C. Pr. **ALEXANDRU IONESCU**
Vicar mitropolitan

REDACTOR RESPONSABIL :

P. C. Pr. **PETRE F. ALEXANDRU**
Consilier cultural mitropolitan

C U P R I N S U L

REDACȚIA, 30 Decembrie — ziua Republicii

1037

PASTORALE

- Prea Fericitul Părinte Patriarh JUSTINIAN, *Pastorală la Nașterea Domnului* 1040
P. S. Episcop ANTIM al Buzăului, *Pastorală la Nașterea Domnului* 1044
P. S. Episcop CHESARIE al Dunării de Jos, *Pastorală la Nașterea Domnului* 1048

ÎNDRUMĂRI PASTORALE ȘI OMILETICE

- Pr. Prof. NICOLAE BORDAȘIU, *La Duminica a XXIV-a după Rusalii* 1053
Pr. Conf. ȘTEFAN C. ALEXE, *La Duminica a XXV-a după Rusalii* 1056
Pr. DAVID POPESCU, *La Duminica a XXVII-a după Rusalii* 1058
Pr. CORNELIU SAVA, *La Duminica a XXX-a după Rusalii* 1062
Pr. Asist. DUMITRU RADU, *La a doua zi de Crăciun* 1064
Diac. P. I. DAVID, *Steaua Nașterii și magii de la răsărit* 1068

PENTRU PACEA A TOATĂ LUMEA

- REDACȚIA, *Acțiuni în slujba păcii (noiembrie—decembrie)* 1072
Prof. O. BUCEVȘCHI și A. MANOLACHE, *Știri ecumenice* 1075

ARTICOLE ȘI STUDII

- Pr. Prof. MIHAIL BULACU, *Învățătura de credință ortodoxă* 1082
GH. BOGDAPROSTE, *Hristologia după Epistola către Evrei* 1088
Prof. M. DRĂGULIN, *Traducerile biblice ale lui Gala Galaction și prețuirea lor în cultura română* 1100

DOCUMENTARE

- PAVEL CHIHAIA, *Biserica Voievodului Nicolae Alexandru din Cîmpulung-Muscel (partea a II-a) (a: 1352—1633)* 1109
Pr. NIȚȘOR CAZACU și MATEI CAZACU, *Hirotoniile săvârșite în Eparhia Mitropoliei Ungrovlahiei între anii 1834—1852. Partea a II-a, A (1840—1843)* 1120
Pr. ALEXANDRU-ARMAND MUNTEANU, *Ghid bibliografic, pe teme și probleme din publicațiile revistei mitropolitane «Glasul Bisericii»* 1142

VIAȚA BISERICESCĂ ÎN CUPRINSUL MITROPOLIEI

ASISTENT, <i>Lucrările Adunării Eparhiale a Sîntei Arhiepiscopii a Bucureștilor</i>	1159
REDACȚIA, <i>Cea de a IV-a Conferință de orientare a preoșilor din Arhiepiscopia Bucureștilor (decembrie 1971)</i>	1168
ASISTENT, <i>Serbarea colindelor de Crăciun și Anul nou la Institutul și Seminarul teologic din București</i>	1172
ASISTENT, <i>Biserica din parohia Făcăieni, Județul Ialomița</i>	1176
ASISTENT, <i>Biserica Sfîntul Gheorghe-Vechi din Ploiești</i>	1177
ASISTENT, <i>Biserica Sfîntul Nicolae-Băneasa, din Capitală</i>	1180
ASISTENT, † <i>Preotul Ioan S. Dumitrescu</i>	1181
ASISTENT, † <i>Preotul Marin I. Tîrnăcop</i>	1182
ASISTENT, † <i>Preotul Gheorghe N. Ionescu</i>	1183
ASISTENT, † <i>Preotul Ilie Ciobănele</i>	1186
ASISTENT, † <i>Preotul Rădescu Ioan</i>	1187
ASISTENT, † <i>Ioan Struc</i>	1187

EPISCOPIA BUZĂULUI

CRONICAR, <i>Știri din Eparhia Buzăului</i>	1188
Pr. SANDU TUDOR, <i>Primii ani de învățămînt public în județul Buzău</i>	1192

EPISCOPIA DUNĂRII DE JOS

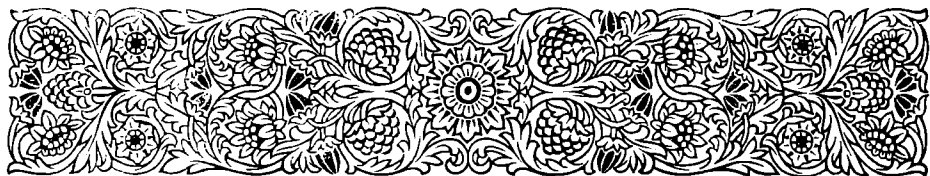
CRONICAR, <i>Știri din Eparhia Dunării de Jos</i>	1198
Pr. CONSTANTIN CRONȚ, <i>Școlile de pe lîngă biserici în Galați</i>	1203

RECENZII

<i>Buletinul Monumentelor Istorice</i> , XL, nr. 3, București, 1971, 112 p. de Prof. N. STĂNCULESCU	1208
Adriana Niculiu, <i>Gala Galaction, Omul și scriitorul prin el însuși</i> , Editura Cartea Românească, 1971, 277 p., de Pr. GHEORGHE NĂSTASE	1212
Prof. Univ. Ștefan Bărsănescu, <i>Pagini nescrise din istoria culturii românești sec. X—XVI</i> , București, Editura Academiei R. S. România, 1971, 304 p., de Prof. VICTORIA POPOVICI	1217
<i>Note bibliografice</i> , de Prof. O. BUCEVSCHI, P.V.I. și ADRIAN N. POPESCU	1220

A N E X A

<i>Colinde populare: Iată vin colindători, Sus în vîrfurile muntelui, Gazde mari, nu mai dormiți</i> , de TIBERIU BREDICEANU; <i>Noi umblăm și colindăm</i> , de M. BÎRCĂ; <i>În Betleem s-a născut Hristos</i> , de VASILE I. POPOVICI; <i>Praznic luminos</i> , de TIMOTEI POPOVICI	I—XVI

30 DECEMBRIE — ZIUA REPUBLICII

Au trecut 24 de ani de la proclamarea Republicii și pășim cu toții în anul împlinirii a unui sfert de veac de o aleasă viață pentru poporul român, constituind una dintre cele mai însemnate și mai rodnice epoci pe care le poate încrusta un neam pe răbojul istoriei sale. De aceea, ziua de 30 Decembrie pentru poporul nostru și pentru fiecare cetățean luat în parte, nu este numai o simplă aniversare și o zi cu valoare de simbol, ci și o recapitulare vie a tuturor marilor lupte și cuceriri pe care le-au înfăptuit într-un sfert de veac oamenii muncii din patria noastră.

Privind înapoi peste ani, vedem distanța enormă de la «România, eminentamente agricolă» pînă la ampla industrializare a României Socialiste și vom distinge profilul măreț al omului nou, făuritor al vieții sale noi și constructor al viitorului său strălucit.

Pe meridianele economice și sociale ale vremii și pe coordonatele morale ale contemporaneității, cetățeanul patriei noastre, făuritor al realizărilor Republicii, își impune conștiința, energia, munca și umanitarismul său, ca să zidească o țară industrială, civilizată și modernă. Viața patriarhală a satului de altădată a dispărut și distanța dintre oraș și sat s-a micșorat enorm. Prin pătrunderea electrificării și industrializării la sate, avem azi o agricultură modernă și rodnică și o trecere rapidă din zona rurală la zona unui urbanism ce suie toate treptele de sistematizare oferind o viață și un confort cu un standard ridicat.

Creionînd ușor graficul realizărilor economice și sociale numai ale ultimului an, putem sublinia cu mîndrie unele realizări deosebite ca : producția industriei României din 1971 este egală cu mai mult de două ori producția industrială a anului 1950. România a obținut în acest an producții de cereale superioare ; comerțul interior a depășit cifra altor ani.

Anii Republicii noastre se desprind în mod deosebit din crugul vremii patriei prin impresionantele realizări ale creației noastre tehnice și populare. Operele actuale primesc dimensiuni mărețe. Ele se măsoară cu impresionante hidrocentrale ca cea de la Porțile de Fier sau Bicaz, cu marile complexe de la Galați, Slatina sau Borzești, se calculează cu miile de mașini și tractoare ce ies de la Brașov sau Pitești și se măsoară în kw./ore. Această maturizare a economiei și fertilizare a spiritului uman arată consolidarea puternică a înțelepciunii și conștiinței marilor mase de oameni ai muncii, prin grija față de viitoarele

generații, prin aplicarea învățămîntului general obligatoriu la 10 ani și prin crearea atîtor zeci de școli profesionale, Institute și Facultăți pentru pregătirea tineretului.

De aceea, putem afirma cu deosebită satisfacție că azi, în pragul celei de-a XXV-a aniversări a Republicii, oamenii de știință, de artă și de cultură și-au dat adeviziunea și energiile lor la lucrările de construire pe vechea vatră românească, a culturii moderne a poporului nostru.

În problemele de relații externe Republica Socialistă România a așezat la baza politicii sale principiile prieteniei, colaborării și cooperării cu statele socialiste și cu toate țările de care ne leagă năzuințe comune, proiectînd pe fondul activității sale idealurile eterne ale păcii, civilizației și progresului, ale suveranității naționale și neamestecului în treburile interne.

Dacă problema păcii și securității în Europa și în lume a preocupat totdeauna opinia publică mondială și cronicarii au înscris în letopisețele lor aceste frămîntări, astăzi această problemă constituie o condiție însăși a vieții și existenței noastre. În vederea acestei realizări s-a simțit necesară ținerea unei conferințe generale europene pentru securitate în Europa. În privința aceasta concepția colectivă și individuală a întregului nostru popor a fost exprimată de numeroase ori de Președintele Consiliului de Stat al R. S. România, Dl. Nicolae Ceaușescu. Astfel D-sa spunea de curînd : «În Europa s-au realizat noi pași pe calea destinderii și colaborării între state ; s-au creat premise mai favorabile pentru trecerea la pregătirea conferinței generale europene în vederea înfăptuirii securității pe acest continent. România va participa activ la pregătirea conferinței, la lucrările acesteia, la instaurarea unui climat de securitate, care să asigure independența și suveranitatea statelor, să asigure dezvoltarea colaborării științifice, economice și culturale între națiunile continentului nostru».

Această poziție și conștiință a poporului nostru este un rod al Republicii, care a dat libertate și a creat condiții marilor mase de oameni ai muncii să-și spună cuvîntul în problemele majore ale vieții de azi. Acestea confirmă cele mai înalte sentimente de umanitarism ce au fost mărturisite de delegații patriei noastre de la înălțimea marilor tribune ale lumii, sau cu ocazia vizitelor reciproce dintre reprezentanții României Socialiste și reprezentanții diferitelor țări. Toate au ridicat prestigiul Republicii Socialiste România în fața întregii opinii mondiale, iar activitatea și cuvîntările Președintelui Consiliului de Stat, Dl. Nicolae Ceaușescu au fost publicate și popularizate în numeroase țări din lume.

Acest spirit de umanitarism, de prețuire pentru oameni, de înțelegere, cooperare și coexistență între state și popoare a fost experimentat în patria noastră cu toate naționalitățile conlocuitoare, garantîndu-li-se tuturor toate drepturile constituționale egale, libertatea de a se instrui în limbile materne, libertatea de conștiință, libertatea religioasă etc.

Toate aceste drepturi, roade ale Republicii și ale legilor noi, au fost salutate și îmbrățișate cu toată inima de Biserica Ortodoxă Română, inaugurînd și ea o eră nouă, de înțelegere între cultele interne, de acti-

vitare comună pe teren social, cultural și umanitar, iar în relațiile externe, o manifestare pozitivă și susținută pe linia ecumenismului și a apropierii Bisericilor.

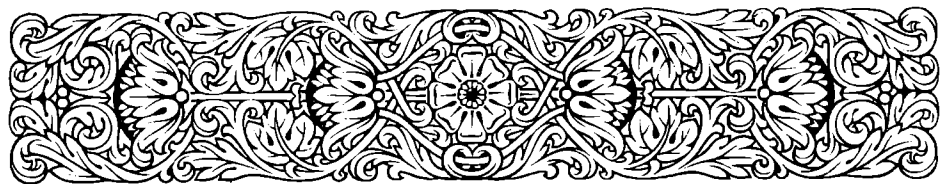
Acest duh de viață nouă, inaugurat de Biserica noastră în primul an al Republicii — 1948 — prin venirea în fruntea Bisericii Ortodoxe Române a Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, a crescut și s-a desăvârșit cu anii. Unificată prin revenirea la Biserica străbună a fraților greco-catolici, alimentată și orientată pe linia «apostolatului social» și de sprijinire a muncii și aspirațiilor poporului român, Biserica Ortodoxă Română și preoțimea ei, și-a desfășurat și a slujit în întreaga sa activitate măreața operă de ridicare și propășire a patriei noastre socialiste și a credincioșilor săi.

Socotind că aceasta este înalta ei misiune și menire în viața și în mijlocul credincioșilor ei, născută din porunca iubirii pentru aproapele, Biserica noastră, moștenitoare a tradiției sale, în frunte cu Sfintul Sinod, cu ierarhii și cu întreaga preoțime, au îndrumat pe credincioșii ortodocși spre idealurile de înfrățire, de muncă, de pace și de progres.

În pragul intrării în cel de-al XXV-lea an de la constituire — după 24 ani de frumoase și trainice realizări ale Republicii, Biserica Ortodoxă Română, prețuind la o înaltă valoare toate înfăptuirile țării, contribuie cu toată ființa ei, prin credincioșii săi la realizările poporului nostru și încredințează Conducerea de Stat de întreaga sa prețuire. Aduce prinosul ei de recunoștință tuturor acelor care, prin munca, înțelepciunea și abnegația lor, au contribuit la ridicarea prestigiului Patriei noastre în arena internațională.

Fiind comunitatea creștină care propovăduiește iubirea între toți, înțelegerea și bunăvoirea, Biserica noastră urează Republicii noastre realizarea tuturor planurilor sale și succes în strădaniile ei pentru pacea și securitatea întregii lumi. *Salus Reipublicae, concordia et pax omnium, suprema lex.*

PASTORALE

---

† J U S T I N I A N

DIN MILA LUI DUMNEZEU ȘI VOINȚA CLERULUI
ȘI DREPTCREDINCIOȘILOR CREȘTINI,
PATRIARH AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE,
LOȚIITOR AL SCAUNULUI DIN CEZAREEA CAPADOCIEI,
MITROPOLIT AL UNGROVLAHIEI ȘI ARHIEPISCOP
AL BUCUREȘTILOR

IUBITULUI NOSTRU CLER ȘI DREPTCREDINCIOȘILOR CREȘTINI, HAR ȘI PACE DE
LA DUMNEZEU, IAR DE LA NOI ARHIEREASCĂ BINECUVÎNTARE.

*«Vi s-a născut azi Mîntuitor, care este
Hristos Domnul, în cetatea lui David»
(Luca II, 11).*

Iubiții mei fii duhovnicești,

Prin post și rugăciune, prin spovedanie și împărtășanie, Biserica a pregătît pe fiii săi ca să primească Nașterea Domnului ; iar acum, în ziua sărbătoririi acestui dumnezeiesc praznic ea ne întîmpină și ne înalță sufletele cu cîntări ca aceasta : «Hristos se naște, măriți-L ; Hristos din ceruri, întîmpinați-L ; Hristos pe pămînt, înălțați-vă ; cîntați Domnului tot pămîntul și cu veselie lăudați-L popoare, că s-a preamărit».

Care este pricina acestei bucurii sfinte la care ne îmbie Biserica ?

După ce, în urma căderii în păcat a strămoșilor noștri, veacuri multe popoarele au umblat în întuneric și în umbra morții (Isaia IX, 2), — în ceasul sfînt al Nașterii Domnului Lumina și Soarele dreptății a răsărit peste ele. Cel care era «mai înainte de a fi lumea» (Ioan XVII, 5) ; Cel «prin care s-au făcut veacurile» (Evrei I, 2) ; Cel prin care «au fost făcute toate, cele din ceruri și cele de pe pămînt, cele văzute și cele nevăzute» (Coloseni I, 16) s-a coborît pe pămînt, chip omenesc luînd, pen-

tru «ca lumea să se mîntuiască prin El» (Ioan III, 17) și pentru ca să ne arate calea prin care putem să trăim aici pe pămînt o viață luminată și fericită și dincolo de viața aceasta să trăim în veci în lumina cea neînserată a Tatălui Ceresc.

Aceasta este deci cauza bucuriei pe care o trăiesc la Nașterea Domnului creștinii de pretutindeni.

Astăzi s-a împlinit făgăduința Tatălui dată lui Adam, că va trimite un Izbăvitor ; astăzi s-au împlinit proorociile făcute cu veacuri în urmă despre venirea lui Mesia, Cel făgăduit ; astăzi «taina cea din veac ascunsă și de îngeri neștiută» s-a descoperit oamenilor ; astăzi «Cuvîntul s-a făcut trup și s-a sălășluit între noi și am văzut slava Lui» (Ioan I, 14).

Iubiții mei ! Luînd trup omenesc Iisus Hristos a venit să ne răscum-pere din robia păcatului strămoșesc și a morții veșnice. Aceasta însă nu înseamnă că sîntem mîntuiți fără nici o sforțare din partea noastră. Prin faptul întrupării, Iisus Hristos a dat fiecăruia puțința să se mîntuiască, să cîștige mîntuirea, după cum El Însuși spune : «Împărăția cerurilor se ia prin stăruință și cei ce se silesc pun mîna pe ea» (Matei XI, 12). Fiindcă lucrarea de însușire de către fiecare credincios a harului dumnezeiesc adus de Hristos și fără de care nimeni nu se poate mîntui trebuia lăsată în seama cuiva, El a rînduit ca această lucrare să fie împlinită de către Sfinții Săi Apostoli, cărora le-a dat putere și poruncă să învețe și să sfințească pe credincioși, încredințîndu-i că va fi cu ei și cu cei ce vor crede Întrînsul, pînă la sfîrșitul veacurilor (Matei XXVIII, 19—20). Iar Sfinții Apostoli, la rîndul lor, au transmis această sarcină altor persoane pregătite în acest scop, hirotonind și așezînd pretutindeni episcopi și preoți, care au făcut și vor face același lucru cît va fi Biserica creștină, pînă la a doua venire a lui Hristos.

Iubiții mei fii sufletești,

Iisus Hristos a spus lămurit că va zidi Biserica Sa, care va cuprinde pe toți cei ce vor mărturisi că El este Fiul lui Dumnezeu (Matei XVI, 16—18). Iar altădată, vorbind despre aproapele nostru care ne greșește și nu vrea să se îndrepte, ne poruncește ca pe unul ca acesta să-l spunem Bisericii și dacă nici de Biserică nu va asculta, să-l socotim ca pe un pă-gîn și vameș (Matei XVIII, 17).

Iubiții mei, dar ce este și ce trebuie să înțelegem prin Biserică ? Dacă îndeobște, înțelegem lăcașul sfințit în care creștinii vin să învețe Cuvîntul lui Dumnezeu și să se sfințească, primind harul Său, — prin Biserică trebuie să înțelegem însă, în primul rînd, totalitatea celor ce cred în Hristos, așezămîntul care cuprinde pe toți cei ce intră în el prin sfîntul botez și doresc să obțină mîntuirea pe care Fiul lui Dumnezeu ne-a adus-o.

Scriptura Sfîntă ne spune că Biserica Domnului este un trup care are un Cap, pe Hristos și multe mădulare, credincioșii Săi. «Hristos este Capul Bisericii, trupul Său, al cărui Mîntuitor și este» spune Sfîntul Apos-

tot Pavel (Efeseni V, 23). «Precum într-un singur trup avem multe mădulare și mădulele nu au toate aceeași lucrare, așa și noi, cei mulți, un trup sîntem în Hristos, spune același Apostol, și fiecare sîntem mădulare unii altora» (Romani XII, 4—5), «și El este Capul trupului, adică al Bisericii» (Coloseni I, 18). Și în altă parte, tot dumnezeiescul Pavel spune: «Iar voi sînteți trupul lui Hristos și mădulare (fiecare) în parte» (I Corinteni XII, 27).

Este lucru lămurit, deci, iubirii mei, că Biserica este instituția, așezămîntului înființat de Domnul Hristos și statornicit pe temelia apostolilor (Efeseni II, 20), care pînă la sfîrșitul veacurilor are poruncă de la Intemeietorul său să învețe și să sfințească pe toți cei ce cred în El.

Numai în Biserică, prin împlinirea învățăturilor predate de ea, creștinii pot să-și mîntuiască sufletul, pentru că numai ea păstrează neștirbită învățătura Domnului Hristos și are de la El harul Său pe care-l împarte credincioșilor prin sfintele taine. De aceea, este un adevăr dogmatic de mare însemnătate, pe care fiii Bisericii noastre trebuie să-l cunoască și să nu-l uite, că în afară de Biserică nu există mîntuire.

Iubiții mei fii duhovnicești,

Arătîndu-vă că Biserica este totalitatea celor ce au crezut și cred în Domnul Hristos și au fost primiți la sînul ei prin taina Sfîntului Botez, trebuie iarăși să vă amintesc că din ea fac parte nu numai credincioșii care trăiesc în viața aceasta, ci și cei ce au trecut în viața de dincolo. Toți la un loc formăm Biserica, al cărei Cap este Hristos; noi însă, cei de aici, sîntem Biserica luptătoare, pentru că ne ostenim să ajungem la mîntuire printr-o viață trăită după învățătura Domnului, iar cei ce din veacuri au trecut în viața cealaltă cu credința în Hristos sînt Biserica triumfătoare, pentru că, împodobiți cu credința și nădejdea în Dumnezeu și cu fapte bune, după ce au luptat în această viață lupta cea bună, au trecut dincolo să ia dreapta răsplătire pentru viața lor pămîntească.

Credincioșii, deci, iubirii mei, își capătă mîntuirea numai în Biserică și numai în viața pe care o trăiesc pe pămînt. În acest scop, pentru ca ei să trăiască în lumea aceasta o viață fericită, Biserica se ocupă cu toată sîrguința de viața pămîntească a fiilor săi. Ea împletește propovăduirea punctelor sale de credință cu învățătura sa morală. Ea învață pe credincioși să fie buni, iubitori de aproapele, dreți, cinstiți, respectuoși, iubitori de pace, muncitori, să-și iubească țara în care s-au născut și trăiesc, să fie ascultători de mai marii lor care se îngrijesc de binele Patriei lor pămîntești, să-și respecte îndatoririle de soți, părinți, fii, să lupte împotriva răului etc.

Am dorit, iubirii mei, ca la acest luminat și dumnezeiesc praznic al Nașterii Domnului să vă amintesc una din învățăturile creștine de seamă pe care credincioșii noștri trebuie să o aibă mereu vie în sufletele lor. Nu mă îndoiesc că, știind ce este Biserica și ce însemnătate are pentru viața voastră sufletească, veți iubi-o, veți respecta-o și mai mult și veți împlini

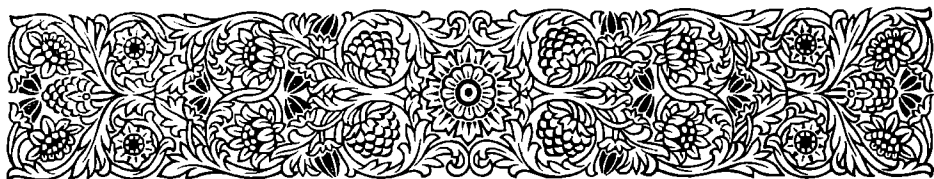
tot ceea ce ea vă învață. Învățătura Bisericii trăită de toți fiii săi face ca «pe pământ să fie pace și între oameni bunăvoire» (Luca II, 14), ca lumea «viață să aibă și din belșug să aibă» (Ioan X, 10) și totodată ca toți credincioșii să se mântuiască.

Iar eu, rugându-mă lui Dumnezeu pentru pacea lumii și înfrățirea tuturor oamenilor, așa cum au cîntat îngerii în noaptea sfîntă a Nașterii Domnului Hristos, și pentru mîntuirea voastră, vă trimit vouă și celor dragi ai voștri, cele mai calde urări de sănătate și fericire cu prilejul acestui dumnezeiesc praznic, iar Noul An, 1972, să vă aducă numai bucurii. Amin!

Al vostru iubitor părinte sufletesc,

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Justinian", with a long horizontal flourish underneath.

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

† A N T I M

DIN MILA LUI DUMNEZEU EPISCOP
AL DE DUMNEZEU-PĂZITEI EPARHII A BUZĂULUI

IUBITULUI NOSTRU CLER, CINULUI MONAHAL ȘI DREPTCREDINCIOȘILOR CREȘ-
TINI, HAR, MILĂ ȘI PACE DE LA DUMNEZEU, IAR DE LA NOI ARHIEREASCĂ
BINECUVÎNTARE.

«Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe
pământ pace, între oameni bunăvoire» (*Luca*
II, 14).

Iubiții mei fii duhovnicești,

«Taina cea din veac ascunsă și de îngeri neștiută» ni se descoperă
nouă acum.

Prăznuim cu dumnezeiască cuviință trupeasca naștere a Domnului
și Mântuitorului nostru Iisus Hristos — Dumnezeu adevărat din Dum-
nezeu adevărat.

Darul Duhului Sfânt ne-a adunat în sfintele și dumnezeieștile loca-
șuri, ca să primim cu bucurie fericita veste a Întrupării Domnului prin
viersuri de cântări și laude precum sînt scrise în sfintele slujbe ale
Praznicului.

Cum vom cuteza oare și cu ce slavoslovii să vă grăim cele pentru
Nașterea Domnului, «care fiind chipul lui Dumnezeu, deoființimea Sa
cu Dumnezeu n-a scotit-o un lucru răpit pe nedrept dar totuși s-a mic-
șorat pe Sine însuși, făcîndu-se asemenea oamenilor» (*Filip. II, 6—7*) ne
grăiește dumnezeiescul Apostol Pavel.

«Bucurați-vă și voi înșivă de aceasta și vă bucurați împreună cu
mine» (*Filip. II, 18*). El, Domnul și Mântuitorul nostru «a luat firea noa-
stră din curatele și fecioreștile sînguiiri ale Sfintei Fecioare Maria cu
venirea Sfîntului Duh și bunăvoința Tatălui celui de-a pururea veșnic»
(*Din Liturghier*).

Proorocirile despre Nașterea Domnului urmau să se adeverească
întocmai.

Proorocul Miheia zice: «Și tu Betleeme pămîntul lui Iuda nicide-
cum nu ești mai mic între voievodatele poporului Meu Israil» (*Matei*
II, 6).

S-a plinit întocmai această proorocie. Și iată cum ne grăiește Sfântul Evanghelist Luca : «În zilele acelea a ieșit poruncă de la Cezarul August să se înscrie toată lumea. S-a suit atunci și Iosif din cetatea Nazaret în Iudeia la o cetate a lui David care se cheamă Betleem, pentru că el era din casa și neamul lui David, ca să se înscrie cu Maria, logodnica sa, care era grea. Pe cînd erau ei acolo, Mariei i-a venit vremea să nască. Și a născut pe Fiul său Întîiul-Născut, L-a înfășat și L-a culcat în iesle pentru că ei n-au avut loc în casa de oaspeți» (Luca II, 1, 4—7).

Iată cum Dumnezeu s-a folosit de acest recensămînt făcut de un împărat fălos care voia să știe cîți supuși are sub porunca lui ; zicem s-a folosit de această înscriere pentru împlinirea proorociilor cu privire la nașterea Domnului și ne-a dat o dovadă sigură despre aceasta.

Vestea întrupării Domnului a fost adusă de către un înger păstorilor «care mîncau pe cîmp și străjuiau noaptea cu rîndul împrejurul turmei lor» (Luca II, 8). Iată zice îngerul : «Vă vestesc bucurie mare care va fi pentru tot poporul că astăzi în cetatea lui David vi s-a născut un Mîntuitor, care este Hristos Domnul» (Ibidem).

Sfînta Biserică ne vestește venirea Domnului Iisus zicînd : «Hristos se naște, măriți-L, Hristos din ceruri întîmpinați-L, Hristos pe pămînt, înălțați-vă...».

Magii de la Persida aduc daruri, aur, smirnă și tămîie și se închină noului-născut — Pruncului Iisus în Betleem, călăuziți de o stea luminoasă.

Iată pîrga din alte neamuri vine și ea să se închine Domnului Iisus.

Ne întoarcem privirea cu ochii sufletești către Peștera de la Betleem și vedem Pruncul înfășat în scutece și culcat în ieslea cea săracă sub duioasele priviri ale Maicii Sale, Sfînta Fecioară Maria. Ea a născut și fecioară a rămas. Împreună cu Biserica zicem și noi despre taina nașterii : «Cum să nu ne mirăm de Nașterea Ta cea dumnezeiesc-omească cu totul cinstită?... Ai născut fără de tată pre Fiul în trup, pre Cel născut din Tatăl mai înainte de veci fără mumă, care nici cum n-a răbdat schimbare sau amestecare sau despărțire, ci a păzit întreagă osebirea amîndurora firilor...» (Dogmatica, gl. III). Deci, cu adevărat Sfînta Fecioară Maria este Maica lui Dumnezeu, iar noi o supracinstim pentru că este mai cinstită decît Heruvimii și mai mărită fără de asemănare decît Serafimii.

Aceasta este marea Taină a creștinătății, căci un Dumnezeu a venit pe pămînt, cum ne spune Sfîntul Ioan Gură de Aur.

«Domnului nostru Iisus Hristos i se mai zice Emanuil» ce se tălmăcește în graiul nostru «Cu noi este Dumnezeu».

I se mai dă denumirea de «Noul Adam», pentru că a venit în lume pentru ca să zidească chipul lui Adam celui din Rai, cel stricat de pătimii.

Copilăria și-a petrecut-o în Galileea și «propășea cu înțelepciunea, cu vîrsta și cu harul înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor» (Luca II, 52).

Realitatea persoanei și a lucrării Sale pentru mîntuirea noastră sînt binecunoscute nouă tuturor fiilor Bisericii noastre. El și-a dat viața pe cruce ca preț de răscumpărare pentru noi. Să-i aducem acum ca daruri,

credița, nădejdea și dragostea noastră. Să-L rugăm să ne dea duhul înțelepciunii, al înțelegerii și al temerii de Dumnezeu.

Magii de la Persida, călăuziți de o stea, au venit, I s-au închinat, I-au adus daruri : aur, tămâie și smirnă și s-au întors în țara lor pe altă cale, căci Irod voia să ucidă pe Pruncul Iisus.

Iubiților,

Vă scriem acestea pentru ca bucuria voastră să fie desăvârșită (I Ioan I, 4).

Cântarea îngerească : «Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace între oameni bunăvoire» (Luca II, 14) a răsunit deasupra Peșterii, de lângă Betleem căci aci s-a născut Mîntuitorul Hristos, numit în cîntarea lui Isaia proorocul «Domn Păcii». Ce poate fi mai bun și mai frumos decît pacea, bunul suprem al vieții noastre ?

«Pacea noastră este El, care a făcut din două feluri de oameni unul și a dărîmat zidul care îi despărțea» (Efes. II, 14).

Pacea cu semenii noștri o vom avea cînd vom aduce la îndeplinire cele spuse de Sfîntul Apostol Pavel, care zice : «Să nu caute nimeni numai de ale sale, ci fiecare și de ale altora» (Filip. II, 4).

Trebuie neîncetat, să ne rugăm pentru «pacea a toată lumea» și să luptăm pentru sălășluirea ei în lume.

Înțelepții noștri Conducători ai Patriei depun toate străduințele pentru pacea și colaborarea dintre toate popoarele lumii, aducînd în felul acesta o contribuție importantă la realizarea păcii și înfrățirea popoarelor lumii, așa după cum ne este cunoscut tuturor.

Biserica noastră strămoșească își aduce contribuția ei apreciată în acest sens. Sfîntul Sinod, în frunte cu Prea Fericitul Patriarh Justinian, prin pastoralele adresate credincioșilor Bisericii, ne îndeamnă să fim luptători și făcători de pace, știut fiind că : «Fericii făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema» (Matei V, 9).

Ca părinte duhovnicesc al vostru, vă îndemnăm să vă îndepliniți cu sfințenie toate datoriile cetățenești cu sîrg, tragere de inimă și cu deplină conștiință, contribuind la binele, fericirea obștească și înflorirea scumpei noastre Patrii. Să respectăm viața de familie, luptînd pentru alungarea tuturor neajunsurilor care o primejduiesc. Părinții să se îngrijească de buna creștere și educația copiilor, iar aceștia să asculte și să-și respecte părinții.

Să nu dați uitării datoria de a munci cu toată inima, căci munca este o poruncă dumnezeiască și «cel ce nu vrea să muncească nici să nu mănînce» (II Tes. III, 10) spune Sfîntul Apostol Pavel.

Să nu înstrăinați sau să risipiți avutul obștesc. Să dați dovadă de răspunderea ce trebuie s-o aveți în această privință.

«Numai ce este adevărat, ce-i vrednic de laudă, orice faptă bună numai aceea să gîndiți» (Filip. IV) 8).

Sfînta noastră Biserică, ca o mamă bună vă îndeamnă să îndepliniți toate datoriile cetățenești cu tragere de inimă.

Prea Fericitul nostru Patriarh cheamă pe toți cucernicii preoți, să vă fie sfătuitori și de folos. În această privință și-a definit lucrarea aceasta «Apostolat social». Primiți toate acestea cu voie bună și adâncă convingere.

Toate acestea le putem socoti ca daruri din partea noastră la Nașterea Domnului Iisus ; El este «Fiul Omului» și a venit pentru noi oamenii inaugurînd veacul umanității. Să urmăm sfintele și dumnezeieștile Sale învățături pentru a duce o viață plăcută lui Dumnezeu și oamenilor.

Vă îmbrățișăm cu toată căldura duhovnicească, vă binecuvîntăm și ne rugăm Marelui Păstor Ceresc ca să ne dăruiască pace și să ne bucurăm din plin de toate darurile trupestii Sale nașteri.

«Harul Domnului Iisus Hristos să fie cu voi cu toți».

Al vostru rugător fierbinte către Dumnezeu,

† *ANTIM*,
Episcop al Buzăului

† C H E S A R I E

*DIN MILA LUI DUMNEZEU EPISCOP AL EPARHIEI DUNĂREA DE JOS,
INTREGULUI CLER ȘI TUTUROR CREDINCIOȘILOR DIN ACEASTĂ EPARHIE :
HAR, MILĂ ȘI PACE DE LA DUMNEZEU-TATĂL ȘI DE LA DOMNUL NOSTRU
IISUS HRISTOS, IAR DE LA SMERENIA NOASTRĂ ARHIEREASCĂ BINECUVÎNTARE.*

«Iată Fiul Meu pe care L-am ales, Iubitul
Meu întru care a binevoit sufletul Meu»
(Matei XII, 18).

Iubiților fii duhovnicești,

Prăznuim astăzi cu sufletul plin de bucurie, slăvita Naștere a Domnului nostru Iisus Hristos. De aceea, ca în fiecare an vă chem cu dragoste în Domnul la prăznuire și zicem împreună cu cântarea Bisericii : «Veniți să vedem credincioșii unde s-a născut Hristos ; să urmăim drept aceea unde merge steaua cu magii, împărații de la răsărit. Îngerii cântă neîncetat acolo, păstorii fluieră cântare vrednică zicînd : Slavă întru cei de sus, Celui ce s-a născut astăzi în peșteră din Fecioara și de Dumnezeu Născătoarea în Betleemul Iudeii» (Sedealna I).

Deci și noi, iubitorii de praznic, ascultînd chemarea să facem astăzi împreună o călătorie cu ochii sufletului nostru spre locurile sfinte ale Nașterii, să vedem Pruncul dumnezeiesc, oamenii de atunci și împrejurările în care s-a născut El.

Iubiților,

Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos, este una dintre cele mai mari minuni pe care le-a făcut Dumnezeu pe pămînt, pentru mîntuirea noastră.

Această minune, a fost săvîrșită de Dumnezeu, dar pentru aceasta El s-a servit și de mijlocitori. Îngerii din ceruri au vestit nașterea Pruncului Iisus și voia lui Dumnezeu pentru pacea și pentru mîntuirea noastră. Oamenii au oferit ca vas sfînt al Întrupării pe Preacurata Fecioara

Maria. Cerul a dat steaua; pământul peștera. Păstorii și magii filozofi au adus darurile și credința lor curată pentru Prunc, ca pentru Dumnezeu cel adevărat.

La plinirea vremii, iubiților, când toate erau pregătite pentru venirea Fiului lui Dumnezeu în lume, Arhanghelul Gavriil a fost trimis din cer de la Dumnezeu, să vestească Fecioarei Maria din Nazaretul Galileii că a fost aleasă să fie mamă a lui Mesia.

Cum va fi această a întrebat Fecioara, deoarece eu nu știu de bărbat? Gavriil i-a răspuns atunci: «*Duhul Sfânt se va pogori peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri; vei lua în pîntece și vei naște Fiu. Acesta va fi mare și Fiul Celui Preaînalt se va chema*» (Luca I, 35).

Fecioara Maria cunoștea bine profețiile despre Mesia, de aceea, aflînd că ea va fi mama Lui, s-a bucurat și a zis: «*Iată, roaba Domnului sint, fie mie după cuvîntul tău*» (Luca I, 38).

Din acea clipă Fecioara a conceput pe Mesia, împlinindu-se ceea ce a spus Proorocul: «*Iată, Fecioara va lua în pîntece și va naște Fiu și vor chema numele Lui Emanuel*» (Isaia VII, 14).

După cele scrise de prooroci, Mîntuitorul trebuia să fie din neamul lui David împăratul și să se nască în Betleem.

Așa a fost. Fecioara Maria era din neamul lui David, iar Pruncul s-a născut în Betleem.

Anume, în vremea aceea, Cezar August, stăpînitorul lumii romane, a dat poruncă ca să se înscrie toți locuitorii din împărăția sa. Decretul acesta privea și Țara Sfîntă care se afla sub stăpînirea romanilor.

În privința recensămîntului, astăzi fiecare cetățean este înscris acolo unde se află el. La evrei însă, în timpurile vechi, când ei erau împărțiți în triburi, ca și pe vremea Mîntuitorului, oamenii erau înscrși în localitatea de unde era obirșia familiei de care aparțineau. Sfîntul Iosif Logodnicul, ca și Fecioara Maria erau din neamul lui David, străbunicul lor, care era din Betleem. De aceea, Sfîntul Iosif a trebuit să plece la Betleem și împreună cu el a mers și Fecioara Maria.

După o călătorie de cîteva zile, ei au ajuns la Betleem. Le trebuia acum o locuință, că era noapte și vreme de iarnă, iar fecioara presimțea că trebuie să nască. Toate casele de oaspeți erau însă ocupate. Sfîntul Iosif nu s-a descurajat atunci și a găsit totuși un adăpost. Știa că în împrejurimile orașului se afla o peșteră în care păstorii își adăposteau turmele. Au mers acolo și au găsit adăpostul căutat. După aceea, îndată Fecioara Maria a născut Pruncul dumnezeiesc, bucuria ei și așteptarea cea mare a neamurilor. L-a născut mai presus de fire, fără durerile nașterii, rămînînd fecioară ca și mai înainte de naștere. De aceea, Preacurata Născătoare de Dumnezeu Maria se numește și Pururea Fecioară.

Astfel, a venit pe lume Mîntuitorul Iisus Hristos. El a venit în simplitate și sărăcie, pentru că și oamenii din lumea veche trăiau în simplitate și sărăcie.

Dacă Nașterea Domnului a fost tăinuită pentru ceilalți oameni din afara familiei, din cauza primejdiei care venea din partea regelui Irod, din acest moment Dumnezeu o descoperă și aduce în jurul Pruncului oameni de inimă, oameni buni, ospitalieri și credincioși, care au împlinit

cele de trebuință pentru Sfînta Familie și au luat apărarea Pruncului. Acestora Biserica întregă le rămîne pe veci recunoscătoare.

În acea noapte, cînd s-a născut Pruncul Iisus, nu departe de peșteră, se aflau niște păstori cu turmele lor și cum stăteau ei de strajă, deodată împrejurul lor a strălucit o lumină cerească, iar un înger al Domnului s-a ivit în fața lor și le-a spus : *«Nu vă temeți, că iată vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul. Că vi s-a născut azi Mîntuitor, care este Hristos Domnul. Semnul după care îl veți cunoaște este că veți afla un prunc culcat în iesle. În același timp ei au văzut mulțime de îngeri care cîntau : Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pămînt pace, între oameni bunăvoie»* (Luca II, 14). După ce au plecat îngerii, păstorii au alergat la peșteră și acolo au aflat pe Maria și pe Iosif și Pruncul culcat în iesle. Și văzînd, au spus celor de față ce li s-a grăit lor despre Prunc, și toți se mirau de cuvintele lor, iar Maica Sfîntă păstra toate acestea ca pe o comoară în inima ei.

În a opta zi după naștere, părinții au pus numele Pruncului Iisus, care însemnează Mîntuitor. Acest nume este mai presus de orice nume, pentru că El ne mîntuiește de păcatele noastre.

La 40 de zile după naștere a urmat o altă bucurie pentru Sfînta Familie, îmbisericierea Pruncului. Pentru aceasta El a fost adus pentru prima dată în Biserica din Ierusalim, unde se aflau mulți preoți și credincioși. Acolo El a fost primit în brațe de Dreptul Simeon, care L-a binecuvîntat și L-a recunoscut că El este Mîntuitorul cel așteptat, Mesia, iar Preacuratei Maici i-a spus : *«Iată, Pruncul acesta este pus spre căderea și spre ridicarea multora și ca un semn care va stîrni împotriviri. Și prin sufletul tău va trece sabia»* (Luca II, 34—35).

Cuvintele acestea au căzut greu în inima mamei. Ele prevesteau dureri mari pentru ea și pentru Prunc. Pătîmirea lor avea să înceapă curînd după acele zile, nu însă înainte de a trăi o altă mare bucurie, aceea de a primi închinarea magilor, care căutau să afle pe Dumnezeuul cel adevărat, nou-născut.

Cînd au venit magii Sfînta Familie se afla în Betleem.

De unde veneau magii ? Din răsăritul țării sfînte, din Persia și Mesopotamia, adică din acele părți ale Orientului, unde oamenii învățați, cunoșteau mersul stelelor și undă se păstra o veche tradiție de la Valaam că Mîntuitorul se va naște din poporul iudeu și va fi vestit de o stea. *«Îl văd, dar acum încă nu-l, a zis Valaam cu 15 veacuri mai înainte, îl privesc, dar nu de aproape ; o stea răsare din Iacob ; un toiag se ridică din Israel»* (Numeri XXIV, 17).

Magii aceștia din răsărit, urmărind stelele cerului, au observat la un moment dat o stea necunoscută care se mișca în spațiu altfel decît celelalte stele. Gîndindu-se că aceasta ar putea fi steaua despre care profețise Valaam au pornit pe urma ei, doritori să afle pe Mesia și să I se închine Lui. Steaua mergea înainte, iar ei călătoreau pe urma ei. Cînd au ajuns la Ierusalim, steaua nu s-a mai văzut. Crezînd că au ajuns la capătul călătoriei, ei au început să întrebe prin oraș : Unde este regele iudeilor, cel ce s-a născut ? că am văzut steaua Lui la răsărit și am venit să ne închinăm Lui.

Regele Iudeii de atunci era tiranul Irod. Auzind această veste el s-a tulburat. Se temea că-și va pierde tronul. Trebuia deci să scape de Prunc, dar cum să-L găsească ? A chemat pe preoți și pe cărturari și i-a întrebat unde trebuie să se nască Hristos ? Ei au răspuns : în Betleem. A chemat apoi pe magi și le-a spus : mergeți în Betleem și cercetați cu de-amănuntul despre Prunc și dacă-L veți afla să-mi vestiți și mie ca să vin și să mă închin Lui.

Magii au pornit deci spre Betleem. Cum au ieșit din Ierusalim, steaua le-a apărut din nou și ei au mers pe urma ei pînă cînd steaua s-a oprit deasupra locului unde se afla Pruncul. Ei au intrat înăuntru și mare a fost bucuria lor cînd, după o călătorie atît de lungă au aflat Pruncul și pe mama Lui. Ei s-au închinat Pruncului, au proslăvit pe Dumnezeu și au mulțumit că i-a învrednicit să-L cunoască.

Apoi, au oferit Pruncului Iisus daruri bogate : aur, tămîie și smirnă, unind astfel credința cu fapta cea bună.

În vremea aceasta, cînd la Betleem era bucurie, la Ierusalim, Irod, plin de mînie, aștepta întoarcerea magilor cu nerăbdare. Magii însă n-au mai venit pe la el. Dumnezeu i-a înștiințat că Irod vrea să ucidă Pruncul și atunci ei au fugit pe altă cale în țara lor. Tot așa și Iosif, a primit poruncă de la Dumnezeu : ia Pruncul și pe mama Lui și fugi în Egipt și să stai acolo, pînă îți voi spune. Astfel a scăpat Pruncul de moartea pe care l-o pregătise tiranul. N-au scăpat însă pruncii din Betleem și din împrejurimi. Ei au fost uciși, crezînd crudul Irod că printre ei se află și Hristos.

Iubiților,

Am înfățișat pe scurt momentele mai însemnate legate de Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos și am văzut că venirea Lui în lume nu a fost ușoară. Viața Lui a fost pusă în primejdie de la început, dar Dumnezeu și oamenii de inimă i-au purtat de grijă și l-au salvat din toate împrejurările grele în care s-a aflat.

Lipsa de locuință, frigul iernii, sărăcia, ura lui Irod, toate au fost învinse. Au fost învinse nu cu puterea, ci cu bunătatea și cu dragostea. În Pruncul Iisus s-a întîlnit dragostea lui Dumnezeu și bunătatea Lui, cu dorința de pace și de mîntuire a oamenilor. Întru El, după cum zice Psalmistul : *«Mila și adevărul s-au întîmpinat. Dreptatea și pacea s-au sărutat. Adevărul din pămînt a răsărit și dreptatea din cer a privit»* (Ps. LXXXIV, 11—12). De aceea, El a biruit toate acele protivnicii și curse și a îmbogățit sufletele oamenilor cu pacea și cu blîndețea Lui de Prunc nevinovat.

Iubiților, de la Pruncul Iisus noi ne întoarcem la pruncii noștri. Ei sînt speranța noastră, sînt binecuvîntarea lui Dumnezeu pentru întărirea familiei și a viitorului poporului nostru. Hristos locuiește în fiecare copil și ne cere să avem grijă de el. De aceea, ca familia sfîntă, ca păstorii, ca magii și ca cei care l-au fost Lui de sprijin, să purtăm grijă de

copiii noștri. Ei au nevoie de dragostea noastră, a părinților, de munca și de sprijinul nostru, pentru a-i pregăti pentru viață, ca să fie folositori poporului nostru, iar noi să le servim lor drept exemplu de trăire.

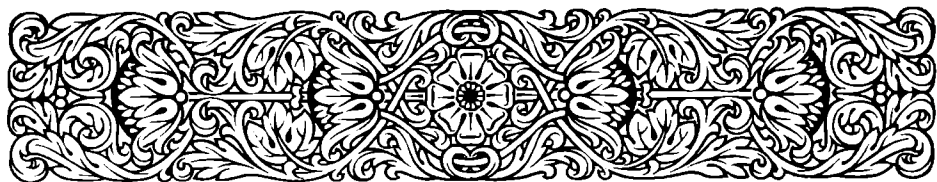
Înainte de toate, pruncii au nevoie de pace : Pace în familie, pace în societate, pace în lume. «*Pe pământ pace și între oameni bunăînvoire*» au vestit îngerii la nașterea Pruncului Iisus. «*Pe pământ pace și între oameni bunăînvoire*» vestim și noi cu poporul nostru și cu popoarele din întreaga lume. Omenirea este dornică de pace, de pacea cea adevărată, care înfrățește pe oameni și îi înobilează sufletește. De aceea și proorocul Isaia se ruga zicînd : «*Doamne, revarsă pacea Ta peste noi*» (Isaia XXVI, 12).

Această pace iubiților, să se întărească întrucît ea este aurul, smirna și tămîia pe care le putem aduce ca daruri Pruncului Iisus de ziua nașterii Lui, precum și tuturor fiilor Bisericii și ai Patriei noastre scumpe.

Vă îmbrățișez, iubiții mei fii duhovnicești și doresc ca bucuria și pacea voastră să fie depline de aceste mari sărbători ale credinței noastre ortodoxe și pentru Anul cel Nou care va începe în curînd.

Al vostru către Dumnezeu de tot binele rugător,

† CHESARIE
Episcopul Dunării de jos

ÎNDRUMĂRI PASTORALE ȘI OMILETICE

LA DUMINICA A XXIV-A DUPĂ RUSALII

În convorbirea pe care învățatul fariseu Nicodim a avut-o cu Mîntuitorul, în taina nopții, recunoscîndu-I puterea, zicea: «Nimeni nu poate face minunile pe care le faci Tu, dacă nu este Dumnezeu cu El» (Ioan III, 2).

În ambianța de rugăciune și înălțare sufletească din această Duminică, Sfînta Evangheligie ne-a readus în actualitate două din faptele pe care le-a săvîrșit Mîntuitorul, fapte care au umplut de uimire nu numai pe Nicodim ci și pe toți cei care-L înconjurau pe Iisus, și anume: vindecarea femeii care de 12 ani avea curgere de sînge și apoi, învierea din morți a tinerei de 12 ani, unica fiică a lui Iair, mai-marele Sinagogii din Capernaum (Luca VIII, 41—53).

Dacă ne gîndim la faptul acesta din urmă numai, învierea din morți este și pentru noi creștinii de azi un fapt extraordinar, ca și pentru cei care au fost atunci de față și au văzut cu ochii lor minunea. Dar pînă cînd fiica lui Iair a fost readusă din moarte la viață și redată părinților îndurerăți de moartea unicului lor copil, Mîntuitorul mai săvîrșise și alte minuni, de care auzise și Iair care se rugase pentru fiica lui, cît și mulțimile care-L înconjurau pe Iisus. Pentru că de la începutul activității Sale în lume «vindeca toată boala și toată neputința în popor» — cum zice Sf. Evanghelist Matei. «Și s-a dus vestea despre El în toată Siria, și aduceau la El pe toți cei care se aflau în suferințe, fiind cuprinși de multe boli și de chinuri, pe demonizați, pe lunatici, pe slăbănogi, și El îi vindeca. Și mulțimi multe mergeau după El» (Matei IV, 23—25).

Față de persoanele uimite de această apariție extraordinară, față de cei care alergau după El și-L înconjurau, Mîntuitorului Iisus Hristos, arătînd o nemărginită dragoste, «I s-a făcut milă și a tămăduit pe bolnavii lor» (Matei XIV, 14).

Cei ce nu văd, orbii, Îl simt trecînd pe drum și strigă după El: «Miluiește-ne pe noi Fiul lui David» (Matei IX, 27), cei ce nu pot merge sînt purtați pe pat și coboriți prin acoperișul casei (Marcu II, 4), duhu-

rile rele din cei îndrăciți se cutremură (Marcu V, 7), gura celor muți se dezleagă (Luca XI, 14) iar cei leproși se curăță de boală (Matei VIII, 1—4), pentru că Iisus Hristos, ca Unul ce avea putere, pe toți îi vindeca. Atita suferință cerea multă iubire, iubire pe care numai Dumnezeu o putea avea, ca să treacă peste ura și clevetirea saducheilor și fariseilor, care spuneau că face minunatele Lui lucrări cu domnul demonilor.

Înaintemergătorul și botezătorul Ioan, cel care cu mâna lui îl botezase, cel care auzise glas din cer mărturisind : «Acesta este Fiul meu cel iubit» (Matei III, 17), cel care L-a arătat lumii : «Iată mielul lui Dumnezeu» (Ioan I, 29), auzind de faptele săvârșite de Iisus, a trimis la El pe doi din ucenicii săi ca să-L întrebe : «Tu ești Cel ce va să vină sau să așteptăm pe altul ?» (Luca VII, 19). Nu că n-ar fi știut Ioan cine este Iisus, nu că n-ar fi avut certitudinea divinității Lui, ci ca să se convingă ucenicii săi. Și acestora Mîntuitorul le răspunde : «Spuneți ce auziți și vedeți : orbii își capătă vederea și schiopii umblă, leproșii se curătesc și surzii aud, iar morții înviază» (Matei XI, 2—5).

Da, și morții înviază căci Iisus Hristos nu numai că vindeca pe cei bolnavi, ci — așa cum ni s-a istorisit și în Sfînta Evanghelie de azi, a înviat și morții : pe fiul văduvei din Nain (Luca VII, 11—17), pe fiica lui Iair (Luca VIII, 41—53) și pe Lazăr, fratele Martei și al Mariei (Ioan XI, 1—10).

Frați creștini, în fața unor asemenea fapte deosebite nu-i de mirare că «uimirea i-a cuprins pe toți și slăveau pe Dumnezeu» cum spune Sf. Evanghelist Luca (V, 26), deoarece Cuvîntul Întrupat, Mîntuitorul nostru Iisus Hristos a început să vindece boli și să învieze morții. Ori aceste minuni nu le putea face nimeni «dacă nu este Dumnezeu cu el» (Ioan III, 2) cum recunoaște Nicodim. Ele, minunile, veneau să adeverească ceea ce Mîntuitorul va spune Apostolilor la sfîrșitul activității Sale pe pămînt : «Datu-Mi-s-a toată puterea, în cer și pe pămînt» (Matei XXVIII, 18).

În lumina acestor minuni pe care le-a făcut Domnul, s-au clădit convingerile și credința puternică a primilor creștini. Ele sînt dovada dumnezeirii lui Iisus Hristos, așa cum consemnează în veacul I, Iosif Flaviu care, în cartea sa «Antichități iudaice» scrie că Iisus «săvîrșea fapte minunate».

Iisus Hristos Fiul lui Dumnezeu vine ca desăvîrșire și încununare a descoperirii dumnezeiești începută odată cu zidirea noastră. Prin învățătura Sa divină, prin cuvîntul Său, Mîntuitorul nostru, Dumnezeu Cuvîntul arăta calea spre mîntuire. Minunile pe care le face Iisus Hristos sînt semnele prin care să ne încredințeze de dumnezeirea descoperirii și învățăturii Sale. Dumnezeu este cel dintîi și cel mai mare făcător de minuni, ca unul care este însuși izvorul lor. Minunile pe care Mîntuitorul le-a făcut, dovedesc obîrșia și puterea Sa dumnezeiască, așa cum El însuși spune : «Lucrurile pe care Mi le-a dat Tatăl să le săvîrșesc, aceste lucruri pe care le fac Eu, mărturisesc pentru Mine că Tatăl M-a trimis» (Ioan V, 36) (*Cartea de învățătură*).

Minunile, arătate în cele patru evanghelii sînt «fapte dumnezeiești mai presus de mintea și puterea omenească. Ele sînt fapte săvîrșite în

natura, în firea văzută numai de puterea lui Dumnezeu; întrec legile minții și ale firii și se fac în momente extraordinare hotărîte de Ziditor» (*Cartea de învățătură*). Minunile făcute de Mîntuitorul au fost săvîrșite pentru a fi slăvit Dumnezeu de lume și a crede că El este Mesia cel adevărat. Minunile formează o caracteristică a activității Mîntuitorului și o dovadă a divinității Sale. Ele au un caracter deosebit de alte minuni săvîrșite mai înainte de întruparea Mîntuitorului fie de Moise, fie de Ilie (III Regi XVII), fie de Elisei (IV Regi, IV și XIII) cît și de cele săvîrșite după Mîntuitorul de Sfinții Apostoli sau de Sfinții Bisericii creștine. Toți săvîrșeau minunile numai prin puterea divină dată de sus prin Sfîntul Duh, în mod cu totul excepțional și ocazional, și numai ca să arate mărirea și puterea lui Dumnezeu, nu a celor care le săvîrșeau.

Minunile săvîrșite de Mîntuitorul Hristos erau o manifestare permanentă a puterii Lui, El le-a săvîrșit în tot timpul vieții Sale, cînd a vrut, și asupra oamenilor — ca vindecările, și asupra firii — ca potolirea furtunii și a mării, și asupra Sa însuși — ca Schimbarea la față, culminînd cu preamărită Învierea Sa din morți. Prin moarte și înviere Iisus Hristos Domnul a răscumpărat lumea, de aceea El este Mîntuitorul tuturor oamenilor.

Dacă Mîntuitorul a vindecat bolnavii, dacă a făcut să tacă vîntul și să se potolească marea, dacă a făcut ca Petru să nu se scufunde, sau dacă a înviat morții, nu înseamnă că au încetat bolile, că s-au oprit pe totdeauna furtunile sau că a dispărut moartea. Mîntuitorul a făcut aceste minuni, spre a putea cunoaște omenirea de atunci, și mai tîrziu noi cei de azi, puterea și dumnezeirea Sa și a-L urma, pe calea mîntuirii.

Întreaga operă a răscumpărării se compune din fapte ale puterii și iubirii divine, care s-a manifestat prin minuni ce numai la Dumnezeu sînt cu putință.

Astăzi însă mijloacele noastre de mîntuire sînt suficiente. Descoperirea divină s-a împlinit cu Mîntuitorul Hristos, care a lăsat Bisericii Sale învățătura cea mîntuitoare a Sfintei Sale Evanghelii și Sfintele Taine.

Biserica este o teofanie, o arătare tainică a dumnezeirii, este trupul tainic al lui Iisus Hristos, în care găsim mîntuirea.

În sînul Bisericii, noi putem să trăim frumusețea și măreția învățaturii pe care a predicat-o și a minunilor pe care Iisus Hristos Domnul le-a făcut. În virtutea lor, să credem că El este Fiul lui Dumnezeu și mai ales să trăim după cuvîntul Lui și să ne unim cu El prin împărtășirea cu Sfînta Euharistie.

Și cînd din ușile Sfîntului Altar ne vine chemarea: «cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste să ne apropiem», să putem spune — gîndindu-ne la minunile și faptele Domnului nostru Iisus Hristos: «cred Doamne și mărturisesc că Tu ești cu adevărat Hristos, Fiul lui Dumnezeu celui viu, care ai venit în lume să mîntuiești pe cei păcătoși». Amin.

Pr. Prof. N. BORDAȘIU

LA DUMINICA XXV-A DUPĂ RUSALII (Aproapele nostru, omul de lângă tine și de pretutindeni)

În sfânta Evanghelie care s-a citit astăzi (Luca X, 25—37), un învățător al Legii a ispitit pe Mîntuitorul, întrebînd ce să facă el pentru a moșteni viața de veci. Răspunsul a venit tot din partea celui ce pusese întrebarea, care a rezumat Legea veche în cuvintele: «Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău, din toată inima ta și cu tot sufletul tău și din toată virtutea ta și din tot cugetul tău, iar pe aproapele ca însuși pe tine».

Desigur că acest răspuns arăta limpede calea spre moștenirea vieții viitoare: iubirea față de Dumnezeu și iubirea față de aproapele pe măsura iubirii de sine, adică împlinirea poruncii iubirii ca expresie a relației duble a omului, cu Dumnezeu și cu aproapele.

Învățătorul Legii pune în continuare o întrebare care provoca printre iudeii acelor vremuri răspunsuri diferite, și anume: «Și cine este aproapele meu?» Într-adevăr, pentru «poporul ales» al lui Dumnezeu, care avea o concepție formată despre relația cu alte neamuri, socotind ca «aproapele» numai pe cei care făceau parte din acest neam, întrebarea de mai sus pare că a fost adresată cu intenția de a pune în încurcătură pe Mîntuitorul. Așa cum proceda de obicei, Domnul nostru Iisus Hristos a răspuns printr-o pildă, pe înțelesul tuturor, din care cei de față scoteau învățăturile potrivite. De data aceasta, la întrebarea: «Cine este aproapele meu?», El rostește minunata pildă a Samarineanului milostiv.

Fără îndoială că și noi, creștinii de azi, sîntem mișcați și aprobăm atitudinea samarineanului față de cel căzut între țilhari, bătut și jefuit. Totuși, în mod firesc, ne întrebăm cine este aproapele nostru și ce datorii avem față de el?

Sfînta Evanghelie de azi ne-a înfățișat o întîmplare din care se pot scoate învățături deosebit de importante pentru relațiile dintre semeni.

În pilda Samarineanului milostiv, în afară de omul care a căzut în suferință, sînt aduși în față pe rînd, trei feluri sau trei categorii de oameni, și anume: țilharii care l-au dezbrăcat, l-au rănit și au plecat, lăsîndu-l pe jumătate mort; un preot și un levit, care călătoreau pe același drum, l-au văzut și au trecut pe alături și samarineanul, căruia i s-a făcut milă, a venit la el, i-a legat rănila, l-a dus la o casă de oaspeți și i-a purtat de grijă. Cu alte cuvinte, sînt înfățișiți: omul împotriva omului, omul pe lângă om și omul pentru om. Dintre aceștia, a fost acceptat, în concluzie, samarineanul cel milostiv, care n-a ținut seama de faptul că neamul său era disprețuit de evrei, care n-a întreat pe cel ce avea nevoie de ajutor, nici cărui popor îi aparține și nici de ce credința este, ci fără să șovăie, i-a acordat ajutorul său pentru simplul considerent că «i s-a făcut milă».

În Vechiul Testament se găsesc numeroase locuri în care se vorbește despre datoria de a prețui, ajuta și a iubi pe aproapele. Proorocul Isaia vorbește despre «unirea fraților și prietenia vecinilor» (XXVIII, 7),

apreciază că «bărbatul bun se pune chezaș pentru aproapele» (XXIX, 17) și îndeamnă : «Pentru toată nedreptatea să nu te mîinii pe aproapele și nimic nu face cu fapte semețe» (X, 6) sau : «Ajută pe aproapele tău după puterea ta» (XXIX, 23). De asemenea, în *Pildele* lui Solomon citim : «Cel care nu bagă în seamă pe prietenul său, săvîrșește un păcat, iar cel ce se îndură de sărmani e fericit» (XIV, 21) sau : «Pe prietenul tău și pe prietenul tatălui tău nu-i părăsi și în casa fratelui tău nu intra în ziua restrîștii tale. Mai bun e un vecin aproape de tine, decît un frate departe» (XXVII, 10). După cum se vede însă în nici unul din aceste locuri nu se precizează cine este aproapele, lăsînd să se înțeleagă că pentru poporul evreu, sfera noțiunii de aproapele era identică cu sfera etnică. Întrebarea Mîntuitorului adresată învățătorului Legii, din pilda de astăzi : «Care din acești trei, ți se pare că a fost aproapele celui ce a fost căzut între tilhari» și răspunsul : «Cel care a avut milă de el ?» lărgeste concepția Vechiului Testament cu privire la aproapele, punînd ca semn de recunoaștere al acestuia, un sentiment profund uman : mila.

După învățătura creștină, aproapele nu este numai cel ce face parte dintr-o familie sau dintr-un neam, ci este orice om, fără nici un fel de deosebire, este omul de lingă tine și de pretutindeni, căci spune Sfîntul Apostol Pavel : «Nu este iudeu, nici elin, nu este nici rob, nici slobod, nu este parte bărbătească nici femeiască, ci voi toți una sinteți, întru Hristos Iisus» (Galat. III, 28).

Ultimul îndemn al Domnului nostru Iisus Hristos din pilda Samarianului milostiv este : «Du-te și fă și tu la fel!» Este un îndemn care ni se adresează și nouă astăzi. Prin firea sa, omul este făcut să trăiască împreună cu semenii săi. Ceva îl atrage către aproapele său, de ajutorul căruia are nevoie pentru dezvoltarea însușirilor proprii și pentru împlinirea trebuințelor sale de viață. În aceste împrejurări, el are anumite îndatoriri față de semenul său. Acestea sînt : cinstirea și respectarea aproapelui și dragostea și dreptatea față de aproapele.

Cinstirea aproapelui este recunoașterea vredniciei pe care o are fiecare semen al nostru, ca om, de la Dumnezeu și în fața lui Dumnezeu. În această privință, Sfîntul Apostol Pavel îndeamnă : «Cu dragoste frățescă unul pe altul iubind, cu cinstea unul pe altul mai mare făcînd!» (Rom. XII, 10). La fel și Sfîntul Apostol Petru : «Pe toți cinstiți, frăția iubiți» (I Petru II, 17).

Datoria de căpetenie față de aproapele este iubirea acestuia. Aceasta înseamnă a-i dori și a-i voi aproapelui binele vremelnice și veșnic și a lucra pentru a-i face acest bine. Iubirea creștină este legătura intimă care unește pe creștini, este simbolul numelui de creștin, după spusa Mîntuitorului Iisus Hristos : «Întru aceasta vor cunoaște toți că sinteți ucenicii Mei, dacă veți avea dragoste între voi» (Ioan XIII, 35). De asemenea, iubirea față de aproapele este semnul și chezașia iubirii față de Dumnezeu, după cum mărturisește Sfîntul Apostol și Evanghelist Ioan spunînd : «De va zice cineva : iubesc pe Dumnezeu, iar pe fratele său urăște, este mincinos ; că acela care nu iubește pe fratele său pe care l-a văzut, cum poate să-L iubească pe Dumnezeu pe care nu l-a

văzut?» Și această poruncă avem de la Dînsul «ca cel ce iubește pe Dumnezeu, să iubească și pe fratele său» (I Ioan IV, 20—21).

Amintim de îndemnul Sfintului Ioan Evanghelistul: «Să nu iubim cu cuvîntul, nici cu limba, ci cu fapta și cu adevărul» (I Ioan III, 18) și al Sfintului Apostol Iacob: «Că de va fi fratele sau sora goi și lipsiți de hrana cea de toate zilele, și va zice lor cineva dintre voi: mergeți în pace, încălziți-vă și vă săturați și nu le-ar da lor cele de trebuință, ce folos ar fi?» (Iacob II, 15—16).

În ultima vreme, în diferite adunări și conferințe creștine, s-a luat în discuție problema relațiilor dintre semeni, adîncindu-se printr-un studiu serios, noțiunea de aproapele. S-a constatat că cele trei categorii de oameni de care a fost vorba în pilda Samarineanului milostiv, există și astăzi, în diferite părți ale lumii. Biserica creștină se străduiește să împlinească îndemnul Mîntuitorului de a-și arăta dragostea și mila sa, în sensul că ajută sub diferite chipuri la ridicarea omului, făptură a lui Dumnezeu, pe treapta demnității sale, la formarea unui climat de liniște și pace, în care fiecare să se dezvolte potrivit menirii sale și să lucreze potrivit poruncii dumnezeiești: «Precum voiți să vă faceți vouă oamenii și voi să le faceți lor asemenea» (Luca VI, 31).

Sfînta noastră Biserică Ortodoxă a rînduit cu înțelepciune ca minunata pildă a Samarineanului milostiv să se citească în această Duminică în care se lasă sec pentru postul Crăciunului. Începe o perioadă de pregătire sufletească și trupească, de curățire și înnoire creștinească, de meditație și de lucrare duhovnicească. Este și o perioadă în care fiecare creștin are prilejul de a ajuta cu vorba și cu fapta pe aproapele său, lăsînd la o parte — dacă există — unele prejudecăți, potrivit cuvintelor Sfintului Apostol Pavel: «Nu te birui de rău, ci biruiește răul cu binele!» (Rom. XII, 21), ca și sfatul Sfintului Antonie cel Mare, care spunea: «Fă bine celui ce te nedreptățește și-ți vei face prieten pe Dumnezeu. Nu grăi de rău pe vrăjmașul tău către nimeni. Deprinde-te cu dragostea, cu neprihănirea, cu răbdarea, cu înfrînarea și cu cele asemenea. Căci aceasta este conștiința de Dumnezeu» (*Învățăături despre viața morală*, 165, *Filocalia*, vol. I, p. 33). Amin!

Pr. Conf. ȘTEFAN C. ALEXE

LA DUMINICA XXVII-A DUPĂ RUSALII

«Și și-a pus mîinile asupra ei și ea îndată s-a îndreptat și slăvea pe Dumnezeu»
(Luca XIII, 13).

Dacă privim în jurul nostru vedem unii semeni bolnavi și suferinzi. Îi mingiiem cu vorba, cu atenția, cu dragostea noastră. Ei sînt însă nefericiți pentru că suferă numeroase dureri trupești, dar și pentru faptul că nu pot face nimic singuri, fără ajutor pentru tămăduirea lor. Se simt

uneori ca niște izolați de lume, de societate, lipsiți de bucuria pe care o are orice om. Singura lor lumină rămîne nădejdea într-un anumit leac, în priceperea unui anumit medic, în credința că într-o zi se vor tămădui. Unii se plîng de soarta lor, alții se descurajează.

Iisus Hristos, Mîntuitorul s-a înduioșat și nu a îndepărtat pe bolnavii lumii. Nu s-a ferit de suferinzi, de leproși, de infirmii vieții. El nu a spus că suferința trebuie și este absolut necesară pentru mîntuire. El a dorit tuturor sănătatea pe care a socotit-o ca un bun, ca un bine îngăduit, un bine pentru care fiecare trebuie să lupte și să-l prețuiască. Binele și bunurile trupești sînt daruri ale cerului ce trebuie apărute și păstrate în viață. Dacă un bolnav s-a apropiat de Iisus, Acesta l-a vindecat, de multe ori în chip minunat. Citind în cartea sufletului lui, Iisus a văzut pricina bolii și prin cuvîntul, prin puterea și dragostea lui pentru noi a tămăduit, a purificat și a mîntuit. În clipa întîlnirii lui Iisus cu bolnavii s-a întîlnit pe linia vieții și a mîntuirii Ziditorul cu zidirea. Dragostea divină ce a cuprins în faldurile ei atîtea și atîtea suferințe a iertat atîtea păcate și nedreptăți de atunci. Dintre atîția bolnavi tămăduiți de Mîntuitorul Dumnezeu a cîștigat pe aceștia și ei s-au dăruit Lui prin credință, iar odată cu tămăduirea a picurat în ființa lor fericirea și mîntuirea. Respectînd viața omenească Iisus scoate în relief esența morală a societății și a frățietății între oameni. Privind faptele minunate ale lui Iisus prin tămăduirea bolnavilor vedem slujirea aproapelui. Prin tămăduirea bolnavilor Iisus subliniază sfințenia vieții în mijlocul nedreptăților, al setei de putere și de exploatare din vremea sa. Prin redarea puterii de viață și de muncă celor vindecați Mîntuitorul redă vieții și societății pe cei lipsiți de unele drepturi și de pătășia la bunurile sociale ale vieții. Vindecînd boli fizice și morale, Iisus redă societății oameni și ajută multe deziderate ale societății prin evanghelia Sa.

Și iată cum în Sfînta Evanghelie de astăzi Mîntuitorul învață într-una dintre sinagogi și acolo se întîlnește cu o făptură tristă, bolnavă și nenorocită. Era o femeie «care avea de optsprezece ani un duh de neputință, care era girbovă de nu putea să se ridice în sus nicidecum. Și Iisus văzîndu-o a chemat-o și i-a zis: Femeie ești dezlegată de boala ta».

Vedem dar o nouă minune săvîrșită de Mîntuitorul Iisus Hristos pentru întărirea credinței celor din jurul Său și pentru încredințarea tuturor celor care vor veni cu veacurile să se închine la picioarele crucii și să ia ca îndreptar al credinței lor Evanghelia lui Hristos.

Sfîntul Evanghelist Luca nu ne spune nimic mai mult de această femeie decît că era de mulți ani bolnavă și era girbovită de boală. În durerea și în smerenia ei, în modestia ei, ea nu vorbește nimic; rămî-nînd în adîncul durerii și suferinței sale, cu fruntea aplecată la pămînt de ani de zile într-o anchilozare fizică vrednică de plîns, cerșînd în poarta sinagogii mila și coaja de pîine necesară vieții. Mizeria ei nu poate fi descrisă în cuvinte. Iisus a cîntărit durerea ei; a cîntărit girbovenia ei fizică și cu ochii Lui, privind dincolo de neguri a apreciat poate că starea ei constituia o încercare sau o ispășire a unui trecut îndepărtat, ascuns și poate nemărturisit nimănui niciodată.

Ochiul lui Dumnezeu a văzut, a cîntărit și s-a milostivit. Și atunci glasul Celui atotziditor, cel ce a certat vîntul și a înviat pe Lazăr, al Acelui ce a izgonit demonii și a binecuvîntat pruncii a răsunat încă odată zicînd: «Femeie, ești dezlegată de boala ta». Aceleași mîini ce au binecuvîntat pîinea și a înmulțit cele 5 pîini și doi pești săturînd 5.000 de oameni în pustie, care au binecuvîntat pîinea și vinul la Cina cea de Taină, s-au așezat pe capul acestei femei și ea îndată s-a îndreptat și a slăvit pe Dumnezeu. O ființă omenească ce de 18 ani era îndreptată numai spre pămînt și se îndrepta pe zi ce trece spre mormînt ascultă de cuvintele glasului dumnezeiesc și se tămăduiește. Ochii aceia care de 18 ani nu mai priviseră în ochii altui om, care nu mai văzuseră strălucirea soarelui și zîmbetul unui copil, ochii aceia în prima clipă după vindecare privesc în ochii Fiului lui Dumnezeu pe care începe să-L laude și să-L slăvească. Ridicîndu-se din suferința și din nenorocirea ei, plină de smerenie și de resemnare, are fericirea de a vedea pe Mîntuitorul. Nu știm ce va fi citit într-înșii, vre-un reproș sau vre-o muștrare Iisus, știm numai că femeia fericită a slăvit pe Dumnezeu.

Ce clipe de sfințenie și înaltă emoție ne oferă nouă credincioșilor paginile sfintei evanghelii și cît de mult contribuie ele la întărirea credinței noastre în puterea lui Dumnezeu și în ajutorul pe care îl solicităm în clipele noastre de rugă și de meditație creștinească.

Toate acestea s-au întîmplat în sinagogă, în adunarea în care se citea din Lege și Profeti. După întoarcerea din robia Babilonului iudeii și-au construit sinagogi pentru comunitățile lor, pentru a-și putea face rugăciunile și a interpreta Cărțile Sfinte. Aceste adunări numite sinagogi se aflau sub conducerea unui bătrîn cu mai mare autoritate ce se numea «mai-marele sinagogi».

Într-una din aceste sinagogi a vindecat Iisus pe femeia girbovă. Și era ziua sabbatului. Porunca IV din decalog «să sfințești ziua sîmbetei» era păstrată cu asprime de vechii iudei. În această zi sfîntă orice lucrare era oprită iar nerespectarea ei era pedepsită cu moartea (II Moisi XXXV, 2). De multe ori această interdicție mergea pînă la lucruri mărunte ca de pildă porunca «nici foc să nu faci în casă în zi de sîmbătă» (II Moisi XXXV, 3) fiindcă și acest fapt constituie o lucrare, iar din trecut vedem cum un om aflat de fiii lui Israil că a adunat lemne în ziua sîmbetei este osîndit la moarte de Moisi, iar poporul îl ucide cu pietre (IV Moisi XV, 31—36). *Exod (Ieremia) Numerii*

Observarea legii lui Moisi a ajuns cu vremea la interpretări dezastroase pentru sufletul credincioșilor. Așa am văzut la I Macavei capitolul 2, că iudeii zeloși de a apăra legea, socotind că apărarea vieții este o lucrare, se lăsară uciși de sirieni și strigară «că sînt nevinovați și mor observînd prescripțiile legii». De asemenea și istoricul Iosif Flaviu menționează că și căderea Ierusalimului a fost posibilă prin observația ridicolă a legii, iar Romanii cuceriră cu ușurință cetatea.

Aceste îndepărtări de la sensul real al legii sînt combătute de Mîntuitorul Iisus Hristos prin vindecarea femeii gîrbove în zi de sîmbătă. Cei mai zeloși dintre iudei nu-și permiteau în zi de sîmbătă nici măcar să facă vreun bine cuiva. De aceea mai-marele sinagogii are cuvinte de muștrare la adresa poporului cînd zice : «Sînt șase zile în care se cade să lucați ; în acelea veniți și vă vindecați, iar nu în ziua sîmbetei» (Luca XIII, 14). Atitudinea sa constituie expresia vie a practicii acestora care erau atît de rîvnitori în aplicarea exterioară a «legii», a formalismului legal. Cuvintele sale apar ca o jignire a sentimentului de umanitate, de dragoste și de respect pentru aproapele.

Puține sînt paginile din Sfînta Evanghelie de acest gen. Poziția aceasta este răsturnată pentru veșnicie de cuvintele divine ale Fiului lui Dumnezeu, Care a zis : «Dintru aceasta vor cunoaște oamenii că sînteți ucenici ai Mei dacă veți avea dragoste întru voi». Cu toate acestea fariseii și conducătorii sinagogii în interpretarea lor, aplicau aceste rigurozități numai la om nu și la animale. De aceea numindu-i «fățarnici» le zice : «fiecare dintre voi nu dezleagă oare sîmbăta boul său sau asinul său și nu-l duce să se adape ? Dar această fiică a lui Avraam pe care a legat-o satana iată de optsprezece ani nu se cădea oare să fie dezlegată în ziua sîmbetei ?» A da vitelor hrană sau apă sau a le scăpa de la pieire era îngăduit, sau mai bine zis nu era interzis dar pe un om să-l ajuți și să-l scapi de la moarte era un păcat. Cum se poate ca legea să permită a face bine unui animal și unui om nu ?

Cuvintele acestea au rușinat pe cei de față și au făcut o spărtură în interpretarea legii vechi-testamentare, a legii pe care Iisus a înviat-o, a încălzit-o și a desăvîrșit-o. A face bine chiar în zi de sabaț, în ziua Domnului, nu este  prit ci este chiar potrivit.

În acest al doilea episod al Sfintei Evanghelii de astăzi Iisus Hristos Mîntuitorul aduce un m reș omagiu virtuților dragostei și milosteniei. Prin efectuarea binelui crește prestigiul credinciosului în viața socială în care trăiește și al credinței pe care o practică, deoarece cunoscut lucru este că valoarea sa constă în binele pe care îl săvîrșește în mediul în care trăiește. Credinciosul prin aceasta ancorează viața lui sufletească în climatul social al vremii sale și exteriorizează sau materializează în jurul său, principiile valoroase ale potențialului religios, arătîndu-și personalitatea sa și menirea sa în familie, în căminul său și în societatea în care trăiește.

De aceea, practicînd, cu toată conștiința și seriozitatea sa, învățăturile morale și sociale ale evangheliei, credinciosul creștin devine un element al vieții. Problemele majore ale contemporaneității, ca munca cinstită, dreptatea față de semenii, respectul față de marile valori ale vieții, față de sănătatea sufletească și trupească a semenilor săi, față de bunurile obștești, de cuceririle sociale ale vremii pe plan moral, cultural și economic, față de pacea și înțelegerea între oameni, toate

acestea sînt preocupări ale credinciosului creștin pe care le pune în slujba celor din jur. El respectă viața, luptă pentru progresul cît mai larg în toate domeniile fiind un fiu conștient al bisericii lui Hristos și un bun cetățean al patriei.

Îmbrățișînd spiritul și nu litera legii și încălzind cu flacărele dragostei pentru Dumnezeu și pentru oameni toate mijloacele de apropiere și înțelegere între oameni, credinciosul Bisericii Ortodoxe se situează pe linia dragostei față de semenii și a poruncii Mîntuitorului ce a zis : «Iubiți-vă unii pe alții».

Pr. DAVID POPESCU

LA DUMINICA A XXX-A DUPĂ RUSALII

Sfînta Evanghelie de astăzi (Luca XVIII, 18—27) ne relatează întîlnirea dintre Iisus și fruntașul dornic să ajungă în călătoria acestei vieți, cît mai repede și sigur la țărnul mîntuirii veșnice. De aceea la întrebarea dregătorului : «Învățătorule bun, ce să fac ca să moștenesc viața de veci, Iisus i-a zis : Știi poruncile ; să nu săvîrșești adulter, să nu ucizi, să nu furi...» (Luca XVIII, 18—20) adică păzește și împlinește acele zece porunci date prin Moise și cuprinse în Vechiul Testament. Acesta nici nu ar fi avut de unde să cunoască celelalte porunci divine, care ne sînt date prin Hristos și menite să desăvîrșească Legea noastră morală.

Dregătorul mărturisește plin de mîndrie, că le păzește din tinerețe și le are scrise aceste porunci morale pe lespedeaua sufletului său, aprins de acum după lumina cerului și momentul izbăvirii.

Dar el parcă voia ceva mai mult, voia ca Învățătorul să-l sfătuiască ceva deosebit. De aceea Iisus îi spune : «Încă una îți lipsește : Vinde toate cîte ai și le împarte săracilor și vei avea comoară în ceruri și vino și urmează Mie. Dar el auzind acestea s-a întristat, căci era foarte bogat» (Luca XVIII, 22—23).

Probabil îi era greu să se despartă, în egoismul lui păcătos, de bunurile sale, dovedind că îi este sufletul stăpînit nu de păzirea poruncilor — care este condiția absolută a fericirii și păcii cu aproapele și cu el însuși — ci de păcatul înavuțirii cu orice preț. Uită acest fruntaș și cu el și alții dintre creștini, că nenorocirea și durerea în viața noastră curge tocmai din călcarea prin păcat a datorii morale, prin săvîrșirea răului, care sub multiplele lui forme are o influență covîrșitoare asupra raporturilor creștinului cu Dumnezeu și semenii, privind asigurarea vieții pămîntești și dobîndirea fericirii cerești.

Întîmplarea evanghelică amintită ne arată nu numai înțelepciunea Mîntuitorului, dar rămîne pentru noi drept o poruncă pentru conformarea vieții creștine cu cunoașterea acestora și desăvîrșirea faptelor bune față de semenii, fără nici o deosebire.

Considerăm potrivit ca pe marginea acestor divine îndemnuri să arătăm pe scurt ce este *păcatul* și urmările lui, precum și datoria morală și umană de a lupta împotriva răului. Căci orice rău e un păcat și invers. Răul moral e un păcat ca și răul trupesc — boala, suferința, din care derivă toate relele celelalte. De aceea Mîntuitorul a venit ca să ne scape din robia păcatului, sub îndoitul său aspect : trupesc și sufletesc.

Fraților, la întrebarea : Ce este păcatul ? răspundem : păcatul e lepra sufletului, care provine din călcarea cu deplină știință și cu liberă voie a legii lui Dumnezeu. Este o lucrare personală — rea din punct de vedere moral, săvîrșită prin gînd, cuvînt sau faptă. Mai bine zis este o delăsare de la fapta bună, — care trebuie împlinită — sau o vătămare a legii — fie divină, fie omenească — prin fapte rele devenite fără-deleji.

Păcatul este un atentat moral la adresa fericirii noastre și de aceea creștinismul îl condamnă cu toate puterile. Pentru ca faptele să fie socotite ca păcate, vor trebui să plece mai întîi din conștiință — prin ispitire —, să fie opuse legii morale și în al treilea rînd voința noastră să consimtă la săvîrșirea lor, după cum arată Sfîntul Apostol Iacob : «Ci fiecare este ispitit cînd este tras și momit de însași pofta sa. Apoi pofta, zămislind naște păcatul, iar păcatul odată săvîrșit aduce moarte» (Iacob I, 14—15).

Deci păcatul se naște prin mijlocirea simțurilor, la care se adaugă lucrarea diavolului, care e «tatăl minciunii» și deci indirect autorul păcatului.

Dar să nu socotim că toate păcatele noastre avem a le atribui numai ispitirii celui vrăjmaș. Îngerii răi îndeфинitiv nu au putere asupra voinței creștine iar ei nu pot ispiți mai mult decît permite și vrea Dumnezeu, pentru a ne încerca credința și tăria noastră sufletească. Pot deci să-l reducă pe credincios la păcat, dar mai departe nu au putere asupra lui, avînd această putere și voință și libertate de a nu-i asculta. «Stați împotriva diavolului și el va fugi de voi» (Iacob IV, 7). La fel nu stă în puterea celui rău să-l ispitească pe credincios cum îi place, căci Dumnezeu nu-l lasă pe credincios să fie încercat peste puterile sale, ci îi oferă totdeauna și posibilitatea cu care poate învinge, numai dacă voințe. Și iarăși : «Credincios este Dumnezeu, care nu vă lasă pe voi să vă ispițiți mai mult decît puteți, ci împreună cu ispita va face și sfîrșitul ca s-o puteți suferi» (I Cor. X, 13).

Și tocmai pentru aceasta Dumnezeu îngăduie ispitirea pe care o simțim fiecare creștin, căci nu există vreunul dintre noi ca să nu-i simtă existența, dar mai ales urmările nefaste, într-un fel sau altul, fie că-i zice păcat sau îi dă alt nume.

Autorul păcatului este creștinul cu voie liberă care are posibilitatea să păcătuiască prin abatere de la poruncile morale, de aceea lui îi revine și responsabilitatea întreașă a faptelor.

De aici datoria de a înfrînge păcatul (I Cor. X, 13) prin lupta dusă împotriva ispitelor de care nu a scăpat nici Mîntuitorul în pustie, biruindu-le. De aceea voința omului — devenită insuficientă de a rezista pă-

catelor — trebuie întărită și de puterea harului divin pentru a cuceri biruința. Cunoaștem acest text frumos de la Romani, capitolul VII, 18—22: «Știu că nu locuiește în mine, adică în trupul meu ceea ce este bun, căci de voit, voiesc, dar de lucrat binele nu-l lucrez, căci nu binele pe care-l vreau îl fac, ci răul pe care nu-l voiesc, pe acela îl săvîrșesc».

Reiese din cele înșirate aici datoria morală să facem toate eforturile posibile, pentru înlăturarea primejdiei de a greși. Să nu uităm că păcatul a pătat sufletul cu sumedenie de vicii; a făcut din omul creat de Dumnezeu după chipul și asemănarea Sa, pe omul de lut. E lutul din noi care prin egocentrism crucifică sufletul și-l face să trăiască mai mult sub egida cărnii, de poftelor trupești. De felul cum putem lupta împotriva păcatului, ne învață Sfinta Scriptură, enunțând ca mijloace duhovnicești credința tare și rugăciunea caldă în Domnul, răbdarea în încercare și privegherea asupra ispitelor, așa după cum spune Sfintul Apostol Petru: «Fiți treji, privegheați, fiindcă potrivnicul nostru, diavolul, ca un leu răcnind, umblă căutînd pe cine să înghită» (I Petru V, 8). Se cade deci să luptăm în conștiință și faptă, clipă de clipă, ca omul răului să stăpînească numai binele. Să facem să dispară dintre noi abaterile de la rostul desăvîrșirii, lepădînd pe omul cel vechi și în locul lui să se arate omul cel nou ca astfel viața tuturor să devină o sfîntă și nepieritoare cetate a binelui, a adevărului și a dreptății. Dacă fiecare din noi vom lupta cu curaj contra răului din viața noastră, vom reuși să facem pe aproapele nostru mai fericit, mai bun, mai înțelegător, mai uman.

Și noi, creștinii de astăzi, entuziasmați de înnoirile vieții, de frumoasele ei împliniri, de progresul tehnicii și bunăstării umane, se cuvine să urmăm cu inimă și conștiință trează drumul trăirii unei vieți curate, demne, prin lepădarea de păcat, pentru pacea și fericirea tuturor.

Viața creștinului să fie o continuă omorîre a păcatului înrădăcinat în patimile trupului; să sădim în schimb și să creștem în noi virtuți întăritoare, care utesc pe credincios cu Dumnezeu și pe toți cei credincioși întreolaltă și acum în acest veac de lumină și pace prosperă ca și în cel al împărăției de dincolo, Amin.

Pr. CORNELIU SAVA

LA A DOUA ZI DE CRĂCIUN

«Veseliți-vă dreptilor, ceruri bucurați-vă, sălțați munți, Hristos născîndu-se, Fecioara șade asemănîndu-se Heruvimilor, purtînd în brațe pe Dumnezeu Cuvîntul întrupat...» (Stihiră, Laude).

Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos ne-a umplut sufletele de bucurie sfîntă, duhovnicească. Căci Dumnezeu în persoana Fiului Său făcîndu-se om s-a sălășluit între noi și pentru noi. A coborît din sînurile

Tatălui ceresc ca să ne urce pe noi, cu Sine însuși, în pridvorul Dumnezeirii spre a intra, prin El, în comuniune cu Tatăl și cu Duhul Sfânt.

Venind la noi în trup omenesc, Fiul lui Dumnezeu ne-a arătat cât de mare este iubirea lui Dumnezeu pentru noi, «încît pe Unul-Născut, Fiul Său, L-a dat ca tot cel ce crede într-însul să nu piară, ci să aibă viață veșnică» (Ioan III, 15).

Dumnezeu s-a coborît la starea noastră de făptură, ca să-și facă viața sa proprie și să ne descopere, astfel, valoarea neprețuită a omului în fața lui Dumnezeu și în fața întregii sale zidiri, care vorbește și slăvește pe Creatorul său prin om. Dumnezeu s-a făcut văzut și simțit ca om adevărat în fața omenească a lui Iisus, iar credinciosul își descoperă valoarea sa în Dumnezeu la lumina netrecătoare a întrupării lui Hristos.

Cea care s-a învrednicit să fie maică după trup a lui Dumnezeu-Cuvîntul, la plinirea vremii, prin puterea Duhului Sfânt, a fost Fecioara Maria, din neamul lui David. Și nu fără un tîlc adînc Sfînta noastră Biserică a rînduit astăzi, a doua zi de Crăciun, prăznuirea după cuviință a Maicii lui Dumnezeu, Sfînta Fecioară Maria. Sărbătoarea se cheamă Soborul Maicii Domnului fiindcă întreaga adunare a creștinilor ia parte la bucuria cea mare și sfîntă a Născătoarei de Dumnezeu și Pururea Fecioarei Maria. Căci ea solitoare a noastră a tuturor și izvor al milelor, al darurilor și ajutor puternic și permanent în viață al creștinului se face pe lîngă Fiul ei și Dumnezeu și Mîntuitorul nostru.

Prin curăția ei morală și prin sfințenie, Sfînta Fecioară Maria a constituit culmea cea mai înaltă la care s-a putut ridica omenirea în întîmpinarea lui Dumnezeu. Dar aceasta a fost o curăție personală, nu curăția firii noastre în întregimea ei, care avea să fie sfințită și înnoită prin Hristos, Domnul nostru. Înălțimea supremă în sfințenie, dovedită de Sfînta Fecioară, a fost necesară pentru întruparea Cuvîntului lui Dumnezeu, căci acesta i-a dat Prea Sfîntei Fecioare Maria credința în vestea mîntuitoare ce i-a adus-o Arhanghelul Gavriil, că Cel ce se va naște dintr-însa Fiul lui Dumnezeu se va chema (Luca I, 35).

Iar în clipa zămislirii după trup a lui Dumnezeu-Cuvîntul curățind-o de păcatul strămoșesc, Duhul Sfînt i-a dat puterea să se ridice mai presus de tot neamul omenesc, ceea ce face pe Arhanghelul Gavriil să exclame: «Bucură-te ceea ce ești plină de har; Domnul este cu tine. Binecuvîntată ești tu între femei...» (Luca I, 28, 30).

Prin puterea Duhului Sfînt, Sfînta Fecioară Maria se face maică după trup a lui Dumnezeu-Fiul și maică a noastră a tuturor în Hristos. Căci ea rămîne totdeauna unită cu Hristos, precum Acesta rămîne veșnic unit cu Tatăl și cu Duhul Sfînt. În tot timpul viețuirii pe pămînt a Mîntuitorului, Maica Domnului a fost alături de Fiul Său. Ea s-a îngrijit ca mamă bună de creșterea lui Iisus, manifestîndu-și neliniștea, bucuria, durerea și speranța sa. O întîlnim apoi la nunta din Cana Galileei ca solitoare pe lîngă Fiul său, o întîlnim pe Golgota la picioarele Crucii jeliind moartea Fiului, o aflăm împreună cu Apostolii la înălțarea la ceruri a Stăpînului Cerurilor, o aflăm în mijlocul Apostolilor la pogorîrea Duhului Sfînt cînd s-a întemeiat Biserica.

Hristos locuiește în inima Maicii Sale, rămânând nedespărțit de ea și îi este mai intim decât inima proprie. Cea care dăduse sălaş în sînurile sale lui Dumnezeu-Cuvîntul, după Înălțare trebuia să se sălășluiască în cele ale Fiului ei, să stea în cea mai desăvîrșită apropiere de Fiul pe care L-a născut după trup, la plinirea vremii.

Prin Hristos, deci, Sfînta Fecioară Maria este în cea mai mare apropiere de lumina și puterea dumnezeiască care ajunge pînă la noi ca har și dar dumnezeiesc. Fiind în imediata apropiere a lui Hristos, Fecioara Maria, cea dintîi și în cea mai mare măsură, a primit în mod tainic bogăția harului dumnezeiesc ce se revarsă din dragostea lui Hristos asupra credincioșilor, așa cum căldura și lumina ce iradiază din foc încălzește și luminează în întregime pe cel ce este în apropierea lui. Fecioara Maria petrece în însăși lumina dumnezeiască.

De aceea, Maica Domnului este cea «Sfînta Sfintelor» prin care Hristos a săvîrșit mîntuirea noastră, și «Masa cea plină de bunătați dumnezeiești», cum spune Sfîntul Andrei Criteanul. A merge spre ea înseamnă a merge «spre adîncurile Duhului». «Masa fiind plină de acesă, să mergem cu vrednicia duhului spre adîncurile Duhului. Căci iată cea care a născut Înțelepciunea, imitînd Înțelepciunea, se oferă pe sine întregă cu iubire, ca o tainică și cerească masă, gătită celor inițiați în chip înțelegător în cele dumnezeiești, spre ospățare... Ni se arată ca masă prea sfîntă, ca cea care a purtat întregă însăși pîinea de viață făcătoare, pe Domnul nostru Iisus Hristos, viața de veci, susținătorul zidirii...» (Sfîntul Andrei Criteanul) .

Ca Născătoare de Dumnezeu, Sfînta Fecioară este «vistieria» tainei ascunse dinainte de veacuri (Efes. III, 9), și «stîlp de viață făcător», care luminează calea creștinilor spre Hristos, prin Biserică.

Mîntuitorul este însă cel care i-a dat, prin Duhul Sfînt, bogăția harului dumnezeiesc și a făcut-o «fîntina sfințeniei» și izvor al milelor și ajutor puternic în viața creștinului.

Ca Maică a lui Dumnezeu și fără de asemănare, depășind nu numai pe credincioși ci și cetele dintîi și cele prea înalte ale îngerilor, pe Heruvimi și pe Serafimi, Sfînta Fecioară Maria nu ține pentru sine bogăția darurilor și a dumnezeieștilor străluciri primite de la Fiul său, ci le împarte la toți îngerii și creștinii, și la întreaga Biserică.

Ea se roagă pentru noi și revarsă în noi puterea dumnezeiască a Fiului său. Stînd înaintea Fiului său, așezat pe scaunul slavei, Maica Domnului nu uită de cei care sînt încă pe calea acestei vieți pămîntești, fiindcă ea nu s-a despărțit nici o clipă de aceștia și cere pentru noi toți ajutorul dumnezeiesc în nevoile noastre, în necazurile și întristările noastre, cere pacea lumii întregi, cere mîntuirea celui ce o dorește sincer. Ca Maică a Bisericii, ea are puterea de a apăra, de a păzi și de a covîrși cu daruri pe cei ce aleargă la puternica ei ocrotire. Deși se bucură de toată cinstea și slava la care poate să ajungă sfințenia ei, ca fiind Maica după trup a lui Hristos, împăratul cerurilor, Sfînta Fecioară Maria rămîne în comuniune permanentă cu credincioșii, împărțînd tot ceea ce ține de viața lor omenească, curată, dăruită lui Dumnezeu și semenilor.

Astfel Fecioara Maria este Maica Domnului, dar și maica noastră a tuturor și de aceea tot ceea ce săvârșește ea, Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, se răsfrânge prin Hristos, asupra întregii Biserici.

În rugăciunea sa, creștinul nu este singur, căci împreună cu el se roagă și mărturisește pe Hristos, Dumnezeuul nostru, sfinții și mai presus de toți Maica Domnului și cu ei întreaga Biserică. Este o legătură strinsă deci între Maica Domnului și Biserică. «Căci Ea, Preasfânta Fecioară Maria, primește cea dintâi de la Domnul darurile dumnezeiești ale harului Lui și cea dintâi care împarte milostivirile dumnezeiești și binecuvântările Părintelui ceresc tuturor aceluia care aleargă la ea cu rugăciune fierbinte după ajutorul ei de mamă».

Cântările noastre bisericești ne-o prezintă nu numai ca rugătoare pentru noi la Fiul său, ci și ca pe aceea care ca o maică bună ne împărtășește darurile și bunătățile sale. «Bucură-te, preabinecuvântată din neam în neam, că Domnul este cu tine și prin tine cu noi», sau «Bucură-te cea îmbrăcată în soare, care strălucești cu harul și cu slava ta».

Maica Domnului este rugătoare și caldă dăruitoare de daruri și putere celor ce aleargă la ea, pentru că ea este maica după trup a lui Dumnezeu-Cuvîntul, lîngă care stă și se roagă tot timpul pentru noi. Dumnezeu a devenit totul în toată ființa Maicii Domnului, fără ca ființa ei să se mistuiască. De aceea ea vede cu ochii lui Dumnezeu, iubește cu inima Fiului său și ajută pe cei ce aleargă la ajutorul ei.

La plinirea vremii, Dumnezeu în persoana Fiului s-a arătat în trup și a petrecut între noi. Aceasta este taina celei mai mari iubiri a lui Dumnezeu față de noi. Este taina valorii nesfîrșite ce o acordă Dumnezeu nouă, făptura Sa aleasă, creată după chipul și asemănarea Sa. Dacă întruparea Fiului lui Dumnezeu descoperă sensul adînc al valorii și al însemnătății omului, sărbătoarea de astăzi, Soborul Maicii Domnului, ne arată în persoana Maicii Domnului pe credinciosul slujind lui Dumnezeu, slujind propriei sale mîntuiri și tuturor semenilor săi, în Biserică.

Prin Hristos, Maica Domnului se face rugătoare și dăruitoare de bunătați dumnezeiești și ajutor grabnic în necazuri tuturor.

Apărătoare și mijlocitoare la Fiul său iubit, Maica Domnului ne cere nouă astăzi, ca și Sfinților Apostoli la Nunta din Cana Galileei, «Să facem tot ceea ce El ne va spune» (Ioan II, 5).

Așa cum Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat, este Dumnezeu adevărat și om adevărat, Te rugăm pe Tine, Preasfîntă Născătoare de Dumnezeu, să ceri de la Fiul Tău, pentru noi, puterea de a fi după chipul Tău creștini adevărați.

Iar ca Maică a Bisericii lui Hristos, ajută celor care aleargă la tine să slujească lui Dumnezeu și semenilor, așa cum ai slujit tu spre slava lui Dumnezeu celui în Treime închinat. Amin.

Pr. Asist. DUMITRU RADU

MEDITAȚIE *

STEUA NAȘTERII ȘI MAGII DE LA RĂSĂRIT

«Și magii s-au dus în țara lor pe alt drum... iar Iosif s-a sculat, a luat Pruncul și pe mama Lui și a plecat în Egipt...»

(Matei II, 12, 14)

Am ascultat cu evlavie zilele acestea ale Crăciunului istorisirile minunate despre Nașterea după trup a Domnului și Mintuitorului nostru Iisus Hristos. Desigur, este foarte greu să cuprindem cu mintea noastră «taina cea din veac ascunsă și de îngeri neștiută». Această taină a fost descoperită de Dumnezeu primilor oameni pentru a avea nădejde în purtarea de grijă a Părintelui ceresc față de credincioșii Săi.

Minunea nașterii este pentru creștini o întrebare de la început pînă astăzi. Pentru că tainele dumnezeirii, deși se împlinesc, nu pot fi înțelese de judecata noastră, dar pot fi acceptate prin credință și experimentate de viață.

Evenimentul nașterii Domnului s-a petrecut în timpul regelui Irod cel Mare (37 î.d.H. — 4 d.H.) al Palestinei — provincie romană și în vremea lui Iuliu Cezar (27 î.d.H. — 14 d.H.) unul dintre cei mai străluciți împărați ai eternei cetăți: Roma. Acest împărat dă poruncă în tot imperiul să se facă recensămîntul populației. Guvernatorul Siriei, Quirinius (Luca XI, 2) execută această poruncă în anul 747 de la întemeierea Romei. Iosif, fiind din semnția lui David, merge la Betleem, pămîntul lui Iuda, și aici, se înscrie cu Sfînta Fecioară. Din cauza mulțimii în cetate nu aveau unde să găzduiască și atunci se retrag la marginea orașului într-o peșteră amenajată pentru păstori și turmele lor și aici se împlină minunea: nașterea Domnului Iisus Hristos.

Bineînțeles că dacă ar fi fost o simplă naștere se pierdea urma ei în istorie, dar păstorii au auzit glas din ceruri cîntînd: «Slava întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pămînt pace între oameni bunăvoire» (Luca II, 14). O stea mare acoperea cerul, aruncînd o lumină ca de fulger ce se vedea de la Răsărit la Apus. Era o lumină neobișnuită, fără orizont, plăcută la vedere și dădea o imagine minunată, de vis, de meditație și exaltare, de mirare pe de o parte, dar și de spaimă, de cercelare pentru călătorii și astronomia timpului, pe de altă parte.

Cei trei magi de la Răsărit: *Baltazar, Melhior și Gașpar* se apropie de locul unde s-a oprit steaua, dorind cu sinceritate să se închine Pruncului.

Acești cilitori în stele, magi sau astronomi, sau Cei trei crai, cum îi numesc colindele românești, erau din ținuturile Persiei. Ei cunoșteau mersul stelelor și planetelor. Aveau turnuri de observații, cunoșteau anotimpurile și prevesteau eclipsele. Anunțau cataclismele și preveneau pe oameni că sosesc furtuni, calculau calendarul și echinocțiile aproape matematic. Dar cînd a apărut steaua nașterii nu și-au mai explicat nimic, ci au mers după lumina ei. Cunoșteau vechile inscripții din preziceri, din miturile și legendele strămoșilor lor, că «va veni un Împărat peste tot pămîntul...» (Luca I, 33). Apoi ei au luat daruri: aur, smirnă și tămîie, daruri care simbolizează demnități împărătești și au pornit spre lumina Stelei.

Cei trei nu erau numai simpli astronomi, ci demnitari de stat deoarece vin la Irod, iar acesta îi primește cu ceremonialul obișnuit pentru funcția lor. Irod auzise că «s-a născut un Crai mare de curînd» și dorea să știe ce-i cu El... Magii îi isto-

* La a II-a zi de Crăciun.

risesc totul și-i arată steaua minunată... Împăratul însă era viclean, el omorise pe toți apropiații săi, fiindu-i teamă că-i vor lua tronul. Voia să aștepte și pe Hristos ca să-L ucidă. Poruncește talmăcitorilor Legii să caute în vechile preziceri și în proorocii, unde trebuie să se nască Mesia?, aceștia îi răspund: în Betleemul Iudeii (Matei II, 5) și Irod a înțeles că astronomii din Orient au descoperit steaua Lui.

Altă curiozitate a stelei era aceea că ea nu mergea normal, exact ca celelalte planete și stele, ci venea opusă rînduiei cerului; ea mergea de la Răsărit spre Apus. Lumina ei era de un albastru încântător, ceea ce a trezit interesul vechilor cititori în stele; mai mult, ea se arăta și dispărea, dar urma ei era călăuză Celor trei crai pînă la peștera din Betleem, ca apoi, după ce Magii au văzut pe Mesia, steaua să dispară.

Între timp, Cei trei crai găsesc pe Prunc și pe mama Lui (Matei II, 11), I se închină, înțeleg intențiile lui Irod, nu-l mai anunță că au găsit pe Mesia, ci pleacă mulțumiți în patria lor.

Aproape de Babilon, ei au săpat o fîntină adîncă în cinstea acestui eveniment, care și astăzi se numește *Fîntina Magilor*.

Îată și cîteva date despre acești astronomi ai timpului:

Baltazar era șeful Observatorului stelelor din Persia și odată cu descoperirea grădinilor suspendate din Babilon, una dintre cele 7 minuni ale lumii antice, s-au găsit și tăblițele de lut cu însemnări ale lui. A murit la adînci bătrîneți. O pioasă tradiție consemnează ultimele lui cuvinte: «Steaua vieții mele era apusă de mult, dar am văzut o stea, care mă va trece în veșnicie...».

Melchior era tot din Persia, ucenic mai tînăr al lui Baltazar, fiu de împărat, frumos la chip, încît lumea îl considera astrul coborît din cer. El a refuzat împărăția, rămînînd cercetător al stelelor...

Gașpar care era un urmaș din familia regească a Ptolomeilor din Egipt, văr al reginei Cleopatra, a studiat și a cercetat turnurile astronomice în Mesopotamia. Auzise de la traducătorii Vechiului Testament (Septuaginta) că va apare o stea și atunci va veni Mesia, cel prezis de profeți. Gașpar cunoștea astronomia vremii din Egipt și trimitea celebrei Biblioteci din Alexandria rezultatul cercetărilor sale din Mesopotamia. El a fost inițiatorul calendarului alexandrin, după care Sosigene, și el astronom, a alcătuit Calendarul iulian, cel mai bun calendar din acea vreme.

Gașpar moare în Persia.

În urma săpăturilor arheologice din Babilon s-a descoperit o piatră funerară pe care era sculptată o stea cu raze neobișnuite. Se crede că această piatră este a lui Gașpar, el și-a comandat-o încă din viață și a sculptat-o în cinstea marelui eveniment al apariției stelei și nașterii Domnului.

Sfîntul Chiril al Alexandriei, căruia i s-a încredințat fixarea datei Paștilor după calculele astronomice, la Sinodul I Ecumenic (Niceea 325), ne arată că «astronomia este continuarea vechii învățături despre mersul stelelor, a celor trei magi de la Răsărit».

După 1600 de ani, cînd se descoperă și luneta astronomică, Katerina, mama astronomului german Kepler (1571—1630), printr-o înclinație nativă, credea în steaua magilor. Din această cauză a fost acuzată de vrăjitorie și a fost arsă pe rug, în piață publică, de către inchiziție. Fiul ei studiază fenomenul la Wittemberg și descoperă printr-o muncă asiduă și calcule nesfîrșite că acel corp ceresc a existat în anul nașterii lui Mesia, și că el rămîne o curiozitate a Cosmosului. Învățătul Kepler merge la Betleem, apoi în Persia și se covinge pe deplin de descoperirea sa. Moare chiar în

ziua Nașterii Domnului cu durere în suflet pentru mama sa și cu bucuria mare a descoperirii enigmei stelei din Răsărit.

A fost găsit mort cu capul pe luneta de observare a planetelor. Savantul Chablain din vremea noastră (Profesor la Universitatea din Michigan — S.U.A.), reluând cercetările lui Kepller, constată că într-adevăr a existat în realitate această stea neobișnuită, ca rezultat al conjuncției planetelor Jupiter și Saturn, fenomen început în 747, cu apogeul în 748, dăinuind și în 750.

Ludwig van Beethoven închină *Simfonia a IX-a*, capodoperă a muzicii universale, *Stelei celei curate*, în acorduri care sugerează sufletului creștin vestea păcii și înfrățirii popoarelor, așa cum au cîntat, în Peștera din Belleem, în noaptea nașterii Domnului, îngerii, păstorii și toată făptura... (Luca II, 13).

Am înfățișat aceste lucruri, acte și fapte din timpul arătării stelei și magilor de la Răsărit pentru a da la o parte vălul mitului și legendei țesute în jurul acestui eveniment. Totodată am arătat strădaniile celor care s-au nevoit în clarificarea datelor Sfințelor Evanghelii. Faptele consemnate de Biblie, pe lângă adevărul de credință, formează un permanent studiu și continuă observație. Aproape toate faptele cele minuitoare au fost profetite. Mai mult, au fost consemnate de către proorocii Vechiului Testament, dar uitate de-a lungul timpului. Pentru noi, credincioșii, profetiile evocă dumnezeirea religiei creștine (Efes. IV, 14, 18).

Așa s-au petrecut faptele cu steaua și cu cei Trei magi, dar în curtea regelui Irod se puneau la cale lucruri îngrozitoare. Văzînd împăratul că a fost înșelat de către magi și convingîndu-se că noul-născut este Mesia, cel prezis de prooroci, a dat poruncă să fie uciși toți pruncii de la doi ani în jos. De această primejdie era amenințat și Pruncul Iisus. Însă îngerul Domnului vestește pe Iosif în vis și pleacă în Egipt, deoarece, odată cu venirea romanilor, granițele provinciilor erau desființate. Aici Sfînta Familie petrece un timp la o rudă a bătrînului Iosif, ferită de orice pericol.

O altă cucernică istorioară ne spune că soldații din garda lui Irod, după ce au ucis toți copiii din Belleem, au fost informați că un oarecare Prunc Sfînt a plecat în Egipt. Ei au alergat după El, dar un vînt puternic cu o furtună de nisip i-au oprit din drum.

Alți soldați ajungînd într-o cîmpie pe malul unui rîu, au întrebat pe gospodari, dacă nu au văzut o familie trecînd hotarul, li s-a răspuns: Vedeți acest grîu este aproape de seceriș, ei, bine, cînd aram, noi am văzut un bătrîn ducîndu-și familia în altă parte de frica stăpînului vostru... și s-au întors înapoi, la Irod, cu această veste. Tiranul, drept răsplată, le-a tăiat capetele.

Dreptul Iosif este înștiințat de către înger că noul rege Arhelau (Matei II, 22) a condamnat faptele necugetate ale înaintașului său și Iosif se întoarce liniștit în Galileea, dar rămîne în Nazaret, îngrijînd de Prunc și de mama Lui... (Matei II, 23—24).

Peștera Belleemului poate deveni sufletul oricărui dintre noi, dacă ne vom strădui să înțelegem că Mesia este prezent în Sfînta Împărtășanie, că a venit să aducă pacea și frăția la toate popoarele, împăcînd pe cele de sus cu cele de jos.

Cei Trei crai de la Răsărit sînt cei care ne invită să pătrundem tainele universului și așa să înțelegem mai bine că numai omul este singurul stăpîn al naturii (Facere I, 23) și că lui i s-a dat toată puterea în cer și pe pămînt (Matei XXVIII, 18).

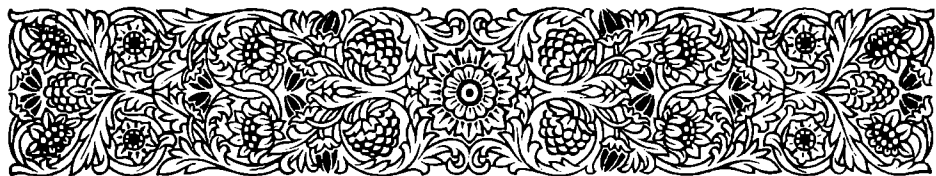
De aceea, chiar Psalmistul numește pe cei credincioși și drepti: «...voi dumnezei sîn-teți și fii ai Celui preainalt...» (Ps. LXXXI, 6), și Dumnezeu nu va lipsi de bunătăți pe cei ce umblă întru nerăutate...! (Ps. LXXXIII, 12).

Steaua cu razele luminoase, pe lângă importanța ei astronomică, este spovedania sinceră, împăcarea cu aproapele și natura, iar razele ei ne apropie de staulul sfințitului potir și gustînd din Sfîntul Trup și Sfîntul Singe al Mîntuitorului, vedem calea sfințeniei, binelui și dreplății trecînd hotarele acestei vieți în siguranță și cunoaș-tere, ca și odinioară magii.

Numai așa ne facem părtași sfințeniei cerești și bucuriei pămîntești, cinstind naș-terea lui Hristos, pe care cîntările bisericești o prezintă atît de înduioșător: «Fecioara astăzi pe Cel mai presus de fire naște și pămîntul — peștera celui neapropiat aduce... Îngerii cu păstorii slavoslovesc și magii cu steaua călătoresc, că pentru noi s-a născut Prunc tînăr, Dumnezeu cel mai-nainte de veci...» (*Condacul praznicului Nașterii Dom-nului*). Amin!

Diac. P. I. DAVID

PENTRU PACEA A TOATĂ LUMEA

ACȚIUNI ÎN SLUJBA PĂCII

O REZOLUȚIE CONSTRUCTIVĂ ÎN PROBLEMA DEZARMĂRII

Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat rezoluția cu privire la Conferința mondială pentru dezarmare. Aceasta cuprinde un program concret în problema organizării acestei conferințe mondiale și așezarea ei pe un făgaș de lucru practic și eficient. Propusă la început de România și Mexic, la care s-au alăturat alte 27 state, această rezoluție a fost adoptată în unanimitate. Ca metodă s-a acceptat metoda consultărilor și a negocierilor, care va fi utilizată pentru interesul vital al popoarelor și al păcii. Țara noastră a acordat totdeauna o importanță crucială principiului dezarmării generale ca mijloc de întărire a securității internaționale. În această problemă Dl. Nicolae Ceaușescu, Președintele Consiliului de Stat, a declarat că: «...acțiunea pentru trecerea de la declarații generale la măsuri concrete și practice în direcția dezarmării» este o cerință esențială a păcii și progresului contemporan.

APLICAREA DECLARAȚIEI ASUPRA ÎNTĂRIRII SECURITĂȚII INTERNAȚIONALE

Adunarea Generală O.N.U. a adoptat proiectul de rezoluție cu privire la aplicarea Declarației asupra întăririi securității internaționale care constituie întronarea traică a raporturilor dintre Statele lumii, a respectării principiilor suveranității și independenței internaționale, a egalității în drepturi, al neamestecului în treburile interne și al nerrecurgerii la forță. «Dezarmarea, dezvoltarea și decolonizarea — se spune în Declarație — se află într-o conexiune directă cu menținerea păcii și securității internaționale și statele sînt chemate să pună în practică aceste principii esențiale ale Chartei O.N.U.

CONFERINȚA INTERNAȚIONALĂ A TINERETULUI ÎN PROBLEMA SECURITĂȚII EUROPENE

La 2 decembrie au început la Florența lucrările conferinței internaționale a tineretului în problema securității europene cu participarea a 300 delegați ai organizațiilor de tineret din Europa, printre care și o delegație din țara noastră. Cu acest prilej Președintele Consiliului de Stat, Dl. Nicolae Ceaușescu, a adresat Conferinței un mesaj în care se spune: «Noi dăm o înaltă prețuire faptului că tineretul muncitor și

studios se afirmă în zilele noastre ca o forță reală de seamă în lupta pentru libertate, pace și progres, pentru transformări innoitoare în societate, pentru o viață mai bună și mai demnă».

ZIUA DREPTURILOR OMULUI

Cu 23 ani în urmă (1948) Adunarea Generală O.N.U. întrunită la Paris, adoptă solemn Declarația universală a drepturilor omului și a invitat toate statele membre să serbeze ziua de 10 decembrie ca *Zi a drepturilor omului*. Această declarație este primul document de vocație universală care subliniază atributele esențiale ale omului, respectul dreptului la viață, a drepturilor politice, sociale și economice, dreptul la naționalitate, la muncă, la salariu egal, la muncă egală, la asigurări sociale și odihnă, la învățămînt și la pace. Toate aceste atribute nu se pot manifesta decît într-un climat de pace și securitate. Ele nu sînt respectate în unele regiuni ale lumii și este necesară o luptă deosebită pentru triumful acestor principii umanitare.

Țara noastră a intronizat aceste atribute înscrise în Declarația drepturilor omului în mijlocul poporului, oferindu-i un climat propice trăirii acestor principii firești.

— Cu prilejul vizitei în țara noastră a Președintelui R.S.F. Iugoslavia, IOSIP BROZ TITO (23 noiembrie — 24 noiembrie) s-a afirmat încă o dată legăturile de prietenie și colaborare dintre țările noastre. Arătînd poziția țării noastre față de colaborarea dintre popoare și problema păcii în lume, Președintele Consiliului de Stat al R. S. România, Dl. Nicolae Ceaușescu, a declarat: «Considerăm că realizarea unei zone a păcii și a colaborării în Balcani constituie o parte integrantă a securității europene. Sîntem profund interesați ca și în alte părți ale lumii să se pună capăt politicii de forță imperialistă, să înceteze conflictele și războaiele, ca în lume să se afirme politica de colaborare între toate statele, fără deosebire de orînduirea socială».

— La sfîrșitul lunii decembrie a avut loc *Conferința berlineză în sprijinul securității, colaborării și păcii în Europa*. Au participat delegați din 22 țări, iar din țara noastră a luat parte Dr. Petru Lamoth. Problema abordată a fost «acțiunea comună pentru o conferință general-europeană, privind securitatea și colaborarea, contribuția la coexistența pașnică și la o strategie globală a Păcii». A ieșit în relief dorința unanimă pentru convocarea acestei conferințe care este dorită pe toate meridianele lumii, deoarece «timpul a sosit» spune în declarație pentru începerea imediată a tratativelor multilaterale între guverne, pentru ca această conferință să aibă loc în anul 1972. Sîntem partizani, conlucrării cu toate celelalte forțe ale păcii pentru că aceasta este bunul întregii omeniri și fiecare om, oricare ar fi, oricare ar fi concepția sa despre lume, are o sarcină în acțiunea pentru pace.

— A luat sfîrșit cea de-a XXVI-a sesiune a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite.

În cele trei luni de activitate și de dezbatere a celor 102 puncte trecute pe odinea de zi, la care punctul central a fost problema păcii și securității mondiale, delegația țării noastre a participat activ. Ro-

mânia a fost coautoare a 18 proiecte de rezoluții, printre care subliniem «Conferința mondială de dezarmare», Problema educării tinerei generații în spiritul idealurilor de pace și progres ale omenirii, și altele.

Astfel, sesiunea a adus un prețios aport la problema consolidării păcii și securității din întreaga lume.

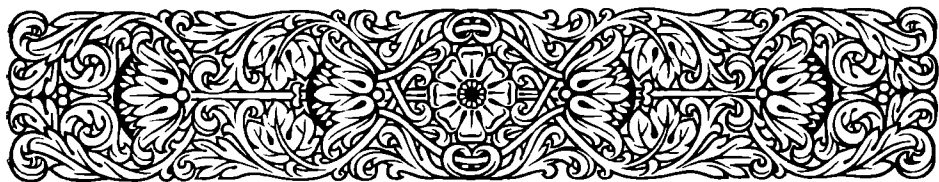
ALEGEREA NOULUI SECRETAR GENERAL AL O.N.Ț.

După o activitate rodnică de zece ani, fostul Secretar General al O.N.U., U Thant, s-a retras. În urma recomandării Consiliului de Securitate, Adunarea Generală a ales în unanimitate, pe Kurt Waldheim ca nou secretar general al Organizației Națiunilor Unite. Noul ales este reprezentantul permanent al Austriei la O.N.U. din anul 1955. Născut în anul 1918, este doctor în jurisprudență al Universității din Viena. A ocupat diferite posturi diplomatice, iar între 1968—1970 a fost ministru de externe al Austriei.

Întreaga opinie mondială, iubitoare de pace și de progres își depune toată încrederea în bunele oficii ale noului secretar general al O.N.U. și în reușita consolidării păcii, securității și înțelegerii între popoare.

REDAȚIA

ȘTIRI ECUMENICE

VIZITA CARDINALULUI IULIUS DÜPFNER, ARHIEPISCOPI DE MÜNCHEN ȘI FREISING

Între 6 și 12 noiembrie a avut loc la București și în țară vizita Eminenții Sale Cardinalului Julius Döpfner, arhiepiscop de München și Freising, președintele episcopilor romano-catolici din Republica Federală a Germaniei. Este pentru a doua oară când un reprezentant oficial al Bisericii Romano-Catolice face o vizită Bisericii Ortodoxe Române, prima vizită fiind a Cardinalului Austriei König.

A fost însoțit de către Excelența Sa Ernest Tewes, episcop vicar de München; Dr. Johannes Höck, starețul Mănăstirii benedictine Scheyem (Bavaria, fondator și conducător al instituțiilor bizantine din Eital și Scheyem, redactorul revistei «Studia Patristica»; Dr. Albert Rauch, conducătorul secției pentru Bisericile Răsăritene din Comisia ecumenică a Conferinței episcopilor germani; Dr. Nicolau Wyrwoll, rectorul spiritual al Academiei Diocezane din Hildeheim și Dl. Winfried Röhnel, corespondent de presă.

Delegația a participat la serviciile divine, a vizitat Instituțiile Centrale ale Institutului Biblic, și Centrul mitropolitan de la Sibiu, a avut convorbiri și întruniri la Institutele teologice și a răspuns la unele întrebări ale Revistelor centrale bisericești.

În convorbirile avute cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian și cu membrii Sfintului Sinod s-a discutat problema relațiilor dintre biserici.

VIZITA PREA FERICITULUI PĂRINTE PATRIARH JUSTINIAN LA CAIRO ȘI ALEXANDRIA

Între 12 și 23 noiembrie a.c. Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian a făcut o vizită oficială Bisericii Ortodoxe Copte din Egipt în fruntea unei delegații formată din I. P. S. Dr. Iustin Moiescu, Mitropolitul Moldovei și Sucevei, P. S. Antonie Ploieșteanu, vicar Patriarhal și P. C. Pr. Dr. Olimp Căciulă.

Delegația a vizitat mai întâi Sofia și Atena, de unde a plecat la Cairo, unde a participat la întronizarea noului patriarh Semonda III al Bisericii Copte din Egipt, succesorul fericitului întru adormire Kirillos.

Delegația bisericii noastre a avut convorbiri cu oficialitățile bisericești și civile egiptene în vederea adâncirii și lărgirii colaborării.

Această vizită a constituit încă o verigă în prietenia și colaborarea dintre Biserica Ortodoxă Română și Bisericile Necalcedoniene.

VIZITA ÎN FINLANDA A UNEI DELEGAȚII BISERICEȘTI DIN ROMÂNIA

Între 13 și 19 septembrie a.c. o delegație a Bisericii Ortodoxe Române formală din P. S. Episcop Teoctist al Aradului, P. S. Episcop Irineu Suceveanu, vicarul Mitro-

poliei Moldovei și Sucevei și P. C. Pr. Ilie Georgescu, consilier patriarhal a făcut o vizită episcopiei și Bisericii Ortodoxe din Finlanda. Delegația a luat parte la diferite discuții și conferințe pe tema relațiilor dintre biserici. Interpret a fost Dl. Remus Ilie. Din partea Bisericii Evanghelice din România a făcut parte din această delegație dl. Profesor Herman Binder și Dl. Pastor Paul Szedressy, reprezentant al Bisericii Sino-dal-Prezbiteriene din România.

— «Der Christliche Osten» revistă de la Würzburg (R. F. a Germaniei) publică în nr. 1/1971, sub semnătura Dr. Ernst Chr. Sultner (asistent la Facultatea teologică româno-catolică din Würzburg), un articol omagial la împlinirea a 70 de ani a Prea Fericitului Patriarh Justinian, care «a creat noi legiuri bisericești pentru toate domeniile vieții bisericești din Biserica Ortodoxă Română, intrînd în istorie ca mare organizator al Bisericii Române».

— Revista din München «Orthodoxe Stimme» nr. 1/1971 publică în traducere germană Pastorală de Sfintele Paști 1971 a Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Dr. Nicolae Corneanu al Banatului.

— La invitația Prea Fericitului Patriarh Justinian, Prea Fericitul Nicolae al VI-lea, Papă și Patriarh al Alexandriei și al întregii Africi, însoțit de Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Methodios al Axumului și Prea Sfințitul Episcop Thimotheos de Seleusis, a fost oaspetele Bisericii noastre, vizitînd așezămintele ei. La vizitarea Institutului teologic din București Prea Fericitul Patriarh Nicolae a declarat că a venit la noi pentru a întări legăturile existente între cele două Biserici Ortodoxe și a discuta probleme de interes general pentru Ortodoxie, ceea ce s-a și făcut.

— La invitația Patriarhiei ecumenice din Constantinopol s-a ținut în luna august a.c., în capitala Etiopiei, Addis Abeba, sesiunea Comisiei interortodoxe oficiale pentru pregătirea dialogului cu vechile Biserici Orientale. Au participat delegați ai: 1) Patriarhiilor din Constantinopol, Alexandria, Ierusalim, Moscova, România, — din Catolicosatul Georgiei, Arhiepiscopia Ciprului, Greciei, din Bisericile Ortodoxe din Polonia și Finlanda. Din partea Patriarhiei Ortodoxe Române au participat: P. S. Episcop Dr. Antim Țirgovișteanul, Vicar Patriarhal și Pr. Dr. D. Stăniloae, profesor de teologie (București).

Discuțiile s-au dezvoltat pe baza a patru referate: 1) Ridicarea anatemei rostită de Sinodul IV ecumenic asupra Patriarhului Dioscur al Alexandriei, Epistola dogmatică a Papei Leo, Sinodul așa-zis «tilhăresc» de la Efes (449) — I. P. S. Mitropolit Methodios al Axumului. 2) Prof. I. Karmiris (Grecia), subliniind un deplin acord între cele două familii de Biserici, în privința hristologiei, face un istoric al discuțiilor anterioare în legătură cu Bisericile Vechi-Orientale, dar nu face nici o propunere practică pentru un dialog cu aceste Biserici.

— Delegația Bisericii Ortodoxe Române a prezentat două referate: 1) Problema ridicării reciproce a anatemelor (Pr. Prof. D. Stăniloae) și 2) Problema recunoașterii ultimelor patru sinoade ecumenice de către Bisericile Vechi-Orientale (P. S. Episcop Anlim Țirgovișteanul). Delegația noastră ortodoxă a susținut ridicarea reciprocă a anatemelor, condiționată de formularea și semnarea comună a unui acord hristologic de către cele două familii de Biserici, precum și recunoașterea de către Bisericile Vechi-Orientale a ultimelor patru sinoade ecumenice. După ample discuții și îndeosebi după lămuririle temeinice date de delegația ortodoxă română s-a admis necesitatea începerii dialogului cu Bisericile Vechi-Orientale și fixarea unui program pen-

tru aceasta, care să cuprindă temele propuse de delegația română: stabilirea unui acord în doctrina hristologică, problema sinoadelor ecumenice și problema ridicării reciproce a anatemei

— Între 30 septembrie—3 octombrie 1971, s-a ținut la Praga a patra Adunare generală a Conferinței Creștine pentru Pace, avînd ca temă: «Responsabilitatea noastră comună pentru o lume mai bună». Au participat peste 300 delegați, observatori și consilieri din 51 țări. Din partea Bisericii Ortodoxe Române au participat: I. P. S. Mitropolit Dr. Nicolae Corneanu al Banatului, P. S. Episcop Vicar Nestor Severinianul (Mitropolia Olteniei), Diac. prof. Dr. N. I. Nicolaescu, Pr. Ilie Georgescu, Pr. asistent D. Popescu, doctoranzii Rus Remus și I. Săbăduș. Au mai participat din România pastorii Gh. Fabian și Gh. Vidits din partea Bisericii Reformate. S-au prezentat referate și rapoarte, urmate de discuții, asupra contribuției creștinilor la instaurarea și consolidarea păcii în lume. Au fost aleși apoi noii conducători ai Conferinței: Președinte, I. P. S. Mitropolit Nicodim al Leningradului și Novgorodului (U.R.S.S.), Secretar general, Pastorul reformat Dr. Karoly Toth (Ungaria), vicepreședinți: Dr. Herbert Mochalski (Frankfurt), Prof. Dr. Serge Arce-Martinez (Cuba), Abraham Thampy (India), Episcop Dr. Tibor Bartha (Ungaria), Dr. Heinrich Hellstern (Zürich), Pastor Richard Andriamanjato (India) și Dr. Ianusz Makowski (Polonia).

— Pr. prof. Dr. Dumitru Stăniloae, de la Institutul teologic universitar din București, a conferențiat la Facultatea teologică din Freiburg (R. F. a Germaniei) despre: I. «Specificul Ortodoxiei, permanenta ei actualitate și deschiderea ei față de aspirațiile lumii contemporane» și II. «Chipul lui Hristos în Ortodoxie». Conferințele la care au participat profesori universitari și studenți, au fost ascultate cu mult interes și foarte bine apreciate.

— La Institutele teologice ortodoxe din România au conferențiat: Prof. Robert Murray din Londra despre: 1) «Orientări noi în teologia romano-catolică după Vatican II» și 2) «Tradiție, infailibilitate și harisme». Prof. Wilhelm Nyssen din Köln (R. F. a Germaniei) despre: 1) «Tapiseria coloristică a Mănăstirilor din Moldova».

— La invitația Patriarhului ecumenic Atenagora s-a întrunit la Helsinki (Finlanda) o conferință interortodoxă pentru a discuta despre dialogul cu Biserica Anglicană.

— Patriarhia Ortodoxă din Antiohia a înființat în «Golful Persic» o eparhie cu titlul «Mitropolia din Kuweit și Peninsula Arabă».

— Patriarhia Ortodoxă Sîrbă a înființat o Școală teologică în Mănăstirea Ostrog (Muntele Negru). Școlile teologice din Iugoslavia sînt acum în număr de șapte (șase ținînd de Patriarhia Sîrbă și una de Mitropolia din Skoplje).

— În Basilica de la Bari (Italia), unde se află moaștele Sfîntului Nicolae al Mirelor, s-a sfințit un paraclis ortodox.

— Patriarhul Nicolae al VI-lea al Alexandriei s-a adresat Bisericilor Ortodoxe surori pentru a sprijini înființarea unei Facultăți teologice pentru Africa la Addis Abeba (capitala Etiopiei). Cursurile urmează să se țină în trei limbi: greacă, rusă și arabă. Jurisdicția asupra Facultății teologice să revină Patriarhiei din Alexandria. (Kr. Oc. Int. 34, 38, 39/971).

— Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Maxim de Loveci este noul Patriarh al Bisericii Ortodoxe Bulgare. Patriarhul Maxim (Marin Naidenov-Minkov) s-a născut la

27 octombrie 1914 la Oresak, a studiat Seminarul și Academia teologică la Sofia, s-a călugărit în 1941 fiind numit și profesor la Seminarul teologic. Între 1948—1953 a fost reprezentantul Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Bulgare la Patriarhia din Moscova, apoi Secretar al Sfintului Sinod bulgar. În 1956 a fost hirotonit episcop, iar din 1960 a fost Mitropolit de Lovci.

— Patriarhul ortodox Benedict al Ierusalimului, aflat la Viena pentru un consult medical, s-a întâlnit aici cu Cardinalul Franz König al Austriei (*Ans.* 203/1971).

— Mitropolitul Pantelimon Karanikolas din Corint a publicat «Cheia sfințelor canoane ale Bisericii Ortodoxe», cu interpretări ale unor însemnați canoniști ortodocși.

— Editura Astir (Atena) a publicat o nouă ediție a Pidalionului, cuprinzând textele sfințelor canoane date de sinoadele ecumenice și particulare, precum și învățătura Sfinților Părinți cu un nou comentariu în limba neogreacă (*Kyrios* 1/971).

— La invitația Bisericii Evanghelice din R. D. Germană, o delegație oficială a Bisericii Ortodoxe Bulgare, sub conducerea Mitropolitului Ioan de Sofia și locțiitor al Patriarhului, a vizitat Bisericile din R. D. Germană (*Epd.* 25/971).

— Între 12—20 iunie crt., ținându-se la Mariupoli (Italia) Adunarea Generală a Fokolarelor (Mișcare în cadrul Bisericii Romano-Catolice pentru propovăduirea vieții creștine), au făcut parte din grupul ce reprezenta Biserica Ortodoxă Română (Preotul Vasile Ștefan de la parohia ortodoxă română din Baden-Baden cu soția, Pr. Lucian Gafton de la parohia ortodoxă română din Londra, Drd. Cezar Vasiliu din Roma, Drd. Iana din Strassburg). Tema discutată: «Maica Domnului: Fecioară și Mamă». Părintele Justinian Dalea a vorbit aici despre: «Sfânta Cruce în Ortodoxie», iar Cardinalul Willibrands despre relațiile Bisericii Romano-Catolice cu Biserica Ortodoxă.

Grupul ortodox a fost primit în audiență de Papa Paul al VI-lea.

În timpul vizitei în Italia, stareța Eustohia a vorbit în câteva locuri despre organizarea vieții monahale în Biserica Ortodoxă Română. De asemenea a făcut parte și din grupul care a reprezentat Biserica Ortodoxă Română la simpozionul de la Regensburg (15—21 iulie crt.) ca și Pr. Vasile Ștefan, Prof. dr. Dumitru Stăniloae de la Institutul teologic din București, Drd. Vasiliu Cezar-Roma, Drd. Viorel Mehedințu-Heidelberg, Drd. Ioan Caraza-Köln). Tema simpozionului: «Mărturisire și pocăință», despre care a conferențiat profesorul Pr. D. Stăniloae, care a mai vorbit tot la Regensburg despre: «Sfântul Calinic de la Cernica». În excursia organizată după simpozionul menționat, vizitându-se și orașul Köln, la recepția oferită de cardinalul locului, stareța Eustohia a fost delegată de excursioniști să adreseze cuvântul de salut cardinalului. În aceeași excursie, stareța Eustohia a vorbit la Bielefeld despre viața monahală din Patriarhia Română.

— În subsolul «Capelei Sixtine» din Vatican se înființează o galerie de artă cu lucrări ale unor artiști moderni, ca: Chagall, Ronault, Kokoschka ș.a. Galeria poartă numele: «Colecția paulină» (*Val.* 143, 146/1971).

— Conferința Bisericilor din Texas (S.U.A.) a lansat un apel către «toți creștinii și oamenii de bine din lume» să participe activ la lupta împotriva discriminării rasiale.

— La Roma s-a întrunit un «Congres catehetic» internațional, având ca temă: «Obiectul propovăduirii și relația dintre izvoarele catehezei».

— La Zagreb (Iugoslavia) s-a ținut cel de-al șaselea «Congres mariologic internațional», la care au participat 120 teologi catolici și necatolici din 23 țări. Reprezentantul orașului Zagreb a salutat congresiștii, exprimându-și bucuria pentru spiritul ecumenic al acestui congres.

— După statistica oficială, în regiunea Oder-Neise (Polonia), după război s-au restaurat 10 biserici și s-au zidit 30 de biserici noi.

— Conducătorul suprem al Ordinului iezuit, Generalul Pedro Arrupe, a vizitat Biserica Ortodoxă Rusă, la invitația Patriarhului Pimen. Oaspetele a vizitat Moscova, Leningrad și Zagorsk. La Leningrad a participat la un serviciu divin săvârșit în catedrala ortodoxă. De asemenea a participat la un serviciu divin săvârșit în catedrala romano-catolică «Sfântul Ludvig» din Moscova.

— «Asociația pentru dreptul canonic al Bisericilor răsăritene» în recenta sa adunare generală, ținută la Viena, a hotărât editarea unei «Lex fundamentalis» — drept canonic obligator pentru toate Bisericile Ortodoxe. Au participat la adunare 70 de reprezentanți din 13 Biserici creștine. Desigur, la elaborarea acestei «legi» vor trebui să contribuie canoniștii ortodocși frunțași (Aus. 197, 198, 200, 206, 225/971).

— Un grup de credincioși romano-catolici stăruie ca Africa de Sud să primească un cardinal de culoare.

— Patriarhul melchit unit cu Roma, Maximos V, a făcut o vizită Cardinalului Jaeger de la Paderborn (R. F. a Germaniei).

— Asociația mirenilor romano-catolici din Chicago «Thomas-Morus Association» a făcut propunerea ca proții celibatari să poată adopta copii, pentru a nu trăi izolați (Kath. Korr., 25, 27, 31, 32, 37/971).

— Revista romano-catolică din München, «Stimmen der Zeit» și-a sărbătorit anul acesta jubileul de 100 de ani de la apariție. Ea este succesoarea revistei «Stimmen aus Maria-Laach».

— La Halle s-a întrunit congresul traducătorilor Bibliei în Europa ținând de Alianța mondială a asociațiilor biblice. Au participat 60 de teologi și lingviști din 20 de țări. Tema Congresului: «Teoria și praxa traducerii Bibliei în limba prezentului».

— «Universa laus», societatea internațională elvețiană pentru studii cîntării liturgice, și-a ținut congresul la Essen. Temele discutate: «Serviciile divine și formele lor de expresie muzicală», «Serviciile liturgice și misiunea lor muzicală», «Cîntarea ca acțiune liturgică» și «Misiunea cîntărețului» (K.N.A. Kult. 143, 192/971).

— La invitația Institutelor biblice evanghelic și romano-catolic s-a înființat la Bonn (R. F. a Germaniei) un «Cerc ecumenic pentru călătorii de studii biblice». Astfel de călătorii își vor face începutul în Israel.

— Comisia ecumenică pentru «Credință și Constituție», cea mai importantă comisie teologică a Consiliului Ecumenic al Bisericilor, s-a întrunit, în Adunare generală, la Löwen (Belgia). Pentru prima dată se întrunește ea pe «teren catolic» și pentru prima dată participă la ea și membri romano-catolici. Este vorba de cei 9 membri romano-catolici primiți la Conferința bisericească mondială ținută la Upsala în 1968. După informații de la Vatican, cei 9 participă numai ca persoane private și nu ca delegați oficiali ai Bisericii Romano-Catolice. La sesiunea aceasta s-a ales și noul Președinte al Comisiei, în persoana profesorului de teologie ortodoxă Dr. John Meyendorff (S.U.A.), asemenea și cei patru adjuncți, dintre care unul este, pentru prima dată, romano-catolic, — Emmanuel Lanne. Tot pentru prima dată s-a ales și o femeie (ne-teolog), Miss Christiane Howard.

— La invitația Asociației «Pro Oriente» (Viena-Austria), înființată de Cardinalul vienez Dr. Franz König, s-au întrunit la Viena, pentru prima oară, la o «discuție teologică sistematică» teologi ai Bisericii Romano-Catolice și ai Bisericii Vechi-Orientale (necalcedoniene): coptă, siriană, armeană, eliopeană și ortodoxă-siriană din India (Epd. 29, 31, 33, 37/971).

— Universitatea din Hamburg a acordat titlul de «doctor honoris causa» reverendului Philipp Potter, directorul secțiunii pentru misiune și evanghelizare de pe lângă Consiliul Ecumenic al Bisericilor. Rev. Potter este de origine africană și pastor metodist în insulele Indiei apusene. Este prima persoană de culoare căreia universitatea menționată îi acordă acest titlu.

— Cunoscutul teolog american, Reinhold Niebuhr, a decedat, în vîrstă de 78 ani, la Stockbridge (Massachusetts).

— Comitetul de lucru al Alianței luterane Mondiale, în sesiunea recentă de la Oslo, s-a declarat pentru constituirea unui «conciliu ecumenic universal al Bisericilor creștine», care să fie un forum pentru consfătuiri și schimburi de păreri inter-bisericești și nu o autoritate care să dea decizii obligatorii pentru Bisericile membre în probleme de ordin confesional.

— Facultatea de teologie ortodoxă din Preshov (Cehoslovacia) organizează cursuri de îndrumare pentru preoți.

— Biserici creștine din Cehoslovacia și anume: Biserica Fraților Boemi, Unitatea Fraților, Biserica Metodistă și Unitatea Fraților Bapțiști au hotărît instituirea unei comisii teologice care să studieze posibilitatea elaborării unei Mărturisiri de credință comune.

— «Templul înțelegerii» este numele mișcării care urmărește unirea tuturor religiilor într-o religie unitară mondială» (*Krit. Oe. Inf.* 29, 34/971).

Prof. O. BUCEVSCI

— În Marea Britanie, la Filgrave, lângă Northampton, s-a creat de curînd o mînăstire ortodoxă de călugărițe cu hramul «Adormirea Maicii Domnului». Arhiepiscopul Atenagoras al Tiatirelor și Marii Britanii a anunțat inaugurarea ei, avînd la început trei călugărițe ortodoxe.

— Comunitatea protestantă de la Taizé a desemnat pe unul din membrii săi — fratele Max Thurian — ca reprezentant permanent al său pe lângă Vatican.

— Între 15 octombrie și 15 decembrie 1971 a funcționat la Roma un «Laborator internațional de drept canonic». La inițiativa Facultății de Drept canonic a Universității Gregoriene, aproape 60 de preoți specialiști, din cinci continente ale lumii catolice, au lucrat împreună pentru rezolvarea și elaborarea unor legi în problemele cele mai delicate ale credincioșilor lumii catolice («La Croix», 18, nov. 1971).

— La sfîrșitul lunii octombrie 1971, Sanctitatea Sa Mar Ignatie Iacoub III — Patriarhul Siro-Ortodox al Antiohiei și al întregului Orient, a făcut o vizită oficială Papei Paul VI. În cursul întrevederii solemne ce a avut loc la 27 octombrie, cei doi șefi ai Bisericilor pe care le reprezentau au semnat în Marea Sală a Sinodului Roman o «Declarație Comună» care marchează o nouă etapă a relațiilor ecumenice dintre aceste două Biserici («L'Osservatore Romano», 48/26 nov. 1971).

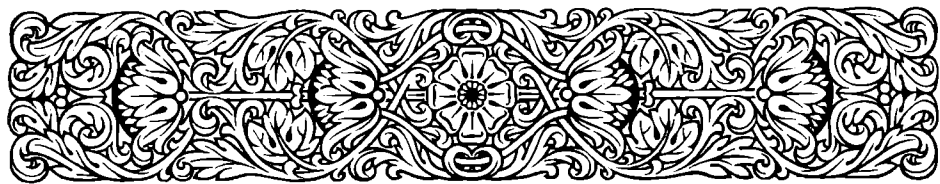
— La Geneva s-a deschis un nou Institut al Culturii, sub conducerea profesorului Paulo Freire, din America latină. Au participat la prima sesiune 16 cooperatori ai Bisericii presbiteriene unite din S.U.A. Scopul Institutului este de a aduna și coordona acțiunile de trezire a conștiinței oamenilor și crearea unei responsabilități majore pe plan cultural și politic în societate. Dl. Freire va participa în calitate de director la elaborarea programelor și se va ocupa personal de activitatea de cercetare și de formare a cadrelor, pe lângă munca sa de consilier special al Biroului de educație din Consiliul Ecumenic al Bisericilor. Resursele financiare provin de la Biserici, guverne și diferite fundații private» («La Croix», 11 nov. 1971).

— Comisia Teologică a Aliatției Reformate Mondiale a ținut o sesiune la Bruxelles, ca urmare a hotărârii luate de A.R.M. la Nairobi, în 1970. Sesiunea a fost prezidată de Prof. Dr. J. K. Reid de la Universitatea din Aberdeen (Scoția). Teologii s-au exprimat asupra funcțiunii teologiei în lumea de azi, asupra drepturilor și libertății omului și a locului creștinilor în domeniul social-cultural al societății de azi («Le Christianisme au XX-e siècle», 4 nov. 1971).

— Între 30 noiembrie și 4 decembrie 1971, s-a ținut la Madrid cea de a 115-a Adunare vor fi impregnate de spiritul de «aggiornamento» de după Conciliul II Vaticanul Enrique Tarancon. Sesiunea aceasta a fost considerată drept un moment istoric în viața acestei Biserici. Noile statute ale Bisericii, pe care le prepară această Adunare vor fi impregnate de spiritul de «aggiornamento» de după Conciliul II Vatican. În afară de aceasta, importanța acestei Adunări constă în hotărârea care s-a pronunțat, pentru separarea Bisericii de Stat. Puțini au fost cei care s-au opus acestei hotărâri, ca de pildă Arhiepiscopul de Zaragoza («La Croix», 1 dec. 1971).

— Organizația protestantă din Franța, cunoscută sub numele de Societate a Misiunilor Evanghelice, creată în 1822 la Paris, a încetat de a mai funcționa sub această denumire la data de 30 oct. 1971. Societatea s-a împărțit în două alte organisme, determinante fiind noile funcțiuni și necesități ale misiunilor protestante. Noile denumiri ale celor două societăți sînt: «Communauté évangélique d'action apostolique», cu sediul la Paris, avînd ca secretar pe Pastorul V. Rakotoarianana (Madagascar), iar a doua, «Département missionnaire des Eglises protestantes de France», avînd ca secretar pe pastorul Maurice Pont, fostul director al vechii Societăți scindate la data de mai sus («Réforme», 6 și 13 nov. 71).

ARTICOLE ȘI STUDII

ÎNVĂȚĂTURA DE CREDINȚĂ ORTODOXĂ

CUVÎNT DESPRE SFÎNTA TAINĂ A HIROTONIEI

Credincioșii Bisericii noastre au asistat la săvârșirea slujbei Sfintei Liturghii, într-una din Duminicile trecute. Bucuria creștinească a fost cu atât mai mare, cu cât s-a putut să se vadă o slujbă arhierescă, săvârșită de un arhieru, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi. La mărimea solemnității religioase s-a adăugat și faptul, că în timpul acestei slujbe bisericești au fost hirotoniți un preot și un diacon.

Mulți credincioși se întrebau cum se explică aceste trepte ale slujitorilor bisericești. De unde vin, cine le-a întocmit de când există, de unde li se dă această putere bisericească și cum se săvârșește transmiterea acestei puteri dumnezeiești asupra lor, spre a primi harul lui Dumnezeu, atât de binefăcător în viața credinciosului.

Încredințat de această dorință, m-am hotărât să vă vorbesc despre Sfânta Taină a hirotoniei, prin care se împărtășește de către arhieru harul lui Dumnezeu celui vrednic și pregătit pentru treapta bisericească pe care o primește. Mari și însemnate au fost Sfintele Taine, despre care am scris pînă acum, dar Sfânta Taină a hirotoniei, este și mai mare, covârșindu-le pe toate, căci fără aceasta nu se pot săvârși celelalte.

Dacă în această misiune dumnezeiască a Preoției este necesară «iscușința iscușințelor», cum spunea Sfântul Grigorie Teologul, Preoția este afirmarea «celei mai mari iubiri pentru Domnul Hristos, ce-i încredințează dumnezeiasca misiune», precum mărturisirea Sfântul Ioan Gură de Aur. De aceea este și mai grea de tălmăcit și impune atenția tuturor.

Întemeietorul Sfintei Taine a Hirotoniei a fost însuși Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Carele dintru început era la Dumnezeu și prin Carele toate s-au făcut și fără de El nimic nu s-a făcut din cele ce s-au făcut (Ioan I, 2—3). Căci precum ne înfățișează Sfânta Evanghelie, cu învățăturile Sale, «nimeni nu s-a suit la cer, decît Cel ce s-a coborît din cer, Fiul Omului, care este în cer» (Ioan III, 13). Iar precum L-au mărturisit Sfinții Apostoli și Evangheliști, după ce s-a întrupat și s-a sălășluit între noi, au putut vedea și oamenii slava Lui, slavă a Unuia-Născut din Tatăl, fiind plin de har și de adevăr (Ioan I, 14). Această slavă dumnezeiască și-a arătat-o Domnul Hristos pe pămînt, prin întreta Sa slujire dumnezeiască: sfințitoare, învățătoarească și conducătoare, ca Arhieru dumnezeiesc desăvârșit, Învățător și Păstor de suflete. Odată împlinită această misiune, Domnul după Înălțarea Sa la

ceruri, trebuia să-și lase urmași pe pământ, pentru a-I continua opera mîntuitoare, cu aceeași menire dumnezeiască a mîntuirii omului.

Ascultînd cu atenție istorisirea cuprinsului Sfintei Evanghelii, cu viața, învățăturile și minunile Domnului Hristos, precum au scris-o cei patru Sfinți Evangheliști și o explică Cazania noastră, v-ați putut convinge cită grijă și cită dragoste a pus Mîntuitorul Hristos pentru pregătirea Ucenicilor Săi. Alegîndu-i dintre oameni de la țărmurile mării Galileii, i-a îndrumat cu blîndețe și dragoste deosebită (Matei X, 1—42; Marcu VI, 7—11; Luca IX, 1—5) numindu-i prietenii săi, de vor împlini poruncile Sale (Ioan XV, 14), iubindu-se unii pe alții, precum El însuși i-a iubit. În dragoștea Sa cea mare pentru Ucenici, le-a spălat la toți picioarele la Cina cea de Taină (Ioan XIII, 1—16). Ucenicii Domnului au fost acei ce au putut auzi cei dintii învățăturile Domnului și a vedea minunile săvîrșite de El, culminînd cu Sfînta Sa Înviere. Chiar dacă în vremea Patimilor Sale au trecut prin îndoieli sufletești, după Sfînta Sa Înviere au crezut și cei ce se indoiseră (Matei XXVIII, 17; Ioan XX, 28). Singurul care L-a trădat și și-a ridicat singur viața, avea să fie înlocuit cu altul, ce a fost și întărit cu putere de sus (Fapte I, 26).

Pregătirea Ucenicilor pentru dumnezeiasca misiune avea să fie urmată de incredințarea acestei misiuni, după Sfînta Sa Înviere. Căci numai Ucenicilor Săi le-a încredințat puterea de a învăța, de a sfinți și a conduce sufletele: «Drept aceea, mergînd, învățați toate neamurile, botezîndu-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, învățîndu-le să păzească toate cîte v-am poruncit vouă, și iată Eu cu voi sint în toate zilele, pînă la sfîrșitul veacului» (Matei XXVIII, 19—20). Aceeași misiune, întărită cu puterea dumnezeiască a celor trei persoane ale Sfintei Treimi, a fost încredințată de Domnul Hristos, în mod special, numai Ucenicilor Săi: «Precum M-a trimis pe Mine Tatăl, vă trimit și Eu pe voi. Și zicînd aceasta, a suflat asupra lor și le-a zis: Luați Duh Sfînt; Căroră veți ierta păcatele, le vor fi iertate și căroră le veți ține vor fi ținute» (Ioan XX, 21—23). Numai Ucenicilor Săi le-a spus la Cina de Taină: «Aceasta să faceți spre pomenirea Mea» (Luca XXII, 19), după cum tot numai lor le-a rostit: «Cel ce vă ascultă pe voi, pe Mine Mă ascultă și cel ce se leapădă de voi, se leapădă de Mine» (Luca X, 16).

Întărirea Ucenicilor cu misiunea lor apostolică, cu puterea dumnezeiască a Sfîntului Duh, încredințată de Domnul Hristos, avea să se împlinească, precum le-a făgăduit la Cina cea de Taină: «Și Eu voi ruga pe Tatăl și alt Mîngîietor vă va da vouă, ca să fie cu voi în veac, Duhul Adevărului, pe care lumea nu poate să-L primească, pentru că nu-L vede, nici nu-L cunoaște; voi îl cunoașteți, că rămîne la voi și va fi în voi» (Ioan XIV, 16—17); «Mîngîietorul, Duhul Sfînt, pe care-L va trimite Tatăl, în numele Meu, Acela vă va învăța toate și vă va aduce aminte despre toate cele ce v-am spus Eu» (Ioan XIV, 26); «Iar cînd va veni Mîngîietorul, pe care Eu îl voi trimite vouă de la Tatăl, Duhul Adevărului, care de la Tatăl porcede, Acela va mărturisi despre Mine» (Ioan XV, 26).

Așa se explică marele eveniment dumnezeiesc, ce a avut loc în coltea Ierusalimului, cînd Ucenicii erau adunați la rugăciune, după alegerea celui de al doisprezecelea Apostol prin Matia, — că Sfîntul Duh s-a pogorit asupra lor, la zece zile după Înălțarea Domnului la cer și cincizeci de zile după Sfînta Înviere: «Și din cer, fără de veste, s-a făcut un vuiet, ca de suflare de vînt ce vine repede și a umplut toată casa unde ședea ei. Și li s-au arătat împărțite, limbi ca de foc și au șezut pe fiecare dintre ei. Și s-au umplut toți de Duhul Sfînt și au început să vorbească în alte limbi precum le dădea lor Duhul a grăi» (Fapte II, 2—4). Din ziua aceea prin

propovăduirea Sfântului Apostol Petru, întărit de Sfântul Duh, au crezut și s-au botezat mii de suflete, întocmindu-se prima Biserică creștină din Ierusalim. Noi sărbătorim ziua aceasta la Duminica Rusaliilor. Astfel Sfinții Apostoli, Ucenicii Domnului de odinioară, acum întăriți cu Harul Sfântului Duh și deci Apostoli, și-au început dumnezeiasca lor misiune peste țări și peste mări, precum le-a poruncit Domnul Iisus Hristos.

Fiul succesiunii Sfinților Apostoli s-a continuat, precum ne istorisesc celelalte cărți ale Noului Testament, ca Faptele Apostolilor și epistolele apostolice, iar mai departe scrierile veacurilor creștine primare. Sfântul Apostol Petru avea să se înfățișeze în epistolele sale «Apostol al lui Iisus Hristos» (I Petru I, 1 și II Petru I, 1), după cum Sfântul Apostol Pavel, cel chemat mai târziu de Domnul pe calea Damascului, să se prezinte: «Pavel, chemat apostol al lui Iisus Hristos, prin voia lui Dumnezeu» (I Corinteni I, 1). Sfântul Apostol Petru propovăduia că învățătorii Evangheliei să fie întăriți prin «Duhul Sfânt trimis din cer» (I Petru I, 12). Pe Preoți, ca păstori sufletești îi îndrumă să se poarte cu blîndețe (I Petru V, 1—2), iar pe credincioși să asculte de Preoții lor (I Petru V, 5).

Harul Sfântului Duh asupra celor aleși de a-i urma, avea să fie transmis de Sfinții Apostoli prin rugăciuni și punerea minilor asupra capului lor. Căci hirotonia, cuvînt grecesc, ce înseamnă punerea minilor, pentru că orice dar în legătură cu gradele preoției se săvîrșea încă din vremea Sfinților Apostoli prin punerea minilor și rugăciunea episcopului, devenise Sfînta Taină, prin care se cobora Sfîntul Duh asupra celui vrednic și pregătit a intra în cler. Astfel Sfîntul Apostol Pavel îndruma pe Episcopul Timotei rînduit de el în Efes, să nu se grăbească la săvîrșirea acestei Sfînte Taine: «Să nu-ți pui pe nimeni minile în grabă, nici să nu te faci părtaș în păcatele altora» (I Timotei V, 22).

Spre deosebire de hirotonie, care este Sfîntă Taină, este și hirotesia, care se săvîrșește tot prin punerea minilor, dar ca ierurgie, pentru treptele bisericesti inferioare, ca ipodiaconii, citeții și ranguri administrative bisericesti. Atît hirotonia, cît și hirotesia, se săvîrșesc numai de episcop (arhieru).

Treptele bisericesti pentru care se săvîrșește Sfînta Taină a hirotoniei au fost și sînt în număr de trei: arhieria, preoția și diaconia.

Arhieria este întîia și cea mai mare treaptă bisericască. Arhieru înfățișează pe dumnezeiescul Arhieru, Domnul Iisus Hristos, care s-a adus pe Sine jertfă pentru mîntuirea omului, căci prin singele Său fără prihană a curățit sufletele noastre de păcat (Evrei IX, 11—14). Sfinții Apostoli potrivit întăririi Sfîntului Duh au avut după Domnul Hristos plînatatea Arhieriei, spre a putea hirotoni și rîndui episcopi, preoți și diaconi.

Arhierii cu moștenire apostolică, au puteri bisericesti depline, de a conduce Biserica, de a învăța și a săvîrși toate cele sfinte. De aceea și vestimintele religioase arhieresti, spre deosebire de ale celorlalte trepte, poartă insignele reprezentării persoanei Domnului Iisus Hristos: Sacosul, omoforul și mitra arhierască, pe lîngă care se adaogă cirja și mantia. Arhieru după ce a trecut prin treptele monahale, este hirotont de cel puțin doi episcopi, pe cînd preotul și diaconul se hirotonesc de un singur arhieru.

Preoția este a doua treaptă a ierarhiei bisericesti, prin încredințarea episcopului dată preotului, de a învăța, de a sfinți și a păstori credincioșii, după cum îndruma și Sfîntul Apostol Pavel pe Episcopul Tit orînduit de el în insula Creta: «Pentru aceasta te-am lăsat în Creta, ca cele ce lipsesc să le îndrepti și să așezi prin cetăți

preoți, precum ți-am poruncit» (Tit I, 5). Activitatea religioasă a preoților este amintită încă din cartea Faptelor Apostolilor, în vremea Sfinților Apostoli (Fapte VI, 7, XIV, 23), de care erau hirotoniți. Hirotonia preotului se săvârșește de arhiereu după ce a trecut treapta diaconiei. Vestmintele sale bisericești, pe lângă stiharul cel lung ce arată curățenia persoanei sfințite, sînt epitrahilul ce arată harul lui Dumnezeu și felonul sau sfită, care înseamnă hlamida cea roșie, cu care a fost îmbrăcat Minluitorul de ostași în curtea lui Pilat. Preotul poate săvîrși toate slujbele sfinte, în afară de acelea de a hirotoni, de a sfinți Sfintul și marele Mir, precum și Sfintul Antimis ce sînt încuviințate numai arhierelui.

Diaconia, după însăși denumirea sa, este treapta de a ajuta pe arhiereu și pe preot în slujirea celor sfinte, precum se poate vedea la alegerea și hirotonia primilor șapte diaconi, în frunte cu Ștefan, ca ajutoare ale Sfinților Apostoli (Fapte VI, 5). Diaconul este hirotonit de arhiereu, după ce a fost trecut prin hirotesia, prin treptele de citeț și ipodiacon. Diaconul nu poate săvîrși singur Sfintele Taine și nici ierurgiile bisericești. Ca vestminte bisericești, pe lângă stihar, diaconul poartă orarul, pe care îl înalță în sus la rugăciune și simbolizează aripile îngerilor ce zboară neîncetat în slujirea lui Dumnezeu.

Săvîrșitorul hirotoniei este arhiereul, care odată cu punerea mîinilor pe capul celui ce se hirotonește rostește rugăciunea pentru chemarea și lucrarea Sfintului Duh: «Dumnezeiescul Har, care pe cele neputincioase le vindecă și pe cele ce lipsesc le împlinește, hirotonește pe cucernicul ipodiacon (N) în diacon (sau diacon în preot, ori preot în arhiereu). Să ne rugăm dar pentru el, ca să vină asupra sa Harul Sfintului Duh». Această rugăciune este ascultată în genunchi de credincioși, în timp ce clericii liturghisitori cîntă încet, de mai multe ori, «Doamne miluiește». Asemenea Sfinții Apostoli, cînd hirotoneau, își puneau mîinile asupra celui ales și se rugau (Fapte VI, 6; XIV, 23). Lucrarea tainică a Harului dumnezeiesc este comună celor trei persoane dumnezeiești, Tatăl, Fiul și Sfintul Duh, căci prin Harul ce vine în suflet toate cele trei persoane dumnezeiești se sălășluiesc într-însul. — Se numește Harul Sfintului Duh pentru că Sfintul Duh este acela ce leagă Harul de suflet. După rugăciune, arhiereul încredințează celui hirotonit pe rînd vestmintele bisericești cuvenite rostind față de credincioși cuvintele: «Vrednic este». Credincioșii cîntă cu toții această urare. Bucuria evenimentului hirotoniei se vedește ca și la Sfînta Taină a Botezului și Cununiei, prin întreita ocolire în formă de horă a Sfintei Mese și cele trei urări: «Isaia dăntuiește», «Sfinților Mucenici» și «Mărire Ție Dumnezeu...».

Hirotonia arhierelui și a preotului se poate săvîrși numai la Sfînta Liturghie a Sfintului Ioan Gură de Aur, ori a Sfintului Vasile cel Mare, pe cînd hirotonia diaconului se poate săvîrși pe lângă cele menționate și la Liturghia Darurilor mai înainte sfințite. Timpul cînd are loc hirotonia arhierelui este după cîntarea Sfinte Dumnezeule, a preotului după heruvic, înainte de sfințirea Darurilor, iar a diaconului după sfințirea Darurilor. Pentru aceeași treaptă bisericească, la aceeași Sfîntă Liturghie, nu se poate săvîrși hirotonia decît la o singură persoană. Hirotoniile se săvîrșesc în Sfintul Altar în fața Sfintei Mese, iar hirotesiile înaintea Ușilor Împărătești. Harul

Sfintului Duh pentru treapta bisericească respectivă, dobândit prin hirotonie, se împărtășește numai odată și rămîne pentru totdeauna asupra celui hirotonit.

Primitorul Sfintei Taine a hirotoniei, pe lângă credință, cu însușirile sufletești ale unui bun și adevărat creștin, trebuie să aibă și o cultură, cu o pregătire bisericească pentru treapta în care intră. Astfel se explică și existența așezămintelor noastre teologice ca Seminariile și Institutele teologice universitare, pe care trebuie să le absolve candidații la preoție. Candidatul la preoție trebuie să îmbine armonic în sufletul și viața sa cunoștințele teologice cu viața sa personală religioasă morală creștină.

Arhiereul trebuie să fie monah și deci necăsătorit. Preotul și diaconul au libertatea de a se căsători, dar aceasta să o facă înainte de hirotonie, după cum și libertatea de a intra în cler necăsătorit, fără a se mai putea căsători după hirotonie.

Pentru împlinirea acestor îndatoriri, precum ați putut auzi în Biserică, candidatul la preoție își ia angajamentul față de Dumnezeu în Biserică, înaintea arhiereului și în auzul tuturor, printr-un legămint, pe care-l rostește solemn că-l va împlini în misiunea sa, potrivit îndemnurilor Sfintului Apostol Pavel de a fi: credincios fără prihană, bărbat al unei singure femei, cu copii credincioși, neminos, nebătăuș, neagonisitor de câștig urit, ci iubitor de străini, iubitor de bine, cuminte, drept, cuvios, înfrînat, păzind cuvîntul cel curat al învățaturii, ca să fie în stare și să îndemne în învățătura sănătoasă și pe alții și să mustre pe cei potrivnici (Tit I, 7—8). A fost firesc ca Sfinții Părinți ca Sfîntul Ioan Gură de Aur și Sfîntul Grigorie Teologul, să zăbovească de a intra în preoție, pe care în tratatele lor scrise, aveau să o înfățișeze ca pe o misiune dumnezeiască sublimă, pentru care trebuie însușiri alese, pe care să le pună cu tot zelul în slujba dragostei pentru Domnul Hristos.

Biserica noastră strămoșească păstrează curate și neintinate toate cele prescrise pentru Sfînta Taină a hirotoniei, avînd succesiunea clerului din vremea Sfinților Apostoli și pînă în vremea noastră. Biserica Ortodoxă își păstrează tradiția primelor veacuri creștine primare, fără să fi fost influențată, nici de schismă și nici de reformă.

Astfel hirotonia este marea Sfîntă Taină, dintre cele șapte Sfînte Taine ale Ortodoxiei, — la care prin rugăciunea arhierească și prin punerea mîinilor arhiereului, se împărtășește Harul Sfîntului Duh celui pregătit pentru treapta bisericească respectivă, cu drepturile canonice ce se cuvînt celui hirotonit: arhiereu, preot ori diacon. Puterea dumnezeiască a hirotoniei este alît de mare, încît Harul preoției rămîne asupra celui hirotonit chiar dacă acesta este oprit de la săvîrșirea celor sfînte.

Cunoscînd deci marea însemnătate a Sfintei Taine a preoției, ca venită de la Dumnezeu și slujind lui Dumnezeu în Biserica întemeiată de Fiul lui Dumnezeu, prin aleșii Săi arhierei, preoți și diaconi, credincioșii noștri pot să-și înțeleagă îndatoririle lor, față de trimișii lui Dumnezeu. Domnul Hristos de sus din ceruri, le poartă aceeași dragoste, ca și Ucenicilor Săi de odinioară, pentru care s-a rugat, ca și pentru credincioșii ce vor crede în El și în cuvîntul lor (Ioan XVII).

De aceea Biserica noastră își cinstește slujitorii prin pomenirea tuturor treptelor bisericești, alît prin rugăciunile din Sfîntul Altar, cit și la ieșirea cu Sfîntele

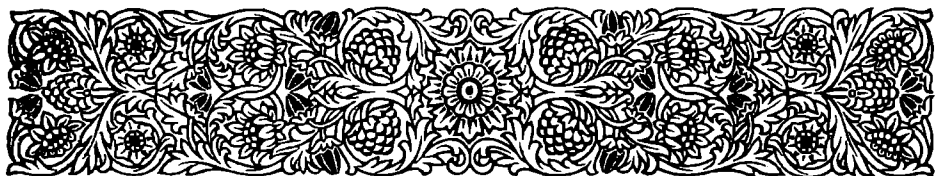

Daruri în mijlocul credincioșilor, după cum continuă a se auzi și pentru slujitorii săi adormiți întru Domnul. Răspunsurile cîntărilor credincioșilor noștri la toate aceste rugăciuni dovedesc dragostea și evlavia lor pentru cler, după cum și acesta se roagă pentru toți. Toate acestea dovedesc unitatea dragostei dintre cler și credincioși, în aceeași corabie duhovnicească, care este Biserica noastră strămoșească, căci Dumnezeu este iubire (I Ioan IV, 8).

Potrivit îndemnelui Sfintului Apostol Pavel pentru creștinii din vremea sa, să-i respectați pe slujitorii lui Dumnezeu ca pe cei ce se ostenesc cu cuvîntul și învățătura (I Timotei V, 17), să-i iubiți (II Corinteni VIII, 7), să vă rugați pentru ei (Efeseni VI, 18—19), să le urmați credința (Evrei VI, 12), să răspundeți cu dragoste la strădania lor (I Cor. IX, 10—14) și să păziți învățăturile lor (Matei XXIII, 3), căci Domnul Hristos, este același în veci (Evrei XIII, 8) și El ne-a întărit pe toți zicînd: «Cel ce vă ascultă pe voi, pe Mine Mă ascultă» (Luca X, 16). După cum Domnul Hristos a rostit, El va fi cu aceștia în toate zilele, pînă la sfîrșitul veacurilor (Matei XXVIII, 20).

Pr. Prof. MIHAIL BULACU

HRISTOLOGIA DUPĂ EPISTOLA CĂTRE EVREI

În Sfânta Scriptură s-au scris pagini cu totul sublime, dumnezeiești, care ne vorbesc despre persoana Domnului nostru Iisus Hristos, centrul, viața și temelia Bisericii, a creștinismului, și a teologiei.

Una din aceste pagini după prologul Evangheliei a IV-a, este și «Epistola către Evrei» a Sfântului Apostol Pavel. Sfântul Pavel, pune la edificiul doctrinal al creștinismului o piatră unghiulară și aceasta este Domnul Hristos, tălmăcit de el în graiul credinței celei înalte. Apostolul Pavel nu cunoaște adevăr și ideal mai mare ca «Acesta» și-l vestește cu convingere neștrămutată și cu pasiune sublimă. «Fără răstignirea și învierea lui Iisus Hristos, viața lui, precum și întreaga învățătură creștină nu are nici un sens, nu are rațiune. Pentru el, în afară de Domnul Hristos, nu există mulțumire mai mare, pentru că numai El dă vieții celor credincioși adevăratul înțeles»¹.

De aceea, cu timp și fără timp, prin viu grai și prin scris, Apostolul Pavel face cunoscut pe Domnul Hristos nu numai neamurilor păgâne, ci și celor din neamul său Israel, pe care neincetă a dorit să-l aducă la cunoașterea lui Iisus Hristos. «Poate voi face rivnitori pe cei din neamul meu — zicea el — și voi mîntui pe unii din ei» (Rom. XI, 14). Și deci i-a zis lui Domnul: «mergi că eu te voi trimite la neamuri departe» (Fap. Ap. XXII, 21), el găsește potrivit să adreseze și evreilor o epistolă, în care le vorbește despre Iisus Hristos și întreita Lui misiune, într-un moment cînd palestinienii erau periclitați să treacă de la creștinism la iudaism, datorită unor împrejurări nefavorabile și în special propagandei și presiunii iudaice. Aceasta, mai ales după moartea lui Iacob cel Tânăr (+ 62), cînd pentru alegerea urmașului lui Iacob la episcopat, se nasc certuri și neînțelegeri. «Simon, noul ales în scaunul episcopat, nu era alături de toți credincioșii, căci o puternică partidă e grupată în jurul lui Tebutis, candidatul căzut. Acesta din urmă reprezenta pe cei care încă mai țineau la respectarea Legii Mozaice. Nereușita lui putea să-l arunce cu simpatizanții săi în brațele iudaismului. Lipsa lui Iacob se resimțea. Sinedriul a știut să speculeze momentul înțelegînd propaganda și presiunea. Pentru creștini se punea deci alternativa: ori revin la iudaism, ori trebuie să sufere din pricina credinței lor în Hristos. În această grea situație, epistola Sfântului Pavel avea să aducă mîngiere și întărire»².

1. Pr. Constantin Provian, *Sfântul Apostol Pavel, studiu asupra personalității și activității sale practice*, Buzău, 1921, p. 7.

2. *Studiul Noului Testament*, manual pentru uzul studenților institutelor teologice, București, 1954, p. 174—175.

învățându-i ca nimeni altul cele despre persoana Domnului Hristos și opera sa de mântuire.

Pentru a putea contura oarecum cuprinsul lucrării de față, ne vom strădui să facem o prezentare a persoanei Domnului Hristos după Epistola către Evrei, arătând scopul Întrupării Mântuitorului Hristos, concretizat în cele trei slujiri sau demnități și anume: slujirea învățătoarească, arhierescă și împărătească. În încheiere vom face a privire retrospectivă asupra epistolei.

1. — *Persoana Mântuitorului Hristos*

Pentru Sfântul Apostol Pavel, Domnul Hristos este Fiul născut în veșnicul astăzi, tronul său dăinuind în vecii vecilor și cerurile fiind opera mâinilor Sale; «El le schimbă după bunul său plăc, incapabil El însuși de schimbare și declin, pentru că El este din veșnicie Fiul lui Dumnezeu, este strălucirea slavei Tatălui și chipul substanței Sale (Evr. I, 1—3) mai presus decît ingerii (Evr. I, 4—7)»³.

Fiul este iradierea, strălucirea Tatălui, deoarece prin El, care s-a făcut Cuvînt veșnic, s-a descoperit Tatăl (Evrei I, 3) și pentru că este deoființă cu Tatăl ne-a grăit nouă în zilele de pe urmă, pentru că pe El l-a pus moștenitor Tatăl peste toate și prin El a făcut veacurile (Evrei I, 1—2). «Fiul este deoființă cu Tatăl, dar are ipostas deosebit; este a doua persoană a Sfintei Treimi născut din Tatăl din veșnicie, așa după cum însăși Tatăl o mărturisește zicînd: «Fiul meu ești Tu eu astăzi te-am născut». (Psalmul II, 6; Evrei I, 5)»⁴.

Acest «astăzi» reprezintă veșnicia, deoarece la Dumnezeu nu există nici trecut nici viitor, ci totul este un nesfîrșit prezent. Fiul lui Dumnezeu se naște din ființa Tatălui din veșnicie (Evrei I, 3—4) de aceea «personalitatea lui rămîne neschimbată totdeauna în preistoria divină în sinul Tatălui, în apariția sa istorică ca mijlocilor, mîntuitor și preot în viața preamărită dincolo de istorie. Diversele atribute care i se potrivesc sub acest triplu fel de existență, sînt adesea unite în aceeași frază și enumerate fără schimbarea subiectului»⁵.

Fiul lui Dumnezeu este egal cu Tatăl, fiindcă este împreună cu El creatorul lumii (I, 3), astfel că, El participă activ la creație, este de-a dreptul Creator; «Întru început Tu, Doamne, pămîntul l-ai întemeiat și cerurile sînt lucrul mâinilor Tale» (Evrei I 10; Ps. 101, 26). El este nu numai creator al lumii, ci și proniator, conservator al ei, căci toate le susține prin cuvîntul Său... «pentru că toate El le ține cu cuvîntul puterii Sale» (Evrei I, 3).

Vorbindu-ne despre Dumnezeirea Mîntuitorului, Sfîntul Pavel nu trece sub tăcere nici iconomia întrupării Mîntuitorului Hristos. El vine la noi în zilele cele mai de pe urmă (Evrei I, 1) se naște din seminția lui Avraam (Evrei II, 16) și din trîbul lui Iuda (VII, 14) făcîndu-se părtaș trupului și singelui, ca prin moarte să surpe pe cel ce avea stăpînire peste moarte, adică pe diavolul (Evrei II, 14).

Vorbînd despre întruparea Domnului Hristos, Sfîntul Apostol Pavel subliniază faptul că Domnul Hristos este cel pe care profetul Zaharia îl numește «Răsăritul cel din înălțime» (XI, 1) și despre care Isaia zice: «va răsări toiag din rădăcina lui Iesei și floare din rădăcina lui se va înălța», ceea ce s-a și adevărit, deoarece este de neîgăduit că dreptul Iosif și Sfînta Fecioară erau din casa lui David.

3. F. Prat, S. J., *La Théologie de Saint Paul ; L'Épître aux Hébreux*, première partie, quatorzième édition, Paris, 1927, p. 437. 4. *Ibidem*, p. 439. 5. *Ibidem*, p. 438.

De aceea, Apostolul Pavel folosește expresia «a răsărit» cînd vorbește despre întruparea Mîntuitorului, expresie înfîlînită în proorociile care vesteau pe Hristos ca pe un soare, a cărui lumină avea să lumineze pe toți cei care vor crede în El.

Mîntuitorul «a răsărit» (Evrei VII, 14), intră în lume (Evrei X, 5) pentru că asta a fost voia lui Dumnezeu (Evrei X, 7). Și toate acestea pentru mîntuirea noastră, pentru satisfacerea dreptății dumnezeiești. Autorul epistolei ne arată că însuși Mîntuitorul, intrînd în lume, a zis către Dumnezeu Tatăl vorbele pe care proorocul I le atribuie: «jertfă și prinoase Tu n-ai voit, dar mi-ai întocmit un trup» (X, 5). Acest verset cuprinde taina Întrupării și a Răscumpărării, deoarece arată că Iisus Hristos va lua trup și va fi dat ca jertfă în locul jertfelor din trecut (X, 1—9).

«Tu mi-ai pregătit trup», lasă a se înțelege că (Cel despre care este vorba aici, exista înainte de a se întrupa și că acest trup nu este un adaos la persoana Sa, iar cuvintele «mi-ai pregătit trup» arată că acest trup nu este lucru omenesc, ci este alcătuit de Dumnezeu»⁶.

Tot la întruparea Mîntuitorului se referă și cuvintele «Eu îi voi fi lui Tată și El îmi va fi mie Fiul» (I, 5). Aici Apostolul Pavel vorbește despre o acțiune de viitor, fiindcă Fiul, după dumnezeire, a fost totdeauna Fiul Tatălui, din veci. «Această expresie (I, 5) zice Sfîntul Ioan Hrisostom, este reprezentarea întrupării, fiindcă și trupul se împărtășește celor de jos»⁷.

Versetul 14 din capitolul II ne vorbește deschis despre întruparea lui Hristos în carne și sînge, elementele esențiale și constitutive ale trupului omenesc. Iar versetele 16—17 (II) vin să ne arate că Mîntuitorul a binevoit să-și ia trup real dintre oameni, pentru că pe ei trebuia să-i mîntuiască. Asemenea nouă, El s-a născut, a fost copil ca și noi, a crescut, s-a întristat pînă la lacrimi (V, 7), a murit ca și noi, și măcar că era Fiul lui Dumnezeu, prin suferințe a deprins ascultarea (V, 8), făcîndu-Se pentru toți cei ce ascultă de El, pricină de mîntuire veșnică. Vorbînd despre Întruparea Domnului, Sfîntul Pavel ține să arate evreilor și motivele pentru care Domnul Hristos s-a întrupat.

Mîntuitorul se întrupează, ca să poată fi cu adevărat arhiereu luat dintre oameni, asemănător întru toate lor, fiindcă avea să mîntuiască pe aceștia, nu îngeri (II, 16—17) izbăvindu-i pe ei din robia morții (II, 14—15), ca «prin ceea ce a pășimît, fiind El însuși ispițit să le ajute» (II, 18).

Într-un cuvînt, Mîntuitorul se întrupează pentru ca prin jertfa Sa să împace lumea cu Tatăl. Aceasta, deoarece, neascultarea lui Adam dăduse naștere la o lume care nu mai avea posibilitatea să se ridice la starea din care căzuse. Trebuia deci să vină un Dumnezeu-Om și Acesta a fost Domnul Hristos «izvorul harului» (IV, 16), născut din ființa Tatălui din veșnicie (I, 5), făcătorul cerului și al pămîntului cu toată podoaba lor (I, 10), El, care a mîntuit lumea prin Jertfa Sa, care s-a înviat pe Sine, s-a înălțat la ceruri și șade de-a dreapta Tatălui (V, 9; IV, 14; XIII, 20; etc.).

Pătruns de însemnătatea tainei Întrupării Domnului, taină pe care cei credincioși n-o vor putea înțelege decît prin ochii credinței, Sfîntul Pavel «unește peste tot vorba despre natura Lui cea nefăcîlă cu iconomia întrupării»⁸.

6. A. F. Maunoury. *Comentar asupra Epistolei către Evrei a Sfîntului Apostol Pavel*, prelucrată de Pr. G. F. Giaușanu, Craiova, fără an, p. 145.

7. Sf. Ioan Hrisostom, *Comentariile sau explicarea Epistolei către Evrei*, traducere de Theodosie Athanasiu, București, 1923, p. 66.

8. *Ibidem*, p. 191.

«În afară de Sfintele Evanghelii, nici o scriere inspirată nu vorbește așa de amănunțit de natura omenească a lui Hristos și nu face aluzie la viața lui muritoare, ca această epistolă; descendent din tribul lui Iuda (VII, 14), primind chinuri și patini, agonie și rugăciune în grădina Ghetsimani (V, 7), moarte de bună voie prin răstignire afară de porțile orașului (XIII, 12)»⁹.

Din cuprinsul epistolei putem constata că după Sfântul Apostol Pavel în Iisus Hristos nu dispăre niciodată divinul și umanul. De bună voie, Fiul lui Dumnezeu se face întru totul asemenea nouă în afară de păcat, oa să ne mintuiască. Felul cum a împlinit Domnul Hristos lucrarea de mîntuire a omului va reieși în linii mari prin analiza celor trei slujiri ale Mîntuitorului, subliniate de Sfîntul Pavel în această epistolă.

2. — Slujirea învățătoarească a Domnului Hristos

Epistola către Evrei nu cuprinde prea multe relatări cu privire la slujirea învățătoarească a lui Iisus Hristos, dar cele cîte sînt conving și spun mult tuturor celor ce-i interesează această problemă și o aprofundează cu bună credință și intenții curate. (Evr. I, 2; II, 3; III)¹⁰.

Chiar cu această temă a slujirii învățătoarești a lui Hristos își începe Apostolul Pavel epistola: «de multe ori și în multe feluri (chipuri) a vorbit Dumnezeu în vechime părinților noștri, iar în zilele acestea mai de pe urmă, ne-a grăit nouă prin Fiul Său...» (Evrei 1—2).

El «calea adevărului și viața», ne-a descoperit adevărul întreg, El «lumina lumii», moștenitorul a toate (I, 2), strălucirea slavei Tatălui (I, 3), a venit să distrugă în tunicul păcatului, luminînd biserica prin revelația desăvîrșită adusă de El, revelație ce umple paginile Noului Testament. Că a fost și este necesară Învățătura lui Hristos pentru cei credincioși, ne-o mărturisește curgerea veacurilor cu nenumăratele generații de creștini care s-au adăpat la izvorul învățăturii Sale, ajungînd prin ea la idealul suprem al vieții creștine — mîntuirea.

Domnul Hristos ne învață cine este, cine L-a trimis între noi, scopul pentru care s-a întrupat — mîntuirea oamenilor — îndreptîndu-i pe ei pe drumul însoțit de razele harice ale învățăturii lui»¹¹. Și iată că «în zilele acelea mai de pe urmă», «adică în timpul cînd lipseau harurile — cum spune Sfîntul Ioan Gură de Aur — cînd nu era speranță de mîntuire, cînd de pretutindeni așteptam a avea tot mai puțin, atunci am cîștigat mai mult»¹². Atunci a găsit necesar să coboare Domnul din înălțimi, învățîndu-i pe cei credincioși ce trebuie să facă, ca să ajungă la fericirea pentru care au fost creați și din care căzuseră prin păcatul propărintelui lor, Adam. Învățătura Mîntuitorului Hristos rămîne ca un izvor nesecat ce satură toate sufletele uscate de zgura păcatului, indiferent de pregătire, stare socială, vîrstă, sex, etc.

Ceea ce-l uimește pe Sfîntul Pavel este că învățătura Domnului depășește puterea de asimilare a omului prin faptul că este umanul în simplitatea lui obișnuită la nivelul tuturor și e dumnezeescul care depășește posibilitatea umanului, ea fiind singura dătătoare de mîntuire. «Cum vom fi nepăsători la o astfel de mîntuire, care luînd obîrșie din propovăduirea Domnului, ne-a fost adevărată de cei ce au ascultat-o». (Evrei II, 3). Învățătura Domnului Hristos este superioară învățăturii inspirate a Vechiului Testament, fiind desăvîrșită ca și Autorul ei, Dumnezeu născut din Dum-

9. F. Prat., *op. cit.*, p. 443.

10. Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Iisus Hristos și restaurarea omului*, Sibiu, 1934, p. 207.

11. *Ibidem*, p. 218.

12. Sf. Ioan Hrisostom, *op. cit.*, p. 50.

nezeu (I, 3 și 5), pentru că El a venit să plinească legea și profetii, fiind mai presus decât Moise (III, 3—6).

Sfântul Apostol Pavel «care cunoștea ca nimeni altul legea și profetii, insistă în această epistolă asupra superiorității Mântuitorului în comparație cu îngerii (I, 5—17 și II), cunoscînd faptul că cei din neamul său considerau pe îngerii ca cei mai apropiați de Dumnezeu. Îngerii dau și învață legea veche; în legea harului însuși Domnul învață și poruncește Legea mîntuirii. Pentru Sfântul Pavel Legea cea dintîi nu este decît un cuvînt iar cea de a doua este mîntuirea (I, 4—9)»¹³.

Sfântul Pavel scoate în evidență însușirea lui Hristos ca Fiu a lui Dumnezeu în comparație cu îngerii (I, 7—12) ca să atragă pe cei din neamul său la Legea Nouă și să îndrepte greșala care-și făcuse loc printre ei, și anume, că Mesia trebuie să fie un înger și pentru a-i convinge de superioritatea Domnului Hristos ca învățator suprem față de îngerii»¹⁴.

În acest scop Sfântul Pavel compară mai întîi numele date de către Sfînta Scriptură lui Mesia cu numele date îngerilor (I, 5—8), apoi însușirile lui Mesia cu însușirile îngerilor (v. 9—14), evidențiind cu profundă convingere consecința practică a acestei învățături (II, 1—4).

«Îngerii sînt executorii voinței divine, Hristos este Fiul produs din veșnicul astăzi. Superioritatea Sa asupra îngerilor apare deja în numele Său. El este Dumnezeu, supremul învățătorii și îngerii înșiși îi datoresc omagii (I, 4. II, 9)»¹⁵.

«Concomitent cu reliefaarea superiorității lui Hristos față de îngerii, Apostolul Pavel, nu lasă sub tăcere nici comparația între Hristos profetul prin excelență, și profetii Legii Vechi, al căror reprezentant după această epistolă este Moise. Comparația între Hristos și Moise nu servește decît să scoată în relief prin contrast măreția Mîntuitorului»¹⁶.

În comparația ce o stabilește între Mîntuitorul Hristos și Moisi (III, 1—6). Apostolul Neamurilor semnalează în primul rînd trăsătura principală de asemănare ce există între unul și altul și anume credințioșia lor către Dumnezeu (III, 2—3).

În al doilea rînd, arată poziția deosebită a lui Iisus Hristos față de Moisi din trei puncte de vedere și anume: Moise era o simplă creatură și casa ce o locuia era opera lui Dumnezeu, prin urmare, el însuși nu era decît o piatră din întreaga zidire a acestei case (II 3—4). Moise n-a fost decît o slugă în casa lui Dumnezeu, însărcinat să învețe și să facă cunoscută voia lui Dumnezeu; Hristos este stăpînul casei (v. 6). «Și-n această comparație, autorul reliefează măreția Fiului lui Dumnezeu, care-I mai presus de îngerii și profetii, unicul mijlocitor al răscumpărării, adevăratul Învățător-Dumnezeu»¹⁷.

«Domnul Hristos este Cel care în calitate de Învățător suprem, la întrebarea tînărului «ce să fac să moștenesc viața de veci», nu i-a răspuns teoretic «memorizează bine doctrina mea», ci l-a învățat să «iubească pe Dumnezeu din toată inima sa, din tot sufletul său, iar pe aproapele ca pe el însuși»¹⁸.

13. *Ibidem*, p. 79.

14. I. M. Guilleman, *Clef des Epitres de Saint Paul, analyse raisonnée*, Paris, 1932, tom. II, p. 320.

15. F. Prat, *op. cit.*, p. 437.

16. *Ibidem*.

17. *Ibidem*, p. 438.

18. Pr. Prof. D. Stăniloae, *op. cit.*, p. 218.

Aceste comparații cu ceilalți mijlocitori, — profeti, ingeri, Moise — nu fac altceva decât să deschidă drumul luminos pînă la slujirea arhierescă a Domnului Hristos, în care Mintuitorul ne este prezentat ca mijlocitor suprem, preot și arhieru. Preot după rînduiala lui Melhisedec în calitate de mijlocitor sfînt, iar arhieru ca antetip a lui Aaron, pe care-l înlocuiește. Fără să micșoreze cu ceva autoritatea acestora, Sfîntul Pavel ne arată că Iisus Hristos întruchiează în Sine și pe Moise dătătorul de lege, și pe Aaron marele preot ¹⁹.

3. — Slujirea arhierescă.

În concepția Sfîntului Pavel, pentru ca cineva să fie mijlocitor al oamenilor către Dumnezeu, deci mare-preot, preot-arhieru, trebuie să îndeplinească anumite condiții, pe care de altfel, trebuia să le îndeplinească și Hristos, pentru a putea fi cu adevărat marele Arhieru Răscumpărător.

Ca să poată fi reprezentantul religios al oamenilor, arhieru trebuie să aparțină speței umane (Evrei V, 11), deci să fie un membru al societății și să posede în consecință întreaga natură umană (Exod XXVIII, 1). Aceasta în virtutea solidarității care ne naște în același părinte comun. Deoarece «păcatul lui Adam este și păcatul nostru, prin acea linie de solidaritate, dreptatea lui Hristos va fi și dreptatea noastră» ²⁰. Calitățile care trebuiau să împodobească persoana arhierului după Sfîntul Apostol Pavel sînt: împreună-pățimirea și chemarea.

Împreună-pățimirea cu slăbiciunile comune El însuși avînd experiența lor, e prima calitate a arhierului (V, 2—3). Iar a doua calitate este chemarea dumnezeiască, condiție față de care nu se poate ca mijlocitorul și curățitorul păcatelor omenești să fie bine plăcut lui Dumnezeu (V, 4).

Raportînd aceste calități la Iisus Hristos care a luat natură umană pentru a deveni mijlocitor al credincioșilor către Dumnezeu (V, 5—6), observăm că El le îndeplinește cu prisosință. În Hristos ele sînt reunite mai strălucit decît la arhierii vechi. El este arhieru nu după rînduiala lui Aron ci după a lui Melhisedec (V, 5—10).

Dumnezeu Tatăl I-a confirmat prin jurămint această demnitate: «Juratu-s-a Domnul și nu-i va părea rău; Tu ești preot în veac după rînduiala lui Melhisedec» (Evrei VII, 21; Ps. CIX, 4).

Sfîntul Ioan Hrisostom interpretînd textul «orice arhieru fiind luat dintre oameni, este pus pentru oameni, spre cele ce privesc pe Dumnezeu ca să aducă daruri și jertfe pentru păcate» (Evrei V, 1), face o comparație între preoția Vechiului Testament și a Noului Testament, adică între preoția lui Aaron și a lui Iisus Hristos, afirmînd că sînt și asemănări dar și deosebiri. Aceasta se datorește faptului că preoția lui Iisus o depășește pe cea a lui Aaron. «Pentru că tot arhieru dintre oameni luîndu-se, aceasta este comun și lui Hristos; pentru oameni se pune spre cele ce sînt către Dumnezeu; și aceasta de asemenea; ca să aducă daruri și jertfe pentru păcate; și aceasta dar nu întru totul. Aici nu se potrivește comparația, pentru că Iisus Hristos aduce jertfe pentru curățire de păcate numai pentru oameni, dar nu și pentru sine așa cum trebuia să facă arhierii Vechiului Testament: ca să poată pătimi dimpreună cu cei ce nu știu și se rățăcesc (V, 2). Aici, în sfîrșit, iată superioritatea» ²¹. Însăși cuvintele «Tu ești preot în veac după rînduiala lui Melhisedec» (V, 6) «vesteau po-

19. Mag. Arhim. Suparschi, *Superioritatea preoției Noului Testament față de preoția Vechiului Testament după Epistola către Evrei*, art. în «Studii Teologice», 1956, nr. 5—6, p. 288.

20. F. Prat, *op. cit.*, p. 447.

21. Sf. Ioan Hrisostom, *Explicarea Epistolei către Evrei*, Migne, P. G., LXIII, omilia a VIII-a, col. 68.

porului Israel, că va veni o zi în care un nou preot, aducînd o jertfă nouă, va înlocui Legea Veche și vechiul cult al urmașilor lui Aaron»²². Autorul epistolei, arată așa dar nu numai că Iisus Hristos a avut tot ce-i necesar pentru a fi desăvîrșit mijlocitor între Dumnezeu și oameni, dar că a și împlinit această sarcină, «aducînd El în zilele cînd era în trup pe pămînt, cereri și rugăciuni cu strigăt tare și lacrimi, către Cel ce putea să mintuiască din moarte și a fost auzit pentru buna sa cucernicie» (V, 7).

Melchisedec este introdus în scenă ca rege al dreptății și păcii, fără genealogie, fără început și sfîrșit — simbolul preotului veșnic. Prin numele său și al urmașului său, acest preot rege este icoana lui Hristos, mare preot, împărat al păcii și dreptății. (VII, 2). În calitatea sa de preot al Dumnezeului celui Prea Înalt, Melchisedec a binecuvîntat pe Avraam, iar acesta, recunoscîndu-i preoția, i-a dat zeciuială din prada de război (Gen. XIV, 19—20). Faptul că el binecuvîntează pe Avraam înseamnă că este mai mare decît el; «Căci fără îndoială zice Sfîntul Apostol Pavel, cel mai mic se binecuvîntează de către cel mai mare» (Evrei VII, 7). Iar din faptul că Avraam îi dă zeciuială, se trage concluzia că el îi este inferior și că Melchisedec, fiindu-i superior lui, este superior și urmașilor lui²³. Prin acest act înseamnă că și Leviții descendenți din el, în mod simbolic au făcut același lucru. «Iată cum Melchisedec primește zeciuiala și din partea preoției levitice, care atunci se afla în coapsele lui Avraam și deci preoția lui e superioară preoției mozaice descendente din patriarh»²⁴. Superioară e preoția lui Melchisedec asupra celei levitice și prin aceea că Mintuitorul este preot, nu după rînduiala lui Aaron, ci după rînduiala lui Melchisedec (Evrei VII, 21). Ca superior preoției levitice, Melchisedec în calitatea sa de preot a prefigurat acea preoție ideală, a unei rînduiri spirituale, nu trupesti ca cea levitică, preoție care avea să nu înceteze niciodată. Aceasta este preoția întemeiată de Mintuitorul Hristos, preoție care este neîntreruptă, perpetuă și veșnică.

Astfel, preoția lui Hristos, fiind după rînduiala lui Melchisedec (Ps. 109, 4; Evrei VI, 20 și VII, 17) trebuia să înlocuiască pe cea levitică și, odată cu ea, și legea prin care exista. «Schimbarea nu se putea face decît printr-o persoană străină de seminția levitică și superioară ei. Mintuitorul a întrunit aceste cerinți, căci El este descendent din seminția lui Iuda (Evrei VII, 14) și este superior levitiilor, după cum Melchisedec a fost superior lui Avraam»²⁵.

Sfîntul Ioan Gură de Aur zice că «odată cu noua preoție s-a făcut necesară și schimbarea legii, pentru că un legămînt nou a fost făcut, și astfel s-a trecut de la seminția cea preoțească în seminția împărătească, ca să fie și împărătească și preoțească, întii fiind cea împărătească și apoi cea preoțească, așa cum s-a împlinit cu Iisus Hristos, că împărat este de-apururi, pe cînd arhieru a devenit cînd a luat trup, cînd s-a adus jertfă»²⁶.

Astfel Melchisedec, ca preot și rege a simbolizat toate trăsăturile esențiale ale Mintuitorului, adică Hristos în calitatea Sa de împărat și mai ales de arhieru. Preotul Dumnezeului celui Prea Înalt este o figură exactă a preoției Fiului lui Dumnezeu, prin

22. A. F. Maunoury, *op. cit.*, p. 91.

23. Arhim. A. Suparschi, *art. cit.*, p. 291—292.

24. Pr. Prof. Mircea Chialda, *Melchisedec, preotul-rege din Salem*, Caransebeș 1946, p. 17.

25. *Ibidem*, p. 10.

26. Sf. Ioan Hrisostom, *op. cit.*, omilia XIII, col. 103.

acéea că El constituie o seminție preotească care n-a primit nimic prin transmisiunea strămoșilor săi, precum nici Hristos n-a primit preoția ca o moștenire, ci o posedă El însuși din veci, exercitind-o doar în timp la plinirea vremii.

Toate însă rămân inchipuiri, prefigurări, simboale. Mîntuitorul este adevăratul Preot-Arhiereu, care instituiește adevărata preoție veșnică și universală în legea Harului, fiind El însuși izvorul harului (Evrei III, 15). El se aduce pe sine jertfă pentru mîntuirea lumii (Evrei VII, 27).

Așa după cum am amintit, prin înălțimea la care Apostolul îl ridică pe Melhisedec cu îndoila sa misiune, nu face decît să arate incomparabila măreție a lui Hristos și a preoției Sale, care de altfel e subiectul principal al autorului nostru.

Superioritatea preoției lui Hristos, față de preoția legii vechi, umple aproape trei din cele mai interesante capitole ale epistolei către Evrei (Cap. VII—X, 18).

Paralela amănunțită a preoției vechii, cu cea nouă, prin care se arată superioritatea preoției Preotului și Arhiereului legii noi, începe prin figura pe care Acesta a fost prezis, figura preotului-rege din Salem (Evrei VII, 1—10). Superioritatea preoției lui Iisus Hristos se arată prin faptul că ea a înlocuit preoția lui Aaron, acela fiind nedesăvîrșit (Evrei VII, 10—20).

Preoția lui față de a lui Hristos, era trecătoare (VII, 20—22) pe când a lui Hristos, fiind întărită prin jurămint făcut de Dumnezeu, este neschimbabilă și trainică (VII, 23—24).

Arhiereul Noului Legămint, este veșnic și se bucură de o putere absolută de arhiereu, cu toate calitățile morale necesare pentru o asemenea slujire. De astfel de arhiereu aveau nevoie credincioșii după cum spune Sfîntul Pavel: «Căci arhiereu ca Acesta ne trebuia: cuvios, fără răutate, fără pată, osebit de cei păcătoși și fiind mai înalt decît cerurile» (Evrei VII, 26—28)²⁷.

O notă vădită a superiorității se vede și prin sfera în care se exercită preoția cea nouă. Ea se exercită într-un templu ceresc, spiritual, duhovnicesc, în timp ce preoția veche nu se exercită decît într-un templu material și pămîntesc, care nu era decît un simbol al celui ceresc (Cap. VIII—IX, 12).

Jertfele vechi nu erau decît animale, Jertfa Nouă este însăși Domnul Hristos care-și varsă sîngele pentru toți, odată pentru totdeauna (IX, 13—24). Superioritatea preoției celei noi, este evidențiată și de efectul ei. Unica jertfă, prin sfințenia ei incomparabilă, este alfit de eficace, încît adusă o singură dată, ea ajunge pentru ștergerea păcatelor tuturor, pe cînd jertfele lumii vechi deși nenumărate, nu produceau prin ele înșile nici un efect sau un bun spiritual»²⁸.

Hristos este arhiereul care a întrecut pe toți arhierei. Dacă arhiereul Vechiului Testament intra cu sîngele animalului pentru păcatele lui și ale poporului, Arhiereul Hristos a intrat cu propriul Său sînge pînă la înălțimea tronului lui Dumnezeu (Evrei IV, 14; IX, 12). Ca Arhiereu, Mîntuitorul se aduce pe Sine Tatălui, ispășind astfel păcatele omenirii întregi, și «înlocuind insuficiențele înaintașilor Săi»²⁹. Fiind El însuși jertfă și jertfilor, arătîndu-se odată pentru totdeauna la sfîrșitul veacurilor, pentru a desființa păcatul prin jertfa sa (Evrei IX, 25—26; X, 12—14).

Arhiereul Hristos împacă pe om cu Dumnezeu, răscumpără pe toți iar prin dumnezeirea Lui dă jertfei caracter veșnic. «Hristos este deci, preot și jertfă în același

27. Arhim. M. Suparschi, *art. cit.*, p. 295.

28. I. M. Guilleman, *op. cit.*, p. 360—361.

29. F. Prat, *op. cit.*, p. 448.

timp, căci de n-ar fi așa, ar fi trebuit să se răslignească de mai multe ori, zice Sfântul Ioan Hrisostom»³⁰. «El s-a adus odată jertfă, și nu a mai fost necesară o a doua jertfă, ci a șezut de-a dreapta aTătlui»³¹.

«Faptul că preoții Vechiului Testament aduceau mereu aceleași sacrificii este dovada cea mai bună că sacrificiile lor nu erau în măsură să ridice păcatele de pe seama oamenilor. Faptul că Domnul a adus un singur sacrificiu pe care nu-l va mai repeta, este dovada că acest sacrificiu este pe deplin satisfăcător»³².

Așa dar, superioritatea preoției Noului Testament față de cea Vechiului Testament constă atât în unicitatea jertfei cât și în calitatea ei.

Prin slujirea arhierescă a lui Iisus Hristos, omul a căpătat tot ce pierduse el prin slujirea păcatului prin mândrie și neascultare (Evrei IX, 24). El, arhierul nostru cel mai înalt decît cerurile, marele nostru mijlocitor (IX, 15—18), ne-a adus vorbe trimise nouă de Tatăl și I-a dus vorbe de la noi, înfrîngînd prin aceasta moartea, păcatul și pe diavol, care ne despărțise de Dumnezeu. Prin toate acestea, Mîntuitorul Hristos n-a făcut altceva decît să îndeplinească voia lui Dumnezeu și să-și arate nemărginita Sa iubire pentru om, pe care Dumnezeu Tatăl îl făcuse după chipul și asemănarea Sa (Gen. I, 26—27; Evrei X, 9).

Prin slujirea arhierescă, prin suferința și jertfa Sa, Mîntuitorul a înfăptuit opera de eliberare a noastră din păcat, ne-a redat fericirea veșnică «Nici pe pămînt, nici în cer, o ființă pur omenească n-ar fi fost capabilă de o suferință în stare să topească păcatul din oameni și să-l ispășească în fața lui Dumnezeu»³³. De aceea, Fiul lui Dumnezeu prin patimile și moartea sa «vine să izbăvească pe aceia care toată viața lor erau ținuți în robia fricii morții» (Evrei II, 15), ca tocmai prin această suferință să se ridice la negrăita înălțare după natura Sa omenească. El, care în calitate de învățător spusese nemuritoarele cuvinte «cel ce se înalță pe sine se va smeri și cel cel se smereste se va înălța»..., în calitate de arhieru, practică smerenia cea mai profundă și este înălțat prin ea la cea mai înaltă treaptă posibilă, în calitate de Împărat.

Observăm deci, că viața glorificată a lui Iisus este reprezentată ca rodul abnegației sale care aduce sfințirea celor ce cred în El, odată pentru totdeauna, așa cum ne spune și Sfântul Apostol Pavel: «Întru această voință sinteți sfințiți prin aducerea (ca jertfă) a trupului lui Iisus Hristos, odată pentru totdeauna. Pentru că prin aducerea unei singure jertfe, El a desăvîrșit pentru totdeauna pe cei ce se sfințesc» (Evrei X, 10—14).

4. — Demnitatea împărătească

Concomitent cu cele două misiuni, Apostolul Pavel ni-l înfățișează pe Domnul Hristos și ca împărat, subliniind numai anumite aspecte ale acestei demnități, care de altfel, sînt cele mai expresive: învierea, înălțarea, șederea de-a dreapta Tatălui și judecata universală.

Învierea este unul dintre actele cele mai accentuate ale demnității împărătești a Domnului Hristos. Pînă la El, nimeni n-a biruit moartea, această problemă enigmatică pentru cei credincioși.

30. Sf. Ioan Hrisostom, Migne, *op. cit.*, omilia XVII, col. 129.

31. *Ibidem*, omilia XVII, col. 130.

32. Teofilact al Bulgariei, *Explicarea Epistolei către Evrei*, Migne, P. G., CXXV, col. 239.

33. Pr. Prof. D. Stăniloae, *op. cit.*, p. 243.

Înviindu-se pe sine, Domnul Hristos iese biruitor asupra morții și vieții. Singur, El, o biruie nu numai ca Dumnezeu ci și ca om. De aceea, spune Sfântul Apostol Pavel: «iar Dumnezeuul păcii, cel ce prin singele veșnicului legământ, a sculat din morți pe păstorul cel mare al oilor, pe Domnul nostru Iisus» (XIII, 20). «Aici vorbește despre învierea lui Hristos și prin El a tuturor celor ce cred în El, zice Sfântul Ioan Hrisostom»³⁴. Iată deci că dumnezeirea a ridicat și umanitatea care s-a făcut părtașă chinurilor morții, la cea mai înaltă treaptă a puterii, a măririi, a îndumnezeirii (I, 3; II, 11; III, 6—8; X).

Un alt fapt al demnității împărătești este «Înălțarea Mântuitorului cu trupul la cer și șederea de-a dreapta Tatălui». Prin înălțare, Mântuitorul ridică firea omenească «în intimitatea ultimă a Sfintei Treimi, la starea de cinste, putere și suveranitate deplină»³⁵.

În tot cuprinsul epistolei, «Sfântul Pavel subliniază gloria și umilința în unica persoană a Dumnezeului-Om și mai ales calitatea de Împărat-Preot a lui Iisus Hristos, prin care continuă misiunea Sa de mijlocitor»³⁶.

Contemplindu-L pe Mântuitorul ca Arhiepiscop-Împărat Sfântul Pavel spune: «Drept aceea, având arhiepiscop mare care a străbătut cerurile, pe Iisus Fiul lui Dumnezeu, să ținem cu tărie mărturisirea» (IV, 14).

Despre puterea și șederea de-a dreapta Tatălui, Sfântul Pavel amintește deseori.

Șezînd de-a dreapta Tatălui (VIII, 1), Domnul Hristos ne-a înfățișat și pe noi înaintea lui Dumnezeu (IX, 24). Ca o dovadă a puterii Sale împărătești, de-a dreapta Tatălui, El va aștepta pînă ce va pune pe vrăjmașii Săi așternut picioarelor Sale (X, 12—13).

Ca adevărat Arhiepiscop-Mijlocitor, Domnul Hristos a suferit moartea pe cruce pentru noi, și ca mare Împărat, El a șezut de-a dreapta tronului lui Dumnezeu (XII, 2). După cum observăm, în unele locuri din această epistolă (I, 3; VIII, 1), autorul, din pietate, nu îndrăznește să spună direct «șade de-a dreapta Tatălui», ci vorbește numai de «tronul maiestății Lui». În altele, Apostolul pronunță numele veșnicului Împărat-Arhiepiscop, ca împreună-șezător cu Tatăl pe tronul slavei (X, 12; XII, 12).

«Iată cum Iisus Hristos, ca Împărat-Mântuitor, este așezat la dreapta Tatălui, la locul de supremă cinste și putere. Metoda îndrumării celor credincioși prin atotputernicie directă, cedează locul principal metodei mântuitoare»³⁷.

Ultima manifestare a demnității împărătești a Domnului Hristos este a doua venire a Sa într-o mărire, pentru judecata cea din urmă. Ea constituie actul suprem al demnității împărătești. Această manifestare a demnității împărătești, Sfântul Pavel o amintește doar în treacăt, pentru a întregi hristologia epistolei sale, făcînd astfel mai vădită incomparabila Sa măreție și superioritate a marelui Învățător, Arhiepiscop și Împărat. Vorbește dar de Împăratul Judecător al viilor și al morților, fără să sublinieze actul desfășurării dreptei judecăți. Și aceasta o face Apostolul în capitolul I, 6—10, cînd invocă cuvintele psalmului XCVI, 7—9: «Și iarăși cînd aduce în lume pe Cel înfii născut El zice: se vor închina Lui toți îngerii lui Dumnezeu» (v. 6), ca argument potrivit pentru demonstrarea tezei Vechiului Testament, unde «Alăutele Duhului» cîntau măreția, puterea și bunătatea lui Iahve și a mult așteptatului Mesia.

34. Sf. Ioan Hrisostom, Comentariile sau explicarea... op. cit., p. 386.

35. Pr. Prof. D. Stăniloae, op. cit., p. 342. 36. F. Prat, op. cit., p. 445.

37. Pr. Prof. D. Stăniloae, op. cit., p. 375.

Cuvintele citate mai sus, se referă în special la a doua venire a Mântuitorului ca judecător drept și înfricoșat.

Aducînd argumente incontestabile celor care erau prea mult atașați de legea veche, Sfîntul Pavel reia această idee în capitolul IX, reliefînd dreapta credință: «Și precum este rînduit oamenilor odată să moară, iar după aceea să fie judecata — zice el — tot așa și Hristos, după ce a fost adus odată jertfă, ca să ridice păcatele multor, a doua oară fără de păcat se va arăta, celor ce cu slăruință îl așteaptă spre mîntuire» (v. 27—28).

Pentru a arăta măreția puterii împărătești a Domnului Hristos, Sfîntul Pavel ni-l înfățișează pe Mîntuitorul ca împărat veșnic prin cuvintele psalmistului (Ps. XLIV, 8): «Iară către Fiul zice: Scaunul Tău Dumnezeu, în veacul veacului; toiagul dreptății este toiagul împărăției Tale» (Evrei I, 8). Iisus Hristos are putere absolută și existență veșnică.

Pe drept cuvînt deci, această epistolă îi atribuie Mîntuitorului cele trei slujiri divine. Aceste slujiri vor încorona persoana divină-umană a lui Hristos și după judecata universală, dar o vor încorona numai ca titluri de slavă pentru opera ce a realizat-o în lume, «întemeind astfel recunoștința față de El a celor mîntuiți, ca o încoronare a unirii definitive între Dumnezeu și cei credincioși, nu ca o continuare a operei de mîntuire»³⁸.

*
* *

Frămîntat de grija mare și pentru mîntuirea celor din neamul său, Sfîntul Apostol Pavel le așterne în scris învățătura cea adevărată despre Domnul Hristos și opera Lui de mîntuire.

Legea harului în care a odrăslit creștinismul este infinit superioară, deoarece e adusă lumii la plinirea vremii, sau «în zilele cele mai de pe urmă» (I, 2) de însuși Fiul lui Dumnezeu izvorul harului și Mîntuitorul tuturor celor ce cred în El (IV, 14—16; XI).

«Toate cele ale Vechiului Testament erau «umbre și închipuiri» ale înaltelor adevăruri din religia lui Hristos — religia iubirii. Fiul lui Dumnezeu s-a intrupat de bună voie, ca să-i învețe pe cei ce cred în El să-i sfințească, să-i conducă — arătîndu-le calea, adevărul și viața și prin întreită Sa misiune să le dea posibilitatea de mîntuire (I, 1—2; II, 6—8; VII, 24—28; IX, 27—28), etc.»³⁹.

Dacă în religia Vechiului Testament credinciosul era lipsit de har și nu se putea mîntui, în «Legea Harului» și a iertării el a fost restaurat în menirea înaltă și unică de «chip și asemănare a lui Dumnezeu», prin întreită slujire a lui Hristos și mai ales prin slujirea arhierescă.

Prin suprema Sa jertfă, Mîntuitorul Hristos, Învățătorul-Arhieru, împacă cerul cu pămîntul și pe cel credincios cu Dumnezeu, asemănîndu-se întru toate semenilor săi (II, 17—18).

El este izvorul harului (IV, 16), din care se vor adăpa creștinii pînă la sfîrșitul veacurilor.

Preoția întemeiată de Domnul Hristos este superioară preoției lui Aaron, care nu putea satisface cerințele sufletului omenesc însetat după Dumnezeu. O singură preoție și un singur Preot, a putut să sfințească și să ne izbăvească din moarte cu

38. Pr Prof. Dr. Stăniloae, *op. cit.*, p. 377.

39. F. Prat, *op. cit.*, p. 443.

prețul vieții Sale, marele Preot Iisus Hristos Fiul lui Dumnezeu (IV, 14—15; V, 6—10; VII, 12, 14; X, 9—14).

El a reușit să ne împace printr-o singură jertfă, nu de țapi sau de viței, ci prin jertfă personală, sfântă și fără prihană (IX, 12, 14; X, 9—14).

Jertfa lui Hristos a adus sfințirea celor ce cred în El odată pentru totdeauna, așa cum spune Sfântul Pavel: «Întru această voință sfințiți sfințiți prin aducerea (ca jertfă) trupului lui Iisus Hristos. Pentru că prin aducerea unei singure jertfe, El a desăvârșit pentru totdeauna pe cei ce se sfințesc» (X, 10—14).

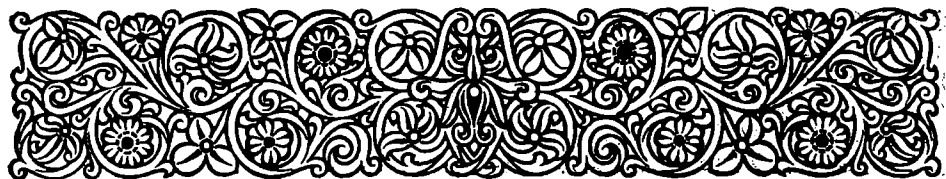
«Arătând superioritatea Noului Testament asupra Vechiului Testament, epistola stabilește în același timp caracterul absolut și definitiv al Evangheliei care a schimbat total concepția lumii mozaice despre Dumnezeu, inaugurând o nouă eră în viața celor credincioși, punctul culminant de lumină și transformare fiind Hristos»⁴⁰. De la Hristos și prin Hristos cel credincios își cunoaște menirea sa în mijlocul semenilor. Prin Hristos creștinul vede în fiecare semen un frate al său, fiu al aceluiași Părinte căruia trebuie să-i facă binele (XIII, 15—16).

De aceea, Sfântul Pavel, ca cel care trăise și experimentase în propria lui persoană ce înseamnă a trăi fără Hristos și ce înseamnă a trăi cu Hristos, le înfățișează conașionalilor săi pe Mântuitorul Hristos și întreita Sa misiune, pentru a-i întoarce la măreala Sa religie, pe care ei începuseră s-o părăsească. Sfântul Apostol Pavel argumentează cu mare putere de convingere creștinilor dintre evrei, că religia creștină — religia iubirii — posedă toate mijloacele mântuirii prin care credinciosul este restaurat în starea de fericire pentru care a fost creat. Pe lângă aceasta, ea a fost înființată de însuși Fiul lui Dumnezeu, supremul Învățător, Arhiereu și Împărat, care a pecetluit-o cu singele Său (VII, 27—28; IX, 12—15; XIII, 20 etc.), și care «ieri și azi și în veci este același» (XIII, 8).

GH. BOGDAPROSTE

---

40. *Ibidem*, p. 457.

TRADUCERILE BIBLICE ALE LUI GALA GALACTION ȘI PREȚUIREA LOR ÎN CULTURA ROMÂNĂ

Contestată insistent și agresiv cu decenii în urmă de către un fin critic literar, apărută cu aceeași pasiune de altul, limba beletristicii lui Gala Galaction poate fi considerată astăzi o realizare clasică a literaturii noastre.

Ceea ce pune în derulă pe contemporani, unii dintre ei de o reală cultură estetică, se pare că era noutatea sintezei dintre tradiție și unele elemente moderniste, îmbinarea originală cu care se prezenta tinărul prozator. Se întâlneau adică destul de frecvent pe aceeași pagină pasiunea neologismului cu expresii cărora vechimea stratului lingvistic din care proveneau le-a conferit o puritate calmă. Cele două domenii din care un temperament liric, revelat în numeroase analogii intelectuale, realiza asocieri în stare să surprindă erau îndeosebi literatura popular-religioasă și cultura modernă.

Ca puțini alți scriitori pe care viața i-a obligat la îndelungi meditații teologice, în urma unei formații clasiciste, Gala Galaction și-a pus și problema limbajului bisericesc, în cadrul general al preocupărilor sale stilistice.

Într-un articol din tinerețe mai puțin cunoscut, care specifică în notă că de ideile lui este răspunzător numai autorul, creatorul *Roxanei* meditează asupra evoluției societății în care trăia. Față de această realitate, preotul nu trebuie să rămână un naiv, ci să caute posibilități de comunicare cu noua societate. «Și cum vei coborî la aceste dureri și întrebări, care au niște nume cu totul moderne, care au venit odată cu civilizația, cu cultura, cu descoperirile și nedumeririle științifice, când tu vorbești în stilul (...) predicatorilor de acum o sută de ani?!...». Este drept că limba de cult se cuvine să rămână la miresma ei strămoșească. «Dar când este vorba să discuți cu acești oameni de modă nouă, să-i prinzi prin predica ta și să-i faci să întirzie o oră la umbra meditărilor creștine — atunci trebuie neapărat să cobori adinc [în] inima lor, să le numești durerile cu numele curent...»¹.

Cel dintâi căruia i-a fost dat să pună în practică reflecțiile de mai sus avea să fie Gala Galaction însuși. În parte, scrisul său literar se voia o țilcuire a *Scripturii*. Cum încă din anul 1918, prozatorul pledase mai insistent pe cale publicistică pentru un veșmint literar al textelor biblice, corespunzător nivelului culturii române de după primul război mondial, nu a trecut decît un an² și binecuvîntata sa migală a devenit o reali-

1. Grigore Pișculescu, *Limba bisericească*, în «Luminătorul», Craiova. I (1910). nr. 13. p. 3.

2. Ne-am oprit la prima din cele două date pe care le amintește autorul, ultima indicînd — probabil — începutul sistematic al activității. Gala Galaction, *Biblia mea englezească și traducerea Noului Testament*, în «Viața românească», XII (1924). nr. 11, p. 219; idem, *Chipuri și popasuri, confesiuni literare*. Ediție îngrijită, prefață și tabel cronologic de T. Virgolic, și

late. Proiectul a ajuns curînd la cunoștința înaltei autorități bisericești. «Și — fiindcă *Sfînta Scriptură* este un labirint mare de bogate învățături — de sine se înțelege, că ne trebuie *bărbați specialiști*, care prin studiu de ani de zile și prin muncă încordată să aprofundeze nepretuita lor valoare, să înțeleagă farmecul tainelor lor și apoi cu deplină orientare să le poată aplica în propoveduirile lor»³. Astfel, la 22 septembrie 1922, fostul defensor ecleziastic de odinioară a fost consacrat într-unul din posturile speciale de preoți misionari, înființate atunci. Dacă în însărcinarea dintîi, scriitorul își justifică menirea prin numeroase nuvele și povestiri rezultate din cunoașterea multilaterală a oamenilor și a credinței lor, și de această dată Gala Galaction va face la fel.

În concordanță cu faima de minuator al frumuseților limbii strămoșești, și anume în farmecul ei arhaic, țelul mai îndepărtat fixat misionarului-artist consta din transpunerea în românește a *Noului Testament*. Pînă cînd învățăturile cuprinse în el să se prefacă în apa cea vie, Gala Galaction a trebuit să depună o muncă egală cu strădania celebrilor șaptezeci de bărbați din antichitate.

De altfel, fondul moral-social și veșmintul literar corespunzător sensibilității moderne al acestei opere clasice a ispitit și pe alți scriitori români, ca : Alexandru Vlașuț, Mihail Sadoveanu etc. Dar Gala Galaction încă nu-și ajustase entuziasmul său din anii îndelungi de teologie pentru a se gîndi la colaborator. În logica discipolului care căuta dezlegarea tainei din drumul Damascului poate că nici nu puteau fi acceptați. Socolind paginile *Bibliei* aproximativ o mie, el traducea zilnic cîte o pagină. Că rivna sa în care se împleteau în chip fericit erudiția teologică și calitățile estetice, a fost cu adevărat «vechiul meu dor biblic literar», se dovedește prin odiseea imprimării prin care a trebuit să treacă, depășind-o cu succes.

Imperativ cultural și religios al aceluia deceniu, *Noul Testament* tradus complet în decembrie 1924 nu a reținut atenția decisivă a nici uneia din cele trei tipografii interesate. Din ce se publicase în presa literară, inițiativa câștiga totuși pe planul ideii, ca realizare morală. Așa se face că ierarhul, care cu cinci ani în urmă îi precisase ucenicului său un anume scop cultural și misionar, a putut să semneze apoi prefata acelei opere de curînd ieșite de sub teacurile Institutului biblic într-o ediție de probă. În anul 1928, truda Părintelui Grigorie a avut o continuare de tiraj, eveniment cultural comentat și în coloanele criticii literare. Îmbunătățită de către o comisie de teologi din care făcea parte și scriitorul, tălmăcirea dovedește viabilitate. În 1951 se realizează astfel o ediție a *Noului Testament* și tot acest text este inclus în *Sfînta Scriptură*, de a cărei tipărire s-a îngrijit în timpul din urmă Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian⁴.

Succesul deosebit înregistrat obligă și determină înfăptuirea unor idealuri și mai mari. Se ajunge astfel la inițiativa unei noi traduceri a *Bibliei* în limba noastră. Necesitatea desăvîrșirii expresiei limbii românești, în toate provinciile țării, ca și un imbold subiectiv din anii studenției traducătorului, susțineau această lucrare.

Mai întîi, Gala Galaction încearcă o traducere a *Psaltirii*, tipărită în anul 1929. Profesor cu renume de studii vechi-testamentare, literat înzestrat și cunoscător al principalelor limbi anlice și moderne, el va dărui Bisericii noastre în anul 1936 și o nouă versiune a *Bibliei*. Pînă atunci, publicul larg este ținut la curent cu realizările

București, 1969, p. 23. Cf. Pr. Gh. Cunescu, *Gala Galaction traducător biblic, la a 90-a aniversare a nașterii scriitorului*, în «Biserica Ortodoxă Română», LXXXVII (1969), nr. 3—4, p. 314 și 318. 3. Dr. Miron Cristea, *Cuvîntări*. București, 1923, p. 262.

4. Vezi Pr. Prof. Grigorie T. Marcu, *Un eveniment bisericesc : Biblia din 1968*, în «Biserica Ortodoxă Română», LXXXVII (1969), nr. 5—6, p. 483.

scopului propus și cu părerile traducătorilor preoți asupra stilului și a noțiunilor introductive pentru principalele cărți care o compun⁵.

Conștient de greutățile asumate și de importanța culturală a traducerii acestei cărți, Gala Galaction a știut să-și formeze la timp un potrivit colectiv de muncă, alcătuit din Pr. Prof. Vasile Radu și din fostul Patriarh Nicodim. Astăzi, când cunoaștem limba populară, înrudită cu graiul lui Creangă, al ambilor colaboratori, dar și folosirea unor bune traduceri slavone și preocupările celui din urmă cu începere din 1896, concretizate în edițiile *Micii Biblii*, ale *Bibliei ilustrate* etc.⁶, avem posibilitatea să ne pronunțăm și mai potrivit. Putem afirma anume că, trecind peste orice orgoliu intelectual, scriitorul a sesizat necesitatea traducerii, știind să se integreze în marea lucrare proiectată mai înainte.

Printre amintirile ziaristului Aurel Leon se găsește și o relatare a unei ședințe de lucru a celor trei traducători, ținută în biroul Mitropolitului de la Iași. Autorul apreciază că ierarhul își transpunea versiunea sa în limba moldovenească cea mai neaoșă, fapt care ducea în chip fatal la discuții cu clericul-scriitor, amator în scris și de neologisme. De față se afla atunci Mihail Sadoveanu. «Iscată de la o expresie sau de la sensurile unui cuvânt, discuția trecea prin toate meandrele lingvistice și prin variantele *Bibliei*, de la ebraica anameică la vechea elină, urcând spre tiparele limbii noastre literare. Vocea de tenor a Mitropolitului se duela cu graiul răstît al părintelui profesor Gala, între ei apărînd din cînd în cînd calmul rostirii moldovenești sau cite o frază prevenitoare a profesorului Radu»⁷. Dincolo de astfel de discuții, prelungite pînă la ora mesei sau uneori pînă la miez de noapte, se confruntau elemente ale dialectului moldovenesc cu norma limbii literare contemporane, împodobite însă cu anumite arhaisme.

Deși traduceau independent unul de altul, înainte de a se cenzura și completa în colectiv, fiecare ostenitor și-a ales materialul biblic mai potrivit cu temperamentul și cu îndeletnicirile sale curente. Dacă afirmațiile unui cercetător⁸ sînt întru totul juste, autorului *Roxanei* i-au revenit cele șase cărți canonice poetice și *Noul Testament* în întregime.

Textul urmat de ediția de probă a *Bibliei* din 1936 a fost *Septuaginta*, fapt care nu a exclus confruntările cu originalul ebraic a locurilor mai obscure.

Îndelungile preocupări ale lui Gala Galaction și ale colegului său universitar au însemnat și un spor de metodă și de orizont științific pentru filologia biblică românească.

Astfel, la împlinirea unui sfert de mileniu de la tipărirea *Bibliei lui Șerban Cantacuzino* (1688), evenimentul a fost sărbătorit pe plan național printr-un act de cultură de aceeași proporții. Ediția celor doi profesori impresionează prin varietatea lexicului și prin bogăția nuanțată a expresiei. De aceea nu ne surprind elogiasele aprecieri ale criticii și nici necesitatea tipăririi celei de a treia ediții, numai după un an. Față de preocupările înaintașilor, a mai intervenit un element nou, demn de relevat. Deși Biserica Ortodoxă acordă o importanță deosebită *Septuagintei*, autorii ultimei versiuni s-au condus în transpunerea *Vechiului Testament* după textul ebraic

5. Vezi Adriana Niculiu, *Gala Galaction, omul și scriitorul prin el însuși*. București, 1971, p. 265.

6. Diac. V. Gh. Vasilache, *Mitropolitul Bibliei*, în «Mitropolia Moldovei», XII (1936), nr. 6, p. 246; Pr. Haralambie Roventă, *Patriarhul Miron și Biblia*, în *Inchinare I. P. S. Patriarh Miron*. București, 1938, p. 62.

7. Aurel Leon, *Umbre*. Iași, 1970, p. 94; cf. Profira Sadoveanu, *Stele și luceferi, reportaje 1936—1937*, București, 1969, p. 96. 8. Pr. Gh. Cunesco, *op. cit.*, p. 323.

îngrijit de către R. Kittel (1937). La această poziție, adoptată «pentru studiul teologic și misionar, pentru nevoile și onoarea literaturii românești»⁹, poate că a contribuit și un fel de reacțiune împotriva edițiilor autohtone neștiințifice întrebunțate pînă atunci.

Confesiunile repetate ale scriitorului, comentate în ultimile monografii care i-au fost dedicate, ca și numeroasele interviuri consemnate în presa zilei, ne scutesc să zăbovim asupra modului de lucru și asupra psihologiei celor ce au realizat sau au așteptat noua traducere a *Bibliiei*. Ni se pare totuși potrivit să observăm rigoarea modernă a concepției colaboratorilor și discuțiile asupra limbii adoptate. Referitor la aceasta, fostul director al editurii care a tipărit-o își amintește: «În timpul realizării traducerii, ne întruneam în trei, în localul Fundației, unde o încăpere fusese rezervată traducătorilor, și luam în discuție pasajele traducerii care prezentau dificultăți»¹⁰. Desigur că se continua astfel un vechi obicei al scriitorului, care încă din perioada redării *Noului Testament* informa pe cei din jur, în ședințe publice, despre mersul traducerii, ascultînd observațiile asupra clarității ei.

Se cunoaște de asemenea nu numai metoda de lucru a unui cleric poet și a unui erudit disciplinat, în fericită cenzură și completare reciprocă, ci și simțul limbii autorilor, care armoniza elemente din diferite straturi lingvistice și culturale.

În privința faamecului stilistic pe care l-a întruchipat continuarea la opera culturală a lui Șerban Cantacuzino, un exeget autorizat îl atribuie «exclusiv lui Gala Galaction»¹¹. Pe de altă parte, acad. Al. Rosetti afirmă că «traducerea Pr. Radu a fost revizuită stilistic de Gala Galaction». Un studiu comparativ asupra variantelor, care în momentul de față nu este posibil din cauza dispariției manuscrisului original, ar putea cîntări mai bine astfel de păreri tranșante. Deocamdată se cuvine poate să primim lucrurile cu mai multă prudență. În acest sens, Perpessiciu observă, cu autoritatea sa de fin cunoscător al nuanțelor limbii strămoșești și de discipol apropiat al autorului *Roxanei*, că nici unul dintre colaboratori nu a formulat vreo pretenție exclusivă. Așa s-a întîmplat și în cazul lui D. Anghel și Șt. O. Iosif. Procesul creației este un act complex și inefabilul lui se mărește cînd se bazează pe evlavie și pe fervoare comună.

În atenția viitorului comparatist transcriem totuși amintirile unui fost prieten și admirator al preotului-scriitor, care i-a oferit cîndva un exemplar din ultima sa ediție biblică. Pe ultima pagină a *Sfintei Scripturi* Gala Galaction a notat: «Din cele 1374 de pagini ale acestei traduceri, mai mult de 700 sînt ale mele, mai puțin de 700 ale răposatului Pr. V. Radu».

Rugîndu-l să-mi noteze detaliat operele traduse de dînsul, Galaction a punctat cu creionul roșu, următoarele titluri: *Vechiul Testament (Facerea, Ieșirea, Leviticul, Cartea lui Isus, Cartea Judecătorilor, Cartea lui Rut, Cartea întâi a lui Samuil, Cartea a doua a lui Samuil, Cartea întâi a regilor, Cartea a doua a regilor, Cartea lui Iov, Psaltirea, Ecleeziastul, Cîntarea cîntărilor, Cartea Iuditei, Cartea Înțelepciunii lui Isus, Iiul lui Sirach, sau Ecleeziasticul)* și întreg *Noul Testament*¹².

În clipele sale de reverie, entuziastul traducător se gîndea și la alte laturi ale activității depuse pînă atunci. Reflecta mai întîi — după satisfacerea cerințelor pe care le reclama acel moment cultural — la o ediție științifică a *Bibliiei*.

9. Pr. Vasile Radu și Gala Galaction, *Elemente*, București, 1935, p. 18.

10. Al. Rosetti, *Note din Grecia. Diverse. Cartea albă*, București, 1970, p. 225.

11. Teodor Virgolică, *Gala Galaction*, București, 1967, p. 306.

12. M. Sevastos, *Amintiri de la «Viața românească»*, București, 1966, p. 256.

În al doilea rând, rigoarea științifică putea fi unită cu pietatea ortodoxă prin intermediul unei ediții biblice portative și prevăzute cu sumare comentarii în subsol: «Este marele dar — de completare și de erudiție — pe care Biserica noastră și teologia noastră trebuie să-l dăruiască generațiilor viitoare»¹³.

Încă din timpul sincerei confruntări cu D. Cornilescu, autorul unei traduceri tendențioase a *Noului Testament*, cum o numește el în *Piatra din capul unghiului*, scriitorul mărturisea: «Nu voi adormi liniștit, în această viață pămîntească, dacă nu voi lăsa o traducere a *Bibliei* celor două Testamente»¹⁴.

Mai tirziu, — într-o cunoscută autobiografie literară, — Gala Galaction socotește de asemenea ca o binecuvîntare (soclu mării sale statui înălțate prin intermediul literaturii) pasiunea de a traduce și tipări *Cartea slintă*. În anul realizării acestui vot literar și cultural, cu sprijinul Fundației pentru literatură și artă, cei doi autori notau în prefață că sarcina asumată «a însemnat o culminație în străduințele noastre și în munca noastră știută și neștiută, începută de cîteva decenii...». Cu o îndreptățită mîndrie națională că traducătorii nu mai provin de la Societatea biblică britanică, ci sînt membri ai clerului ortodox român, Gala Galaction declara că versiunea Fundațiilor «este una din cele mai limpezi din lume»¹⁵.

Trecînd acum să cercetăm prețuirea pe care noul act de cultură a determinat-o printre intelectualii epocii, poate că ar trebui să începem cu atitudinea răposatului Patriarh Miron. Cel care în 1927 onorase munca de tîlcuire a lui Gala Galaction cu un cuvînt de prezentare rămîne statornic în aprecierile sale. Tot el ia inițiativa unei noi traduceri a întregii *Bibliei*, grupînd într-un singur colectiv pe acești cărturari ai vremii. La apariția ei în graiul frumos și cumpănit, creat de marii ierarhi, gînditori și lilerăți ai culturii noastre, Patriarhul Miron nu pregetă să o prezînte în cea mai înaltă instituție de cultură, Academia Română¹⁶, printr-o comunicare elogioasă.

Atitudini de prețuire a strădaniilor biblice de după războiul al doilea mondial au avut și alți înalți membri ai clerului epocii. Astfel, Athanasie Mironescu, Mîtropolițului-primat de odinioară, întocmește o recenzie critică dezvoltată și foarte judicioasă. El remarcă mai întîi principiul că traducerile noastre vechi s-au făcut după texte grecești. Oamenii autorizați prin erudiția și evlavia lor, începînd cu marele Origen, au revizuit în Răsărit astfel de izvoade. Vechimii lor îi corespunde în traducerile moderne o limbă bisericească tradițională accesibilă unei întinse mase de cititori. Cînd I. Heliade Rădulescu sau Nicolae Nitzulescu s-au abătut într-un sens sau altul de la limba bisericească îndătinată, ei au fost dezaprobați de opinia publică.

De aceea recenzentul discută traducerea neotestamentară a Părintelui Grigorie sub raportul exactității ei și al limbii întrebuintate, constatînd de la început duhul respectului și al pietății care o străbate.

În privința exactității muncii preotului-scriitor, prelatul constată că ea se depărtează, în unele locuri, de textul original, fapt care o privează de fidelitatea integrală a traducerilor care au precedat-o.

Cîteva fraze confuze sau expresii familiare au un efect greoi, sub raportul limbii bisericești. Unele locuțiuni predomină în chip supărător, ca și frecvența conjuncției

13. Gala Galaction, *Biblia românească*, în «Biserica Ortodoxă Română», 1943, nr. 3—4, p. 183.

14. Cf. I. Valerian, *De vorbă cu Părintele Gala Galaction*, în «Viața literară», I (1926), nr. 7—8, p. 2.

15. *Ne vorbește Părintele Gala Galaction*, în «Timpul», 25 noiembrie 1938, p. 2; după Pr. Gh. Cunescu, *op. cit.*, p. 327.

16. D. I. Balaur, *Noua traducere a Sfintei Scripturi*, în «Biserica Ortodoxă Română», nr. 5—6, 1936, p. 337.

ci. Noțiunile de măsură, de monede, cuvintele proprii limbii grecești, redată în românește după un criteriu neunitar, și un mic număr de neologisme «sint improprii pentru o carte ca *Testamentul Nou*, și străine de limba tradiției noastre bisericești»¹⁷.

Privile însă în lumina dezvoltării de astăzi a limbii noastre literare, îngemănarea elementelor noi cu cele provenite din fondul lexical vechi românesc și unele cuvinte de tipul: *egalitate*, *cucerire*, *marfă*, *destrăbălat* etc. nu mai contrariază sensibilitatea contemporană.

În concluzie, autorul elogiază stilul înflorit al strădaniilor traducătorului și lirisul biblic, care au apărut și mai evidente în edițiile sale de mai târziu.

Frumusețe literară și parfum arhaic (în ultima direcție, recenziunea socotește că s-a mers prea departe) întâlnește în această realizare și alt membru de mai târziu al ierarhiei superioare bisericești¹⁸. Traducerea lui Gala Galaction nu merită mai puțin caracterizarea de «eveniment literar», chiar dacă i se reproșează înlocuirea unor cuvinte consacrate de vorbirea bisericească, lipsa eufemismelor sau a locurilor paralele.

Dintre specialiștii epocii, ediția *Noului Testament* din 1927 a fost remarcată de la început de către un cunoscut exeget¹⁹. La București, alt exeget evidențiază insuficiența corectitudinii a traducerii lui Gala Galaction și conchide: «Se poate spune însă că literatul a copleșit pe traducător, spre deosebire de Nitzulescu, la care traducătorul a copleșit pe literat și spre deosebire de Cornilescu, care, în dorința de inovații, a sacrificat atât pe traducător, cât și pe literat»²⁰.

Între timp s-au făcut și observații de natură filologică. Urmărind verset cu verset întreaga lucrare, Pr. Anghel Pîrvănescu ajunge la concluzia generală că traducerea putea fi mai fidelă. Din observațiile sale mai poate fi reținut principiul că nici de dragul unui arhaism pe care l-ar furniza *Sinaxarul* nu este îngăduită înlăturarea unor cuvinte și expresii biblice devenite curente²¹.

Noutatea ediției din 1936 a putut fi observată numai prin comparație cu cele anterioare. O astfel de comparație, în raport cu ediția sinodală din anul 1914, s-a făcut cu prilejul unei sărbătoriri, când autorul remarcă faptul că cei trei ostenitori «au mers la izvor și la tot ce s-a tradus mai frumos pe ogorul *Bibliei...*»²².

Dintre actualii exegeți, Pr. prof. Vladimir Prelipcean apreciază că «această *Biblie* reprezintă cel mai progresat text pe care îl avem pînă la 1936»²³. Alți învățați îi recunosc de asemenea traducerii caracterul ei literar²⁴ și doctrinar²⁵, dacă ținem seama că aceasta a urmat după ediția lui D. Cornilescu. «Așa dar, — conchide

17. † Athanasie Mironescu, *Noul Testament, traducerea Părintelui Grigorie (Gala Galaction)*, în «Biserica Ortodoxă Română», 1928, nr. 2, p. 182.

18. Prof. N. Colan, *Traducerea Părintelui Grigorie (Gala Galaction)*, în «Revista teologică», Sibiu, XVII (1927), nr. 12, p. 396.

19. Dr. Vasile Gheorghiu, *Introducerea în sfințele cărți ale Testamentului Nou*, 1929, p. 889.

20. Diacon. prof. Haralambie Roventă, *Studiul Noului Testament la noi în ultimii 50 de ani (1881—1931)*, în «Studii teologice», III (1932), nr. 2, p. 290.

21. Pr. A. I. Părvănescu, *Observații și propuneri la traducerea Noului Testament a Părintelui Grigorie Pișculescu*, Rimnicul-Vilcii, 1929, p. 13.

22. Arhim. Scriban, *Scriptura unei vieți*, în «Mitropolia Moldovei», 1936, nr. 6, p. 192.

23. Pr. prof. Vladimir Prelipcean, *Studiul Vechiului Testament*, București, 1955, p. 62.

24. Diacon. prof. N. Nicolaescu, *Studiile biblice în Biserica Ortodoxă Română*, în «Studii Teologice», XXIII, (1971), nr. 1—2, p. 71. Comp. idem, *Academicianul Gala Galaction la 75 de ani. Scriitorul, teologul, traducătorul Sfintei Scripturi*, în «Biserica Ortodoxă Română», LXXII, (1954), nr. 4, p. 450.

25. Pr. dr. Grigorie Marcu, *Părintele prof. dr. Grigorie Pișculescu — Gala Galaction — octogenar*, în «Mitropolia Ardealului», IV (1959), nr. 7—8, p. 518.

cu justele un alt cercelător²⁶, — Gala Galaction n-a fost un simplu traducător, ci un făuritor de limbă nouă în biserică, ca să se ajungă la o unificare a graiului între-gului popor».

Și pentru faptul că în colegiul traducătorilor figura un confrate al lor, scriitorii s-au ocupat de această inițiativă cu un interes sporit. În urma publicării câtorva frag-mente din *Evangelhie*, N. Davidescu îi închină o cronică specială. Transpunerea ei, cu păstrarea aceluși pitoresc inefabil și liniștitor specific, într-un text modern îl mul-tumește pe cunoscutul simbolist. Prin talentul de povestitor al preotului-scriitor, «far-mecul naiv al acestei povestiri a fost, în întregime, păstrat de traducător»²⁷.

Lui L. Sebastian, o primă încoronare a străduințelor lui Gala Galaction îi smulge accente de satisfacție: «Admirabilă traducere!», pe lângă efectul moral al unui ast-fel de act cultural pe care el de asemenea îl subliniază²⁸.

Dar marea inițialivă, care își arătase roadele literare în anul 1936, fusese pre-gătită cu stăruință în toate etapele desfășurării ei. O primă etapă a constituit-o tra-ducerea și imprimarea *Psaltirii*, a cărei lipsă se făcuse de mult simțită. La apariția ei în editura Institutului biblic al Bisericii Ortodoxe Române, Tudor Arghezi scrie un articol de prețuire a noilor strădăanii. Cel care a reînviat un gen de poezie lirică din vechea literatură ebraică afirma: «Toate traduceriile dinaintea Părintelui Gala Galaction pierdeau sensurile Psalmilor, ideea se ramifica în întuneric, imaginea prin-dea ceață și se scămășă în mucegaiuri didactice»²⁹.

Cu o astfel de traducere superioară, autorul crede că se vor indeletnici mai des și literații noștri, așa cum a făcut el însuși cu mult înainte de a poposi la mănăstire.

Prin admirația pe care a arătat-o întotdeauna zestrei culturale anonime a po-porului nostru, care l-a făcut să poposească de atâtea ori în preajma vreunui vînător iscusit sau în pridvorul schiturilor de munte, M. Sadoveanu nu putea să nu rămână impresionat de preocupările biblice contemporane lui. Predilecția prozatorului se ară-lase de mult în rememorări aghiografice, dar și prin preocupări directe de traducător după vechile texte ebraice.

Cum la noua transpunere a Psalmilor pe care a realizat-o cîndva fostul Patriarh Nicodim, scriitorul a găsit-o în armonie cu trecutul de cultură a vechilor cetitorii, cu poezia măreață a locurilor și cu sufletul nostru de totdeauna³⁰, la apariția întregii *Bibliei*, el și-a arătat prețuirea în chip vădit. Putem trage această concluzie din faptul că romancierul a cercetat cu atenție și ediția care a urmat. Saluând tipărirea *Sintei Scripturi* din 1944, M. Sadoveanu observă că ediția I s-a făcut în câteva locuri cu grabă. De aici necesitatea confruntărilor pe viitor cu textele ebraice și grecești³¹.

Dacă ne gândim că pînă atunci, *Cartea cârșilor* fusese tipărită peste hotare prin Societatea biblică pentru Britania și străinătate, versiunea românească înfăptuită prin sîrguința lui Gala Galaction și a colaboratorilor săi echivalează cu o biruință etică națională. Tocmai izbînda aceasta o relevă și scriitorul Sandu Teleajen, cînd subli-

26. Pr. Victor N. Popescu, *Gala Galaction, preot în Biserica noastră*, în «Glasul Bisericii», XXIX (1970), nr. 7—8, p. 750.

27. N. Davidescu, *Aspecte și direcții literare*, vol. II, București, 1924, p. 77.

28. L. Sebastian, *Tălmăcirea lui Gala Galaction*, în «Sinteza», București, nr. 7—8, 1927, p. 9.

29. Tudor Arghezi, *Biblia cu creionul*, în «Adam», noiembrie 1929, după Pr. Gh. Cunescu, op. cit., p. 322.

30. M. Sadoveanu, *Pe două psaltiri*, în «Viața Românească», nr. 7—8, 1929, p. 420.

31. Idem, *O ediție nouă a Bibliei de la 1936*, în «Viața Românească», nr. 11, 1944, p. 463.

nia că ea «reprezintă un moment de seamă în evoluția sufletului și culturii poporului românesc»³².

Odată cu ediția din 1938 crește și interesul învățaților noștri pentru opera biblică. La considerațiile generale de fidelitate textuală și expresivitate literară se adaugă reflecțiile filologice. Această cu atât mai mult cu cât realizarea în discuție se preta și la paralelisme cu caracter aniversar. Împlinindu-se 250 de ani de la apariția celei dintâi *Bibliei* românești, J. Byck scoate în evidență însemnătatea și răsunetul evenimentului în cultura noastră. Făcută după *Septuaginta*, ediția din timpul lui Șerban Cantacuzino consfințează graiul muntean ca normă literară printr-o traducere și o frază mai îngrijită decât ale înaintașilor.

Răspunsul peste veacuri la migała trudititorilor epocii brâncovenești a inclus și studiul versiunii ebraice. Dincolo de aceste subtilități filologice și exegetice, limba literară a celor doi profesori de Teologie a fost îmbogățită prin includerea în ea a graiului din Vrancea. A rezultat astfel o «fericită îmbinare a ceea ce e străvechi cu ceea ce corespunde stadiul actual al limbii...»³³.

Este regretabil că merituosul filolog român nu a întreprins o analiză mai amănunțită a ediției, din punctul de vedere al limbii întrebuintate și al fidelității față de texte. Ulterior, ebraiști autorizați au putut identifica în *Biblia Fundațiilor* anumite infidelități în comparație cu originalul, fapt care are consecințe doctrinare importante³⁴.

Ion Biberi remarcă și el simțul literar, pătrunderea caldă și în chip deosebit erudiția, necesară în redarea pasajelor mai puțin explicite, de care au dat dovadă ostentivii textelor biblice din anul 1938. De aceea, în comparație cu ce se făcuse până atunci, aceștia au pus în circulație «o versiune definitivă, în care *Biblia* este înfățișată într-o limbă românească bogată și plină de rezonanțe»³⁵.

Atmosferă orientală și mireasmă de busuioc, sugerate printr-o fericită îmbinare a arhaismelor cu neologismele de proveniență recentă, a regăsit în transpunerea lui Gala Galaction și Perpessicius, comparînd-o, de această dată, cu traducerea lui Samuil Micu Clain³⁶.

Acad. Alexandru Rosetti afirmă că prima versiune, exprimată într-o limbă actuală, poate fi considerată drept o «traducere laică» a *Bibliei*³⁷.

Tudor Vianu³⁸, A. Baconsky³⁹ etc. s-au referit la aceste texte scripturistice de asemenea cu un mare interes filologic și artistic.

Dar tălmăcirea canonului sacru întocmită de către Gala Galaction își arată și mai mult valoarea ei autentică odată cu trecerea timpului, adevăratul verficator al iritărilor sau al entuziasmului din epocă. Pentru inefabila poezie, pentru utilizarea fondului lexical din câteva veacuri, pentru eleganța construcțiilor moderne, un exeget contemporan de frunte al operei autorului *Roxanei*⁴⁰ socotește strădaniile biblice ale acestuia «o versiune românească de splendidă valoare stilistică, plină de aroma spe-

32. Sandu Teleajen, *Setea după adevăr, dreptate și frumos*, în «Mitropolia Moldovei», nr. 6, 1936, p. 213.

33. J. Byck, *De la Biblia lui Șerban Cantacuzino la Biblia din 1938*, în «Adevărul literar și artistic», XIX (1938), 13 noiembrie, p. 1.

34. Vezi Pr. Gh. Cunescu, *op. cit.*, p. 327.

35. Ion Biberi, *Biblia*, în «Adevărul literar și artistic», 2 aprilie 1939, p. 11.

36. Perpessicius, *Mențiuni de istoriografie literară și folclor (1948–1956)*, București, 1957, p. 516.

37. Al. Rosetti, *op. cit.*, p. 225.

38. Tudor Vianu, *Studii de literatură română*, București, p. 473.

39. A. E. Baconsky, *Gala Galaction*, în «Steaua», X (1959), nr. 4, p. 34.

40. Teodor Virgolici, *op. cit.*, p. 302.

cifică limbii române, cu inflexiuni, armonii, nuanțe și vibrații de admirabilă profunzime și de cuceritoare savoare». Prețuirea criticului nu ezită să o socotească, în continuare, «o lălmăcire fără precedent».

«Gala Galaction, traducător, recrează textul, atmosfera, ritmul, este un artist lingvist» se apreciază în monografia recentă dedicată scriitorului⁴¹. Convingerea autotoare se dovedește atât de puternică, încât ea se transformă în atitudine polemică împotriva celor ce n-au avut aceeași opinie. Desigur că la o reflecție prelungită, dincolo de virtuțile entuziasmului, poziția trebuie să fie totuși nuanțată.

Că opera de traducător a lui Gala Galaction este cu adevărat durabilă se poate vedea și din aprecierea pe care i-o dau istoriile literare (C. Loghin, D. Murărașu, G. Călinescu ș.a.) sau din includerea ei în publicațiile destinate formării culturii generale⁴². Cursurile universitare de specialitate fac apel tot la această versiune⁴³, pentru prestigiul autorilor și pentru valoarea ei artistică.

În al doilea rând, traducerea lui Gala Galaction a fost inclusă în *Biblia* din anul 1968. Calitatea de a fi făcută după texte originale, cu faima unor persoane pregătite din punct de vedere lingvistic, teologic și literar, o recomandă pentru noua reeditare. Cu excepția *Psaltirii*, aceasta cuprinde pentru *Vechiul Testament* textul din 1936, iar pentru restul ediției s-a luat ca bază varianta din 1951, îndreptată cu participarea scriitorului. Revizuită din punct de vedere ortografic și cu mici îmbunătățiri de limbă, *Biblia* recentă rămâne mai departe o ediție de probă în Biserica Ortodoxă Română.

În istoria traducerilor scripturistice românești, noua ediție reprezintă un act de cultură spirituală, iar, pe plan național, un document al evoluției limbii noastre literare. Ea a fost posibilă datorită grijii pastorale a Prea Fericitului Patriarh Justinian și duhului de iubire și ecumenism creștin, cum se menționează în *Cuvîntul către cititori*.

În urma celor arătate pînă aci se poate afirma că activitatea de traducător biblic a lui Gala Galaction a fost legată de o întreagă epocă a culturii românești, preocupată de o sinteză superioară.

Departă de a rămîne doar visul romantic al ceasurilor de elevații spirituale sau năzuința unui scriitor veleitar, ea s-a cristalizat într-o operă durabilă de cultură bisericască și națională. Talentul literar, pregătirea filologică și teologică, dar și evlavia, modestia și perseverența sa pe calea începută, l-au ajutat să se integreze într-un întreg curent de aspirații majore și să-l apropie de colaboratori.

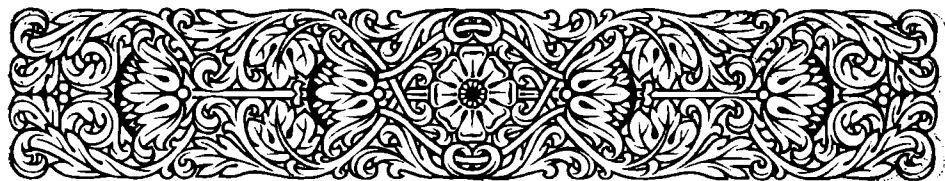
De aceea, strădania i-a fost în general bine primită în cultura noastră, constituind o contribuție serioasă la definitivarea versiunii românești a marii opere clasice din literatura universală pe care o așteaptă viitorul.

Prof. M. DRĂGULIN

41. Adriana Niculiu, *op. cit.*, p. 263.

42. Vezi, printre altele, Gala Galaction, *Nușele și schife*, București, 1934, p. 6.

43. Cf. Venera Antonescu și Alexandru Cizek, *Istoria literaturii universale și comparate, Antichitatea orientală și clasică*, București, 1971, p. 77, nota 1.

DOCUMENTARE

BISERICA VOIEVODULUI NICOLAE ALEXANDRU DIN CIMPULUNG-MUSCEL (a. 1352-1633)

II

A FOST BISERICA VOIEVODULUI NICOLAE ALEXANDRU DIN CIMPULUNG-MUSCEL LOCAȘ DE CURTE SAU MĂNĂSTIRESC?

Răspunsul la întrebarea dacă biserica voievodului Nicolae Alexandru din Cimpulung a fost lăcaș de curte sau mănăstiresc este anevoios după atâtea secole și atâtea prefaceri care au trecut peste această așezare. În prezent, nu există construcție sau vestigiile unei construcții care să ne îndreptățesc să o socotim în mod sigur ca aparținând la origină unei curți domnești. Reconstruirea mănăstirii lui Matei Basarab nu ne-a permis să găsim urmele vreunei construcții monastice anterioare. Despre pivnița care a preexistat actualei «case egumenești» nu putem afirma decât că a fost construită între mijlocul secolului al XV-lea și 1635, fără a fi exclusă limita cea mai târzie a acestui interval — așa cum vom vedea¹. Cercetările arheologice recente au stabilit că pavimentul din sudul «casei egumenești» aparține unei construcții contemporană cu biserica (deci mijlocul secolului al XIV-lea), dărâmată cel puțin jumătate de secol înainte de începutul secolului al XVI-lea.

Unele știri par a încuraja ipoteza: că biserica voievodului Nicolae Alexandru a aparținut inițial unei mănăstiri, devenind ulterior o biserică de mir. Astfel, Paul de Alep, în general bine informat, relatează în 1658 că «Negru Vodă construi mănăstirea care pînă în timpul lui Matei <Basarab — P. C.> căzuse în risipire și acesta o înnoi, așa cum este acum: nouă și frumoasă». Paul de Alep adaugă amănuntul că această mănăstire, din cele mai vechi timpuri a fost ocupată de cenobiti² (numele este transcris în grecește și arabă). Prin urmare, Matei Basarab întocmind mănăstirea sa ca o «adevărată obștejiție... și niște pravile care să cade a fi unde este chinovie» nu ar fi făcut decât să-i redea funcția inițială. Dar ni se pare ciudat că însuși voievodul arată că «nu am lăsat pre tocmeală ce au fost intiiu, adică să fie biserică de mir, ce o am făcut locuință «călugărească»³, cu un deceniu mai devreme de relatarea lui

1. Studiul de față continuă pe cel publicat în numărul 3-4/1971 al revistei, cu titlul *Biserica voievodului Nicolae Alexandru din Cimpulung-Muscel (a. 1352-1633) I*.

2. Paul de Alep, *The Travels of Macarius, patriarch of Antioch*, ed. F. C. Belfour, II. London, 1836, p. 529.

3. Vezi documentul din 10 aprilie 1647, la Preot Ioan Răuțescu, *Cimpulung-Muscel, monografie istorică*, Cimpulung, 1941, p. 78.

Paul de Alep. Totodată, dintr-o scrisoare ctitoricească a lui Vladislav I către mănăstirea Ourlumus, de la Muntele Athos, aflăm că românii din «Ungro-vlahia» care au fost primiți în mănăstirea Ourlumus «nu au putut să se supună acestui fel de viață, ci îl răbdau cu greu. Și a venit aici preacinstitul și preacuviosul meu părinte catigumenul <chir Hariton — P. C.> și cum am aflat domnia mea de aceasta, m-am rugat tare de dînsul, ca să părăsească întocmirea chinovnicească ce se urmează în mănăstire și să se îndrepte după traiul celorlalte mănăstiri de la Sfîntul Munte» (să trăiască fiecare după plac, în idiorythimie)⁴. În cele din urmă, convins de sfaturile călugărilor, chir Hariton «s-au îndepărtat de la calea chinovnicească și au apucat calea celorlalte mănăstiri de la Sfîntul Munte»⁵. Este puțin probabil ca organizarea în chinovie agreată alit de fiul lui Nicolae Alexandru, cît și de călugării veniți din Țara Românească, să fi fost hotărîtă pentru mănăstirea din Cîmpulung-Muscel. Bănuim că Paul de Alep, ajuns la Cîmpulung la 1658, deci la un sfert de secol de la întemeierea mînăstirii și după dispariția hrisovului din 1351/52, a proiectat în trecut, fără temeii, organizarea monastică stabilită de Matei Basarab.

Tot pentru funcția mînăstirească a bisericii anterioare celei construite de Matei Basarab ar pleda și o scrisoare din 7 aprilie 1630 adresată «către toți cei ce vor fi stăpînitori țării și mînăstirilor, iară mai ales căpeleniilor sfîntei mînăstiri Cîmpulungul, hramul Adonmirii Precistii», în care se invocă patriarhul Țarigradului, chir Ieremia (II, 1587—1595) și Mihail Pătrașcoviți (Viteazul 1595—1601) «ca de acum înainte să nu se mai facă cele ce s-au făcut pînă acum fără de socoteală și fără de rînduială, schimbarea ... igumenilor care foarte fără de pravilă și afară din socoteală s-au făcut»⁶ etc.

În realitate este vorba de o «circulară» eclesiascică, care ni s-a păstrat în traducere (traducere care a inserat probabil un adresant inexistent în original «căpăteniilor sfîntei mînăstiri Cîmpulungul») și care se referă la sinodul muntean, din vremea lui Mihai Viteazul, alcătuit din Eftimie și colegii săi, Teofil de Rîmnic și Luca de Buzău, întărit de patriarhul Ieremia, care hotărău «ca nimeni din boieri sau Vlădică, sau episcop, sau fișecine din dregători, și n-aibă voie a lua cu bani, au veri ce din mănăstire, nici a pune egumeni, nici a scoate»⁷. De altfel, în 1630, anul acestei «circulare», biserica din Cîmpulung se afla dărîmată.

Cea mai veche mențiune păstrată despre biserica de care ne ocupăm, cea din *Cronica despre Radu de la Afumați* din 1525 și care consemnează o realitate veche de cel puțin jumătate de secol (deci din a doua jumătate a secolului al XV-lea), o prezintă drept locaș voievodal, realizare a «descălecătorului» care «au făcut și o biserică mare și frumoasă și înaltă», și nu «mănăstire» așa cum sînt consemnate așezările de la Cozia și Dealul. De asemenea, în cel mai vechi document din procesul moșiei Bădești — păstrat în copie — din 13 noiembrie 1618, se precizează faptul că moșia Bădești a fost răpită «din mîinile preoților» 180 de ani de la apariția actului de danie din 1351/52, deci în anul 1531/32, cînd biserica era așadar «de mir», fiind slujită de preoți și nu de călugări.

Dar funcția de biserică a curții și nu mănăstirească o putem deduce și din faptul că acest locaș făcea parte, încă de la începutul secolului al XVI-lea, din «clirosul

4. P. S. Năsturel, *Les rapports de la Valachie avec le Mont Athos*, în «Revue des études sud-est européennes», tome II (1946), nr. 1—2, p. 95.

5. *Documente din Istoria României* (în continuare D.I.R.) B, XIII, XIV și XV, nr. 11, p. 17.

6. *Documente românești istorice* (în continuare D.R.H.) B, XXIII, nr. 79, p. 139—143.

7. N. Iorga, *Istoria bisericii românești*, I, București, 1929, p. 219.

domnesc», deci din clerul bisericilor de curte. Dintr-o serie de documente constatăm că sînt denumite «biserici de cliros» numai cele de lingă curțile voievodale, bisericile de paraclis, de palat. Astfel, un document din Tîrgoviște, din 19 mai 1614, este semnat de «oameni buni, preoți, anume: popa Goicea, eclesiarh domnesc și popa Tanasie din clirosul domnesc și diaconul Iene și Necula și popa Proca de la Sfînta Vineri»⁸ etc. La 30 noiembrie 1626, Alexandru Coconul dăruiește mănăstirii Sfînta Troiță o moară, precizînd că «au mărturisit părintele Arsene arhimandritul înaintea domniei mele că mulți preoți și oameni buni, orașeni, anume popa Borcea, clisiar din București și Dragul diaconul și Stanciul diaconul și popa Ivan din clirosul domniei...»⁹. Același «popa Borcea eclesiarhul», împreună cu «popa Ivan și popa Dragul și Stanciul diaconul și Costea grămăticul» etc. sînt numiți ca aparținînd «de la sfînta biserică, din clirosul domniei mele din curte de la orașul domniei mele din București, hramul Bunavestire născătoare de Dumnezeu»¹⁰, într-un document din 5 mai 1629. O formulare asemănătoare găsim în hrisovul din 14 ianuarie 1630, unde sînt enumerați «popa Borcea eclesiarh și popa Ivan și popa Dragul și Stanciul diaconul de la sfînta biserică din clirosul domniei mele din curtea domnească a orașului București, unde iaste hramul bunavestirei născătoare de Dumnezeu...»¹¹. În sfîrșit, în *Anatefterul* voievodului Constantin Brîncoveanu se prevăd o serie de danii pentru «preoți și diaconi și grămălici care sînt clirosul sfîntei biserici de la scaunul domniei mele din București»¹².

Prin urmare, la începutul secolului al XVII-lea, doar clericii bisericilor de curte din Tîrgoviște și București erau considerați ca făcînd parte din «clirosul domnesc», nu cei de la obișnuitele biserici «domnești». Dintr-un document păstrat în original, datat 10 mai 1537, aflăm că și Mitropolia avea la rîndu-i un «cliros», legat de reședința mitropolitană din Tîrgoviște. Alături de «vlădica Varlaam, duhovnicul Ioanichie, eclesiarhul Gavriil, iconomul Iosif, Dionisie, ieromonahul Lavrentie» deci de cei care aveau funcții precise, sînt menționați «încă și din clirosul vlădicesc: popa Stan, popa Cîrstea, popa Nicola»¹³ etc.

Cercetînd documentele bisericii din Cîmpulung, constatăm că în tot cursul secolelor ale XVI-lea și XVII-lea preoții bisericii din Cîmpulung, sînt considerați ca făcînd parte din «clirosul domnesc», din clerul care se afla la bisericile de curte. Astfel, într-o scrisoare a lui Neagoe Băsarab către județul și cei 12 pîrgari din Brașov, voievodul îi anunță că va veni la ei «popa Petru din Cîmpulung, pentru treburile sale», și le solicită concursul pentru buna petrecere a acestui protejat al său care, se pare, era căutat de un creditor «și dacă va avea cineva cu el vreo treabă, acela să vie de față înaintea domniei mele; domnia mea îi voi ține lui legea dreaptă, iar din drum să nu-l bîntuiești»¹⁴. Vlad Înnecatul (1530—1532) recomandă și el brașovenilor pe același «popa Petru» pe care îl numește «din clirosul domniei mele», care i-a reclamat că Becner (poate chiar Hans Beckner, judele Brașovului) confiscase marfă multă de la socrul său. Voievodul roagă să i se restituie marfa «căci și mai înainte

8. D.I.R., B, XVII, II, nr. 79, p. 76.

9. D.R.H., B, XXI, nr. 163, p. 302.

10. D.R.H., B, XXII, nr. 261, p. 494—495.

11. D.R.H., B, XXIII, nr. 18, p. 35; același conținut în documentul lui Matei Băsarab din 11 decembrie 1632, *ibidem*, nr. 445, p. 650.

12. Dinu C. Giurescu, *Anatefterul, condica de porunci a vistieriei lui Constantin Brîncoveanu*, în «Studii și materiale de istorie medie», V (1962), p. 390.

13. D.I.R., B, XVI, II nr. 218, p. 222.

14. Gr. Tocilescu, *534 documente istorice slavo-române*, București 1931, nr. 250, p. 239—240.

de vremea aceasta a avut acel popă judecată dreaptă și de la înaltul crai Ianoș; (și) acolo de la pîrgari»¹⁵.

Prin urmare, un deceniu și ceva după redactarea scrisorii lui Neagoe creditorul popii Petru se despăgubise, confiscînd marfa socrului său, Mențiunea «din clirosul domniei mele» este concludentă. Ea se menține și aproape un secol mai tîrziu, deoarece în hrisovul din 13 noiembrie 1618, se menționează că voievodul Gavril Movilă dăruiește bisericii satul Bădești «ca să fie sf. biserici a Domnii Mele spre întărire iară preoților și părinților din cliros spre hrană...» arătînd că și voievodul Alexandru Iliăș «au dat ...satul Bădești sf. biserici și preoților din cliros, ca să le fie ohabnică»¹⁶.

În documentul din 15 septembrie 1654 se afirmă că satul Groșani «au tot lucrat bisericii și popilor de cliros ... ca să fie numai ei de lucru și de hrană»¹⁷ bisericii, iar în cel din 30 octombrie 1654 se precizează că satul Groșani a fost dăruit bisericii în 1351/52 «de cînd a fost biserica domnească și preoții de cliros»¹⁸.

Totodată biserica trece ca «domnească». Găsim astfel, în prima jumătate a secolului al XVII-lea următoarele mențiuni :

1. 29 august 1619 : «popii domnești de la Cîmpulung»¹⁹.

2. 3 iulie 1622 : «țiganul Voineag ce iaste al sf. biserici de la Cîmpulung, ce iaste biserică domnească»²⁰.

3. 21 octombrie 1628 : «popa Ianu de la biserica domnească»²¹.

4. 7 martie 1631 : «popa Iane den Cîmpulung de la biserica domnească»²².

Prin urmare, biserica din Cîmpulung de care ne ocupăm făcea parte din «clirosul» domnesc, aparținuse unei curți, reședință voievodală.

O altă dovadă a funcției de biserică a palatului pe care a avut-o biserica din Cîmpulung o constituie faptul că primul preot al locașului este, în aceeași vreme, și eccliarh. Într-adevăr, dacă urmărim în documentele cunoscute ale bisericii cîmpulungene numele preoților ei, constatăm că, în intervalul 1618—1638, primul nume din seria consenată în document, aparține eccliarhului. Iată succesiunea preoților menționați în hrisoavele din acest interval :

1. 6 septembrie 1618 «popa Dumitru, popa Radu, popa Badea, popa Micud»²³

2. 13 noiembrie 1618 «popa Dumitru eccliarhul și Badea Diaconul»²⁴.
«popa Dumitru eccliarhul și popa Micud»²⁵.

3. 13 februarie 1621 «popa Iane clisiar și popa Iane»²⁶.

4. 1 sept. 1621—31 aug. 1622 «Ioan preot clisiarh din Cîmpulung»²⁷.

5. 16 martie 1626 «popa Iane ot Dalgopolis»²⁸.

6. 29 august 1627 «popa Iane clisiarhul»²⁹.

7. 21 octombrie 1628 «popa Ianu, clisiarh de la biserica Domnească»³⁰.

8. 27 martie 1630 «popa Iane den Cîmpulung»³¹.

15. *Ibidem*, nr. 325, p. 323—324.

16. Documentul din 13 noiembrie 1618 (*p.I.R.*, XVII, B, III, p. 265).

17. Arh. St. Buc., M-rea Cîmpulung, Pach. 19, dec. 2. Original.

18. Arh. St. Buc., M-rea Cîmpulung, Pach. 19, dec. 3. Original.

19. *D.I.R.*, B, XVII, III, nr. 368, p. 407.

20. *D.I.R.*, B, XVII, IV, nr. 182, p. 172.

21. *D.R.H.*, B, XII, nr. 167, p. 338.

22. *D.R.H.*, B, XXIII, nr. 214, p. 342—343.

23. *D.I.R.*, B, XVII, III, nr. 214, p. 239.

24. Vezi nota 16.

25. *Ibidem*.

26. *D.I.R.*, B, XVII, IV, nr. 15, p. 17.

27. *D.I.R.*, B, XVII, IV, nr. 59, p. 52.

28. *D.R.H.*, B, XXI, nr. 31, p. 49.

29. *D.R.H.*, B, XXI, nr. 263, p. 431.

30. *D.R.H.*, B, XXII, nr. 167, p. 338.

31. *D.R.H.*, B, XXIII, nr. 75, p. 136.

9. 7 martie 1631

«popa Iane din Cîmpulung»³².

10. 18 septembrie 1635

«popa Micud, clisiar»³³.

Deci în intervalul 1618—1638, căpeteniile bisericii cîmpulungene apar totodată și ca eclesiarhi; se succed astfel popa Dumitru eclesiarhul, popa Iane eclesiarhul și popa Micud eclesiarhul.

Într-un judicios studiu, E. Virtosu a arătat că eclesiarhul era «păstrătorul arhivelor mănăstirești»³⁴. Autorul aduce dovezi în sprijinul opiniei că eclesiarhul era unul dintre ajutoarele egumenului, în nici un caz funcția sa nu se confunda cu a egumenului, nu el conducea mănăstirea. Aceeași ordine a rangurilor o observăm și la organizarea Mitropoliei — asemănătoare cu cea a unei mănăstiri — unde, în secolul al XVI-lea, eclesiarhul ocupă locul doi, după duhovnic. Astfel, în documentul din 10 mai 1537, dăruit de vladica Varlaam mănăstirii Nucet, sînt enumerați dintre «frații vlădicești» — «duhovnicul Ionachie, eclesiarhul Gavril, iconomul Iosif»³⁵ etc.

La bisericile de curte din Țara Românească, eclesiarhul ocupă însă primul loc în ierarhia clericală. Astfel, în documentul din 19 mai 1614, printre martorii Țîrgoveșteni, figurează, în primul rînd «oameni buni, preoți, anume: popa Goicea eclesiarh domnesc și popa Tănase din clirosul domnesc și diaconu Iane și Necula diacon»³⁶ etc., iar în cel din 20 aprilie 1627 «popa Athanasie, clisiarh domnesc și popa Necula domnesc <fostul diacon din hrisovul precedent — P. C.> și popa Ivan de la Sfînta Vineri și popa Dinu»³⁷ etc.

Aceeași ordine ierarhică a preoților o observăm și la cealaltă biserică domnească, cea din București. Astfel, într-o serie de documente scrise între 17 septembrie 1626 și 11 decembrie 1632 apare invariabil în fruntea enumerării preoților «popa Borcea eclesiarh»³⁸. În *Anatefterul (Condica de porunci a vistieriei lui Constantin Brîncoveanu)*, voievodul se adresează «părintelui popei Fotii Clisiarul împreună cu alți preoți și diaconi și grămăticii care sînt clirosul sf. biserici de la scaunul domniei mele din București»³⁹.

Deoarece în fruntea preoților de la biserica cîmpulungeană se afla un eclesiarh «domnesc» este evidentă deducția că acest locaș aparținuse unei curți domnești și tradiția ca primul preot să dețină și funcția de eclesiarh se perpetuase pînă în timpurile mai noi.

Dar care erau atribuțiunile eclesiarhului? Îngrijea el oare numai de arhivă și de odorele bisericesti? Care este motivul asimilării acestei funcții cu cea a primului preot al unei biserici de curte din Țara Românească?

Răspunsul la prima întrebare îl vom afla analizînd un important document datat 4 iunie 1497, pe care Radu cel Mare îl dăruiește mănăstirii Sfîntul Nicolae din Țîrgșor. Aici, printre martorii de divan, mai precis ultimul din șirul acestor martori care începe cu «jupan Barbul Ban Cralovschi», este «eclesiarhu popa Dumitru». Documentul «scris în cetate, la Țîrgoviște» prevede, printre altele, ca, cu mănăstirea «să n-aibă treabă nici un mitropolit în țara domniei mele, nici să cuteze a-l bîntui pe nastavnicul bisericii domniei mele, popa ... dă dăjdile vlădicești...»⁴⁰. Prin urmare,

32. D.R.H., B, XXIII, nr. 214, p. 342—343.

33. Ms. la Institutul de Istorie al Academiei.

34. Emil Virtosu, *Eclesiarhul, păstrătorul arhivelor românești*, în «Biserica Ortodoxă Română», LXXIX (1961), nr. 11—12, p. 1050—1054.

35. D.I.R., B, XVI, II nr. 212, p. 222.

36. D.I.R., B, XVII, II, nr. 251, p. 278.

37. D.R.H., B, XXI, nr. 218, p. 376—377.

38. D.R.H., B, XXI, nr. 144, p. 273—274; D.R.H., B, XXI, nr. 163, p. 302; *ibidem*, nr. 68, p. 121; D.R.H., B, XXII, nr. 111, p. 246; D.R.H., B, XXIII, nr. 18, p. 35; *ibidem*, nr. 445, p. 650.

39. Vezi nota 12.

40. D.R.H., B, I, nr. 275, p. 448—449.

eclesiarhul este reprezentantul administrativ al mănăstirii, cel care ține seama de evidența impozitelor, a scutiților etc. Iată deci o funcție activă, administrativă, alta decît cea de «păstrător al arhivei».

Dar eclesiarhii erau folosiți de domnie și ca martori, alături de boieri, considerîndu-se că depoziția preoților este importantă. Astfel, într-un zapis de vînzare dat de Leon Vodă la 29 ianuarie 1630, se precizează că el a fost făcut «cu mulți boieri martori și cu preoți, anume din Copăceni Ianachi șefiarul și din Deteci, Bădea șefiarul ... și popa Vasile clisiarhul de la sf. mănăstire Strîmba și din Balomirești popa Mircea...»⁴¹. Într-un alt document din 27 ianuarie 1631 figurează «părintele episcop de la Râmnic, chir Teofil și Ionu cliseriul ot Cozie și Anghel ot Costești și Cîrstea postelnic»⁴² etc.

Eclesiarhii domnești sînt solicitați și ca «oameni buni», reprezentanți vîrstnici și de vază ai localității⁴³, martori. Ei semnează alături de pîrgari, portari și județi, fiind considerați ca mai statornici decît slujbașii care se schimbă după valorile domniilor. Pentru vremurile mai noi, fenomenul este constat și de E. Vîrtosu care arată că în 1775 «rolul de păstrător al actelor mai importante ale țării revine Mitropoliei însăși, pornindu-se la această schimbare de la constatarea că biserica țării era o instituție cu continuitate în tradiție și în existență, mai ales în raport cu vicisitudinile domniei»⁴⁴.

Așa ne explicăm faptul că în documentul de la 19 mai 1614 din Tîrgoviște, prin care «sudețul Stoica și cei 12 pîrgari din oraș» scriu o carte unui «anume Iane» pentru cîteva prăvălii de acină, figurează ca martori «popa Goicea eclesiarh domnesc și popa Tanase din clirosul domnesc... Mina zagrav»⁴⁵ etc. La o vînzare de la 30 noiembrie 1626 mărturisesc «părintele Arsene arhimandritul înaintea domniei mele cu mulți preoți și oameni buni, orășeni, anume popa Borcea, clisier din București <nu este specificată biserica, deoarece în București era un singur clisiarh — P. C.> și Dragul diaconul și Stanciul diaconul și popa Ivan din clirosul domniei, că sînt dedine vechie și drepte»⁴⁶.

Într-un alt interesant hrisov, emis în București la 15 mai 1626 pentru «Dumitru Călărășu... să-i fie un loc de casă în București» se precizează că «domnul nostru Alexandru voievod au trimes pe Ianu al doilea portar de în divan, împreună cu Taia Bula și pre Dumitru Călărășul, de să strîngă preuți și bătrîni orașului, să adevereze cu sufletele lor pentru acest loc. Deci deac-au strîns oameni buni, oroșani bătrîni și tineri, se-au adevărit... Și au fost la judecată: popa Borcea, clisiar, i popa Drăgoi i popa Anghel i Tîrnăcop i Mușat...»⁴⁷. Prin urmare, printre «oamenii buni» sînt preoții, în frunte cu popa Borcea clisiar.

Cu același înțeles de om vîrstnic și de vază este menționat «popa Borcea» într-un hrisov din 20 iunie 1628, în care voievodul Alexandru Iliș arată că «au văzut domnia mea și zapisele lor de vînzare la mina boierului domniei mele Paripa postelnic și a jupînitei lui Mara, cu mulți oameni buni și negustori și orășeni martori, scriși în zapise, care au fost la întocmirea lor, anume: din București, popa Borcea clisiarul și Ianu al doilea portar și Leman județul și Dima Langhiul și Tudor vătaf»⁴⁸. Printre

41. D.R.H., B, XXIII, nr. 39, p. 75.

42. D.R.H., B, XXIII, nr. 200, p. 327.

43. P. P. Panaitescu, *Obștea țărănească în Țara Românească și Moldova. Orînduirea feudală*. București, 1964, p. 194.

44. Emil Vîrtosu, *Eclesiarhul...*, p. 1053.

45. D.R.H., B, XVII, II, nr. 151, p. 278.

46. D.R.H., B, XXI, nr. 163, p. 302.

47. D.R.H., B, XXI, nr. 68, p. 121.

48. D.R.H., B, XXII, nr. 111, p. 246.

«oameni buni», reprezentanți ai domniei, este trecut și preotul eclesiarh de la biserica domnească, de fapt primul în șirul de martori.

Prin urmare, eclesiarhul domnesc este solicitat să depună mănturie în litigiile privind proprietățile orașenești, presupunându-se că el are la dispoziție o serie de hrisoave (arhiva bisericii domnești) din care poate desprinde adevărul și totodată se bucură de inamovibilitatea necesară. El nu scrie sau întocmește documente, ca diecii eclesiaști din occident⁴⁹, deoarece constatăm că pisarii din Țara Românească sînt laici, ca și boierii de divan, care semnează documentele. Preoții eclesiarhi au rolul de martori, cei care exprimă adevărul, făcînd parte din categoria «oamenilor buni», reprezentanți virstnici și de vază ai orașului. În orașele în care nu se aflau curți domnești, alături de județ și de pîrgari, depun mărturie protopopul, mai marele preoților din oraș și alți preoți. Astfel, într-un document din 16 august 1506, dăruit mănăstirii Bistrița, semnează următorii martori «protopopul Dragomir și popa Ștefan și pîrgarii Bănilă și Ștefina și Toroc»⁵⁰ etc.

Nu trebuie să uităm un alt rol al preoților eclesiarhi pe lângă palatele voievodale. În bisericile de pe lângă aceste palate se prestau jurămintele, cu ocazia judecăților prezidate de voievod sau de reprezentanții săi⁵¹.

Ni s-au păstrat mențiuni interesante, în legătură cu aceste prestări de jurămint, frecvente în evul mediu, dar care, la judecăți voievodale, căpătau o importanță deosebită. Astfel, în procesul pentru satul Groșani și mănăstirea din Cîmpulung, voievodul Constantin Șerban (Cîrnul) dă satului «12 megiași jurători», care «la zi și la soroc... au adus legea la scaunul Domnii Mele în București și au jurat în sfînta biserică jurămintul cu mîinile pe sfînta Evanghelie iar igumenul Varlaam din Cîmpulung n-au fost acolo la jurămint...»⁵².

Prin urmare, eclesiarhul domnesc depune mănturie la litigiile de proprietăți orașenești ca cel care deține o importanță arhivă a orașului și asistă la jurămintele prestate în cadrul judecăților voievodale (pentru ambele funcții îi sînt necesare cunoștințe juridice). Iată motivul pentru care eclesiarhul domnesc, spre deosebire de cel mănăstiresc, are nevoie de o experiență socială, el trebuie să fie — prin virstă și cultură — în fruntea ierarhiei preoților unui astfel de locaș. Evident însă, că rolul cel mai important este «a păzi sfînta biserică cu slujbe neincetat ziua și noaptea și pre noi și pre părinții noștri cu osîrdie să ne pomenească întru dumnezeesciile liturghii și pre toți domnii ce s-au pristăvit»⁵³.

Deductia noastră că biserica cîmpulungeană de care ne ocupăm a aparținut unei curți, pe temeiul că era considerată în secolul al XVI-lea ca făcînd parte din «cliro-sul» domnesc și pentru că avea în frunte un preot cu funcția de eclesiarh, este confirmată și prin afirmații directe în legătură cu rolul său. În documentul de întemeiere a mănăstirii din 10 aprilie 1647, Matei Basarab arată limpede și desigur pe temeiul unor investigații că «nu am lăsat pre tocmeala ce au fost înțiuu, adică să fie biserică de mir ce o am făcut lăcuintă călugărească ... și pentru că am apucat arătat și mai sus cu care au fost mai nainte biserică de mir...»⁵⁴.

Faptul că această biserică avea în proprietate moșii, munți și țigani⁵⁵, nu trebuie să ne mire. Din documentul din 14 ianuarie 1630, constatăm că biserica palatu-

49. A. Giry, *Manuel de diplomatique*, II, Paris, (f.d.), p. 825—839.

50. D.I.R., B, XVI, I, nr. 34, p. 38—39.

51. Gheorghe Cronț, *Instituții medievale românești. Infrățirea de moșie, Jurătorii, București*, 1969, p. 115—117.

52. Vezi nota 18.

53. Vezi nota 12.

54. Vezi nota 3.

55. Pavel Chihaiia, *Hrisovul din 13 noiembrie 1618 pentru Biserica domnească din Cîmpulung-Muscel*, în «Glasul Bisericii», XXIII (1964), nr. 3—4, passim.

lui din București avea «case și bucate»⁵⁶. În *Anateftul* lui Constantin Brincoveanu din 1698 se prevede că aceeași biserică «să aibă din vama tirgului București 100», pentru ca preoții să poată «păzi sfânta biserică cu slujbe neincetat ziua și noaptea»⁵⁷.

Construcții anexe

Se pare că unele săpături arheologice nesistematice în incinta mănăstirii cîmpulungene a întreprins, prin 1876, D. Butculescu. La 18 septembrie 1876, D. Butculescu trimite o petiție Ministerului Instrucțiunii, relatînd că «în locul mănăstirii se află un subteran care, după spusa unora, ar conține multe lucruri prețioase și de unde aş dori să le extrag; de aceea vă rog ... de a ordona superiorului spre a mă lăsa să efectuez săpăturile mele în acest local»⁵⁸. Ministerul trimete adrese către superiorul mănăstirii și către petiționar, aprobînd săpăturile⁵⁹.

Lărgirea «casei egumenești», în 1636—1640 refolosește o pivniță anterioară căreia i se adaugă un beci în formă de L — după cum am văzut⁶⁰ — pentru a mări suprafața parterului înalt. Datarea acestui beci este aceeași cu cea a actualei construcții, adică 1636. Faptul că ferestrele pivniței indică un nivel de călcare mult superior celui constatat de V. Drăghiceanu la biserica din secolul al XIV-lea (acesta din urmă la 2 m adîncime față de cel actual), ne permite să deducem că pivnița de care ne ocupăm a aparținut probabil secolului al XVI-lea sau chiar al XVII-lea⁶¹. O importantă contribuție la datarea acestei pivnițe va fi stabilirea raportului stratigrafic între nivelul ei de călcare, cel de lîngă ferestre și pavimentul găsit la sudul ei.

Acest paviment, descoperit la un recent sondaj arheologic, la o adîncime de 2,10—2,20 m deasupra unui strat de cărbuni și cenușă care acoperă pămîntul viu, a fost, în mod legitim asociat cu cel al bisericii din secolul al XIV-lea⁶². Așadar, aici se afla o clădire, contemporană cu biserica, pe care autorul săpăturilor o consideră ca aparținînd palatului domnesc (și despre care bănuiește că se prelungea și sub pivnița actualei «case egumenești»). Desigur, continuarea investigațiilor arheologice, care se impune, va aduce lumină în această interesantă problemă a localizării casei domnești.

Deasupra pavimentului s-au găsit dărîmăturile construcției respective și, într-un strat superior, morminte, cel mai vechi datat după monedă 1506—1526, iar cel mai recent cu o monedă aparținînd unei emisiuni din 1573⁶³. Prin urmare, construcția din secolul al XIV-lea a fost dărîmată cîteva decenii înainte de începutul secolului al XVI-lea, cînd au fost săpate morminte într-o incintă al cărei aspect era altul decît cel original.

Interiorul bisericii din secolul al XIV-lea

Construită probabil în jurul anului 1345, cînd Nicolae Alexandru, voievod asociat a rezidat în Cîmpulungul în care doamna Clara va ajuta la înălțarea mănăstirii

56. D.R.H., B, XXIII, nr. 18, p. 35. 57. Vezi nota 12.

58. Arh. St. Buc., Fond. Min. Instr. 1370/1876. f. 269. 59. *Ibidem*, f. 270.

60. Pavel Chihaiia, *Construcții monastice în jurul bisericii «Negru Vodă» din Cîmpulung-Muscel*, în «Glasul Bisericii», XXVIII (1969), nr 7—8, p. 824. 61. *Ibidem*.

62. Flaminu Mirțu, *Știri noi asupra complexului istoric al mănăstirii și al curții domnești din Cîmpulung-Muscel*, în «Biserica Ortodoxă Română», LXXXIII (1965), nr. 11—12, p. 1027.

63. *Ibidem*, p. 1035.

catolice Sf. Elisabeta (de unde provine un calendar unde s-a găsit consemnată moartea voievodului din 16 noiembrie 1364), biserica ortodoxă din secolul al XIV-lea vădește un amestec de elemente bazilicale și gotice, tipic pentru această vreme, în această parte a Europei și o compartimentare răsăritean-ortodoxă. Sîntem siguri că biserica ființa în 1351/52, cînd voievodul îi hotărăște, printr-un hrisov și un pomelnic zugrăvit, o serie de dani, printre care și cunoscuta moșie Bădești, și bănuim că tatăl său Basarab, mort în Cîmpulung, dar rezidînd în Argeș — după cum deducem din cunoscutul grafit de la Argeș — a fost înhumat în ctitoria fiului său. Probabil că biserica a fost zugrăvită tot în aceeași vreme, odată cu urcarea sa pe tron. Daniile pot fi puse în legătură și cu stabilirea voievodului Nicolae Alexandru în Argeș, în scaunul tatălui său, căruia îi va continua opera politică și culturală. Acest fapt se oglîndește în liniștea și tîrnosirea bisericii Sf. Nicolae Domnesc, căruia el nu ajunge să îi înceapă zugrăveala. Dacă la moartea lui Basarab din 1351/52 (mai probabil mai—septembrie 1352 în plină campanie de lucru, așa cum arată colțul de cărămidă cules de pe jos și tencuiala pe care o înlînde peste zidăria proaspătă, neacoperită de frescă) biserica era doar construită de roșu, înseamnă că pînă la moartea sa, survenită 12 ani mai tîrziu, el nu a avut vreme să desăvîrșească un monument de o astfel de amploare. Prezența chipului său în pronaos, ca și a patronului său, căruia biserica îi este închinată, este semnificativă și vădește că el este cel care a sfințit biserica, care i-a ridicat un zid pentru a închide arcada dinspre naos a diaconiconului, care a mobilat-o, neapucînd să o vadă zugrăvită. Nu este exclus ca dorința lui Nicolae Alexandru de a fi înhumat în Cîmpulung să fi fost inspirată și de locul de veci al soției sale Clara, care va fi fost hotărît în singura mănăstire catolică existentă, a cărei construcție va fi început între anii 1343—1351/52.

Oricum, este interesant de remarcat că popasul cîmpulungean al lui Nicolae Alexandru se asociază cu puternice legături cu Vaticanul. În 1343, el vine în calitate de «principe sau baron foarte puternic» (coroană baronială poartă și Mihail la Cozia, Alexandru Nicolae era recunoscut urmaș al lui Basarab) să presteze omagiul, după ce «persistase mult timp în răscoală»⁶⁴. Doi ani mai tîrziu, în 1345, papa se adresează regelui Ludovic, reginei-mamă Elisabeta (a cărei patroană, Sf. Elisabeta, va fi hotărîtă și pentru mănăstirea catolică din Cîmpulung, apărută în această epocă), episcopului de Oradea și «nobililor bărbați Alexandru al lui Basarab»⁶⁵ («Bassarati») etc., arătînd că mai mult români au primit credința catolică. Este evident că, în această epocă în care este prezentat favorabil catolicismul, Nicolae Alexandru contribuie la înălțarea mănăstirii catolice, dar și la a celei ortodoxe, a curții situate la mică distanță, pentru a pulea fi frecventate atît de voievod, cît și de soția sa.

Documentul din 1345 ne permite să deducem atît calitatea de voievod asociat a lui Nicolae Alexandru, cît și legăturile sale cu catolicismul (de care, evident, soția sa, catolica Clara nu era străină) și explică stabilirea sa în Cîmpulung (al doilea oraș al țării, cum va fi mai tîrziu, în vremea lui Mircea cel Bătrîn, Tîrgovișteea).

64. La E. Lăzărescu, *Despre relațiile lui Nicolae Alexandru voievod cu ungurii*, în «Revista Istorică», an. XXXII (1964), nr. 1—2, p. 133, după Schwandtner.

65. Hurmuzaki, I, nr. 551, p. 697—698.

Incinta din care făcea parte și biserica a fost supusă unor încercări, câteva decenii înainte de începutul secolului al XVI-lea, cum am arătat mai sus, care au dus la dărîmarea edificiului de la sudul actualei «case egumenești». Judecînd după trecutul altor vechi monumente din Cîmpulung și după puținele știni din secolul al XV-lea în legătură cu acest oraș, bănuim că invazia turcească din 1427, din timpul domniei lui Dan II și care a distrus atît edificiile monastice ale «Cioasterului», cît și altarul bisericii Sf. Iacob, va fi păgubit și incinta bisericii ortodoxe. Poate cu acest prilej se va fi distrus și casa domnească, despre care redactorul *Cronicii despre Radu de la Afumați* din 1525, deci un secol mai tîrziu, nu știe nimic.

Oricum, la începutul secolului al XVI-lea, biserica de care ne ocupăm se bucura de un prestigiu care dăinuia desigur din secolul anterior. Am văzut că banul Barbu (în documente între anii 1482—1520) dăruiește bisericii o cădelniță de argint, care trebuie pusă în legătură cu prezența Craioveștilor (ramura Danciu Gogoase, fratele lui Barbu) la Cetățeni și, pe un plan mai larg, cu infiltrarea pe care o inițiază Neagoe Basarab cu rudele sale în punctele «cheie» ale țării (moșia Stroiștești de lângă Curtea de Argeș este dăruită de Neagoe tot lui Barbul ban după 1512).

Probabil că și mormintele de copii din nordul naosului bisericii din secolul al XIV-lea, unde s-au găsit podoabe pe care V. Drăghiceanu le raportează la unele piese din secolul al XVI-lea, să fi aparținut tot Craioveștilor, donatorii cădelniței. În lumina acestor prezențe din biserica cîmpulungeană, ne punem întrebarea dacă Matei Basarab, care își începe pomelnicul tocmai cu Barbul ban (cel aparținînd însă ramurei lui Pîrvu, pe care îl înserează de asemenea în pomelnic) nu a rezidit biserica din Cîmpulung și din imboldul unui prinos pentru strămoșii săi.

Oricum, în epoca lui Neagoe Basarab, care dăruiește un privilegiu «mișeilor» din satul vecin Mățău⁶⁷, biserica cunoaște o nouă strălucire. Neagoe încredințează «popei Petru» «niște treburi ale sale» la Brașov, rugîndu-se de brașoveni să nu-l supere. În vremea lui Vlad Încetul (iunie 1530—septembrie 1532), acest preot ființa, ceea ce înseamnă că «clirosul» bisericii se bucura de aceeași trecere din partea curții, dar — odată cu urcarea pe tron a lui Vlad Vintilă de la Slatina (după 18 septembrie 1532) — biserica este deposedată de importanta moșie Bădești. Am fi înclinați să credem că această sărăcire a determinat transformarea bisericii din locaș voievodal, de curte, într-unul al orașenilor. Dar lucrurile stau altfel. În 1530—1532, Vlad Încetul intervine pentru «popa Petru» din «clirosul său», iar cel mai timpuriu mormînt laic din incintă, datat cu monedă, este din 1506—1526. Un argument că palatul dispăruse cu mult înainte (în secolul al XV-lea) este că, încă din vremea în care biserica se bucura de atenția voievozilor țării, în incinta ei se îngropau mireni (bărbați, femei, copii). Prin urmare funcția de biserică a orașului a coexistat cu cea de biserică de curte, al cărei palat dispăruse.

Anii 1525—1526 sînt foarte importanți pentru biserica cîmpulungeană. În 1525, redactorul *Cronicii despre Radu de la Afumați* este informat sau, mai probabil, vede personal pialra de mormînt a comitelui Laurențiu din biserica Sf. Iacob cel Mare (din

66. D.I.R., B, XVI, II, nr. 11, p. 11.

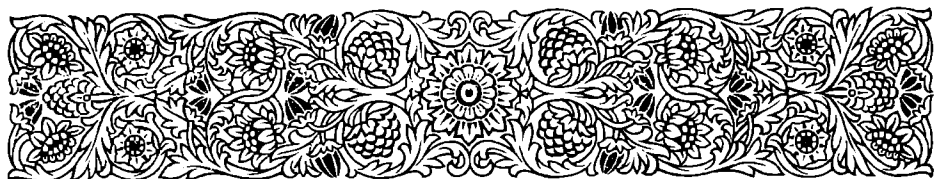
67. Hrisovul lui Matei Basarab din 1639 la V. P. Teulescu, *Documente istorice*, București, 1860, p. 85.

inscripția căreia va reține anul 1310, în loc de 1300). Faptul că biserica voievodală este atribuită întemeietorului țării, «Negru Vodă», certifică pe de o parte vechimea ei (ea dănuia sigur din secolul al XIV-lea), iar pe de alta, funcția sa de fostă biserică de curte.

După anul 1532, sfârșitul domniei lui Vlad Țepeș, biserica cunoaște o epocă destul de grea. Chiar în acest an sau în cel următor, moșia Bădești îi este înstrăinată. O serie de morminte, găsite la actualul sondaj, vădesc că ea funcționează mai departe ca biserică orășenească. Nu ni s-au păstrat știri din a doua jumătate a secolului al XVI-lea, epocă în care Cîmpulungul cunoaște o frumoasă înflorire economică. La începutul secolului următor, în 1604, se îngroapă în pronaos «Dan logofăt, fiul jupanului Dragomir din Buzău». Este posibil ca — dacă relatările lui D. Pappazoglu sînt exacte — invazia din primele trei luni ale anului 1611 a oștilor calvine ale lui Gabor Bathori, care trec prin Cîmpulung să fi adus stricăciuni bisericii, distrugîndu-se și piatra de mormint a lui Basarab. Din ȋisania așezată de către Matei Țasarab aflăm că biserica din secolul al XIV-lea s-a dărîmat în ziua de Sf. Ilie (20 iulie) în timpul domniei lui Alexandru Iliaș «și nicio firească nu s-au făcut». Locașul viețuise neîntrerupt mai mult de 275 de ani.

PAVEL CHIHAIĂ

HIROTONIILE SĂVÎRȘITE ÎN EPARHIA MITROPOLIEI UNGROVLAHIEI ÎNTRE ANII 1834—1852. PARTEA A II-A. A (1840—1843) * ANUL 1840

(Continuare)

f. 87 v

Stan sin popa Călin ot satul Gistești sud Vlașca, hram Adormirea și sfântul Nicolae, hirotonisit preot de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfântul Spiridon Vechi de aici, iulie 8. Dela nr. 40, anul 1840.

Marin sin popa Petre ot satul Mitreni sud Ilfov, hram Sfântul Nicolae, hirotonisit preot de părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica Icoanei din București, iulie 8. Dela nr. 20, anul 1840.

55. Anastase sin Anaslase ot satul Trestieni sud Ilfov, hram... (loc alb), hirotonisit preot de părintele Neofit Ierapoleos în biserica Icoanei de aici din București, iulie 14. Dela nr. 64, anul 1839.

f. 88

Constantin sin popa Dima ot satul Oltenița sud Ilfov, hram Sfântul Nicolae, hirotonisit preot de părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea din București, iulie 9. Dela nr. 24, anul 1840.

Dimitrie diacon ot biserica Sfânta Ecaterina de aici, s-au hirotonisit preot pe seama numitei biserici de părintele Velas chir Iosif în biserica Sfânta Ecaterina, octombrie 6. Dela nr. 59, anul 1838.

Nicolae sin popa Constantin de aici s-au hirotonisit diacon pe seama bisericii Udricani din București, hram Sfântul Nicolae, de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Udricani, octombrie 14. Dela nr. 61, anul 1842.

Anghel sin popa Mihai ot satul Crevenic sud Vlașca, hram Sfânta Troiță, hirotonisit preot de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Broșteni de aici din București, octombrie 25. Dela nr. 64, anul 1840.

60. Manuil sin popa Ioan ot satul Bordușani sud Ialomița, hram Sfânta Parascheva, hirotonisit preot de părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Sfântul Dimitrie din București, octombrie 26. Dela nr. 87, anul 1839.

---

* Pentru capitolul introductiv al acestei lucrări, se va vedea Revista «Glasul Bisericii», nr. 9—10 (1969), p. 1041—1046.

Stancu sin Popa Stancu ot satul Bălăria sud Vlașca, hram Cuvioasa Parascheva, hirotonisit preot de părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica Sfintul Gheorghe din București, octombrie 26. Dela nr. 53, anul 1839.

David sin Mitu ot satul Frățilești sud Ialomița, hram... (loc alb), hirotonisit preot de părintele Neofit Ierapoleos în biserica Adormirea Maicii Domnului, octombrie 27. Dela nr. 67, anul 1840.

Marcu sin popa Nicolae ot satul Valea Dragului sud Ilfov, hram Sfintul Mucenic Dimitrie, hirotonisit preot de părintele Velas chir Iosif în biserica Sfintul Nicolae, octombrie 27. Dela nr. 21, anul 1840.

f. 88 v.

Mihai sin popa Tănase ot satul Colorca Mică sud Ialomița, hram ... (loc alb), hirotonisit preot de părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, octombrie 28. Dela nr. 28, anul 1840.

65. Gheorghe sin Ioan ot satul Gheboeni sud Dimbovița, hram ... (loc alb), hirotonisit preot de părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica Sfintul Constantin din București, octombrie 28, Dela nr. 3, anul 1840.

Ioan sin diacon Gheorghe ot satul Cetățeni sud Mușcel, hram ... (loc alb), hirotonisit preot de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Spiridon Vechi din București, octombrie 30. Dela nr. 83, anul 1839.

Nedelea sin popa Radu ot satul Trestenicu sud Vlașca, hram ... (loc alb), hirotonisit preot de părintele Aristis chir Gherasim în biserica Vergul de aici, octombrie 31. Dela nr. 65, anul 1840.

Nicolae sin popa Stancu ot satul Prunar sud Vlașca, hram Tuturor Sfinților, hirotonisit preot de părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Colțea din București, noembrie 1. Dela nr. 92, anul 1839.

Hristea sin Ioan ot satul Fierbinți sud Ilfov, hram Sfintul Nicolae, hirotonisit preot de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfinților Doctori ot Batiștea, noembrie 1. Dela nr. 43, anul 1840.

70. Hristea sin Dinu ot satul Vătași sud Vlașca, hram ... (loc alb), hirotonisit preot de părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Steli din București, noembrie 2. Dela nr. 68, anul 1840.

Dragomir sin Teodor ot satul Dadilov sud Vlașca, hram Cuvioasa Parascheva, hirotonisit preot de părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica Icoanei din București, noembrie 2. Dela nr. 75, anul 1839.

f. 89

Iosif sin popa Matei ot satul Moreni sud Prahova, hram Sfinții Voevozi, hirotonisit preot de părintele Aristis chir Gherasim Sărindăreanu în biserica Neguțători de aici din București, noembrie 3. Dela nr. 61, anul 1839.

Radu sin popa Zaharia din oraș Ploești sub Prahova, hirotonisit diacon pe seama bisericii Adormirea Maicii Domnului din acel oraș de părintele Sărindăreanu chir Gherasim în biserica Sărindar, noembrie 5. Dela nr. 37, anul 1840.

Constantin sin popa Radu ot satul Butoiul sud Dimbovița, hram ... (loc alb), hirotonisit preot de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Spiridon Vechi de aici din București, noembrie 8. Dela nr. 27, anul 1840.

75. Mușat sin Ștefan de aici s-au hirotonisit diacon pe seama bisericii Sfintul Vasile din București de părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Olteni, noembrie 8. Dela nr. 18, anul 1840.

Constantin sin Ioan ot satul Cocorăști sud Prahova, hram Sfinta Troiță, hirotonisit preot de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Spiridon Vechi din București, decembrie 2. Dela nr. 93, anul 1839

Ioan sin Panait ot satul Mesteacăn sud Muscel, hram Adormirea, hirotonisit preot de părintele Aristis chir Gherasimos în biserica Sfintul Gheorghe Nou din București, decembrie 18. Dela nr. 88, anul 1839.

Ene sin popa Oprea ot satul Picior de Munte sud Dimbovița, hram Cuvioasa Parascheva, hirotonisit preot de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica ot mahalaua Batiștea din București, decembrie 18. Dela nr. 33, anul 1840.

f. 89 v

Constantin sin popa Barbu, hirotonisit preot de părintele Aristis chir Gherasim Sărintărean, pe seama bisericii Sfintul Ilie după podul Calității din București, în biserica Sfintul Gheorghe cel Nou, decembrie 19. Dela nr. 35, anul 1840.

80. Mitran sin popa Pascu din oraș Rușii de Vede sud Teleorman, hram Adormirea, hirotonisit preot de părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Colțea din București, decembrie 19. Dela nr. 7, anul 1840.

Dimitrie sin popa Petre ot satul Budeni sud Vlașca, hram ... (loc alb), hirotonisit preot de părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica de Ceauș David ce-i zice și Icoana din București, decembrie 20. Dela nr. 10, anul 1840.

Stoica sin diacon Gheorghe ot satul Obislav sud Vlașca, hram ... (loc alb), hirotonisit preot de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Nicolae ce-i zice biserica Albă de aici din București, decembrie 21. Dela nr. 15, anul 1840.

Nicolae sin popa Ioan ot satul Crețulești sud Ilfov, hram ... (loc alb), hirotonisit preot de părintele Costandie Sirmiu în biserica Colțea de aici, decembrie 22. Dela nr. 41, anul 1840.

Manuil sin popa Dimitrie ot satul Manuc sud Ialomița, hram ... (loc alb), hirotonisit preot de părintele Velas chir Iosif în biserica Sfintul Gheorghe de aici din București, decembrie 22. Dela nr. 74, anul 1840.

f. 90—90 v sint albe.

f. 91.

Anul 1841

1. Radu sin popa Toma de la satul Urichești sud Dimbovița, hram... (loc alb), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Spiridon cel Vechi din București, ianuarie 8. Dela nr. 27, anul 1839.

Nicolae sin popa Vlad ot satul Trestieni sud Prahova, hram ... (loc alb), hirotonisit preot de părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea, București, ianuarie 29. Dela nr. 39, anul 1840.

Ioan sin Penciu ot satul Chiajna sud Ilfov, hram ... (loc alb), hirotonisit preot de părintele proin Velas chir Iosif în Biserica Sfintul Spiridon ... (loc alb) din București, februarie 2. Dela nr. 26, anul 1840.

Nicolae sin diacon Matei ot satul Ruminești sud Muscel, hram ... (loc alb), hirotonisit preot de părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici din București, februarie 4. Dela nr. 24, anul 1839.

5. Ioan sin popa Ioan ot satul Chițești sud Muscel, hram ... (loc alb), hirotonisit preot de părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica Sfintei Mitropolii din București, februarie 4. Dela nr. 78, anul 1840.

Elefterie sin popa Manea din oraș Ploiești, sud Prahova, hirotonisit preot pe seama bisericii Sfântul Gheorghe de părintele proin Velas chir Iosif în biserica Sfintei Mitropolii, februarie 6. Dela nr. 58, anul 1840.

Ioan sin popa Tatu ot satul Brătășanca sud Prahova, hram .. (loc alb), hirotonisit preot de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfântul Spiridon cel Nou din București, februarie 9. Dela nr. 1, anul 1841.

Gheorghe sin Ioan ot satul Malu sud Ialomița, hram .. (loc alb), hirotonisit preot de părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica Icoanei București, februarie 9. Dela nr. 56, anul 1840.

f. 91 v

Marin sin popa Lefter din oraș Ploiești sud Prahova, hirotonisit preot pe seama bisericii Sfântul Ilie de părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Schitul Hagi Dina meloh maicilor din București, februarie 15. Dela nr. 46, anul 1840.

10. Bratu sin Marin ot satul Bioca sud Teleorman, hram ... (l. a), hirotonisit preot de părintele Velas chir Iosif în biserica ... (l.a.), februarie 16. Dela nr. 53, anul 1840.

Barbu sin popa Grigore ot satul Sărățeni sud Ialomița, hram ... (l.a.), hirotonisit preot de părintele Costandie Sirmiu în biserica Doamna Bălașa de aici, februarie 16. Dela nr. 23, anul 1840.

Grigore diacon de aici din București, hirotonisit preot de părintele Velas chir Iosif pe seama bisericii Sfântul Ioan cel Nou, în biserica Sfântul Ioan cel Mare, București, februarie 22. Dela nr. 38, anul 1841.

Păun sin popa Ioan ot satul Tărtășești sud Ilfov, hram ... (l.a.), hirotonisit preot de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfântul Spiridon cel Nou din București, februarie 23. Dela nr. 7, anul 1841.

Petre sin Dimitrie ot satul Jiłava sud Ilfov, hram ... (l.a.), hirotonisit preot de părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica lui Ceauș David din București, februarie 23. Dela nr. 19, anul 1840.

15. Stan sin popa Radu ot satul Turbatu sud Vlașca, hram ... (l.a.), hirotonisit preot de părintele Aristis chir Gherasim în biserica Vergul de aici, martie 2. Dela nr. 51, anul 1840.

Neacșu sin Nedelcu ot satul Gogoșarii Vechi sud Vlașca, hram ... (l.a.), hirotonisit preot de părintele Velas chir Iosif în biserica minăslirii Cernica sud Ilfov, martie 2. Dela nr. 50, anul 1840.

f. 92

Dalco diacon de aici, hirotonisit preot pe seama bisericii Slobozia din București de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfântul Spiridon cel Nou, martie 2.

Nicolae sin popa Badea ot satul Rățești sud Dimbovița, hram ... (l.a.), hirotonisit preot de părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica Icoanei din București, martie 2. Dela nr. 44, anul 1840.

Stan sin popa Crăciun ot satul Odivoaia sud Vlașca, hram ... (l.a.), hirotonisit preot de părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Sfintei Mitropolii, martie 8. Dela nr. 52, anul 1840.

20. Stancu sin popa Radu ot satul Butculești sud Teleorman, hram ... (l.a.), hirotonisit preot de părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica Sfântul Mucenic Gheorghe, martie 8. Dela nr. 11, anul 1841.

Barbu sin popa Ioan ot satul Gorganu sud Muscel, hram ... (l.a.), hirotonisit preot de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica minăstirii Căldărușani, martie 9. Dela nr. 22, anul 1840.

Gheorghe sin popa Stan ot satul Popești sud Prahova, hram... (l.a.), hirotonisit preot de părintele Velas chir Iosif în biserica minăstirii Radu Vodă din București, martie 8. Dela nr. 30, anul 1840.

Hristea sin Radu ot satul Frățești sud Vlașca, hram Sfintul Gheorghe, hirotonisit preot de părintele Sirmiu Costandie în biserica Antim din București, martie 9. Dela nr. 16, anul 1841.

Vintilă sin popa Ioan ot satul Cochinești sud Teleorman, hram ... (l.a.), hirotonisit preot de părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica lui Ceauș David unde au plins icoana, martie 9. Dela nr. 38, anul 1840.

f. 92 v.

25. Vintilă sin popa Dima ot satul Filipeștii de Pădure sud Prahova, hram ... (l.a.), hirotonisit preot de părintele Velas chir Iosif în biserica Brezoianu din București, martie 15. Dela nr. 8, anul 1841.

Constantin sin Șerban de aici, hirotonisit diacon pe seama bisericii din mahalaua Flămînda de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Bradul din podul Moșoaei, martie 23. Dela nr. 14, anul 1841.

Dragnea sin diacon Voicu ot satul Ciurari sud Teleorman, hirotonisit preot de părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea din București, aprilie 12. Dela nr. 45, anul 1840.

Gheorghe diacon de aici, hirotonisit preot de părintele Velas chir Iosif în biserica Olari, pe al căriia nume s-au și hirotonisit, aprilie 13.

Manu sin popa Petre ot satul Drăgănești sud Vlașca, hirotonisit preot de părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea, aprilie 13. Dela nr. 8, anul 1840.

30. Dima sin popa Ioan ot satul Rîncăciovul sud Dimbovița, hirotonisit preot de părintele Velas chir Iosif în Biserica Băliștea de aici din București, aprilie 16. Dela nr. 34, anul 1840.

Gheorghe sin Barbu ot satul Piteșteanca sud Ilfov, hirotonisit preot de părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica Icoanei, aprilie 23. Dela nr. 22, anul 1841.

Mihai sin popa Nicolae ot satul Rucărul sud Muscel, hirotonisit preot de părintele Aristis chir Gherasim în biserica ... (l.a.), aprilie 27. Dela nr. 27, anul 1841.

Pirvu sin popa Ioan din oraș Tirgoviștea, mahalaua Tirgu de afară, sud Dimbovița, hirotonisit preot de părintele Velas chir Iosif în biserica Greci din București, aprilie 27. Dela nr. 47, anul 1840.

f. 93.

Gheorghe sin diacon Ilie de aici, hirotonisit preot de părintele Aristis chir Gherasim în biserica Sfintul Ilie din podul Caliții pe seama bisericii Sfintul Ștefan din București, mai 3. Dela nr. 34, anul 1841.

35. Toma diacon de aici, hirotonisit preot pe seama bisericii Ceauș David unde au plins icoana, de părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica Icoanei din București, mai 4.

Parascheva sin Vintilă ot Drăgănești sud Vlașca, hirotonisit preot de părintele Costandie Sirmiu în biserica Stelea, mai 29. Dela nr. 44, anul 1841

Dimitrie sin Gheorghe ot satul Comana sud Vlașca, hirotonisit preot de părintele Velas chir Iosif în biserica Greci, iunie 1. Dela nr. 45, anul 1841.

Marin sin popa Badea ot satul Băneasa sud Vlașca, hirotonisit preot de părintele Ierapoleos chir Neofit în Biserica Icoanei, iunie 2. Dela nr. 85, anul 1839.

Alexe sin Dimitrie ot satul Leurdeni sud Muscel, hirotonisit preot de părintele Sirmiu Costandie în biserica Stelea din București, iunie 5. Dela nr. 16, anul 1840.

40. Radu sin popa Nicolae ot satul Cucuruz sud Vlașca, hirotonisit preot de părintele Neofit Ierapoleos în biserica Icoanei, iunie 21. Dela nr. 41, anul 1841.

Manea sin Radu ot satul Daia sud Vlașca, hirotonisit preot de părintele Velas chir Iosif în biserica Greci din București, iunie 22. Dela nr. 72, anul 1840.

Marin sin Dragomir ot satul Icoana sud Dimbovița, hirotonisit preot de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Spiridon cel Nou, iulie 6. Dela nr. 57, anul 1840.

f. 93 v

Gheorghe sin popa Marin ot satul Provița de jos, sud Prahova, hirotonisit preot de părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea din București, iulie 18. Dela nr. 53, anul 1841.

Stoica sin popa Gheorghe ot satul Găgeni sud Prahova, hirotonisit preot de părintele Sirmiu Costandie în biserica Manea Brutar, iulie 19. Dela nr. 6, anul 1841.

45. Sandu sin popa Staicu ot satul Otopeni sud Ilfov, hirotonisit preot de părintele Troados chir Timotei în biserica Udricani de aici din București, iulie 20. Dela nr. 36, anul 1840.

Ioan sin popa Petre de aici din București, hirotonisit diacon pe seama bisericii ot mahalaua Olteni de părintele Troados chir Timotei în biserica Udricani, iulie 20. Dela nr. 43, anul 1841.

Ștefan sin popa Oprea ot satul Cegani sud Ialomița, hirotonisit preot de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Ilie din podul Caliții, București, iulie 20. Dela nr. 42, anul 1841.

Hristea sin popa Nicolae ot satul Măgura sud Dimbovița, hirotonisit preot de părintele Costandie Sirmiu în biserica Stelea, iulie 21. Dela nr. 12, anul 1841.

Pelcu sin popa Ioan ot satul Glavaciocu sud Vlașca, hirotonisit preot de părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica Icoana, iulie 22. Dela nr. 62, anul 1840.

50. Ioan sin Ivan ot satul Fundul Chisilet sud Ilfov, hirotonisit preot de părintele Sirmiu Costandie în biserica Stelea din București, august 15. Dela nr. 4, anul 1841.

Radu sin Coman ot oraș Tirgoviștea sud Dimbovița, hirotonisit preot pe seama bisericii Sfintul Gheorghe din acel oraș, de părintele Palmiras Atanasie în biserica Adormirea Maicii Domnului de la Sabar, august 15. Dela nr. 73, anul 1840.

f. 94

Marin sin popa Mihalcea ot satul Călărășii Vechi sud Ialomița, hirotonisit preot de părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Crețulescu din București, august 16.

Ștefan sin Marin ot satul Tîrnava sud Vlașca, hirotonisit preot de părintele Velas chir Iosif în biserica ... (l.a.), august 16. Dela nr. 47, anul 1841.

Nicolae sin diacon Preda ot satul Vida Furculești sud Vlașca, hirotonisit preot de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Albă Sfintul Nicolae din podul Moșoaei, august 16. Dela nr. 46, anul 1841.

55. Iordache sin Gheorghe ot satul Adunați Copăceni sud Vlașca, hirotonisit preot de părintele Velas chir Iosif în biserica Sfintul Ștefan, august 17. Dela nr. 32, anul 1840.

Ioan sin diacon Radu ot satul Recea sud Teleorman, hirotonisit preot de părintele Sirmiu Costandie în biserica Stelea, august 19. Dela nr. 26, anul 1841.

Bran sin popa Ioan ot satul Rucărul sud Muscel, hirotonisit preot de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Nicolae a Negustorilor din București, septembrie 2. Dela nr. 21, anul 1841.

Marin sin popa Gheorghe ot satul Cucuruzu sud Vlașca, hirotonisit preot de părintele Palmiras Atanasie în biserica Sfintul Vasile după podul Mogoșoaei, septembrie 8. Dela nr. 48, anul 1841.

Petre sin Gheorghe din oraș Cîmpulung sud Muscel, hirotonisit preot pe seama bisericii Domnești dintr-acest oraș de părintele Velas chir Iosif în biserica Greci de aici, septembrie 28. Dela nr. 13, anul 1841.

60. Sava sin Ruse din oraș Ploești sud Prahova, biserica Sfintul Gheorghe, hirotonisit de părintele Sirmiu Costandie în biserica Stelea, septembrie 28. Dela nr. 35, anul 1841.

f. 94 v

Radu sin Nicolae din oraș Ploești sud Prahova, hirotonisit preot pe seama bisericii Sfintul Pantelimon de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Spiridon cel Nou din București, septembrie 28. Dela nr. 10, anul 1841.

Decu sin popa Alexandru ot satul Lunca sud Ilfov, hirotonisit preot de părintele Costandie Sirmiu în biserica Popescu din București, octombrie 11. Dela nr. 51, anul 1841.

Ioan sin popa Ștefan ot satul Perieți sud Ialomița, hirotonisit preot de părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea din București, octombrie 19. Dela nr. 33, anul 1841.

Alexandru sin popa Stoica ot satul Tăriceni sud Prahova, hirotonisit preot de părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea, octombrie 20. Dela nr. 13, anul 1840.

65. Vișan sin popa Ioan ot satul Hătcărău sud Prahova hirotonisit preot de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Spiridon Vechi de aici din București, octombrie 26. Dela nr. 71, anul 1840.

Teodor sin popa Ioan ot satul Ghimbășani sud Ialomița, hirotonisit preot de părintele Costandie Sirmiu în biserica Stelea din București, octombrie 26. Dela nr. 70, anul 1840.

David sin popa Iacov ot satul Pîrvulești sud Dimbovița, hirotonisit preot de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica ... (l.a.), noiembrie 4. Dela nr. 69, anul 1840.

Andrei sin popa Banu ot satul Priboiu sud Dimbovița, hirotonisit preot de părintele Sirmiu Costandie în biserica cu Sfinți din București, noiembrie 4. Dela nr. 55, anul 1840.

Stan sin popa Stancu ot satul Tătăreștii de jos sud Teleorman, hirotonisit preot de părintele Palmiras Atanasie în biserica din mahalaua Oțetari din București, noiembrie 6. Dela nr. 19, anul 1841.

70. Lazăr sin popa Nicolae ot satul Drăgăești Ungureni sud Dimbovița, hirotonisit preot de părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea din București, noiembrie 8. Dela nr. 66, anul 1840.

Ioan sin popa Mitrea ot satul Filipești de Pădure sud Prahova, hirotonisit preot de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Scaunele din București, octombrie 12. Dela nr. 54, anul 1841.

Acesta trebuia a se trece mai sus la octombrie dar neviind cu pîlac la vreme s-au trecut aici mai jos.

f. 95

Ioan sin popa Avram ot satul Meri sud Dîmbovița, hirotonisit preot de părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea din București, noembrie 12. Dela nr. 59, anul 1840.

Marin sin Andrei ot satul Tămășești sud Vlașca, hirotonisit preot de părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica ... (l.a.), noembrie 19. Dela nr. 63, anul 1841.

Mihai sin popa Nicolae ot satul Podul Vadului sud Prahova, hirotonisit preot de părintele Sirmiu Costandie în biserica Stelea, noembrie 13. Dela nr. 55, anul 1841.

75. Radu sin popa Barbu ot satul Vițișești, hirotonisit preot de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Negustori, noembrie 13. Dela nr. 56, anul 1841.

Andrei sin popa Ioan ot satul Pietrari sud Dîmbovița, hirotonisit preot de părintele Costandie Sirmiu în biserica Doamna Bălașa, noembrie 27. Dela nr. 15, anul 1841.

Ioan sin popa Ioan ot satul Pirlîta sud Teleorman, hirotonisit preot de părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica Ceauș David din București, noembrie 27. Dela nr. 60, anul 1841.

Nicolae sin Teodor ot satul Livezeni sud Muscel, hirotonisit preot de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica ... (l.a.), noembrie 28. Dela nr. 68, anul 1841.

Gheorghe sin popa Enache ot Cătenești sud Muscel, hirotonisit preot de părintele Costandie Sirmiu în biserica Stelea din București, noembrie 29. Dela nr. 42, anul 1840.

80. Andrei sin Radu ot satul Mereni sud Vlașca, hirotonisit preot de părintele Sirmiu Costandie în biserica Doamna Bălașa, decembrie 7. Dela nr. 2, anul 1841.

f. 95 v

Nicolae diacon de la biserica Sfintul Ierarh Nicolae ot mahalaua Popescu din București, s-au hirotonisit preot pe seama acei biserici de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Mihai Vodă din București, decembrie 7. Dela nr. 90, anul 1839.

Constantin sin popa Ioan ot satul Izvoarele sud Vlașca, hirotonisit preot de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Spiridon Vechi de aici, decembrie 12. Dela nr. 62, anul 1840.

f. 96

De aici încep hirotoniile făcute pe următorul an cu leat 1842

Ștefan sin Simeon de la satul Edera de jos din județul Prahova, hram Sfinții Voievozi, hirotonisit diacon și preot de prea osfinția sa părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica Zlatari de aici din București, ianuarie 2. Dela nr 40, anul 1841.

Stan sin preotul Marin de la satul Cătunu județ Vlașca, hramul bisericii ... (l.a.), hirotonisit preot de prea osfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Doamna Bălașa de aici din București, ianuarie 7. Dela nr. 74, anul 1841.

Ioan sin preotul Constantin de la satul Gorgota județul Dîmbovița, hramul bisericii ... (l.a.), hirotonisit preot de prea osfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Spiridon cel Nou de aici din București, ianuarie 11. Dela nr. 29, anul 1841.

Zaharia sin popa Dimitrie ot satul Conțești sud Dîmbovița, hram ... (l.a.), hirotonisit preot de prea osfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea din București, ianuarie 11. Dela nr. 1, anul 1842.

5. Constantin sin popa Constantin ot satul Găojani sud Vlașca, hram ... (l.a.), hirotonisit preot de prea osfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea din București, ianuarie 18. Dela nr. 3, anul 1842.

Gheorghe sin Constantin ot satul Negoești sud Ilfov, hram ... (l.a.), hirotonisit preot de prea osfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Curtea Veche din București, ianuarie 20. Dela nr. 5, anul 1842.

Mușat diacon de la biserica Sfintul Vasile după podul Mogoșoaiei de aici din București, hirotonisit preot de prea osfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie la biserica din mahalaua Răzvan din București, unde se prăznuiește hramul Adormirii Maicii Domnului, ianuarie 29. Dela nr. 18, anul 1840.

f. 96 v

Ștefan diacon de la biserica Sfintul Ioan Nou din București, hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Troados chir Timotei pe seama acei biserici, ianuarie 30. Dela nr. 67, anul 1839.

Dimitrie sin popa Neagu ot satul Popești sud Ialomița, hram ... (l.a.), hirotonisit de prea osfinția sa părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica unde au plîns icoana aici în București, februarie 1. Dela nr. 6, anul 1842.

10. Radu sin Ioan ot satul Dirza sud Vlașca, hram ... (l.a.), hirotonisit preot de prea osfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea din București, unde se prăznuiește hramul Adormirea Maicii Domnului, februarie 2. Dela nr. 28, anul 1841.

Dinu sin popa Petre ot satul Mereni sud Vlașca, hram ... (l.a.), hirotonisit preot de prea osfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Spiridon Nou din București, februarie 2. Dela nr. 64, anul 1841.

Gheorghe sin popa Mihai ot satul Coșăreni sud Ialomița, hram ... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea din București, februarie 3.

f. 97

Păun sin Radu ot satul Martalogi sud Teleorman, hram... (l. a), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Spiridon Vechi de aici din București, februarie 5. Dela nr. 52, anul 1841.

Ioan diacon sin popa Petre, hirotonisit preot pe seama bisericii ot mahalaua Batiștea din București, de prea sfinția sa părintele Troados chir Timotei în biserica de mai sus numita, Batiștea, februarie 10. Dela nr. 43, anul 1841.

15. Constantin diacon de la biserica ot mahalaua Flămînda din București, hirotonisit preot tot pe seama numitei biserici de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica de mai sus zisă, februarie 15. Dela nr. 14, anul 1841.

Nicolae diacon de la biserica Udricani, hirotonisit preot pe seama bisericii cu Bradul ot mahalaua Staicului din București, de prea sfinția sa părintele Troados chir Timotei în biserica Udricani, februarie 15. Dela nr. 61, anul 1840.

Neacșu sin popa Iordache de la sat Patru Frați sud Ialomița, hram... (l. a), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica... (l. a.), februarie 19. Dela nr. 57, anul 1841.

Ioan sin popa Radu de la sat Merii Fălcoienii sud Vlașca, hram... (l. a), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea, februarie 20. Dela nr. 65, anul 1841.

f. 97 v

Ioan sin Ghinea de la sat Dimieni sud Ialomița, hram... (l. a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Troados chir Timotei în biserica Sfintul Ilie din Gorgani, februarie 22. Dela nr. 13, anul 1842.

20. Anastase sin popa Dimitrie de la sat Ciupelnița sud Prahova, hram... (l. a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Spiridon Vechi, februarie 24. Dela nr. 50, anul 1841.

Gheorghe sin popa Tănase ot satul Pietrești de sus sud Vlașca, hram... (l. a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, februarie 26. Dela nr. 14, anul 1842.

Gheorghe sin Mincu ot satul Dobreni sud Ilfov, hram... (l. a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Troados chir Timotei în biserica metoh Udricani cu hram Sfintul Nicolae, în București, februarie 28. Dela nr. 20, anul 1841.

Ioan sin Nenu pe seama bisericii Sfinta Troiță din oraș Ploești sud Prahova, hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Spiridon Nou de aici, februarie 28. Dela nr. 8, anul 1842.

Stan sin popa Dimitrie pe seama bisericii Sfintul Pantelimon din oraș Ploești sud Prahova, hirotonisit diacon de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea în București, hram Adormirea, martie 8. Dela nr. 49, anul 1841.

f. 98

25. Dobre sin Neagu ot satul Sloenești sud Ialomița, hram... (l. a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea din București, martie 8. Dela nr. 32, anul 1841.

Stan sin popa Constantin ot satul Grădinari sud Vlașca, hram... (l. a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica de Ceaus David ce-i zice și Icoana, martie 14. Dela nr. 78, anul 1841.

Ioan sin Ștefan de la satul minăstirea Glavacioc sud Vlașca, hram... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea, cel Nou de aici, martie 15. Dela nr. 18, anul 1841.

Dragomir sin Stoica ot satul Epurești sud Vlașca, hram... (l. a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Troados chir Timotei în biserica Udricani cu hram Sfintul Nicolae, martie 29. Dela nr. 37, anul 1841.

Voicu sin diacon Constantin ot satul Băseni sud Teleorman, hram... (l. a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea, martie 28. Dela nr. 75, anul 1840.

30. Teodor sin Stoica ot satul Crivina sud Dimbovița, hram... (l. a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Troados chir Timotei în biserica sfintei Mitropolii, martie 14. Dela nr. 25, anul 1841.

f. 98 v

Stan sin popa Vilcu ot satul Șirna sud Prahova, hram ... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Spiridon cel Nou din București, aprilie 4. Dela nr. 66, anul 1841.

Ioniță sin Ioniță de la biserica mahalalei Udricani de aici din București, ce este a se hirotonisi numai diacon pe seama acei mahalale, hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Troados chir Timotei în biserica minăstirii Sărindaru, aprilie 4. Dela nr. 20, anul 1842.

Ioan sin popa Iacov, oraş Cimpulung, mahalaua popa Savu, judeţ Muscel, hram ... (l.a.), hirotomisit preot de prea sfinţia sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfântul Constantin de aici din Bucureşti, aprilie 12. Dela nr. 62, anul 1842.

Petcu sin popa Stancu ot satul Bogata sud ... (l.a.), hram ... (l.a.), hirotomisit preot de prea sfinţia sa părintele Sirmiu chir Costandie la biserica Stelea, aprilie 16. Dela nr. 35, anul 1842.

35. Vasile sin popa Oprea din oraş Cimpina sud Prahova, pe seama bisericii cu hram Sfânta Troiţă, hirotomisit preot de prea sfinţia sa părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica Batiştea de aici din Bucureşti, aprilie 16. Dela nr. 40, anul 1842.

f. 99

Ioan sin popa Radu din oraş Cimpina sud Prahova, pe seama bisericii Sfinţii Voevozi din acel oraş, hirotomisit preot de prea sfinţia sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea, aprilie 18. Dela nr. 16, anul 1842.

Gheorghe sin popa Istrate ot satul Săruleştii Noi sud Ilfov, hram ... (l.a.), hirotomisit preot de prea sfinţia sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfântul Spiridon Nou din Bucureşti, aprilie 18. Dela nr. 24, anul 1842.

Petco sin Nicolae ot satul Cacova sud Dimboviţa, hram ... (l.a.), hirotomisit preot de prea sfinţia sa părintele Troados chir Timotei în biserica Udricani, hram Sfântul Nicolae, aprilie 19. Dela nr. 25, anul 1842.

Gheorghe sin Vasile de aici din Bucureşti, ... (l.a.), hram ... (l.a.), hirotomisit diacon de prea sfinţia sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfântul Spiridon Vechi din Bucureşti, aprilie 20. Dela nr. 81, anul 1841.

40. Nica sin popa Nicolae ot satul Voineşti sud Muscel, hram ... (l.a.), hirotomisit preot de prea sfinţia sa părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica Icoanei din Bucureşti, mai 3. Dela nr. 15, anul 1842.

f. 99 v

Petre sin diacon Constantin ot satul Greci sud Dimboviţa, hram ... (l.a.), hirotomisit preot de prea sfinţia sa părintele Atanasie în biserica din mahalaua Oţetari din Bucureşti, mai 17. Dela nr. 48, anul 1842.

Teodor sin Ioan ot satul Holtina sud Ialomiţa, hram ... (l.a.), hirotomisit preot de prea sfinţia sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea în Bucureşti, mai 21. Dela nr. 47, anul 1842.

Ioan diacon de la satul Tufeni sud Teleorman, hram ... (l.a.), hirotomisit preot de prea sfinţia sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfântul Constantin din Bucureşti, mai 21. (Fără delă).

Preda sin diacon Ioan ot satul Varniţa sud Prahova, hram ... (l.a.), hirotomisit preot de prea sfinţia sa părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica Icoanei din Bucureşti, mai 25. Dela nr. 26, anul 1842.

45. Ştefan sin Radu de la biserica mahalalei Delea Veche de aici din Bucureşti pe seama acei biserici hirotomisit preot de părintele Sirmiu chir Costandie în biserica din mahalaua Colţea unde se prăznuşte hramul Sfinţilor Ierarhi, din Bucureşti, mai 27. Dela nr. 39, anul 1842.

f. 100

Anania monah, pe seama bisericii Curţii Domneşti de aici din Bucureşti, hirotomisit diacon de prea sfinţia sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, mai 31.

Mihai sin popa Nicolae, pe seama bisericii Ceauș Amza de aici din București, hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica din mahalaua Vergul, unde se prăznuiește hramul Sfintul Mucenic Dimitrie, București, iunie 16. Dela nr. 49, anul 1842.

Ioan sin Constantin ot satul Bordeni sud Prahova, hram ... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea din București, iunie 22. Dela nr. 24, anul 1841.

Constantin sin popa Ștefan ot satul Podul Bărbierului sud Dimbovița, hram ... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Spiridon cel Nou din București, iunie 23. Dela nr. 58, anul 1841.

50. Petre sin Dimitrie de la satul Lipia Bojdani sud Ilfov, hram ... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Spiridon cel Nou de aici din București, iulie 2. Dela nr. 29, anul 1842.

f. 100 v

Radu sin popa Sima de la [satul] biserica Sfinta Troiță de aici din București, hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica mahalalei lui Ceauș David de aici, iulie 1. Dela nr. 45, anul 1842.

Ioan sin Mihai de la satul Frasin sud Vlașca, hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Troados chir Timotei în biserica Vergu de aici pe seama numelui sat cu hramul bisericii ... (l.a.), iulie 4. Dela nr. 42, anul 1842

Paraschiva sin popa Dobrin de la satul Atirnați sud Teleorman, hram ... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica lui Stavropoleos de aici, iulie 5. Dela nr. 77, anul 1841.

Panait sin popa Neagu de la satul Drăgănești județul Prahova, hramul bisericii ... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica lui Ceauș David de aici, iulie 5. Dela nr. 2, anul 1842.

55. Niță sin popa Ioan de la satul Măgureni sud Prahova, hramul bisericii ... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Ioan de aici din București, iulie 7. Dela nr. 39, anul 1841.

Florea sin popa Radu de la satul Năsturel sud Teleorman, hramul bisericii ... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Proorocul Ilie de aici, iulie 20. Dela nr. 58, anul 1842.

Malei sin popa Ioan de la satul Lunca Corbului sud Teleorman, hramul bisericii ... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Spiridon de aici din București, iulie 24. Dela nr. 67, anul 1842.

Ioniță sin stareț Silivestru din oraș Ploești, hirotonisit preot pe seama bisericii Sfintul Dimitrie din acel oraș de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici din București, iulie 25. Dela nr. 65, anul 1842.

f. 101

Ioan sin popa Ioan de la satul Socarici sud Ialomița, hramul bisericii ... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica mahalalei Slobozia de aici din București, iulie 26. Dela nr. 56, anul 1842.

60. Ștan sin Ioan de la satul Vărăști sud Ilfov, hramul bisericii ... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Nicolae din Scaune de aici, iulie 27. Dela nr. 77 anul 1840.

Ioan sin Năstase de la satul Oinac sud Vlașca, hramul bisericii ... (l.a.), hirototonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, iulie 27. Dela nr. 31, anul 1842.

Ioan sin popa Ioan de la satul Ulița sud Muscel, hramul bisericii ... (l.a.), hirototonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfinta Ana ot Bălăștea de aici din București, iulie 28. Dela nr. 51, anul 1842.

Dimitrie sin Dobre de la satul Crovul sud Vlașca, hramul bisericii, ... (l.a.), hirototonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, iulie 28. Dela nr. 11, anul 1841.

Pavel sin popa Ioniță de la satul Socet sud Dimbovița, hramul bisericii ... (l.a.), hirototonisit preot de prea sfinția sa părintele Troados chir Timotei în biserica Sfintul Pantelimon de aici, iulie 28. Dela nr. 72, anul 1841.

65. Iordache sin Mincă de la satul Virtoapele sud Teleorman, hramul bisericii ... (l.a.), hirototonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, iulie 29. Dela nr. 17, anul 1842.

Năstase sin popa Ioan de la satul Dărăști sud Ilfov, hramul bisericii ... (l.a.), hirototonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, iulie 31. Dela nr. 9, anul 1841.

f. 101 v

Constantin sin Stan de la satul Mănești sud Prahova, hramul bisericii ... (l.a.), hirototonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Spiridon Vechi de aici, august 8. Dela nr. 75, anul 1841.

Gheorghe sin Neagu de la satul Coeni sud Vlașca, hramul bisericii ... (l.a.), hirototonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfinții Apostoli de aici, august 9. Dela nr. 31, anul 1841.

Radu sin Ioan de la satul Dudul sud Ilfov, hramul bisericii ... (l.a.), hirototonisit preot de prea sfinția sa părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica Icoanei de aici, august 9. Dela nr. 59, anul 1841.

70. Vasile sin popa Stan de la satul Lisa sud Teleorman, hramul bisericii ... (l.a.), hirototonisit preot de prea sfinția sa părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica Icoanei de aici, august 10. Dela nr. 63, anul 1840.

Stan sin popa Marin de la satul Tătărăști sud Teleorman, hramul bisericii ... (l.a.), hirototonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Spiridon Vechi de aici, august 12. Dela nr. 3, anul 1841.

Tudor sin popa Hristea de la satul Conăceni sud Ilfov, hramul bisericii ... (l.a.), hirototonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, august 12. Dela nr. 32, anul 1842.

Nicolae sin popa Matei de la mahalaua Fintina Boului de aici, hramul bisericii ... (l.a.), hirototonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie pe numele acei mahalale de mai sus, în biserica Doamna Bălașa de aici din București, august 13. Dela nr. 71, anul 1842.

Ioan sin diacon Ilie de la biserica mahalalei Sfintul Constantin de aici, hirototonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Ilie din Gorgani de aici din București, august 13. Dela nr. 66, anul 1842.

75. Tudor sin popa Drăgan de la satul Uliești sud Vlașca, hramul bisericii ... (l.a.), hirototonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Nicolae din Lucaci de aici, august 24. Dela nr. 30, anul 1842.

f. 102

Stoica sin diaconul Pană de la satul Jugureni sud Vlașca, hramul bisericii ... (l.a.), hirotonisit preot de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Gheorghe Vechi din București, august 25. Dela nr. 37, anul 1842.

Mincă sin Mușat de la satul Băbăița sud Vlașca, hramul bisericii ... (l.a.), hirotonisit preot de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Cuvioasa Parascheva din București, august 26. Dela nr. 36, anul 1842.

Antonie sin popa Dinu de la satul Brezoaia sud Ilfov, hram ... (l.a.), hirotonisit preot de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Spiridon Nou din București, august 28. Dela nr. 30, anul 1841.

Ioan sin diacon Gheorghe de la satul Bumbuia sud Dimbovița, hramul bisericii (l.a.), hirotonisit preot de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintei Mitropolii din București, august 29. Dela nr. 76, anul 1841.

80. Soare sin popa Ioan de la satul Frasin sud Dimbovița, hramul bisericii ... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Ilie din podul Calității, septembrie 1. Dela nr. 11, anul 1842.

Gheorghe sin popa Tănase de la satul Malul Spart sud Vlașca, hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Spiridon Vechi din București, septembrie 4. Dela nr. 76, anul 1842.

Ștefan sin Oprea de la satul Sloenești sud Vlașca, hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Spiridon Nou de aici, septembrie 5. Dela nr. 60, anul 1842.

Petre sin popa Constantin de la satul Scorteni sud Prahova, hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Foișor din București, septembrie 9. Dela nr. 10, anul 1842.

f. 102 v

Petre sin Tănase de la satul Frujinești sud Ilfov, hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, septembrie 22. Dela nr. 69, anul 1842.

85. Dimitrie sin Ioan de la satul Crevedia sud Vlașca, hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, septembrie 24. Dela nr. 74, anul 1842.

Badea sin popa Dimitrie de la satul Izvorul de Jos sud Vlașca, hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Spiridon Nou de aici, septembrie 25. Dela nr. 38, anul 1842.

Luca sin Iacov de la satul Cioroiu sud Ialomița, hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica... (l.a.), de aici, septembrie 29. Dela nr. 57, anul 1842.

Vasile sin Dinu din oraș Tirgoviște sud Dimbovița, hirotonisit numai diacon pe seama bisericii Sfintei Mitropolii din acel oraș cu hram ... (l.a.), hirotonisit de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica mahalalei Dobroteasa de aici, octombrie 18. Dela nr. 70, anul 1841.

Ștefan sin Dimitrie de la satul Ciorani sud Prahova, hram... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Spiridon cel Vechi, octombrie 26. Dela nr. 79, anul 1842.

90. Nicolae sin Ioan din oraş Cimpulung, mahalaua Popa Savu, sud Muscel, hram... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica mahalalei Ceauș David, noembrie 30¹. Dela nr. 75, anul 1842.

Dimitrie sin popa Nicolae de la satul Gârdești sud Teleorman, hram ... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Nicolae de aici, noembrie 30¹. Dela nr. 75, anul 1842.

f. 103

Stan sin Constantin de la satul Obilești sud Ilfov, hram... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Sfinta Ecaterina de aici, noembrie 30¹. Dela nr. 34, anul 1842.

Ioan sin popa Bobe de la biserica mahalalei Sfinta Ecaterina de aici, hirotonisit numai diacon de Palmiras chir Atanasie în biserica numitei mahalale... (l.a.), noembrie 25. Dela nr. 77, anul 1842.

Ioan sin Popa Preda de la satul Orbeasca sud Teleorman, hram... (l.a.), hirotonisit preot de părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, noembrie 14. Dela nr. 33, anul 1842.

95. Barbu sin Stoian din mahalaua Pantelimon de aici, hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica numitei mahalale, noembrie 14.

Mihai sin popa Chiriță de la satul Cornești sud Dimbovița, hram... (l.a.), hirotonisit preot de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Spiridon Nou, noembrie 3. Dela nr. 21, anul 1842.

Toma sin Vasile de la satul Lipoveți sud Ilfov, hram... (l.a.), hirotonisit preot de părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, decembrie 23. Dela nr. 28, anul 1842.

Minea sin popa Ioan de la satul Belitori sud Teleorman, hram ... (l.a.), hirotonisit preot de părintele Sirmiu chir Costandie din biserica Stelea de aici, decembrie 22. Dela nr. 63, anul 1842.

Constantin sin popa Ioan de la sat Ștefănești sud Muscel, hram... (l.a.), hirotonisit preot de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Nicolae de aici, decembrie 22. Dela nr. 99, anul 1842.

f. 103 v

100. Ioan sin popa Ioan de la satul Orbeasca de jos sud Teleorman, hramul bisericii.. (l.a.), hirotonisit preot de părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, decembrie 19. Dela nr. 72, anul 1842.

Petre sin popa Nichita de la satul Țirvari sud Prahova, hram... (l.a.), hirotonisit preot de părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, decembrie 17. Dela nr. 9, anul 1842.

Ioan sin Sandu de la satul Baloteasca sud Muscel, hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Cimitirului Icoanei, decembrie 16. Dela nr. 80, anul 1842.

Nițu sin Radu de la satul Sărățeni sud Ialomița, hram... (l.a.), hirotonisit preot de părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica... (l.a.), decembrie 15. Dela nr. 46, anul 1842.

---

1. Corectat ulterior peste cifra 20 sau 2, dând astfel o inversare a ordinii hirotoniilor pe această lună.

Gheorghe sin popa Nicolae de la satul Gura Ocniții sud Dimbovița, hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, decembrie 15. Dela nr. 71, anul 1841.

105. Gheorghe sin Petre de la satul Tîrnava de sus sud Vlașca, hram... (l.a.), hirotonisit preot de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfîntul Spiridon Nou de aici, decembrie 13. Dela nr. 81, anul 1842.

Nicolae sin postelnic Nicolae de la mahalaua Sirbii de sus de aici cu hram Sfîntul Nicolae, hirotonisit numai diacon de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica numitei biserici (sic)², decembrie 13. Dela nr. 68, anul 1842.

Sandu sin popa Barbu de la satul Bițina sud Ilfov, hram... (l.a.), hirotonisit preot de părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, decembrie 13.

Pascu sin popa Ioan de la biserica Sfîntul Ioan din oraș Ploești sud Prahova, hirotonisit numai diacon de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici decembrie 10. Dela nr. 59, anul 1842.

f. 104

Moise sin popa Radu de la satul Moroeni sud Dimbovița, hram... (l.a.), hirotonisit preot de părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Stavropoleos, decembrie 5. Dela nr. 4, anul 1842.

110. Marin sin popa Grigore de la satul Balaciu sud Teleorman, hram... (l.a.), hirotonisit preot de părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, decembrie 8. Dela nr. 41, anul 1842.

Călin sin popa Tănase de la biserica mahalalei Sfîntul Gheorghe din oraș Ploești sud Prahova, hirotonisit preot de părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica lui Ceauș David, decembrie 1. Dela nr. 55, anul 1842.

Teodosie sin Stan de la satul Frăsinet sud Ilfov, hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Scaunelor de aici din București, decembrie 1. Dela nr. 103, anul 1842.

Alexandru sin Marin din oraș Ruși de Vede din sud Teleorman, hram Sfîntul Ierarh Nicolae, hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, decembrie 1. Dela nr. 44, anul 1842.

Gheorghe sin Dimitrie, hirotonisit din diacon preot pe seama bisericii din mahalaua Batiștea, hramul Adormirea Sfîntei Anii, plasa de sus, București, de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie, 1842, mai 10.

f. 104 v este albă.

f. 105

De aici se încep hirotoniile făcute pe următorul an cu leat 1843.

1. Ioan sin popa Voicu de la satul Ciolanu sud Vlașca, hram... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, ianuarie 2. Dela nr. 94, anul 1842.

Ioan sin popa Ioan de la biserica mahalalei Olteni de aici cu hram... (l.a.), hirotonisit numai diacon de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, ianuarie 3. Și preot pe seama bisericii Udricani. Dela nr. 108, anul 1842.

Marin sin popa Ioan de la satul Antofiloaia sud Prahova, hram... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, ianuarie 3. Dela nr. 80, anul 1841.

2. Greșit în loc de «mahalale».

Radu sin popa Pantelimon de la satul Crîngeni sud Teleorman, hram... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfîntul Ierarh Nicolae, ianuarie 24. Dela nr. 43, anul 1842.

5. Zamfir sin Ioan de la biserica mahalalei Sfîntului Ioan după podul Beilicului de aici, hram Sfîntul Ioan, hirotonisit numai diacon de prea sfinția sa părintele Ierapoleos chir Neofit. Dela nr. 12, anul 1843.

Radu sin Oprea de la satul Zgaia sud Vlașca, hram... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, februarie 14. Dela nr. 13, anul 1843.

f.105 v

Brat sin popa Calotă de la satul Gratia sud Vlașca, hram... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfîntul Spiridon Vechi, februarie 15. Dela nr. 92, anul 1842.

Constantin sin popa Gheorghe de la satul Bădeni sud Mușcel, hram... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfîntul Nicolae, februarie 16. Dela nr. 82, anul 1842.

Constantin sin Ioan de la satul Brebu sud Prahova, hram... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, februarie 16. Dela nr. 64, anul 1842.

10. Constantin sin popa Constantin de la satul Năipul sud Vlașca, hram... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu Costandie în biserica Stelea de aici, februarie 20. Dela nr. 22, anul 1842.

Ioan sin popa Ioan de la satul Tecuciul sud Teleorman, hram... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfîntul Spiridon de aici, februarie 20. Dela nr. 89, anul 1842.

Gheorghe sin Ioan de la biserica Spitalul Colții de aici, hram Sfîntii Trei ierarhi, hirotonisit diacon de prea sfinția sa părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica... (l.a.), februarie 20. Dela nr. 14, anul 1843.

Gheorghe sin popa Nicolae pe seama paraclisului Iubirii de oameni de aici, hirotonisit preot desăvirșit de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Doamna Bălașa de aici, februarie 27. Dela nr. 18, anul 1843.

Mihai sin popa Stan de la satul Răsuceni sud Vlașca, hram... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, februarie 28. Dela nr. 52, anul 1842.

f. 106

15. Nicolae sin popa Dimitrie de la satul Brebu sud Prahova, hram... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu Costandie în biserica Sfîntul Nicolae de aici, martie 6. Dela nr. 107, anul 1842.

Nicolae sin popa Gheorghe de la satul Pietroșița sud Dimbovița, hram... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfîntul Spiridon Vechi, martie 6. Dela nr. 73, anul 1842.

Stancu sin Stancu de la satul Siliștea sud Teleorman, hram... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfîntul Spiridon Vechi, martie 21. Dela nr. 7, anul 1843.

Tănase sin popa Drăghici de la satul Peretul sud Teleorman, hram... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, martie 21. Dela nr. 53, anul 1842.

Năstase sin popa Ioan de la satul Brezoaia sud Dimbovița, hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, 1843, aprilie 19. Dela nr. 42, anul 1842.

20. Parascheva sin Dumitru de la satul Talpa Bițcoveni sud Vlașca, hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici din București, 1843, aprilie 21. Dela nr. 97, anul 1842.

Dimitrie sin popa Barbu de la satul Flămînda sud Vlașca, hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, 1843, aprilie 23. Dela nr. 85, anul 1842.

f. 106 v

Avram sin popa Avram de la biserica Lemnului din oraș Tîrgoviștea sud Dimbovița, hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfîntul Gheorghe Nou din București, 1843, aprilie 24. Dela nr. 12, anul 1842.

Voicu sin popa Vasile de la satul Măgura Buzoești sud Vlașca, hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Stavropoleos de aici din București, 1843, aprilie 25. Dela nr. 61, anul 1842.

Teodor sin popa Ioan de la satul Călugăru sud Dimbovița, hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, 1843, aprilie 26. Dela nr. 50, anul 1842.

25. Petre sin Zlatcu de la biserica mahalalei Sfîntul Ilie din Gorgani de aici, hirotonisit numai diacon de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica... (l.a.), pe seama bisericii cu hram Sfîntul Ilie din Gorgani, 1843, mai 16. Dela nr. 110, anul 1842.

Gheorghe sin Neagu de la satul Bărbulești sud Ialomița, cu hram... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica... (l.a.), 1843, mai 16. Dela nr. 19, anul 1842.

Ioan sin popa Dumitrache de la satul Tufeni sud Teleorman, cu hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfîntul Constantin din Gorgani de aici, 1843, mai 21.

Stan sin popa Tațu de la satul Lereni sud Teleorman, cu hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Brezoianu de aici din București, 1843, mai 30.

Ștefan sin Pană de la satul Măcsineni sud Ilfov cu hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica lui Ceauș David de aici, 1843 iunie 21. Dela nr. 2, anul 1843.

f. 107

30. Păun sin popa Crăciun de la satul Nenciulești sud Teleorman, cu hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfîntilor Apostoli cu mahalaua Bradul de aici din București, 1843, iunie 29. Dela nr. 46, anul 1843.

Radu sin Mîrea de la satul Preazna Nouă sud Ilfov, cu hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici din București, 1843, iulie 4. Dela nr. 47, anul 1843.

Ioan sin Dumitrașco de la satul Slobozia sud Ialomița, hramul bisericii... (l.a.) hirotonisit diacon pe seama aceluși sat de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, 1843, iulie 12. Dela nr. 37, anul 1843.

Grigore sin popa Andrei de la biserica minăstirii Radu Vodă, cu hramul Sfinta Troiță de aici, hirotonisit diacon de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Radu Vodă de aici din București, 1843, iulie 12. Dela nr. 21, anul 1843.

Constantin sin popa Gheorghe de la satul Adinca sud Dimbovița, hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Spiridon Vechi de aici din București, 1843, iulie 14. Dela nr. 100, anul 1842.

35. Mihai sin Frățilă de la satul Pirlita sud Ilfov cu hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica lui Ceauș David de aici, 1843, iulie 14. Dela nr. 1, anul 1843.

f. 107 v

Stan sin Radu de la satul Grosu sud Vlașca, hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica Sfintul Nicolae de aici din București, 1843, iulie 17. Dela nr. 51, anul 1843.

Marin sin Ioan de la satul Pietroșani sud Teleorman cu hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici din București, 1843, iulie 17. Dela nr. 114, anul 1842.

Hristea sin Stroe de la satul Domnești sud Ilfov, cu hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Spiridon Vechi de aici din București, 1843, iulie 18. Dela nr. 20, anul 1843.

Dobre sin Pană de la satul Malu de jos sud Vlașca, cu hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Spiridon Vechi de aici din București, 1843, iulie 19. Dela nr. 50, anul 1843.

40. Dobrin sin popa Stan de la satul Știubeiu sud Ilfov, cu hramul bisericii ... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici din București, 1843, iulie 19. Dela nr. 83, anul 1842.

Ilie sin Stan de la satul Ciocanul Domnesc sud Vlașca, cu hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Spiridon Nou de aici, 1843, iulie 23. Dela nr. 70, anul 1842.

f. 108

Constantin diacon de la satul Radomirești sud Teleorman, cu hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot pe seama numelui sat de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici din București, 1843, iulie 25.

Dragomir sin Dimătrie de la satul Lăceni sud Teleorman, hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici din București, 1843, august 1. Dela nr. 54, anul 1843.

Andrei sin Badea de la satul Monteni sud Teleorman, cu hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Spiridon Nou de aici, 1843, august 1. Dela nr. 90, anul 1842.

45. Tudorache sin popa Hera de la satul Ulmul sud Ilfov, cu hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici din București, 1843, septembrie 6. Dela nr. 63, anul 1843.

Nicolae sin Nicolae de la satul Fundeni sud Ilfov, cu hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici din București, 1843, septembrie 7. Dela nr. 81, anul 1843.

Gheorghe sin Banu de la satul Poenarii lui Burchi sud Dimbovița, cu hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Ioan cel mare de aici, 1843, septembrie 7. Dela nr. 54, anul 1842.

f. 108 v

Radu sin popa Matei de la satul Podurile sud Dimbovița, cu hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Cuvioasa Parascheva de aici din București, 1843, septembrie 8. Dela nr. 96, anul 1842.

Mihai sin popa Ioan de la satul Jupinești sud Muscel, cu hramul bisericii ... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici din București, 1843, septembrie 8. Dela nr. 98, anul 1842.

50. Vișan sin Neacșu de la satul Crevedia sud Vlașca, cu hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici din București, 1843, septembrie 12. Dela nr. 84, anul 1842.

Nicolae sin popa Radu de la [satul] oraș Ruși de Vede cu hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Popa Rusu de aici din București, 1843 septembrie 19. Dela nr. 101, anul 1842.

Ioan sin popa Nicolae de la satul Vilcana sud Dimbovița, cu hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica lui Ceauș David de aici din București, 1843, septembrie 22. Dela nr. 93, anul 1842.

Anastase sin Ioan de la satul Sălciile sud Prahova cu hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici din București, 1843, septembrie 22. Dela nr. 73, anul 1841.

f. 109

Stan sin Velcea de la biserica mahalalei Sfintul Antonie de aici, hirotonisit numai diacon pă seama acei biserici de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, 1843, septembrie 23. Dela nr. 40, anul 1843.

55. Dimitrie sin popa Vasile din oraș Tirgoviștea, mahalaua Tabacilor, cu hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Gheorghe Nou de aci, 1843, septembrie 25. Dela nr. 88, anul 1842.

Constantin sin Stoian din oraș Tirgoviștea, mahalaua Sirbilor cu hramul bisericii ... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfinta Troiță de aici, septembrie 27. Dela nr. 82, anul 1843.

Vasile sin Ioan de la satul Glimbocel sud Muscel, hram... (l.a.), hirotonisit preot, octombrie 11 de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, 1843, octombrie 11. Dela nr. 65, anul 1843.

Petre sin Irimia din oraș Cîmpulung de la biserica Domnească, sud Muscel hramul bisericii... (l.a.), hirotonisit diacon de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Spiridon cel Nou de aici, 1843, noembrie 3. Dela nr. 32, anul 1843.

f. 109 v

Alexandru sin popa Dumitru din oraș Cîmpulung sud Muscel, pe seama bisericii împărătească, hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Doamna Bălașa de aici din București, 1843, noembrie 4. Dela nr. 39, anul 1843.

60. Radu sin popa Dimitrie de la satul Găvănești sud Vlașca, hram... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Spiridon Vechi de aici din București, 1843, noembrie 5. Dela nr. 67, anul 1843.

Manea sin popa Ioan de la satul Cioara sud Ialomița, hram... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, 1843 noembrie 6. Dela nr. 66, anul 1843.

Nicolae sin popa Radu de la satul Melicești sud Prahova, hram... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Nicolae de aici, 1843, noembrie 6. Dela nr. 95, anul 1842.

Dimitrie sin Ioan de la satul Pașcani sud Ilfov, hram... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici din București, 1843, noembrie 8. Dela nr. 11, anul 1843.

Ioan sin popa Melchisedec din oraș Ploești sud Prahova de la biserica cu hram Cuvioasa Parascheva, hirotonisit diacon de prea sfinția sa părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica lui Ceauș David de aici, 1843, octombrie 10. Dela nr. 64, anul 1843*.

65. Constantin sin popa Ianache de la satul Crăsanii de jos sud Ialomița, hram... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica cu Sivilele de aici din București, 1843, noembrie 21. Dela nr. 8, anul 1843.

Ioan sin popa Mihai de la satul Tîrnava sud Vlașca, hram... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica lui Radu Vodă, 1843, noembrie 22. Dela nr. 53, anul 1843.

f. 110

Dimitrie sin popa Ioan de la cimitirul Icoanei de aici, hram... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica lui Ceauș David de aici, 1843, noembrie 22. Dela nr. 77, anul 1843.

Bucur sin Radu de la satul Schitul Golești sud Muscel, hram... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sevastis chir Nifon în biserica Sfintei Mitropolii de aici din București, 1843, noembrie 23. Dela nr. 104, anul 1842.

Tudorache sin Grigore de la biserica Vergu de aici, hram bisericii... (l.a.), hirotonisit diacon pe seama acei biserici de prea sfinția sa părintele Sevastis chir Nifon în biserica Caimata de aici din București, 1843, decembrie 2. Dela nr 71, anul 1843.

70. Anghel sin Andrei de la satul Cărpeniș sud Dimbovița, hram... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici din București, 1843, decembrie 7. Dela nr. 86, anul 1842.

Dimitrie sin popa Teodor de la satul Dobreni sud Ilfov, hram... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu Costandie în biserica Stelea de aici, 1843, decembrie 12. Dela nr. 80, anul 1843.

Stan sin popa Anghel de la satul Vișina sud Vlașca, hram... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sevastis chir Nifon în biserica Neguțători de aici, 1843, decembrie 10. Dela nr. 31, anul 1843.

Ioniță sin Oprea de la biserica Caimata de aici, hram... (l.a.), hirotonisit diacon de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Doamna Bălașa de aici, 1843, decembrie 20. Dela nr. 7, anul 1843.

Ioan sin popa Ilie de la satul Bădulești județul Dimbovița, hram... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, 1843, decembrie 24. Dela nr. 9, anul 1843.

f.110 v

75. Radu sin Voinea de la satul Purani sud Vlașca, hram... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Colțea de aici, 1843, decembrie 26. Dela nr. 75, anul 1843.

* Acesta de la numărul 64 trebuința cerea să-și treacă lingă cincizeci și șapte, iar neviind cu pitac la vreme s-au trecut aici.

Ioan sin Gheorghe de la biserica satului Vizurești sud Dimbovița, hram... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Vergu de aici, 1843, decembrie 27. Dela nr. 105, anul 1842.

Neacșu sin popa Teodor de la satul Petroșani sud Teleorman, hram bisericii... (l.a.), hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Sirmiu chir Costandie în biserica Stelea de aici, decembrie 27. Dela nr. 55, anul 1843.

Dimitrie sin popa Ioan de la satul Nenciuleşti sud Teleorman, hirotonisit preot de prea sfinția sa părintele Palmiras chir Atanasie în biserica Sfintul Spiridon Vechi de aici, decembrie 28. Dela nr. 16, anul 1843.

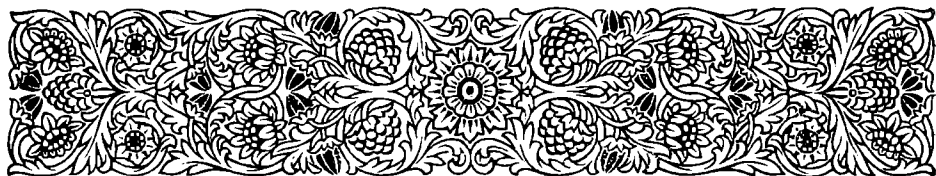
Zamfir sin Ioan hirotonisit preot pe seama bisericii Sfintul Ioan, plasa de jos, București, de prea sfinția sa părintele Ierapoleos chir Neofit în biserica mahalalei Ceauș David, 1843, noembrie 7. Dela nr. 12, anul 1843.

f. 111 este albă

f. 111 v.

(Va urma)

Pr. NIȚIȘOR CAZACU
și
MATEI CAZACU

În vremea arhipăstoririi
Prea Fericitului Părinte Patriarh
Justinian

**GHID BIBLIOGRAFIC, PE TEME ȘI PROBLEME,
DIN PUBLICAȚIILE REVISTEI MITROPOLITANE
„GLASUL BISERICII“**

(Continuare)

E

EGALITATE

Pr. Prof. Al. I. Ciurea, *Despre egalitatea tuturor oamenilor în fața Mintuitorului Hristos*: (G.B., XXV (1966), nr. 9—10, p. 804—807).

Asist. Const. C. Pavel, *Principii de morală-socială în epistolele sobornicești: ...Egalitatea oamenilor indiferent de starea materială, socială și sex...* (G.B., XV (1957), nr. 4—5, p. 239—240).

ESENIENII

(Aurul nesemnat), *Mintuitorul și esenienii*: Deosebiri între religia esenienilor și Biserica Mintuitorului Iisus Hristos («Recenzie») (G.B., XVII (1958), nr. 10, p. 1020—1021).

Pr. Atanasie Negoiaș, *Eleniștii din Faptele Apostolilor sînt oare esenieni?*: Se analizează și combate opinia prof. Oscar Cullmann — emisă la Colocviul de la Strasbourg din anul 1955 — potrivit căreia «eleniștii» amintiți în Faptele Apostolilor VI, 1 și IX, 29 ar fi esenienii veniți la credința în Hristos (se pun în comparație opinia prof. Oscar Cullmann și cea majoritară a cercetătorilor de specialitate) (G.B., XIX (1960), nr. 7—8, p. 618—634).

Pr. Sabin Verzan, *Cîteva probleme ale teologiei qumranite și creștinismul primar*: Susținerea și documentarea tezei — potrivit căreia n-a existat nici o legătură și înrudire între secta de la Qumran și creștinism — printr-o confruntare teologică a izvoarelor sectei cu cele ale Noului Testament: izvoarele scrierilor qumranite; raportul dintre Dumnezeu și lume după imnele qumranite; teoria creației celor două spirite; predestinația qumranită; noul legământ; eshatologia sectei de la Qumran (G.B., XIX (1960), nr. 1—2, p. 66—78).

Pr. Ath. Negoită, *Dascălul dreptății din manuscrisele de la Qumran*: ...Descoperirea personalității Dascălului dreptății, după Cartea imnelor ori Psalmilor descoperită printre celelalte manuscrise de la Qumran. Conducătorul spiritual al comunității solitare din pustiu de lângă Marea Moartă (secta eseniană): Dascălul dreptății ca profet; omul durerilor; șeful Bisericii (G.B., XXI (1962), nr. 5—6, p. 477—485).

I. D. Amusin, *Manuscrisele de la Marea Moartă*: Comunitatea de la Qumran și eventuala ei identificare cu esenienii — asemănări și deosebiri (Recenzie, de Ath. Negoită) (G.B., XXII (1963), nr. 9—10, p. 970—971).

F. Nötscher, *Verchristliche Typen urchristliche Amter? (Tipuri precreștine pentru slujitorii Bisericii primare?)*. Episkopos und Mebaqer: Explicarea termenilor Mebaqer și Episcopos — aflați în manuscrisele de la Marea Moartă — ce desemnează persoanele conducătoare ale comunității eremite de la Qumran (Recenzie, de Ath. Negoită) (G.B., XXII (1963), nr. 9—10, p. 973—974).

ESHATOLOGIE

1. CONCEPȚIA CREȘTINĂ DESPRE MOARTE

Oscar Cullmann, *Unsterblichkeit der Seele oder Auferstehung der Toten?*: Despre moarte... (Recenzie, de Prof. O. Bucevschi) (G.B., XXIII (1964), nr. 11—12, p. 1215—1218).

2. LEGĂTURA ÎNTRE CREȘTINII DE PE PĂMÎNT ȘI CEI REPAUZAȚI

Pr. Dumitru Soare, *La Sîmbăta Lăsatului sec de carne (Sîmbăta morților)*: (G.B., XXVIII (1969), nr. 1—2, p. 28—30).

3. DESPRE ÎNVIEREA MORȚILOR

Pr. Prof. Ioan G. Coman, *Iconomia învierii Domnului, în predicile pascale ale Sfîntului Grigorie de Nazianz și Sfîntului Grigorie de Nyssa*: (G.B., XIV (1955), nr. 3—4, p. 177—186).

Pr. Econ. Țincoca, *Material omiletic*: ... Trimiteri referitoare la Învierea morților (G.B., XVII (1958), nr. 8, p. 715—716).

Pr. Ath. Negoită, *Problema învierii din morți în manuscrisele de la Qumran și în literatura rabinică mai timpurie*: (G.B., XXI (1962), nr. 3—4, p. 267—279).

Oscar Cullmann, *Unsterblichkeit der Seele oder Auferstehung der Toten?*: Despre înviere (Recenzie, de Prof. O. Bucevschi) (G.B., XXIII (1964), nr. 11—12, p. 1215—1218).

4. JUDECATA DIN URMA

(Obștească)

Pr. Gh. Iordăchescu, *La Duminica lăsatului sec de carne (A înfricoșatei judecăți)*: Despre judecata din urmă (G.B., XXVII (1968), nr. 1—2, p. 39—43).

5. CER NOU ȘI PĂMÎNT NOU. VIAȚA VEȘNICĂ

Pr. Drd. Mircea Nișcoveanu, *Doctrina Sf. Grigore de Nisa, în Comentariul său «la Fericitari»*: ... Despre împărăția veșnică... (G.B., XXVI (1967), nr. 5—6, p. 503).

F

FAMILIA

1. COMPONENTA, ROLUL ȘI CONSERVAREA FAMILIEI

Prof. Teodor M. Popescu, *Părinții creștini ca educatori: Căsătoria în lumea antică. Căsătoria ridicată la rang de Taină. Despre creșterea și educația copiilor* (G.B., VIII (1949), nr. 1—2, p. 69—92).

Asist. Const. C. Pavel, *Principii de morală-socială în epistolele sobornicești: ... Fixarea datoriilor pe care le au soții între ei...* (G.B., XV (1957), nr. 4—5, p. 246).

Pr. Sabin Verzan, *Predica de pe munte. Izvor de învățătură pentru viața creștină: ... Motivele divorțului...* (G.B., XVII (1958), nr. 1—2, p. 87).

Pr. Magistr. Mircea Nișcoveanu, *Aspecte din viața creștină în Comențariul Sf. Ioan Gură de Aur la Epistolele pastorale: ... Rostul familiei ...* (G.B., XXIII (1964), nr. 7—8, p. 680—682).

Diac. Prof. Emilian Vasilescu, *Cugetări morale și religioase. Spicuri din literatura franceză: ... Despre alegerea soției (Joseph Joubert, 1754—1820)...* (G.B., XXV (1966), nr. 5—6, p. 456).

(Același autor), *Cugetări morale românești: ... Despre copiii buni și cei răi (Cronicarul Nic. Costin, 1660—1712)...* (G.B., XXVI (1967), nr. 9—10, p. 935).

Pr. Octavian Popescu, *Indatoririle creștinului față de familia și rudele sale:* (G.B., XXVII (1968), nr. 7—8, p. 782—786).

2. ACȚIUNI MORAL-SOCIALE CONTEMPORANE PE PLAN LOCAL ȘI MONDIAL ÎN APĂRAREA FAMILIEI

(Autorul nesemnat), *8 Martie, ziua internațională a femeii:* (G.B., XI (1952), nr. 1—3, p. 63—64).

Prot. Al. Vlaiculescu, *De la Conferința internațională pentru apărarea copilului:* (G.B., XI (1952), nr. 5—7, p. 233—239).

(Autorul nesemnat), *Ședința Comitetului Național pentru apărarea copilului:* (G.B., XI (1952), nr. 4, p. 136—137).

(Autorul nesemnat), *Conferința internațională pentru apărarea copilului:* (Rev. cit., p. 137—139).

(Autorul nesemnat), *Apelul Conferinței internaționale pentru apărarea copilului:* (Rev. cit., p. 139—141).

Pr. V. Constantinescu, *Marea întrunire a dragostei materne (Congresul mamelor):* (G.B., XIV (1955), nr. 7—8, p. 430—434).

Prof. Toma Culcea, *Femeile și lupta pentru pace:* (G.B., XX (1961), nr. 3—4, p. 226—228).

(Autorul nesemnat), *Acțiuni în slujba păcii: ... Conferința națională a femeilor...* (G.B., XXI (1962), nr. 7—8, p. 669—672).

(Autorul nesemnat), *Acțiuni în slujba păcii: ... Femeile în lupta pentru pace* (G.B., XXII (1963), nr. 5—6, p. 440—441).

(Autorul nesemnat), *Acțiuni în slujba păcii: ... Din lupta femeilor americane pentru pace...* (G.B., XXIII (1964), nr. 11—12, p. 1028).

(Autorul nesemnat), *Acțiuni în slujba păcii: ... O scrisoare a mișcării femeilor pentru pace...* (G.B., XXVI (1967), nr. 3—4, p. 239).

FANATISM ȘI FATALISM

Pr. Prof. Petru Rezuș, *Considerațiuni asupra originii și combaterii superstițiilor, obscurantismului, bigotismului, fanatismului și fatalismului*: (G.B., XII (1953), nr. 5—7, p. 366—367).

Cf. și:

Prof. Dr. Petru Rezuș, *Religiozitatea*: (G.B., VIII (1949), nr. 4, p. 17—18).

FARISEII

C. B., *Despre farisei*: Opinii și lucrări despre farisei (G.B., XVII (1958), nr. 1—2, p. 187—189).

FECIORIA

Pr. Prof. N. Neaga, *Fecioria în cărțile Vechiului Testament*: (G.B., XXII (1963), nr. 1—2, p. 23—24).

FERICIRE

Diac. Prof. Emilian Vasilescu, *Cugetări morale românești*: ... Despre fericire (Dinicu Goleșcu, 1777—1830: — Alex. Vlahuță, 1858—1919) ... (G.B., XXVI (1967), nr. 9—10, p. 935, 938).

„FERICIRILE“

Pr. Sabin Verzan, *Predica de pe munte, izvor de învățături pentru viața creștină*: Analizarea «Fericirilor», rostite de Mântuitorul în Predica de pe munte... (G.B., XVII (1958), nr. 1—2, p. 80—83).

Pr. Dr. Gh. Tilea, *Predica de pe munte (Probleme morale)*: ... Explicarea «Fericirilor»... (G.B., XIX (1960), nr. 5—6, p. 430—435).

Dimitrie Preotul, *Predica de pe munte*: ...Despre Fericiri, în general. Despre fiecare «Fericire» în parte... (G.B., XVI (1957), nr. 2, p. 102—112).

FIGURI REMARCABILE

1. FIGURI ISTORICE CONTEMPORANE CU ÎNCEPUTURILE CREȘTINISMULUI

Pr. Olimp N. Căciulă, *A cunoscut Iosif Flavius pe Sf. Apostol Pavel*: Tine-rețea lui Iosif Flavius. Situația politică în Palestina în vremea lui Iosif Flavius. Participarea lui Iosif Flavius la viața zbuciumată a poporului său. Activitatea lui Iosif Flavius în Galileia. Iosif Flavius ca izvor istoric pentru creștinism. Atitudinea lui Iosif Flavius ca istoric, față de evenimentele creștine din vremea lui. Sfântul Apostol Pavel contemporan cu Iosif Flavius. Analiza textului din Iosif Flavius privitor la călătoria lui la Roma (G.B., XX (1961), nr. 1—2, p. 77—111).

Ath. Negoită, *Filon de Alexandria*: Însemnări scurte despre viața și familia sa. Erudiția și operele lui Filon (Recenzie) (G.B., XXII (1963), nr. 9—10, p. 972—973).

2. FIGURI DE SCRITORII BISERICEȘTI

Pr. Prof. Ioan G. Co man, *Chipul lui Origen după Eusebiu al Cezareei, Pamiil și Ieronim*: Cum l-au cunoscut acești scriitori bisericești pe Origen și informațiile lor despre viața și opera lui (G.B., XIX (1960), nr. 11—12, p. 916—926).

3. FIGURI ISTORICO-RELIGIOASE UNIVERSALE

Const. Bărbulescu, *Ioan Huss și Ioana D'Arc*: Însemnări și date despre viața și activitatea lui Jean Huss (1369—1415, — reformator religios, ideolog al mișcării populare antifeudale a cehilor pentru independența și cultura națională din secolul al XV-lea) și a Ioanei D'Arc (1412—1431, — martiră a poporului francez) (Revista Revistelor) (G.B., XX (1961), nr. 1—2, p. 175—176).

4. FIGURI DE UMANIȘTI

a) Români

Diac. P. I. David, *Un ecumenist al secolului al XVI-lea, umanistul Nicolae Olahul*: (G.B., XXVIII (1969), nr. 7—8, p. 909—930).

b) Străini

(Autorul nesemnat), *Albert Schweitzer*: Însemnări sumare din viața «marelui umanist», Albert Schweitzer doctor la spitalul din Lambarene (Gabon, Africa Ecuatorială) (G.B., XXIV (1965), nr. 11—12, p. 996—997).

Pr. A. Popescu, *Umanismul marilor filozofi moraliști chinezi*: (G.B., XIX (1960), nr. 3—4, p. 321—332).

FIII LUI DUMNEZEU

Pr. Dr. Gh. Tilea, *Predica de pe munte (Probleme morale)*: ...Explicarea expresiei «Fiu al lui Dumnezeu» în legătură cu trăirea în pace, înțelegere și în iubire... (G.B., XIX (1960), nr. 5—6, p. 433—435).

G

GNOSTICISMUL

Pr. Ilie D. Negoită, *Gnosticismul lui Simon Magul*: Considerații generale. Originea ereziei gnostice. Unele probleme ale gnosticismului. Doctrina. Teologie. Angelologie și Antropologie (G.B., XXVII (1968), nr. 1—2, p. 107—112).

N. Grosu, *Aspecte doctrinare din scrierile creștine ale secolului al II-lea*: ... Erezie gnostică și consecințele ei pentru gândirea creștină... (G.B., XXIII (1964), nr. 3—4, p. 345—347).

H

HARUL

1. FIINȚA HARULUI DUMNEZEIESC

Prof. N. Glubokovsky, *Întrebuințarea și aplicarea expresiei χάρις la Părinții greci, până la Sfântul Ioan Damaschinul*: Explicații în legătură cu termenul teologic de «har». Importanța și necesitatea lui în calea mântuirii. Întrebuințarea lui de Părinții greci. Înfrățirea proprietăților harului lui Dumnezeu — extensiv și intensiv (G.B., XV (1956), nr. 10, p. 524—535).

Pr. Drd. Mircea Nișcoveanu, *Doctrina Sfântului Grigorie de Nisa, în Comentariul său «la Fericiți»*: ... Harul divin... (G.B., XXVI (1967), nr. 5—6, p. 502).

2. HAR ȘI LIBERTATE

Sfântul Macarie cel Mare, *Despre libertatea gândului*: (Trad. rom., de Olimp N. Căciulă) (G.B., XVII (1958), nr. 8, p. 717—726).

I

ICONOCLASM

(Autorul nesemnat), *Patriarhul Nichifor și iconoclasmul*: (G.B., XIX (1960), nr. 9—10, p. 860—861).

B. M. Melioranski, *Aspectul filozofic al iconoclasmului*: (Recenzie, de A. Zarea) (G.B., XXIII (1964), nr. 5—6, p. 630—632).

ICONOGRAFIE

(Autorul nesemnat), *Pictura bizantină de icoane*: Importanța picturii de icoane. Pictura bizantină de icoane în perioada iconoclastă și de la restabilirea cultului icoanelor pînă la cucerirea Constantinopolului de către cruciați (1204) (G.B., XXIV (1965), nr. 9—10, p. 797—800).

L. Uspenski, *Învățătura despre caracterul și conținutul icoanei*: (Trad. rom., de Anatolie Zarea) (G.B., XX (1961), nr. 11—12, p. 1129—1133).

B. A. Alexandru, *O influență palamită în iconografia rusă*: (G.B., XX (1961), nr. 3—4, p. 266—272).

Prof. Victor Brătulescu, *Inscripții și icoane privind breslele de altădată*: (G.B., XXIV (1965), nr. 5—6, p. 505—510).

IERARHIA BISERICESCĂ

I. IERARHIA SACRAMENTALĂ

1. Considerații generale

Ioan V. Covercă, *«Învățătura celor doisprezece Apostoli» și însemnătatea ei pentru conștiința canonică ortodoxă*: ...Ierarhia bisericească — constituirea, rolul, necesitatea și lucrarea ei mîntuitoare... (G.B., XIX (1960), nr. 9—10, p. 762—769).

Pr. Magistr. Mircea Nișcoveanu, *Aspecte din viața creștină în Comentariul Sfîntului Ioan Gură de Aur la epistolele pastorale*: ...Ierarhia bisericească... (G.B., XXIII (1964), nr. 7—8, p. 674—676).

Ierod. Magistr. Epifanie Norocel, *Organizarea Bisericii în secolul V, în urma hotărîrilor Sinodului de la Calcedon*: ...Clerul superior și inferior (cîntăreții și citeții)... (G.B., XXI (1962), nr. 3—4, p. 312—314).

I. V. Covercă, *Probleme de organizare bisericească în canoanele vechi arabe*: ...Episcopatul, presbiteratul și diaconatul. Drepturile și datoriile lor; clerul inferior (G.B., XX (1961), nr. 5—6, p. 406—414).

Diac. Prof. Emilian Vasilescu, *Săvîrșitorii cultului în diferite religii*: ...În creștinism (G.B., XX (1961), nr. 7—8, p. 652—656).

Mitropolitul Nicolae Krutițki, *Învățătura Vechiului și Noului Testament despre dregătoria de păstor*: (Trad. rom., de Anatolie Zarea) (G.B., XXI (1962), nr. 7—8, p. 830—837).

2. Despre preoție, în special

Asist. Const. C. Pavel, *Familia preotului*: (G.B., XIX (1960), nr. 1—2, p. 79—86).

Pr. Prof. Petru Rezuș, *Păstoriții și duhovnicul lor*: Raporturile dintre duhovnic și păstoriți rezumate la aspecte — păstoriții pentru duhovnic, indiferenți față de duhovnic și împotriva duhovnicului (Rev. cit., p. 94—97).

Diac. Prof. Vintilă Popescu, *Învățătura diferitelor Biserici creștine despre preoție*: În Biserica Romano-Catolică, în Anglicanism, la Luterani, Presbiterieni, Bapțiști, Societatea prietenilor și în Biserica din India de Sud (G.B., XX (1961), nr. 5—6, p. 428—435).

«*Teologie und Glaube*» (Revistă romano-catolică, nr. 3/1968): Preotul Bisericii lui Hristos (Recenzie, de Prof. O. Bucevski) (Rev. cit., p. 480—482).

Vezi și: (G. B., XVI (1957), nr. 8—9, p. 539—540; — XXVIII (1969), nr. 3—4, p. 319—321).

II. IERARHIA JURISDICȚIONALĂ

(*Demnitate ecleziastică dependentă de treapta ierarhică sacramentală a preoției*)

Ioan V. Covercă, *Protopopii în trecutul Bisericii Ortodoxe Române*: Insti-tuirea protopopilor, înființarea și organizarea protopopiatelor. Calitățile, drepturile și îndatoririle protopopilor (învățătorești, sfântitoare și jurisdicționale). Alte organe administrative bisericești subordonate protopopilor (Adunarea protopopească; Con-siliul protopopesc; Epitropia protopopească; Judecătoria protopopească) (G.B., XXI (1962), nr. 7—8, p. 756—778).

I E R U R G I I

Pr. Marin Apostol (Cerna-Vodă), *Despre «stîlpii» care se citesc la morți — originea, rostul, conținutul, rînduiala și importanța lor pastorală*: (G.B., XVI (1957), nr. 4—5, p. 265—278).

Pr. Spiridon Dumitrache, *O încercare de lămurire liturgică*: Explicarea cu caracter liturgic, a stihirei a treia din slujba înmormîntării — «Toate sînt deșertăciuni...» (G.B., XXIV (1965), nr. 7—8, p. 634—638).

Cf. și:

Pr. Em. Păsculescu-Orlea, *Cînd și cum a luat naștere Tîrgul moșilor din marginea Bucureștilor (1574—1965)*: Cultul morților la români și unele datini legate de el (G.B., XXV (1966), nr. 5—6, p. 469—510).

ÎNVĂȚĂMÎNTUL LAIC

(Din trecutul istoric al învățămîntului laic din țara noastră)

Iancu Anastasescu, *Cînd și cum s-a introdus în mod oficial școala la sate, la noi în țară, și cum a trecut învățămîntul din tînda bisericii în localul său propriu*: (G.B., XXVIII (1969), nr. 3—4, p. 409—416).

ÎNVĂȚĂMÎNTUL RELIGIOS (TEOLOGIC) DIN ȚARA NOASTRĂ

I. CONSIDERAȚII INTRODUCTIVE

Pr. Magistr. Mircea Nișcoveanu, *Aspecte din viața creștină în Comentariul Sfîntului Ioan Gură de Aur la epistolele pastorale*: ...Raportul dintre dascăl și ucenic... (G.B., XXIII (1964), nr. 7—8, p. 682).

II. DIN TRECUTUL ISTORIC AL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI TEOLOGIC ROMÂNESC

George Potca, *Petrache Poenaru, ctitor al învățămîntului în țara noastră*: (Recenzie, de Prof. Bartolomeu Popescu) (G.B., XXIII (1964), nr. 1—2, p. 151—165).

(Același autor), *Școala domnească de slavonie, de la biserica Sfîntul Gheorghe-Vechi din București*: Considerații introductive. De cînd datează școala de la Sfîntul Gheorghe? Organizarea și funcționarea școlii pînă la 1775. Școala de slavonie în prima domnie a lui Alexandru Ipsilanti. Ultimii ani din activitatea școlii de slavonie. Șirul și activitatea dascălilor de la «Școala domnească» de slavonie (G.B., XX (1961), nr. 9—10, p. 837—878).

(Același autor), *Contribuții documentare la «Școala domnească de slavonie de la biserica Sfîntul Gheorghe-Vechi din București»*: (G.B., XXV (1966), nr. 3—4, p. 250—312).

Pr. I. Răuțescu-Dragoslavele, *Școala domnească din Cîmpulung-Muscel*: (G.B., XX (1961), nr. 7—8, p. 696—705).

Pr. Ilie Gh. Diaconescu, *Școala candidaților de preoție din Mînăstirea Glavacioc*: (G.B., XIX (1960), nr. 7—8, p. 661—666).

Maria-Virgil Molin, *Din trecutul învățămîntului seminarial*: (G.B., XXVII (1968), nr. 9—10, p. 1048—1053).

T. G. Bulat, *Nicolae, Alias Nilon, Bălănescu, profesor de teologie, călugăr «Chirovag»*: (G.B., XXIII (1964), nr. 5—6, p. 501—508).

Pr. Gabriel Cocora, *Gavriil Munteanu, primul director al Seminarului teologic din Buzău (Cu prilejul comemorării a 100 de ani de la moarte)*: (G.B., XXVIII (1969), nr. 11—12, p. 1226—1231).

Pîrvu Boerescu și Prof. Gh. Părnuță, *Zaharia Boerescu. — Cîteva date despre viața unui dascăl de teologie*: (G.B., XIX (1960), nr. 3—4, p. 229—245).

Virgil Molin, *Începuturile studiilor teologice universitare acum o sută de ani*: (G.B., XX (1961), nr. 7—8, p. 706—709).

III. ÎNVĂȚĂMÎNTUL TEOLOGIC ÎN VREMEA ARHIPĂSTORIRII PREA FERICITULUI PĂRINTE PATRIARH JUSTINIAN

1. Caracterizări speciale

Diac. N. I. Nicolaescu, *Viață nouă — duh nou. Reorganizarea învățămîntului religios. Noua orientare pastorală a clerului*: (G.B., VIII (1949), nr. 5—6, p. 8—14).

Pr. Prof. Petru Rezuș, *Înalt Prea Sfințitul Patriarh Justinian și noua îndrumare a învățămîntului teologic*: (G.B., X (1951), nr. 6—7, p. 9—12).

Pr. Victor Popescu, *Cintăreții bisericești și școlile pentru pregătirea lor*: (Rev. cit., p. 83—87).

Diac. Prof. N. Nicolaescu, *Încadrarea personalului bisericesc în disciplina vieții creștine*: Despre instituțiile de învățămînt teologic din Patriarhia Română... (G.B., XI (1952), nr. 5—7, p. 266—274).

(Autorul nesemnat), *Patriarhul împlinirilor: ...Ctitorul noului învățămînt teologic...* (G.B., XII (1953), nr. 5—7, p. 267—270).

Pr. Grigore Burlușanu, *Înfăptuiri pe tărîm bisericesc în cei zece ani de la eliberarea patriei noastre. — Învățămîntul...*: (G.B., XIII (1954), nr. 8, p. 394—401).

Pr. Prof. N. C. Buzescu, *Învățămîntul religios seminarial de astăzi*: (G.B., XVII (1958), nr. 6—7, p. 547—553).

Diac. Prof. Emilian Vasilescu, *Învățămîntul nostru teologic superior*: (Rev. cit., p. 543—546).

Pr. Victor N. Popescu, *Viața spirituală în internatele institutelor teologice, sub Prea Fericitul Patriarh Justinian*: (G.B., XXVII (1968), nr. 5—6, p. 576—582).

Pr. Prof. Petru Rezuș, *Învățămîntul teologic ortodox român și dezvoltarea sa în ultimii 20 de ani*: (G.B., XXVIII (1969), nr. 1—2, p. 54—60).

Vezi și: (G.B., VIII (1949), nr. 1—2, p. 127; — nr. 3, p. 36—38; IX (1950), nr. 6, p. 23—26; — nr. 7—8, p. 93—94; — XXVIII (1969), nr. 11—12, p. 1277).

2. Din viața și activitatea instituțiilor de învățămînt teologic din cuprinsul Mitropoliei Ungrovlahiei

a) Festivități legate de deschiderea și închiderea cursurilor la instituțiile de învățămînt teologic din cuprinsul Mitropoliei Ungrovlahiei

La Școala de cîntăreți bisericești și Seminarul teologic de la Curtea de Argeș

Pr. R. Ili e, *Deschiderea cursurilor la Școala de cîntăreți bisericești din Curtea de Argeș*: Anul școlar 1953—1954 (G.B., XII (1953), nr. 11, p. 689—691).

(Autorul nesemnat), *Școala de cîntăreți bisericești de la Curtea de Argeș*: La închiderea anului școlar 1952—1953 (G.B., XII (1953), nr. 5—7, p. 425—428).

Prof. Adrian N. Popescu, *Serbarea de sfîrșit de an la Școala de cîntăreți bisericești și Seminarul teologic din Curtea de Argeș*: Anul școlar 1956—1957 (G.B., XVI (1957), nr. 6—7, p. 447—455).

La Școala de cîntăreți bisericești și Seminarul teologic din București

(Autorul nesemnat), *Festivitatea închiderii cursurilor la Școala de cîntăreți bisericești a Sf. Arhiepiscopii a Bucureștilor*: (G.B., VIII (1949), nr. 7—8, p. 14—27).

(Autorul nesemnat), *Festivitatea de sfîrșit de an la Școala de cîntăreți bisericești din București*: (G.B., IX (1950), nr. 7—8, p. 70—75).

(Autorul nesemnat), *Dare de seamă asupra serbării de sfîrșit de an la Școala de cîntăreți din București*: (G.B., XI (1952), nr. 5—7, p. 286—288).

(Autorul nesemnat), *Noul an școlar, la Școala de cîntăreți și Seminarul teologic din București*: (G.B., XVI (1957), nr. 10—11, p. 770—774).

Pr. Th. Rota ru, *Deschiderea cursurilor la Școala de cîntăreți bisericești și la Seminarul teologic din București*: (Rev. cit., p. 792—794).

(Autorul nesemnat), *Serbarea de sfîrșit de an la Seminarul teologic din București*: Pentru anul școlar 1957—1958 (G.B., XVII (1958), nr. 8, p. 789—797).

(Autorul nesemnat), *Deschiderea festivă a cursurilor Seminarului teologic din București*: Pentru anul școlar 1958—1959 (G.B., XVII (1958), nr. 11, p. 1104—1108).

(Autorul nesemnat), *Serbarea de sfîrșit de an la Seminarul teologic din București*: Anul școlar 1958—1959 (G.B., XVIII (1959), nr. 5—6, p. 498—504).

Gheorghe A l e x e, *Deschiderea noului an școlar, 1962—1963, la instituțiile de învățămînt bisericesc din București*: La Școala de cîntăreți bisericești și Seminarul teologic din Capitală (G.B., XXI (1962), nr. 11—12, p. 1188—1190).

(Autorul nesemnat), *Deschiderea cursurilor la Institutul teologic universitar și Seminarul teologic din București*: Pentru anul școlar 1963—1964 (G.B., XXII (1963), nr. 9—10, p. 956—959).

(Autorul nesemnat), *Serbarea de sfârșit de an la Școala de cîntăreți bisericești și Seminarul teologic din București*: Pentru anul școlar 1963—1964 (G.B., XXIII (1964), nr. 5—6, p. 603—605).

(Autorul nesemnat), *Deschiderea noului an școlar 1964—1965, la școlile de învățămînt teologic din București*: La Școala de cîntăreți bisericești și Seminarul teologic (G.B., XXIII (1964), nr. 9—10, p. 947—950).

(Autorul nesemnat), *Serbarea de sfârșit de an la Școala de cîntăreți bisericești și Seminarul teologic din București*: Pentru anul școlar 1964—1965 (G.B., XXIV (1965), nr. 5—6, p. 554—558).

(Autorul nesemnat), *Serbarea de sfârșit de an școlar la Seminarul teologic din București*: Pentru anul școlar 1965—1966 (G.B., XXV (1966), nr. 5—6, p. 554—556).

Arhid. Al. Munteanu, *Deschiderea cursurilor anului școlar 1966—1967 la Institutul și Seminarul teologic din București*: La Școala de cîntăreți bisericești și Seminarul teologic... (G.B., XXV (1966), nr. 9—10, p. 921—922).

(Autorul nesemnat), *Serbarea de sfârșit de an școlar la Seminarul teologic din București*: Pentru anul școlar 1966—1967 (G.B., XXVI (1967), nr. 5—6, p. 647—650).

A. N. P., *Serbarea de sfârșit de an la Școala de cîntăreți bisericești și Seminarul teologic din București*: Pentru anul școlar 1967—1968 (G.B., XXVII (1968), nr. 5—6, p. 750—753).

(Autorul nesemnat), *Deschiderea cursurilor noului an școlar la Institutul și Seminarul teologic din București*: La Școala de cîntăreți bisericești și Seminarul teologic, pentru anul școlar 1968—1969 (G.B., XXVII (1968), nr. 9—10, p. 1057—1061).

Ioan F. Stănculescu, *Serbarea de sfârșit de an școlar la Seminarul teologic din București*: Pentru anul școlar 1968—1969 (G.B., XXVIII (1969), nr. 5—6, p. 669—671).

Vezi și: (G.B., VIII (1949), nr. 3, p. 51—56; nr. 7—8, p. 35—45; — IX (1950), nr. 7—8, p. 62—80).

La Școala de cîntăreți bisericești și Seminarul teologic din Buzău

(Autorul nesemnat), *Școala de cîntăreți bisericești de la Buzău*: (G.B., XII (1953), nr. 1, p. 55—57).

(Autorul nesemnat), *De la Școala de cîntăreți a Sl. Episcopii*: Încheierea cursurilor anului școlar 1952—1953, la Școala de cîntăreți bisericești din Buzău (G.B., XII (1953), nr. 9—10, p. 619—621).

(Autorul nesemnat), *Deschiderea cursurilor la Școala de cîntăreți bisericești*: Anul școlar 1953—1954, la Buzău (G.B., XII (1953), nr. 11, p. 700—701).

Pr. Th. R., *Deschiderea cursurilor la Școala de cîntăreți bisericești din Buzău*: Anul școlar 1954—1955 (G.B., XIII (1954), nr. 11—12, p. 669—671).

(Autorul nesemnat), *Deschiderea cursurilor la Școala de cîntăreți și Seminarul teologic*: Pentru anul școlar 1955—1956, la Buzău (G.B., XIV (1955), nr. 12, p. 765—766).

Pr. Gabriel Cocora, *Încheierea anului școlar 1957—1958, la Seminarul teologic din Buzău*: (G.B., XVII (1958), nr. 8, p. 797—800).

Pr. Lăudatu Vasilescu, *Deschiderea cursurilor noului an școlar la Seminarul teologic din Buzău*: Anul școlar 1958—1959 (G.B., XVII (1958), nr. 11, p. 1108—1109).

Prof. I. Bria, *Încheierea anului școlar 1958—1959, la Seminarul teologic din Buzău*: (G.B., XVIII (1959), nr. 7—12, p. 713—716).

Pr. M. Negulescu, *Închiderea anului școlar la Seminarul teologic din Buzău*: Anul școlar 1959—1960 (G.B., XIX (1960), nr. 9—10, p. 869—870).

(Același autor), *Deschiderea noului an școlar la Seminarul din Buzău: Anul școlar 1960—1961* (G.B., XIX (1960), nr. 11—12, p. 1101—1103).

(Același autor), *Serbarea de sfârșit de an școlar la Seminarul din Buzău: A anului școlar 1960—1961* (G.B., XX (1961), nr. 7—8, p. 770—771).

(Același autor), *Deschiderea cursurilor școlare la Seminarul teologic și Școala de cântăreți: A anului școlar 1961—1962, la Buzău* (G.B., XX (1961), nr. 9—10, p. 958—960).

(Același autor), *Deschiderea cursurilor școlare la Seminarul din Buzău: Pentru anul școlar 1963—1964* (G.B., XXII (1963), nr. 9—10, p. 961—963).

(Autorul nesemnat), *Serbarea de sfârșit de an la Școala de cântăreți și Seminarul teologic din Buzău: Pentru anul școlar 1965—1966* (G.B., XXV (1966), nr. 5—6, p. 567).

(Autorul nesemnat), *Din nou în bănci și la catedră: Deschiderea cursurilor Școlii de cântăreți bisericești și ale Seminarului teologic de la Buzău, pentru anul școlar 1969—1970* (G.B., XXVIII (1969), nr. 9—10, p. 1089—1091).

La Institutul teologic de grad universitar din București

(Autorul nesemnat), *Deschiderea cursurilor Institutului Teologic ortodox universitar din București: Pentru anul școlar 1949* (G.B., VIII (1949), nr. 3, p. 25—35).

(Autorul nesemnat), *Deschiderea cursurilor pentru anul școlar 1950—1951... la Institutul Teologic din București: (G.B., IX (1950), nr. 9—10, p. 53—71).*

(Autorul nesemnat), *Deschiderea cursurilor pentru studenți...: Festivitatea deschiderii cursurilor anului școlar 1951—1952 la Institutul teologic din București* (G.B., X (1951), nr. 10—12, p. 40—44).

(Autorul nesemnat), *Deschiderea cursurilor la Institutul teologic din București: Pentru anul școlar 1955—1956* (G.B., XIV (1955), nr. 10—11, p. 652—654).

(Autorul nesemnat), *Începutul noului an universitar la Institutul teologic din București: Anul școlar 1956—1957* (G.B., XV (1956), nr. 10, p. 571—573).

Gheorghe Alexe, *Deschiderea noului an școlar, 1962—1963, la instituțiile de învățămînt bisericesc din București: La Institutul teologic din București* (G.B., XXI (1962), nr. 11—12, p. 1188—1190).

(Autorul nesemnat), *Deschiderea noului an școlar, 1964—1965, la școlile de învățămînt teologic din București: La Institutul teologic din București* (G.B., XXIII (1964), nr. 9—10, p. 947—950).

Arhid. Al. Munteanu, *Deschiderea cursurilor anului școlar, 1966—1967, la Institutul și Seminarul teologic din București: (G.B., XXV (1966), nr. 9—10, p. 921—922).*

(Autorul nesemnat), *Deschiderea cursurilor noului an școlar la Institutul și Seminarul teologic din București: Anul școlar 1968—1969* (G.B., XXVII (1968), nr. 9—10, p. 1057—1061).

Vezi și: (G.B., VIII (1949), nr. 1—2, p. 119).

b) Manifestări festiv-comemorative la instituțiile de învățămînt teologic din cuprinsul Mitropoliei Ungrovlahiei

La Școala de cântăreți și Seminarul teologic din București

(Autorul nesemnat), *Sărbătorirea patronului... Școlii de cântăreți din București: (G.B., IX (1950), nr. 1—2, p. 52—54).*

(Autorul nesemnat), *Sărbătorirea patronului Seminarului... teologic din București: (G.B., XVIII (1959), nr. 1—2, p. 149—153).*

Gheorghe Alexe, *Sărbătorirea Sfinților Trei Ierarhi, ocrotitorii școlilor teologice din București: La Școala de cântăreți bisericești și Seminarul teologic* (G.B., XXI (1962), nr. 1—2, p. 167—176).

Gh. A., *Serbarea hramului Seminarului teologic... din București*: (G.B., XXII (1963), nr. 1—2, p. 157—160).

G., *Prăznuirea Sfinților Trei Ierarhi, patronii... Seminarului teologic din București*: (G. B., XXIII (1964), nr. 1—2, p. 135—138).

A. N. P., *Sărbătorirea hramului la... Seminarul teologic din București*: (G.B., XXIV (1965), nr. 1—2, p. 156—160).

(Același autor), *Sărbătorirea hramului la... Seminarul teologic din București*: (G.B., XXV (1966), nr. 1—2, p. 156—160).

(Autorul nesemnat), *Sărbătorirea hramului... Seminarului teologic din București*: (G.B., XXVI (1967), nr. 1—2, p. 150—153).

(Autorul nesemnat), *Sărbătorirea hramului... Seminarului teologic din București*: (G.B., XXVII (1968), nr. 1—2, p. 189—192).

Ioan F. Stănculescu, *Sărbătorirea hramului... Seminarului teologic din București*: (G.B., XXVIII (1969), nr. 1—2, p. 173—176).

*

(Autorul nesemnat), *Serbarea datinilor de Crăciun și Anul nou, la Seminarul teologic din București*: (G.B., XVII (1958), nr. 1—2, p. 129—135).

(Autorul nesemnat), *Serbarea colindelor de Crăciun și Anul nou la Seminarul teologic... din București*: (G.B., XXIV (1965), nr. 11—12, p. 1155—1158).

N. G., *Serbarea colindelor de Crăciun și Anul nou la Seminarul teologic din București*: (G.B., XXV (1966), nr. 11—12, p. 1116—1121).

(Autorul nesemnat), *Serbarea colindelor de Crăciun și Anul nou la Seminarul teologic... din București*: (G.B., XXVI (1967), nr. 11—12, p. 1179—1182).

Ioan F. Stănculescu, *Serbarea colindelor de Crăciun și Anul nou la Seminarul teologic... din București*: (G.B., XXVII (1968), nr. 11—12, p. 1208—1212).

(Același autor), *Serbarea colindelor de Crăciun și Anul nou la Seminarul teologic din București*: (G.B., XXVIII (1969), nr. 11—12, p. 1285—1289).

La Școala de cântăreți și Seminarul teologic din Buzău

Pr. Marin M. Negulescu, *Serbarea de patron, la Seminarul teologic din Buzău*: (G.B., XVII (1958), nr. 1—2, p. 169—172).

(Același autor), *Sărbătorirea patronului la Seminarul din Buzău*: (G.B., XXII (1963), nr. 1—2, p. 161—162).

(Același autor), *Patronul Seminarului «Chesarie Episcopul»*: Din Buzău (G.B., XXIII (1964), nr. 1—2, p. 144—147).

*

Pr. Ioan C. Zamfir, *Știri din Eparhia Buzăului... Servarea patronului Școlii de cântăreți bisericești și Seminarului teologic din orașul Buzău*: (G.B., XXVII (1968), nr. 1—2, p. 198—199).

Pr. Gabriel Cocora, *Viața bisericească în cuprinsul Episcopiei Buzăului. — Prăznuirea patronilor Seminarului teologic*: (G.B., XXVIII (1969), nr. 1—2, p. 192—193).

(Același autor), *120 de ani de la inaugurarea clădirii Seminarului teologic din Buzău*: (G.B., XVII (1958), nr. 11, p. 1079—1085).

La Institutul teologic de grad universitar din București

(Autorul nesemnat), *Sărbătorirea patronului Institutului teologic... din București*: (G.B., IX (1950), nr. 1—2, p. 52—54).

(Autorul nesemnat), *Sărbătorirea patronului Institutului teologic din București*: (G.B., XV (1956), nr. 1—2, p. 64—65).

(Autorul nesemnat), *Sărbătorirea patronului Institutului teologic din București*: (G.B., XVI (1957), nr. 2, p. 114—117).

(Autorul nesemnat), *Sărbătorirea patronului Institutului teologic din București*: (G.B., XVIII (1959), nr. 1—2, p. 149—153).

Gheorghe Alexe, *Sărbătorirea Sfinților Trei Ierarhi, ocrotitorii școlilor teologice din București*: La Institutul teologic (G.B., XXI (1962), nr. 1—2, p. 167—176).

Gh. A., *Serbarea hramului... Institutului teologic de grad universitar din București*: (G.B., XXII (1963), nr. 1—2, p. 157—160).

G., *Prăznuirea Sfinților Trei Ierarhi, patronii Institutului teologic... din București*: (G.B., XXIII (1964) nr. 1—2, p. 135—138).

A. N. P., *Sărbătorirea hramului la Institutul teologic... din București*: (G.B., XXIV (1965), nr. 1—2, p. 156—160; — XXV (1966), nr. 1—2, p. 156—160).

(Autorul nesemnat), *Sărbătorirea hramului Institutului teologic... din București*: (G.B., XXVI (1967), nr. 1—2, p. 150—153).

(Autorul nesemnat), *Sărbătorirea hramului Institutului teologic... din București*: (G.B., XXVII (1968), nr. 1—2, p. 189—192).

Ioan F. Stănculescu, *Sărbătorirea Institutului teologic... din București*: (G.B., XXVIII (1969), nr. 1—2, p. 173—176).

*

(Autorul nesemnat), *Pomul de Crăciun la Institutul teologic universitar din București*: (G.B., IX (1950), nr. 11—12, p. 58—59).

Gheorghe Alexe, *Concert de colinde la Institutul teologic din București*: (G.B., XXI (1962), nr. 11—12, p. 1190—1191).

G. A., *Concert de colinde la Institutul teologic*: (G.B., XXII (1963), nr. 11—12, p. 1080—1082).

A. N. P., *Șezătoare de colinde*: (G.B., XXIII (1964) nr. 11—12, p. 1210—1212).

(Autorul nesemnat), *Serbarea colindelor de Crăciun și Anul nou la Institutul teologic din București*: (G.B., XXIV (1965), nr. 11—12, p. 1155—1158).

(Autorul nesemnat), *Serbarea colindelor de Crăciun și Anul nou la... Institutul teologic din București*: (G.B., XXVI (1967), nr. 11—12, p. 1179—1182).

Ioan F. Stănculescu, *Serbarea colindelor de Crăciun și Anul nou la... Institutul teologic din București*: (G.B., XXVII (1968), nr. 11—12, p. 1208—1212).

(Același autor), *Serbarea colindelor de Crăciun și Anul nou la... Institutul teologic din București*: (G.B., XXVIII (1969), nr. 11—12, p. 1285—1289).

*

Adrian N. Popescu, *Centenarul Universității din București*: (G.B., XXIII (1964), nr. 9—10, p. 924—936).

Gabriel Popescu, *Centenarul Universității din București*: (Rev. cit., p. 982).

*

(Autorul nesemnat), *Tărnosirea paraclisului «Sf. Trei Ierarhi», al Institutului teologic universitar din București*: (G.B., IX (1950), nr. 7—8, p. 58—60).

*

(Autorul nesemnat), *În prezența Înalt Prea Sfințitului Patriarh Justinian, la Institutul Teologic din București, a fost sărbătorită «Ziua Muncii»*: (G.B., IX (1950), nr. 4—5, p. 73—74).

*

Pr. Al. I. Ciurea, *Șezătoare religioasă culturală la Institutul teologic din București*: (G.B., XV (1965), nr. 6—7, p. 333—336).

*

(Autorul nesemnat), *Festival «Mihail Eminescu» dat de studenții Institutului teologic din București*: (G.B., XXII (1963), nr. 3—4, p. 377—379).

(Autorul nesemnat), *Comemorarea poetului Mihail Eminescu la Institutul teologic*: (G.B., XXIII (1964), nr. 5—6, p. 606—609).

*

Gh. A., *Concertul studenților teologi în cinstea unei delegații ecumeniste*: (G.B., XXIII (1964), nr. 3—4, p. 377—379).

Vezi și: (G.B., IX (1950), nr. 3, p. 57—63; — X (1951), nr. 4—5, p. 46—48; — XIII (1954), nr. 9—10, p. 491—493; — XVIII (1959), nr. 3—4, p. 312—313).

c) Discipline ale învățămîntului nostru teologic de astăzi

Diac. Prof. Emilian Vasilescu, *O nouă disciplină în învățămîntul nostru teologic*: Despre Istoria Religiiilor (G.B., X (1951), nr. 6—7, p. 13—21).

Vezi și: (G.B., XIX (1960), nr. 1—2, p. 87—93; XXVIII (1969), nr. 5—6, p. 672—681).

3. Cadrul didactic din învățămîntul teologic contemporan

a) Figuri de profesori decedați ai Seminarilor teologice din cuprinsul Mitropoliei Ungrovlahiei

— Din București

Pr. Grigorie Cristescu, *Părintele arhimandrit Iuliu Scriban*: (G.B., VIII (1949), nr. 1—2, p. 109—113).

Pr. Victor N. Popescu, *Arhimandritul Iulius Scriban...*: (G.B., XXV (1966), nr. 9—10, p. 894—896).

•

Vartolomeu Diaconul, *Popas aniversar. — Părintele Grigorie Costea*: (G.B., XVI (1957), nr. 1, p. 50—53).

Gheorghe Alexe, *Trecerea spre cele veșnice a preotului Grigore Costea*: (G.B., XXII (1963), nr. 7—8, p. 793—797).

*

(Autorul nesemnat), *S-a stins din viață preotul Vasile Ionescu, fost director al Seminarului Central*: (G.B., IX (1950), nr. 4—5, p. 89—92).

*

(Autorul nesemnat), † *Prof. Ioan Gh. Cristescu*: (G.B., XXV (1966), nr. 11—12, p. 1136—1137).

— *Din Buzău*

Pr. M. Negulescu, † *Preotul George Marinescu*: Fost profesor și director la Seminarul teologic din Buzău (G.B., XIX (1960), nr. 9—10, p. 871—874).

b) Figuri de profesori la Facultatea de teologie din București

— *Acordarea de ranguri și distincții onorifice*

(Autorul nesemnat), *Profesorii de la Institutul Teologic au fost cinstiți cu ranguri bisericești*: (G.B., IX (1950), nr. 3, p. 63—65, 103—104).

— *Profesori decedați*

(Autorul nesemnat), *Popas la o biserică din Capitală*: Pomenirea pr. prof. Haralambie Roventă, la biserica «Sf. Maria-Ghencea» (G.B., IX (1950), nr. 3, p. 68—70).

*

(Autorul nesemnat), *La moartea profesorului Dimitrie G. Boroianu*: (G.B., X (1951), nr. 10—12, p. 48—50).

*

(Autorul nesemnat), † *Profesorul Gheorghe I. Arghiropol*: (G.B., XI (1952), nr. 1—3, p. 48—50).

(Autorul nesemnat), *Pomenirea profesorului Gheorghe Arghiropol († 12.II.1952)*: (G.B., XIV (1955), nr. 3—4, p. 237).

*

(Autorul nesemnat), † *Preotul profesor Ioan Popescu-Mălăești*: (G.B., XII (1953), nr. 4, p. 245—248).

*

(Autorul nesemnat), † *Preot Prof. Dr. Nicolae Timuș*: (G.B., XIV (1955), nr. 7—8, p. 485).

*

Teodor N. Manolache, † *Șerban Ionescu*: (G.B., XVI (1957), nr. 4—5, p. 311—319).

*

Pr. Prof. Ene Braniște, † *Preotul Prof. Grigorie Cristescu*: (G.B., XX (1961), nr. 5—6, p. 559—563).

(Autorul nesemnat), † *Preotul profesor Alexandru Severin*: (G.B., XXI (1962), nr. 3—4, p. 411—417).

Gheorghe Alexe, *La moartea părintelui profesor Nicolae M. Popescu*: (G.B., XXII (1963), nr. 3—4, p. 380—382).

— Profesori de teologie din zilele noastre

(Autorul nesemnat), *Hirotonie*: Hirotonia în preot a Diac. Dr. Alex. Ciurea, actualmente profesor la catedra «Istoria Bisericii Române», de la Institutul teologic din București (G.B., X (1951), nr. 10—12, p. 50—52).

Asist. C. Pavel, *Hirotonia în preot a P. C. Diacon Ioan I. Rămureanu*: (G.B., XVI (1957), nr. 4—5, p. 295—300).

c) Profesori de teologie din restul Patriarhiei Române

(Autorul nesemnat), † *Iconom Stavrofor Serghie Bejan*: Fost director de seminar și profesor la Facultatea de teologie din Iași (G.B., XIV (1955), nr. 5—6, p. 346—347).

(Autorul nesemnat), † *Preotul Ioan F. Țincoca*: Preot profesor de religie în Iași (G.B., XXII (1963), nr. 5—6, p. 575—576).

d) Pedagogi la instituțiile de învățămînt teologic din București

(Autorul nesemnat), † *Preotul Stan R. Coman*: Pedagog al Seminarului teologic din București (G.B., XXVIII (1969), nr. 5—6, p. 688—689).

4. Revederi colegiale după absolvire

Teodor N. Manolache, *«Trecut-au anii ca nori lungi pe șesuri — Cîteva note despre o reîntîlnire colegială*: (G.B., XVI (1957), nr. 6—7, p. 463—470).

Telegramă adresată Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian de către preoții absolvenți ai Seminarului Central, seria 1904—1905: (G.B., XVI (1957), nr. 8—9, p. 637).

(Autorul nesemnat), *O aniversare*: Promoția 1907 a Seminarilor «Veniamin Costache», din Iași, «Central» și «Nifon Mitropolitul» din București — a sărbătorit 50 de ani de la absolvire (G.B., XVI (1957), nr. 10—11, p. 775—777).

(Autorul nesemnat), *Patruzeci de ani de la absolvirea Seminarului «Nifon Mitropolitul»*: (G.B., XXIV (1965), nr. 11—12, p. 1174—1177).

(Autorul nesemnat), *Reuniunea absolvenților Seminarului Central din anul 1913*: (G.B., XXV (1966), nr. 7—8, p. 752—756).

(Autorul nesemnat), *Întîlnire colegială*: La 75 de ani de la absolvirea Seminarului Central din București — *promoția 1910* (G.B., XXVI (1967), nr. 9—10, p. 1010—1012).

Teodor N. Manolache, *«Trecut-au anii ca nori lungi pe șesuri! (Cîteva note despre o altă reîntîlnire colegială)*: Reîntîlnirea foștilor elevi ai Seminarului Central din București, seria 1919—1927, cu prilejul împlinirii a 30 de ani de la absolvire (G.B., XXVI (1967), nr. 11—12, p. 1184—1189).

Pr. Alexandru-Armand Munteanu, *Popas festiv la primul deceniu de la absolvirea promoției anului 1959, a Institutului teologic din București*: (G.B., XXVIII (1969), nr. 5—6, p. 681—685).

(Autorul nesemnat), *Sărbătoarea colegialității*: Revedere la 35 de ani și 45 de ani de la absolvirea cursurilor Seminarului din Buzău (G.B., XXVIII (1969), nr. 9—10, p. 1095—1097).

(Autorul nesemnat), *Întîlnire colegială*: Revedere la 40 de ani de la absolvire, a promoției 1929 de la Seminarul teologic din Constanța (G.B., XXVIII (1969), nr. 11—12, p. 1299—1300).

J

JUDECATA BISERICESCĂ

1. Din trecutul istoric al disciplinei penitențiale
a Bisericii creștine

Pr. Const. Mitu, *Din disciplina penitențială a Bisericii*: Din trecutul disciplinei penitențiale a Bisericii creștine — Canoanele Sfintului Ioan Ajunătorul (G.B., XVIII (1959), nr. 5—6, p. 440—447).

Sever Buzan, *Natura caterisirii*: (G.B., XIX (1960), nr. 5—6, p. 447—457).

2. Disciplina penitențială a Bisericii Ortodoxe Române
în contemporaneitate

Pr. Dr. Gh. I. Soare, *Regulamentul de procedură al instanțelor disciplinare și de judecată ale Bisericii Ortodoxe Române*: (G.B., IX (1950), nr. 6, p. 73—97).

(Același autor), *Îndrumări administrative bisericești*: ...Procedura de urmat în cazuri de anchete ordonate de Arhiepiscopia Bucureștilor. Organizarea Consistoriilor disciplinare protopopești... (G.B., VIII (1949), nr. 7—8, p. 58—65).

Ordin circular către toate Protoieriiile (Nr. 8890/1949): ...Procedura de urmat, în cazuri de anchete ordonate de Arhiepiscopia Bucureștilor. Organizarea Consistoriilor disciplinare protopopești... (G.B., VIII (1949), nr. 9, p. 46—47).

Pr. N. Cazacu, *Consistoriile bisericești și-au început activitatea*: (G.B., IX (1950), nr. 4—5, p. 56—63).

(Autorul nesemnat), *Consistoriile Disciplinare Protopopești*: Din cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor (G.B., IX (1950), nr. 6, p. 121—123).

(Autorul nesemnat), *Constituirea Consistorului monahal eparhial*: Din Eparhia Buzăului (Rev. cit., p. 104).

(Autorul nesemnat), *Constituirea noilor Consistorii protopopești ale regiunilor Buzău și Putna*: (G.B., X (1951), nr. 4—5, p. 72—73).

S. D., *Noul Consistoriu eparhial și-a inaugurat activitatea*: Consistoriul eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor (G.B., XIII (1954), nr. 4—5, p. 253—256).

Vezi și: (G.B., IX (1950), nr. 1—2, p. 61—62; — X (1951), nr. 1—3, p. 50—51, 86—87; — nr. 6—7, p. 32—33; nr. 8—9, p. 105).

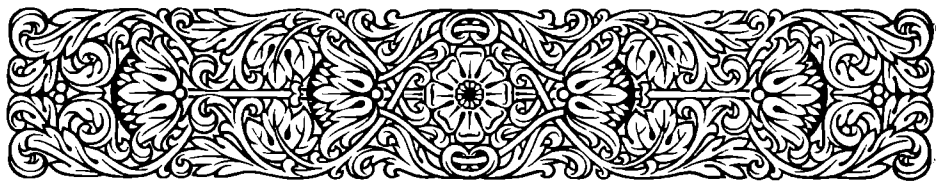
JURĂMÎNTUL

Pr. Sabin Verzan, *Predica de pe munte, izvor de învățături pentru viața creștină*: ...Antitezele Predicii de pe munte — jurământul... (G.B., XVII (1958), nr. 1—2, p. 87—88).

Pr. Dr. Gh. Tilea, *Predica de pe munte. (Probleme morale)*: ...Problema morală a jurământului, așa cum o subliniază Mîntuitorul în Predica de pe munte... (G.B., XIX (1960), nr. 5—6, p. 435—437).

Pr. ALEXANDRU-ARMAND MUNTEANU

VIAȚA BISERICESCĂ ÎN CUPRINSUL MITROPOLIEI

LUCRĂRILE ADUNĂRII EPARHIALE A SFINTEI ARHIEPISCOPII A BUCUREȘTILOR

Spicuri din sumarul ședinței din 28 noiembrie 1971

Conform Înaltei Decizii date de Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian cu nr. 17/1971, la 28 noiembrie 1971 a fost convocată Adunarea Eparhială a Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor în ședință de lucru.

Lucrările sesiunii s-au desfășurat în Palatul Patriarhal după cum urmează :

La orele 10 s-a oficiat în Paraclisul palatului, în prezența Prea Sfințitului Episcop Antim Țirgovișteanul, vicar patriarhal și în asistența membrilor Adunării, un Te-Deum de către un sobor de preoți, din sinul Adunării, în frunte cu P. C. Pr. Alexandru Ionescu, vicar mitropolitan, răspunsurile fiind date de membrii clerici ai Adunării.

Ședința a fost deschisă de Prea Sfințitul Episcop Antim Țirgovișteanul, vicar patriarhal, care a adresat membrilor Adunării următoarele cuvinte :

«Onorată Adunare Eparhială,

Ne aflăm întruniți din nou, în actuala componență a Adunării Eparhiale, pentru a doua oară, pentru a examina retrospectiv activitatea anuală a Centrului Eparhial și a unităților sale și pentru a stabili planurile de lucru și a aproba planul financiar al instituției noastre pentru anul 1972.

Activitatea anului care se încheie în prezent s-a desfășurat cu rezultate îmbucurătoare sub continua îndrumare și supraveghere a Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, ocirmuitorul canonic al Arhiepiscopiei Bucureștilor și cu truda și colaborarea rodnică a organelor eparhiale.

Neputînd participa la lucrările acestei sesiuni din motive de sănătate, Prea Fericirea Sa trimite Adunării Eparhiale urări de succes și călduroase binecuvîntări.

Activitatea bisericească a clerului continuă neîmpuținată.

Se observă o grijă sporită a preoților pentru întreținerea și restaurarea locașurilor de cult.

S-au făcut în acest an lucrări de reparații la biserici, dintre care unele au fost resfințite de delegații Prea Fericitului Părinte Patriarh.

O atenție deosebită s-a acordat de Centrul Eparhial activității de restaurare a monumentelor istorice și a mănăstirilor din Eparhie, vizitate tot mai mult de turiști din țară și de peste hotare.

În acest scop s-au investit sume importante de Arhiepiscopia Bucureștilor, de Departamentul Cultelor și de Direcția Monumentelor Istorice.

Cîntarea omofonă, potrivit recomandărilor date, a început să se generalizeze.

Seminarul Teologic s-a mutat în localul propriu de la Mănăstirea Radu Vodă, ceea ce oferă condiții superioare de funcționare a școlii. S-au obținut o serie de realizări gospodărești.

Această activitate este realizată într-un climat de statornică colaborare a Bisericii noastre cu Departamentul Cultelor și cu toate organele de Stat.

La începerea lucrărilor sesiunii actuale îndreptăm gîndul nostru de grațitudine către Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, sub a cărui conducere și îndemn s-au desfășurat aceste realizări, urîndu-i sănătate deplină.

Totodată exprimăm sentimentele noastre de mulțumire Departamentului Cultelor pentru sollicitudinea arătată nevoilor Arhiepiscopiei Bucureștilor și pentru sprijinul ce ne-a fost acordat».

După ce a declarat deschise lucrările Adunării Eparhiale, Prea Sfințitul Părinte Episcop Președinte a invitat secretariatul Adunării să-și ocupe locul la birou, după care P. C. Pr. Vicar Alexandru Ionescu, secretarul general al Adunării, a făcut apelul nominal al membrilor.

După apelul nominal s-a constatat prezența a 27 membri din totalul de 30 cîți compun Adunarea. Doi dintre membrii absenți, P. C. Pr. Al. Vlaiculescu și Dl. Academician Prof. Petre Constantinescu-Iași, n-au putut participa fiind bolnavi, motivare cu care Adunarea, la propunerea Prea Sfințitului Părinte Episcop Președinte, a fost de acord.

Apoi Adunarea păstrează un moment de reculegere în memoria inginerului Ștefan Ștefaniu, cel de-al treilea absent al Adunării decedat în cursul acestui an, valoros membru al Adunării și al Consiliului Eparhial.

Constatîndu-se prezența a 27 membri, Prea Sfințitul Episcop Președinte, a declarat Adunarea valabil constituită, putînd lua hotărîri valabile în conformitate cu dispozițiunile art. 96 din Statut.

Înainte de a se fi intrat în ordinea de zi, Prea Sfințitul Episcop Antim Tîrgovișteanul, a propus expedierea de telegrame, în semn de mulțumire, Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, Domnului Președinte al Consiliului de Miniștri, Domnului Președinte al Departamentului Cultelor și Comitetului Național pentru Apărarea Păcii.

În aplauzele puternice ale Adunării au fost aprobate textele telegramelor propuse.

PREA FERICIRII SALE PREA FERICITULUI PĂRINTE JUSTINIAN,
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

«Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Bucureștilor, întrunită în ședință anuală de lucru, își îndreaptă gândul către Prea Fericirea Voastră, înțeleptul Întăistător al acestei Eparhii și Vă exprimă gratitudinea sa profundă pentru activitatea bogată ce o desfășurați în folosul Bisericii și pentru propășirea Patriei noastre.

Membrii Adunării Eparhiale, și Noi, personal, dorindu-Vă sănătate îmbelșugată și puteri înnoite de muncă, Vă asigurăm și pe viitor de aceeași colaborare a noastră, deplină și fructuoasă».

PREȘEDINTE

EPISCOPI

† ANTIM TÎRGOVIȘTEANUL
VICAR PATRIARHAL

DOMNULUI ION GHEORGHE MAURER,

PREȘEDINTELE CONSILIULUI DE MINIȘTRI AL REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

«Membrii Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Bucureștilor, întruniți în ședință anuală de lucru, exprimă Consiliului de Miniștri și Domniei Voastre personal, sentimentele lor de aleasă prețuire pentru pilduitoarea muncă pe care o depuneți spre propășirea și ridicarea prestigiului Țării noastre, Republica Socialistă România, precum și pentru solicitudinea arătată de Guvernul Țării nevoilor Bisericii noastre.

De asemenea, Vă asigură că preoțimea și credincioșii ortodocși vor sprijini cu toate puterile lor inițiativele și acțiunile Conducătorilor Statului nostru, menite să înfăptuiască prosperitatea poporului român și să contribuie la promovarea păcii în lume».

PREȘEDINTE

EPISCOPI

† ANTIM TÎRGOVIȘTEANUL
VICAR PATRIARHAL

DOMNULUI PROFESOR DUMITRU DOGARU,
PREȘEDINTELE DEPARTAMENTULUI CULTELOR

«Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Bucureștilor, convocată în ședință anuală de lucru, și Noi, personal, Vă exprimăm sentimentele noastre de deosebită prețuire pentru sprijinul și lărga înțelegere arătate de Domnia Voastră și de colaboratorii Domniei Voastre în rezolvarea problemelor acestei Eparhii.

Totodată, Vă încredințează de colaborarea permanentă și în viitor a preoților și credincioșilor ortodocși în munca depusă de înțelepții Conducători ai poporului român pentru înălțarea Patriei pe culmi de progres și statornicirea păcii în lume».

PREȘEDINTE

EPISCOPI

† ANTIM TÎRGOVIȘTEANUL
VICAR PATRIARHAL

COMITETULUI NAȚIONAL PENTRU APĂRAREA PĂCII
DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

«Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Bucureștilor, convocată în ședință anuală de lucru, și Noi, personal, vă rugăm să primiți încredințarea că preoții și credincioșii acestei Eparhii vor sprijini și pe viitor, cu toată însuflețirea, împreună cu toți cetățenii Patriei noastre, acțiunile nobile inițiate pentru statornicirea păcii în lume și înfrățirea popoarelor».

PREȘEDINTE

EPISCOPI

† ANTIM TÎRGOVIȘTEANUL

VICAR PATRIARHAL

Conform art. 106 al. ultim din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, au mai participat la ședință PP. CC. Preoți: Petre F. Alexandru, Ioan Popa, Mihail Marinescu, Octavian Popescu și Octavian Iatan, consilieri administrativi ai Centrului Eparhial, absentînd doar P. C. Pr. Consilier Leonida Mateescu, aflat în concediu medical. Mai erau de față : Domnul Virgil Frangu, secretar eparhial și Domnul Dumitru Zottu, contabil șef, șefi de servicii și alți invitați.

Intrîndu-se în ordinea de zi, Prea Sfințitul Episcop Președinte invitat pe PP. CC. Consilieri Administrativi să depună la biroul Adunării rapoartele generale de activitate pe sectoare, după care P. C. Vicar Alexandru Ionescu, Secretarul general al Adunării le împarte la Comisii, dînd citire listei cu componența Comisiilor.

Întrucît prin decesul ing. Ștefan Ștefaniu, Comisia economică a rămas fără raportor, s-a aprobat propunerea ca Domnul Tudor Vasile, membru al acestei Comisii, să îndeplinească funcția de raportor.

Comisia de validare, neavînd lucrări de examinat, membrii acesteia vor participa la lucrările celorlalte comisii astfel : Dl. Gheorghe Ionescu și Pr. Nicolae Popescu — la Comisia bisericească, Dl. George Nițescu, Pr. Gheorghe Iliescu-Izvoarele — la Comisia culturală, iar Dl. Gheorghe Popescu și Vasile Pîrvu la Comisia economică.

La ora 11,30 ședința se suspendă, iar Comisiile statutare trec la examinarea rapoartelor generale pe sectoare și la întocmirea rapoartelor Comisiilor ce vor fi prezentate Adunării.

La ora 12,30, reluîndu-se lucrările, se trece la prezentarea rapoartelor de activitate. Primul raportor, Dl. Prof. Dr. Dumitru Timuș, prezintă raportul Comisiei bisericești, făcînd o analiză amănunțită cu privire la activitatea administrativ-bisericească a Centrului Eparhial, a Protoieriiilor Eparhiei și a parohiilor desfășurată în cursul anului 1971. În prima parte D-sa arată activitatea desfășurată de sectorul bisericesc condus de cei doi consilieri administrativi, primul ocupîndu-se de îndrumarea protopopiatelor și parohiilor din punct de vedere bisericesc, întocmirea schemei de posturi și funcțiuni prin Secretariatul Eparhial, executarea lucrărilor și mișcarea personalului : numiri, hirotonii, încadrări, transferări, concedii, înființări sau desființări de posturi și parohii, tîrnosiri și resfințiri de biserici etc., lucrări ce au fost îndeplinite sub conducerea P. C. Consilier Leonida Mateescu.

Prin Secretariatul Eparhial s-a ținut o evidență a celor 22.643 lucrări repartizate pe cele trei sectoare: Administrativ-Bisericesc, Cultural-Social și Economic-Gospodăresc, care s-au rezolvat, la propunerile consilierilor de resort, fie direct de către Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian sau Prea Sfințitul Episcop Dr. Antim Țirgovișteanul, vicar patriarhal, fie la propunerea Consiliului Eparhial sau Permanenței Consiliului Eparhial care s-au străduit pe făgașul vieții religioase în Eparhie cu respectarea regulilor canonice statutare și legale, contribuind astfel la rezolvarea în spirit colectiv a problemelor bisericești.

În ce privește aspectele vieții bisericești, Comisia constată că în acest an clerul Eparhiei a primit în rîndurile lui noi preoți și diaconi hirotoniți. Și de această dată se relevă grija părintească a Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, care la începutul activității noilor hirotoniți, le dăruiește un costum preoțesc, veșminte bisericești și cărți de slujbă, precum și alte ajutoare. Se subliniază apoi activitatea de control făcută parohiilor prin inspecțiile celor 21 protopopi ai Eparhiei precum și prin inspectorul Eparhiei. Constatările făcute de aceste organe au arătat că clerul și conducerea colective parohiale și-au îndeplinit cu conștiințiozitate sarcinile trasate, fapt ce rezultă din numărul restaurărilor și reparațiilor de locașuri sfinte, din care la 33 de biserici s-au făcut tîrnosiri sau resfințiri prin delegații rînduiți de Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian. Tot la activitatea de control raportul mai consemnează că mai sînt parohii la care nu s-au adus complet la îndeplinire sarcinile trasate. Este vorba în general despre lucrările de împrejmuire, aliniere de cimitire și reparații de biserici. În ce privește disciplina clerului, ea se constată că este în general remarcabilă fiind puține cazuri de abateri de la disciplina bisericească. Nu sînt uitate nici activitățile salariaților Sectorului Administrativ-Bisericesc, a Secretariatului Eparhial și Exarhat.

Raportul se încheie cu constatarea că rezolvarea rodnică a lucrărilor acestui sector s-a datorat în primul rînd îndrumărilor părintești și pline de permanenta grijă ale Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, secundat cu toată competența de către Prea Sfințitul Episcop Dr. Antim Țirgovișteanul, vicar patriarhal, de P. C. Pr. Alexandru Ionescu, vicar mitropolitan și de Consiliul Eparhial.

Odată cu aceasta se remarcă în mod deosebit sprijinul și largă înțelegere a Onoratului Departament al Cultelor în rezolvarea problemelor noastre.

Ținînd seama de toate acestea, Comisia bisericească propune aprobarea raportului general al Sectorului pe anul 1971 și a obiectivelor propuse pe anul 1972, aducînd respectuoase mulțumiri Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, Prea Sfințitului Episcop Antim Țirgovișteanul și P. C. Pr. Alexandru Ionescu pentru înaltele îndrumări și sprijinul dat în conducerea lucrărilor Sectorului Administrativ-Bisericesc.

Se dă cuvîntul în continuare D-lui Prof. Nicolae Chițescu, care prezintă raportul Comisiei cultural-sociale. Raportul reține cîteva evenimente bisericești de o importanță deosebită, legate de persoana și activitatea Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian. Este vorba de vizi-

tele pe care Prea Fericirea Sa le-a făcut unor Biserici din afara țării noastre, ca și două vizite făcute Prea Fericirii Sale de înalte personalități bisericești străine: Patriarhul Nicolae al VI-lea al Alexandriei — Egipt — între 22—29 octombrie 1971 și Cardinalul Döphner din Republica Federală a Germaniei, între 5—12 octombrie a.c.

Prea Fericirea Sa a vizitat între 1—8 mai Biserica Ortodoxă din Grecia, între 8—14 mai Biserica Etiopiei, între 29 mai—5 iunie Biserica Ortodoxă Rusă, cu ocazia întronizării noului Patriarh, Pimen, între 2—16 iulie Biserica Ortodoxă din Bulgaria cu ocazia întronizării noului Patriarh, Maxim, între 12—15 noiembrie Biserica Coptă din Egipt, iar între 15—23 noiembrie Patriarhia Ortodoxă din Alexandria — Egipt. Toate aceste vizite se înscriu pe linia ecumenismului în variatele lui manifestări, promovat de Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, ecumenism menit să ducă la înfrățirea tuturor popoarelor și realizarea păcii în lume.

În ce privește aspectele muncii culturale, conduse de Pr. Vicar Alexandru Ionescu și Pr. Consilier Petre Alexandru, raportul arată că pregătirea viitoarelor cadre clericale se realizează în școlile teologice ale Eparhiei: Școala de cântăreți și Seminarul teologic intrate la începutul anului școlar 1971/1972 în local propriu, și Institutul teologic din București. Este remarcată activitatea didactică, publicistică, și educativă a corpului profesoral al Institutului și Seminarului teologic, cursurile de îndrumare misionară a clerului, conferințele de orientare, activitatea predicatorială a clerului, publicațiile Arhiepiscopiei prin revista «Glasul Bisericii» etc. Nu sînt trecute cu vederea nici punerea în valoare a colecțiilor de artă religioasă din mînăstirile și bisericile Eparhiei, arătîndu-se că în 1971 s-au angajat în lucrări de pictură la biserici și o parte din fondurile Arhiepiscopiei.

Partea a doua a raportului analizează realizările Sectorului Social condus de Pr. Vicar Alexandru Ionescu și Pr. Consilier Mihai Marinescu, cu privire la îndrumarea preoțimii, în colaborare cu unele organizații de masă și cu organele locale ale puterii de Stat pentru rezolvarea problemelor de asigurări și asistență socială. Raportul se oprește în chip special asupra obiectivelor de lucru pe care Sectorul Cultural-Social și le propune să le realizeze în anul 1972. Dintre acestea amintim: executarea devizelor pentru finisarea lucrărilor la Catedrala Curtea de Argeș, reeditarea Cărții de rugăciuni, lucrările de pictură la Mînăstirea Dealu, extinderea Sanatoriului Preoțesc de la Techirghiol, tipărirea de monografii pentru bisericile mai importante etc.

Este prezentat apoi raportul Comisiei economice de către Dl. Tudor Vasile, raport compus din trei părți și anume: a) Prima parte examinează activitatea gestionară pe anul în curs, aprobîndu-se execuția bugetară pe anul 1970 a Arhiepiscopiei Bucureștilor, Conturile de execuție bugetară a școlilor de învățămînt teologic pe 1970, bilanțul și contul de beneficii și pierderi ale Arhiepiscopiei Bucureștilor pe anul 1970, Fondul de Asigurare a bunurilor bisericești, fondul de prime de asigurări, etc. b) A doua parte se ocupă de activitatea desfășurată de acest Sector sub conducerea P. C. Consilier I. Popa, în cursul anului 1971,

reținând date asupra execuției bugetare a Arhiepiscopiei Bucureștilor și instituțiilor sale anexe pe primele trei trimestre ale anului. Toate la un loc ilustrează activitatea gospodărească și de construcții a Sectorului, care a asigurat bunul mers al administrației. Într-un capitol special raportul se ocupă de activitatea Sectorului Economic II, condus de P. C. Pr. Consilier Octavian Popescu, care pe baza planului de lucru aprobat de Adunarea Eparhială din anul 1970 și a devizelor de lucrări întocmite de Serviciul Tehnic și aprobate de forurile statutare a executat în cursul anului 1971 reparații și restaurări la o seamă de monumente istorice din cuprinsul Eparhiei, dintre care amintim: Mînăstirea Pasărea, biserica Slobozia-Leon Vodă din Capitală, Mînăstirea Zamfira, Schitul Peștera Ialomicioarei, biserica Radu Vodă din București etc.

c) Partea treia a raportului Comisiei economice se referă la examinarea proiectelor de plan financiar pe anul 1972 ale Arhiepiscopiei Bucureștilor, Institutului teologic universitar din București și Seminarului teologic al Eparhiei. Din analiza planurilor financiare prezentate, Comisia constată că au fost întocmite pe baza realizării planurilor de venituri din anii precedenți și a nevoilor de cheltuieli propuse de Sectoarele administrative și de nevoile de școlarizare ale Institutului și Seminarului teologic, cu respectarea nomenclatorului dat de Departamentul Cultelor.

După prezentarea rapoartelor, Prea Sfințitul Episcop Antim Tîrgovișteanul, mulțumește membrilor Comisiilor și raportorilor pentru munca desfășurată în examinarea rapoartelor generale ale Sectoarelor și pentru forma aleasă în care au fost prezentate problemele și anunță deschiderea discuțiilor, rugînd pe membrii Adunării să se înscrie la cuvînt.

Din cei înscriși se remarcă în mod deosebit Dl. Acad. Prof. Dr. Gheorghe Olănescu care, luînd cuvîntul, după ce a subliniat frumoasa activitate a tuturor sectoarelor, a ținut să laude grija deosebită a Conducerii Bisericii pentru păstrarea, restaurarea și dezvoltarea monumentelor istorice bisericesti — mînăstiri, biserici de parohii și alte edificii. La acțiunile de punere în valoare a acestora — a spus D-sa — un sprijin multilateral acordă Statul, căruia trebuie să-i mulțumim și să-i fim recunoscători pentru toată participarea la restaurarea lor, pentru că ele constituie valori ale patrimoniului național și izvoare ale istoriei noastre naționale. Totodată a apreciat preocuparea conducerii bisericesti pentru credincioși și pentru cultivarea cîntării bisericesti omofone, precum și activitatea intensă de relații interne și externe cu celelalte culte și Biserici, activitate promovată de Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian în scopuri pașnice și de bună înțelegere pentru realizarea unui climat de pace și prietenie.

Luînd cuvîntul Dl. Prof. I. D. Ștefănescu, remarcă, de asemenea, suflul înnoitor imprimat de grija Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian pentru restaurarea mînăstirilor din jurul Capitalei, care constituie — așa după cum a spus D-sa — «coroana Arhiepiscopiei Bucureștilor», între care amintește Mînăstirea Văcărești, Mînăstirea Pasărea, Cernica, Căldărușani etc.

D-sa a ținut să evidențieze faptul că toate restaurările s-au făcut în mod științific pe bază de studii arhitectonice serioase, cu arhitecți și constructori bine pregătiți, care au respectul pentru adevărul istoric în ce privește partea de arhitectură, recomandând totodată grijă deosebită la restaurarea picturilor bisericesti care și ele sînt adevărate documente de noblețe și de drept ale poporului român, nesecate izvoare istorice.

P. C. Protopop Ioan Cristache înscriindu-se la cuvînt a evidențiat rîvna neobosită cu care Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian stăruie în rezolvarea problemei majore nu numai a Bisericii noastre ci și a lumii întregi: statornicirea unei păci drepte între oameni și popoare. Paralel cu activitatea diplomatică ce se desfășoară de către conducerea de Stat în frunte cu neobositul Președinte al Consiliului de Stat, Domnul Nicolae Ceaușescu, pentru stabilirea de contacte între state și popoare mari, — a spus P. C. Sa — Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian ca sol al păcii, de pe pozițiile învățaturii creștine, a căutat să sporească, cu prilejul vizitelor făcute peste hotare, renumele Bisericii și Patriei noastre, prin prezență, cuvîntări și luări de contacte cu șefii Bisericilor din țările vizitate și cu autoritățile de Stat respective, toate acestea înscriindu-se pe linia ecumenismului practic promovat de Prea Fericitul Sa în scopul apropierii și înfrățirii între Biserici și popoare.

Din rapoartele Comisiilor, a spus vorbitorul, m-a impresionat grija părintească a Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian și a întreg Centrului Eparhial, care o poartă preoțimii, grijă care pornește de pe băncile Seminarului și Institutului teologic și-l însoțește pe preot pretutindeni. Remarcă aici faptul că elevilor și studenților li se dau burse și semiburse pentru studii, iar școlilor teologice diferite dotații pentru susținerea lor: săli de lectură, cărți, reviste, cursuri și vizionări de spectacole educative, etc.

În cuvîntul său, Dl. Prof. Dr. Dumitru Timuș, a adus elogiul îndeosebi activității Sectoarelor I și II Economic, care prin munca grea și plină de răspunderi, ilustrată prin exactitatea cifrelor, au reușit să susțină lucrările de restaurare a monumentelor istorice, cu lărga înțelegere și sprijinul dat de Departamentul Cultelor prin dotații bănești și materiale necesare șantierelor.

Dl. Prof. George Nițescu a avut cuvinte de laudă pentru colaborarea Bisericii cu activitățile obștești, de la conducerea centrală și pînă la slujitorii de la parohii. Ca o consecință firească 648 de preoți au fost evidențiați, iar 30 de preoți medaliați pentru meritele lor sociale și obștești. În acest sens apreciază folosul conferințelor de orientare, care, pe lîngă contribuția pe care o aduc la ridicarea nivelului cultural și cetățenesc al preoților, le dă și o orientare justă asupra problemelor bisericesti interne și internaționale ca și asupra îndatoririlor lor cetățenești și sociale.

Dl. Prof. Univ. N. Chițescu, constată, pe lîngă succesele cuprinse în raportul Comisiei bisericesti, și faptul că în anul în curs cauzele disciplinare au fost în descreștere, iar numărul sancțiunilor aplicate, re-

duse la 3, fapt care demonstrează că majoritatea preoților își îndeplinesc misiunea sacerdotală și cetățenească.

În încheierea discuțiilor, ia cuvîntul Prea Sfințitul Episcop Antim Tîrgovișteanul, Președintele Adunării, care anunță că ar vrea să facă câteva reflecții, precizări și concluzii pe marginea celor spuse de vorbitori și constată că atenția tuturor s-a îndreptat spre preocupările majore ale activității Centrului Eparhial. «S-a semnalat, pe bună dreptate, — a spus Prea Sfinția Sa — preocuparea pentru monumentele istorice, acest patrimoniu al istoriei noastre. Prea Sfinția Sa dă asigurarea că toate acestea sînt în inima Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, și a celor care, în jurul său, se ocupă de conducerea bisericească. În această lucrare — precizează P. S. Sa — eforturile Centrului Eparhial găsesc un sprijin larg în colaborarea cu Departamentul Cultelor în ce privește aspectele culturale și de artă a acestor restaurări și cu Direcția Monumentelor Istorice în ce privește arhitectura. În toate este necesar să existe colaborări și să se preconizeze a se găsi soluțiile cele mai corecte pentru refacerea picturilor, fără greșeli, la care s-a referit Dl. Prof. I. D. Ștefănescu.

Prea Sfinția Sa a spus că reține diferitele propuneri ale vorbitorilor care de bună seamă vor constitui nu numai obiect de studiu, ci și punct de plecare în găsirea de soluții pentru aducerea lor la îndeplinire în cursul anului 1972.

Mulțumind tuturor Prea Sfinția Sa propune Adunării votarea Raportului general de activitate al Sectoarelor administrative pe anul 1971, contul de execuție bugetară și bilanțul cu contul de beneficii și pierderi pe anul 1970, ale Arhiepiscopiei Bucureștilor și ale instituțiilor sale anexe, proiectele de plan financiar pe anul 1972 și planurile de lucru propuse în raportul general, cu completările aduse în ședință pentru anul viitor.

Adunarea aprobă în unanimitate aceste documente, dă descărcare de gestiune anului 1970 și aprobă planurile financiare pe 1972.

Totodată Adunarea aprobă alegerea unui nou membru în Consiliul Eparhial, în locul devenit vacant prin decesul ing. Ștefan Ștefaniu, în persoana D-lui Prof. pictor Gheorghe Popescu. Odată cu aceasta se propune și se aprobă trecerea D-lui Prof. Gheorghe Popescu din Comisia de validare în Comisia economică a Adunării, precum și alegerea ca raportor al Comisiei economice a D-lui Tudor Vasile, specialist în probleme financiare.

Epuizîndu-se ordinea de zi Prea Sfințitul Episcop Dr. Antim Tîrgovișteanul, vicar patriarhal exprimă deosebite mulțumiri membrilor Adunării Eparhiale pentru participarea activă la dezbaterile lucrărilor și pentru aprecierile făcute la adresa Consiliului Eparhial și a tuturor celor care au colaborat cu Consiliul Eparhial pentru a se ajunge la realizările ce au făcut obiectul rapoartelor prezentate. De bună seamă — a spus P. S. Sa — mai sînt încă multe de făcut, dar acestea vor constitui, la timpul potrivit, obiective fie pentru anul viitor, fie pentru anii de mai tîrziu.

Personal, aduce mulțumiri membrilor Permanenței și Consiliului Eparhial, ale căror ședințe le-a prezidat și a putut aprecia armonia cu care se lucrează în aceste două foruri de conducere, precum și bunele intenții de care este animat fiecare membru de a aduce o contribuție, prin sugestiile pe care le oferă cu ocazia examinării lucrărilor.

Aducînd respectuoase mulțumiri Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian pentru sprijinul primit în rezolvarea lucrărilor, Prea Sfinția Sa adaugă că toate se datoresc în primul rînd stimulentului și îndrumărilor date de Prea Fericirea Sa. În același timp ține să aducă mulțumiri colaboratorilor și tuturor ostenitorilor din Cancelaria Eparhială pentru rîvna, pricepera și asiduitatea cu care-și îndeplinesc îndatoririle lor.

Astfel s-au încheiat lucrările Adunării Eparhiale ale Arhiepiscopiei Bucureștilor pentru anul 1971.

ASISTENT

CEA DE-A IV-A CONFERINȚĂ DE ORIENTARE A PREGOTILOR DIN ARHIEPISCOPIA BUCUREȘTILOR (decembrie 1971)

În luna decembrie a.c. s-a ținut cea de-a IV-a conferință de orientare a clerului din Arhiepiscopia Bucureștilor.

Ținută pe protoierii, — între 7 și 15 decembrie sub președinția delegatului chiriarhal, conferința din luna decembrie a avut de dezbătut următoarea temă fixată de Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române : «*Biserica Ortodoxă Română și îndrumarea morală a credincioșilor*», una din problemele sociale și morale de bază a parohiilor noastre. Îmbrățișînd viața de familie a credincioșilor și raportul dintre membrii ei, Biserica Ortodoxă Română, prin însăși misiunea sa dată de Mîntuitorul Iisus Hristos și consfințită de tradiția de aproape de 2 ori milenară, dă credincioșilor, care sînt mai întii membri ai societății, îndemnurile și sfaturile sale de moralitate și spiritualitate creștină.

Astăzi cînd conducerea de Stat, prin legile sale, se îngrijește în mod deosebit de sănătatea morală a societății și formarea unei etici sociale a cetățenilor săi, de educarea familiei, de avutul obștesc, de problema muncii și a iubirii de Patrie, Biserica se bucură pentru că aceste puncte sînt printre principiile de viață morală, fiind în același timp, realizări de adînc și puternic umanitarism.

De aceea, prețuind în modul cel mai înalt, marea operă de construire a patriei socialiste și la întronarea unei vieți sociale cu înalte și morale idealuri, Biserica ortodoxă română sprijină cu toată ființa și conștiința sa, la aceste eforturi socotindu-le printre idealurile sale.

Reflectînd în viața socială porunca iubirii de aproapele, ca îndatorire primă a credinciosului, pe toate laturile și în toate manifestările sale și principiile evanghelice, Biserica Ortodoxă Română privește familia ca pe o primă celulă promotoare de viață și-i acordă întreaga sa atenție, punîndu-i la temelie taina cununiei, dragostea dintre soți, drepturile și datoriile părinților către copii și a copiilor către părinți și stigmatizează viciile care rod la temelia familiei, ca neascultarea, beția, desfrînarea, abandonul, divorțul, minciuna, lenea, crima și războiul. Sototînd munca drept o datorie de onoare și un drept al fiecărui om, se exprimă odată cu Sfîntul Apostol Pavel, că «cine nu vrea să muncească nici să nu mănînce» (II Tes. III, 10).

Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian în «Apostolatul Social» printre prețioasele îndemnuri date clerului spunea : «Să întindem iubirea noastră frățească pînă la marginile pămîntului, făcînd tot ce stă în puterea noastră pentru a alunga din lume vrăjmășia, asupra și lipsurile, suferințele și uciderea oamenilor, oriunde s-ar afla acestea și ori-care ar fi neamul sau credința lor.

Astfel această temă, dezbătută sub toate laturile ei, a constituit un real cîștig pentru preoțimea din Arhiepiscopia Bucureștilor și un nou îndemn pentru orientarea și activitatea pe și mai departe a ei pentru realizarea și înfăptuirea acestor deziderate majore ale actualității.

Conferința a început prin oficierea unui Te-Deum de către un sobor de preoți din protoieria respectivă, răspunsurile fiind date de către toți cei de față. După formarea birourilor și cuvintele de salut ale PP. CC. Protoierei, PP. CC. delegați chiriarihali au adus binecuvîntarea Prea Fericitului Părintelui Patriarh asupra lucrărilor conferinței.

La 7 decembrie.

La protoieria Giurgiu a prezidat P. C. Pr. Octavian Popescu, consilier mitropolitan. Tema a fost susținută de preotul Niculescu Gh. de la parohia Sf. Haralambie-Giurgiu.

La discuții au participat preoții : Popescu Nicolaie, Popescu Vasile, Petre Marin, Bucur Nițulescu, Răzvan Ion, Cristescu D-tru, Drăgan Ion, Ghenghea Dinel și alții. Au citit rapoarte preoții Drăgoicea Ion și Bucur Nițulescu.

La protoieria Turnu Măgurele a prezidat P. C. Prof. Ene Braniște. Subiectul a fost tratat de către preotul Mihai Stănescu de la parohia T. Măgurele. La discuții au participat preoții Voicu Nicolaie, Gh. Teodorescu, Rotaru Ion, Mustăciosu Andrei, Stănescu Ion, Nițulescu Ion și Balcangiu Petre. Rapoartele au fost prezentate de preoții Voicu Nicolaie și Stănescu Ion.

La protoieria Circa I Capitală a prezidat P. C. Pr. Alexandru Ionescu, vicar mitropolitan. Tema a fost susținută de preotul Iorga Ion de la parohia Ferentari și la discuții au participat preoții : Ștefan Dobra, Mănărescu Gh., Șerbănescu Silviu, Pîrvulescu Sebastian, Gh. Chiriac, Gh. Ciocan și alții. A citit raportul de activitate preotul Gh. Bărbulescu.

La protoieria Cîmpina a prezidat P. C. Pr. Octavian Iatan, consilier mitropolitan. Tema a fost tratată de preotul Floroiu Gh. de la parohia

Sinaia, iar la discuții au participat preoții : Stănescu Nic., Petrescu Vasile, Arjoca Aurelian, Daschevici Porfirie, Banu Gh., Izvoranu Stelian, Ionescu Gh., Georgescu Teodor și Opriș Constantin. Au citit rapoarte preoții Negoită Ion și Mănescu D-tru.

La 8 decembrie

La protoieria Videle a prezidat P. C. Pr. Sabin Verzan, consilier patriarhal. Tema a fost prezentată de preotul Popescu Mihai de la parohia Talpa Ogrăzile. Au participat la discuții preoții : Popescu Iulian, Stănculescu Romulus, Grigore Ion, Fircă Constantin, Andrei Gh., Tănăsescu Ion și alții. Au citit rapoarte preoții Lungu Ștefan și Fircă Constantin.

La protoieria Urziceni a prezidat P. C. Pr. Mihai Marinescu, consilier mitropolitan. Tema a fost tratată de preotul Velicu Stelian iar la discuții au participat preoții : Uzună Nic., Petcu Ion, Rotaru Gh., și Toma Mihai. Au citit rapoarte de activitate preoții Grigorescu Aurelian și Molea Nicolae.

La protoieria Găiești a prezidat P. C. Pr. Octavian Popescu. Subiectul a fost prezentat de preotul Marin Stoica de la parohia Raci. Au participat la discuții preoții : Ion Ceaușu, Grigore Mogoșeanu, Aurel Popescu, Const. Popescu, Ștefan Popescu, Gh. Rădulescu, Luca Ciucă și alții. Au citit rapoarte preoții Ioan Lungu și Gh. Căpitănescu.

La Circa III Capitală a prezidat P. C. Pr. Ioan Popa, consilier mitropolitan. Referatul temei a fost susținut de preotul Marina Eugen de la parohia Sfântul Ioan-Piață. Au participat la discuții preoții : Caplat Simion, Marinescu Uda, Tătărîm Mihai, Bejgu Gh., Sava Cornel, Zaharescu Alex., Popescu H. Ion, Roman D-tru și alții. Au citit rapoarte preoții Ionescu Gafton și Cristea Ilie.

La protoieria Slobozia a prezidat P. C. Pr. Teodor Cazan, consilier patriarhal. Tema a fost prezentată de preotul Barbu Ion de la parohia Balaciu, iar la discuții au participat preoții : Marin Alexandrescu, Săvulescu Const., Rășanu Ion, Dragomir Vlad., Peiu Ștefan, Leonte Ion și alții. Au citit rapoarte de activitate preoții Radu Marin și Nicolau Dan.

La 9 decembrie.

La protoieria Cîmpulung Muscel a prezidat P. C. Pr. Octavian Popescu. Referatul a fost prezentat de preotul Dumitrache Spiridon de la parohia Bîrzești. La discuții au participat preoții : Nițescu Spiridon, Surugiu Ion, Ilie Dragomirescu, Voinea Ion, Bărboi Petre, Becuț Ioan și alții. Au citit rapoarte de activitate preoții Petre Andreescu și Prunoiu Dumitru.

La protoieria I Ilfov a prezidat P. C. Pr. Al. Ionescu, vicar mitropolitan. Referatul a fost prezentat de preotul Ionescu Traian de la parohia Dimieni, iar la discuții au luat parte preoții : Dobrescu Nic., Petcu Nicolaie, Vlase Grigore, Iordache Gh., Vasile Radu, Stoian Gh., Soare Nicolaie și alții. Au citit rapoarte de activitate preoții Daneș Nicolaie și Slăvilă Marin.

La protoieria Ploiești a prezidat P. C. Pr. Diaconu Nicolaie, consilier patriarhal.

Tema a fost tratată de către preotul Popescu Alexandru-Strejnicul, iar la discuții au participat preoții : Bădiceanu D-tru, Gidiuță Valeriu, Polisciuc Nicolaie, Martin Gh., Jugureanu Const., Bucată Miluță, Păcuraru Ion și alții. Au citit rapoarte de activitate preoții Tănăsescu Ion și Martinescu Nicolaie.

La protoieria Alexandria a prezidat P. C. Pr. Prof. D-tru Fecioru. Tema a fost susținută de preotul Bunescu Octavian, iar la discuții pe marginea ei, au participat următorii preoți : Olteanu Ilie, Niță Geantă, Burcea Nicolaie, Cîrnu Marin, Popescu Spirea, Păun Matei, Voinescu Gh. și alții. Au citit rapoarte de activitate preoții Constantinescu Marin și Ion Spiru.

La protoieria Fetești a prezidat P. C. Pr. Vasile Diaconescu, inspector eparhial. Subiectul a fost prezentat de preotul Bîrzoii Nicolaie, iar la discuții au participat preoții : Roșcovanu Andrei, Popescu Gh., Panait Ion, Dojan Nicolaie, Afănoaiei Constantin și alții. Au citit rapoarte de activitate preoții Mitrescu Sima și Ștefan Const.

La protoieria Vălenii de Munte a prezidat P. C. Pr. Octavian Iatan, consilier mitropolitan. Tema a fost susținută de preotul Ivănescu Alexandru de la parohia Podeni Vechi, iar la discuții au luat parte preoții : Tătaru Ion, Nedelcu Nic., Ilie Vasile, Oporan Ion, Pîrvu Traian, Nistoroiu Stelian și alții. Au citit rapoarte preoții Mihai Popescu și Ionescu Stelian.

La 14 decembrie.

La protoieria Călărași a prezidat P. C. Pr. Mihai Marinescu. Subiectul a fost tratat de preotul Rîmbu Constantin de la parohia Sf. Nicolaie-Călărași. La discuții au luat parte preoții : Alecu Zamfir, Brumă Anatolie, Pirlea Alexandru, Stănescu Const., Stan Gheorghe.

Au citit rapoarte preoții Manole Marin și Nicolaie Gh. Ion.

La protoieria Oltenița, a prezidat P. C. Pr. Ion Popa. Referatul a fost prezentat de preotul Bădilă Alexandru, iar la discuții au participat preoții Ene Gh., Emilian Alexandrescu, Dima D-tru, Popescu Ion Const., Lazăr Rentea Nic., Voicu Alex. și alții. Au citit rapoarte preoții Alecu

La protoieria Circa II Capitală a prezidat P. C. Pr. Alex. Ionescu. Tema a fost tratată de preotul Alexandru Bușilă de la parohia Herăstrău. La discuții au participat preoții : Petre Popescu, D-tru Manta, Eugen Bărbulescu, Ilie Spiridon, Iuga Emanoil, G. Urseanu, Ilie Năstase, V. Pop și alții. Au citit rapoarte de activitate preoții Sergiu Roaca și C. Ispir.

La protoieria Titu a prezidat P. C. Pr. Octavian Iatan. Tema a fost prezentată de preotul Vulpescu Ion de la parohia Dobra. La discuții au participat preoții Popescu Alexndru, Petrescu Constantin, Delean Ion. Grecicosei Simion, Popescu Vasile, Georgescu Mihail și Inspector general Răducu.

Au citit rapoarte de activitate preoții Ștefănescu Nicolaie, Pîrcălabu Ion și Georgescu Mihai.
Ion și Rentea Nicolaie.

La 15 decembrie.

La protoieria Țirgoviște a prezidat P. C. Pr. Octavian Iatan. Tema a fost dezvoltată de preotul Dumitrescu Ion de la parohia Bucșani. Au participat la discuții preoții : Popa Ioniță, Nițescu Constantin, Dinu Iordache, Popescu Ion, Ulieru Ion, Cristache Ion, Vătășescu Ion, Rădulescu Gh. și Inspector general Răducu.

La protoieria Circa II Ilfov, a prezidat P. C. Pr. Mihail Marinescu, iar la discuții au participat preoții Roman Ion, Ionică Marin, Burcă Ilie și alții. Au citit rapoarte de activitate preoții Popovici Dumitru, Popovici Valentin și Țincoca Iosif.

În încheierea conferinței au fost aduse la cunoștința preoțimii unele comunicări și ordine de la Centrul Eparhial, după care PP. CC. Președinții au adus celor de față urările cuvenite pentru un nou an, cu rivnă și deosebită abnegație în activitatea lor, pentru mai binele bisericii și al întregului popor credincios și pacea lumii.

REDAȚIA

SERBAREA COLINDELOR DE CRĂCIUN ȘI ANUL NOU LA INSTITUTUL TEOLOGIC BUCUREȘTI

Ca în fiecare an, înainte de plecarea în vacanță, studenții Institutului teologic de grad universitar din București, au susținut în sala de festivități a Institutului, în cadrul unei frumoase serbări, obișnuitul concert de colinde religioase, ca expresie a respectului, dragostei și piozității lor față de frumoasele tradiții ale credincioșilor Bisericii Ortodoxe Române, reîmprospătînd astfel în memoria auditorilor nepieritoarele melodii religioase, ce prevestesc dumnezeiescul praznic al Nașterii Domnului în ieslea din Betleem și frumoasele sărbători ale Anului nou.

Serbarea colindelor a avut loc în seara zilei de vineri 17 decembrie 1971, orele 17,30. O notă de o deosebită solemnitate a dat serbării participarea la acest popas tradițional a Prea Sfințitului Părinte Episcop Antim Țirgovișteanul, vicar patriarhal ca delegat al Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian și a Prea Sfințitului Părinte Episcop Antonie Ploieșteanul, vicar patriarhal, Rectorul Institutului teologic, însoțit de PP. CC. Consilieri ai Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor.

La intrarea oaspeților în sala de festivități corul studenților și întreaga asistență intonează imnul arhieresc, după care Părintele Profesor Prorector Mircea Chialda în cuvinte alese, anunță deschiderea oficială a serbării.

Cuvîntul introductiv despre colinde a fost rostit de Părintele Asistent Gabriel Popescu, care a reliefat frumusețea, importanța și semni-

ficația colindelor precum și importanța păstrării din generație în generație a acestui tezaur creștinesc.

În continuare, corul studenților condus de Diac. Asist. Nicu Moldoveanu și pregătit sub îndrumarea și supravegherea Domnului Prof. Nicolae Lungu a deschis prima parte a concertului cu colindul «O, ce veste minunată» de Gh. Dima. Au urmat apoi colindele : Mare minune, de Gh. Cucu ; În seara de Moș Ajun, de M. Trache ; La Vietleem colo-n jos, de N. Lungu, care s-a evidențiat prin frumusețea armoniei și execuției ; Astăzi s-a născut Hristos, de T. Popovici ; Moș Crăciun, de G. Moruzof ; Praznic luminos, de T. Popovici ; Domnuleț și Dom din cer, de Gh. Cucu ; Mărire-ntru cele-nalte, de N. Lungu.

Partea I a concertului de colinde s-a încheiat cu poezia «O stea», autor și recitator fiind studentul Moroianu Costică din anul I. Poezia s-a bucurat de un deosebit succes, autorul reușind să redea în frumoase imagini poetice bucuria păstorilor de la Betleem cu ocazia Nașterii Mîntuitorului, bucurie pe care și creștinii de azi o trăiesc în inimile lor.

Partea a II-a din program a continuat cu colindele : Închinarea păstorilor, de V. Popovici ; Ziurel de zi, de T. Brediceanu ; Florile dalbe, de T. Popovici ; La cireșul rețezat, de N. Moldoveanu ; Lerui ler, de Gabriel Popescu ; Astăzi se naște Hristos, de C. Drăgușin. Urmează apoi «Plugușorul», de Max Vasiliu, dirijat de Dl. Prof. Nicolae Lungu și colindul «Bună dimineața», de I. Costescu, în timpul căruia tuturor celor de față li se împart tradiționalele colindețe.

În acordurile finale ale «Imnului Arhieresc», concertul de colinde ia sfârșit.

Și de această dată prin colinde s-a exprimat, în haina versului popular, evenimentele care au avut loc la Nașterea Mîntuitorului Hristos. Prin ele toți creștinii participă cu negrăită evlavie la închinarea Magilor exprimîndu-și nețărmurita bucurie și nespusa dragoste care are la temelie sentimentul că Noul-Născut este Mesia, Hristos Domnul, izbăvitorul lumii de sub povara păcatului strămoșesc.

Prin colinde, creștinii își exprimă dorința de a fi cît mai aproape de Domnul Hristos, pentru a-l preamări și sluji, aducîndu-I laolaltă cu magii, păstorii și cu îngerii prinos de daruri bune, frumoase și vrednice de dorit ca : pacea, dragostea și buna înțelegere între semeni, daruri atît de esențiale și necesare solidarizării spirituale a tuturor creștinilor.

Adevărate comori spirituale, colindele noastre religioase, înfățișează întreaga viață creștinească, dorința de a trăi în înțelegere și pace cu toți oamenii.

De aici și motivul pentru care credincioșii Bisericii noastre trăiesc colindele în fiecare an cu evlavie, dragoste și bucurie deplină așa cum le-au trăit moșii și strămoșii noștri, actualizînd prin viața și faptele lor, imnul cîntat de cetele îngeruștii la Nașterea Domnului, «Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pămînt pace între oameni bunăvoire» (Luca II, 14).

SERBAREA COLINDELOR LA SEMINARUL TEOLOGIC BUCUREȘTI

De aproape două mii de ani sărbătoarea Nașterii Domnului este întâmpinată de credincioșii creștini cu o deosebită pregătire sufletească. În tezaurul tradiției populare românești colindele formează o comoară de manifestare spirituală și artistică ce împodobeste frumusețea sărbătorilor de Crăciun.

Elevii Seminarului teologic din București au cules din bogăția de cîntece și colinde un buchet cu care să înmiresmeze atmosfera zilelor de bucurie ale Crăciunului. Le-au pregătit cu sîrguință sub conducerea profesorului lor Petre Simionescu și i-au colindat pe oaspeții lor dragi în seara zilei de 19 decembrie 1971, înainte de a pleca în vacanță.

Colindatul elevilor seminariști în localul lor propriu de la Mînăstirea Radu Vodă se înscrie pe linia unei vechi tradiții, înnoită acum în acest local cu multă bucurie, sub înalta păstorire a Prea Fericirii Sale Părintelui Patriarh Justinian. În seara de 19 decembrie au venit să asculte colindul tinerelor mlădițe ale Bisericii, reprezentîndu-i pe Prea Fericitul Părinte Patriarh, Prea Sfințiii Episcopi Antim Tîrgovișteanul și Antonie Ploieșteanul, vicari patriarhali. Împreună cu Prea Sfințiile lor au venit, pp. cc. părinți consilieri Const. Pîrvu și Petre F. Alexandru, pp. cc. părinți profesori universitari Ioan G. Coman și Dumitru Fecioru și alți oaspeți.

Innul arhieresc i-a întâmpinat pe înalții reprezentanți ai Prea Fericirii Sale Părintelui Patriarh după care directorul Seminarului, Dl. Prof. Nicolae Grosu, a rostit un cuvînt de introducere în legătură cu importanța și semnificația colindelor care «în întâmpinarea Sfințelor Sărbători ale Nașterii Domnului și Anului nou, răsună acum și în această vatră de lumină și slujire a Sfintei noastre Biserici».

În cuvîntarea rostită Dl. Director a spus : «Ambianța însuflețitoare a colindelor ne prilejuiește înălțări în lumea frumuseților spirituale și pe linia idealurilor constructive de totdeauna ale sufletului creștin ortodox. Prin colinde, splendori și valori de o gingășie fără de asemănare vin de peste veacuri, urcă pînă la noi și din moși-strămoși ne luminează orizontul credinței, ne încălzesc inimile și ne aprinde entuziasmul pentru fapta cea bună». Vorbitorul arată apoi că «melozi anonimi ai neamului nostru și-au adus prin colinde ofranda simțirii lor frumoase, pe fundamentul dogmatic al Sf. Sărbători ale Nașterii Domnului și Anului nou. Fondul ortodox al spiritualității Bisericii noastre strămoșești îmbracă în colinde ca stil, formă și melodie, o înveșmîntare pe de-a-ntregul specifică credincioșilor noștri.

De aceea ne sînt așa de dragi și de aceea cu atîta credincioșie le cîntăm an de an. Ele reflectă de asemenea și iubirea de pace, dragostea de muncă, năzuința după dreptate socială și concepțiile creștine despre lume și viață, așa cum spune în continuare vorbitorul : «În colinde găsim astfel toate comorile sufletești ale credincioșilor noștri : iubirea de oameni, simțul comunității, solidaritatea cu orice ființă care suferă, ospitalitatea față de străini și călători, oroarea față de violență și cru-

zime, blîndețea, bunătatea și, în general, dragostea creștină atotcuprin-zătoare».

În încheiere Dl. Director Grosu a arătat că «această seară a colindelor se adresează în primul rînd către Prea Fericitul Părintele nostru Patriarh Justinian, către Prea Sfințiile Voastre și către colaboratorii apropiați, ca o ofrandă curată a inimilor noastre, de sărbători.

Desfășurarea programului vine ca o ilustrare a celor exprimate în cuvîntul introductiv și sub conducerea D-lui Prof. P. Simionescu, armonioasa interpretare a elevilor seminariști a executat următoarele colinde :

«Bună dimineața» de Fr. Hubic, «Nouă azi ne-a răsărit» de D. D. Chiriac, «Astăzi s-a născut Hristos» de Timotei Popovici, «La poartă la Țarigrad» de V. Popovici.

După recitarea poeziei «Moș Crăciun» de O. Goga de către elevul Burlan Nicolae din anul IV, programul continuă cu «Sus plugari nu mai dormiți» de G. Cucu și «Iată vin colindători» de Tiberiu Brediceanu, ca apoi elevul Cismaru Gheorghe din anul V să recite poezia «Bobotează» de O. Goga. Corul execută apoi colindele «În vîrful a nouă meri» și «Am plecat să colindăm» de G. Cucu. Recitarea creației populare «Plușorul» de către elevul State Marin din anul III, este urmată de executarea colindei «Plușorul» de G. Cucu.

«Bună dimineața la moș ajun» a încheiat acest frumos program de colinde în timp ce oaspeților și elevilor li s-au împărțit tradiționalele colindețe.

Apoi Prea Sfințitul Episcop Antim, vicar patriarhal, adresîndu-se elevilor colindători a spus între altele : «Sărbătorile Nașterii Domnului sînt și sărbători ale păcii și înfrățirii între oameni. Anul nou este sărbătoarea roadelor bogate și a anului ce vine. Boboteaza este sărbătoarea în care gîndul ni se proiectează către cer pentru a cere ajutorul puterilor cerești». În încheiere Prea Sfinția Sa a spus : «Acum cînd luați vacanța mergeți și duceți un spor de bucurie în casele voastre, părinților voștri.

Împreună cu Prea Sfințitul Antonie am venit să ne bucurăm cu elevii seminarului și să vă facem călduroase urări, atît profesorilor cît și tinerilor elevi. Din partea Prea Fericirii Sale Părintelui Patriarh Justinian vă împărtășim binecuvîntări și urarea : mergeți cu bine și vă întoarceți sănătoși».

Colindătorii au răspuns urării cu imnul arhieresc, după care serbarea a luat sfîrșit.

ASISTENT

BISERICA DIN PAROHIA FĂCĂENI JUD. IALOMIȚA

Duminică 14 noiembrie 1971, zi de toamnă târzie, a însemnat pentru credincioșii parohiei Făcăeni, jud. Ialomița, o zi de neuitat, ocazionată de solemnitatea resfințirii impunătoarei biserici din această parohie, situată pe malul stîng al brațului Borcea, pe șoseaua ce duce de la Fetești la Giurgeni-Vadul Oii.

Biserica din parohia Făcăeni a fost construită între anii 1897—1900.

Între anii 1969—1971, prin osîrdia vrednicului preot paroh Chivu David, cu contribuția bunilor enoriași ai acestei parohii, sub permanenta îndrumare și supraveghere a P. C. Protopop Stan Ion, s-au executat importante lucrări de reparații la exterior, și s-a pictat din nou în tehnica frescă.

Terminîndu-se toate aceste lucrări și împodobită fiind biserica, Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian a binevoit a aproba resfințirea ei, delegînd în acest scop pe P. C. Părinte Alexandru Ionescu, vicarul Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor.

Duminică 14 noiembrie 1971, la orele 8,30 sosește P. C. Părinte Vicar Alexandru Ionescu care este întâmpinat cu multă căldură și bucurie de către preoții prezenți și credincioși.

P. C. Sa, împreună cu soborul de preoți format din P. C. Protoiereu Stan Ion de la Fetești, Done Mihai-Găița, Toma Gheorghe-Unirea, Pănculescu Teodor-Stelnica, Chivu David-Făcăeni, precum și P. C. Diacon Zamfira de la Catedrala Sfintei Patriarhii-București, începe slujba sfințirii prin ocolirea sfîntului locaș, stropindu-se cu apă sfințită și ungîndu-se cu Sfîntul și Marele Mir biserica și apoi icoanele, după toată rînduiala tipiconală.

Părintele Vicar dă apoi citire «Documentului de resfințire».

A început apoi oficierea Sf. Liturghii, răspunsurile fiind date omofon de către credincioși.

Predica a fost rostită de P. C. Pr. Toma Gheorghe, avînd ca temă «Biserica și mijloacele mîntuirii».

După oficierea Sfintei Liturghii, P. C. Protoiereu Stan Ion luînd cuvîntul salută cu bucurie și emoție prezența P. C. Vicar la această măreață sărbătoare duhovnicească și scoate în evidență activitatea mai mult decît lăudabilă a enoriașilor acestei parohii în frunte cu vrednicul lor preot, părintele Chivu David.

Luînd cuvîntul părintele David Chivu, parohul bisericii, face o scurtă dare de seamă asupra activității P. C. Sale în această parohie pe care o păstorește prestigios de 28 de ani și asupra lucrărilor executate.

Mulțumește părintelui Vicar pentru osteneala ce și-a luat de a veni aici, producînd nespusă bucurie și satisfacție credincioșilor, și roagă pe părintele Vicar să transmită Prea Fericirii Sale, Părintelui Patriarh Justinian smerite mulțumiri, urări de sănătate și îndelungată trăire, atît din partea sa, cît și din partea bunilor creștini din parohia Făcăeni.

La sfîrșit ia cuvîntul Părintele Vicar Alexandru Ionescu care într-o largă, competentă și prestigioasă cuvîntare, reluînd tema predicii rostite, precizează cu claritate rolul Bisericii în mîntuirea noastră: «toți să fie una» și «unde sînt doi sau trei adunați în numele Meu, acolo voi fi și Eu în mijlocul lor». Porunca dată de întemeietorul ei, Domnul nostru Iisus Hristos, este iubirea; pericopa Evangheliei de azi, prin pilda Samarineanului milostiv — spune P. C. Sa — este un exemplu viu, concludent,

al felului cum se poate manifesta dragostea față de aproapele. Samarineanul cel milostiv este însuși Mântuitorul nostru, care a ridicat pe umerii Săi omul cel răpus de păcate și nelegiuiri și l-a dus la casa de oaspeți, l-a dat Bisericii să aibă grijă de el și de mântuirea lui. Prin porunca iubirii, exteriorizată prin fapte, contribuim la încrederea și la cunoașterea reciprocă mai întâi între noi, apoi în satul, în țara noastră, ajungând astfel la pace și la bunăvoința între oameni și popoare.

Aducând laude credincioșilor acestei parohii, preotului lor, pentru frumoasele înfăptuiri realizate, P. C. Sa arată că toate acestea se datoresc îndemnurilor, grijii și spiritului gospodăresc al Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, precum și largii libertăți de care se bucură Biserica în țara noastră; de aceea gândurile noastre se îndreaptă cu recunoștință azi către Prea Fericirea Sa și către înalta și înțeleapta conducere a Patriei noastre dragi, Republica Socialistă România.

A urmat apoi un Polihroniu pentru Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, pentru înalta Conducere de Stat, pentru cler, credincioși și enoriașii acestei parohii.

Slujba a luat sfârșit prin oficierea unui parastas pentru toți clericii slujitori, ctitori și binefăcători ai acestui sfânt locaș, enoriași ai parohiei și pentru toți cei mai dinainte adormiți părinți și frați ai noștri care se odihnesc aici și pretutindeni.

ASISTENT

BISERICA SFÎNTUL GHEORGHE-VECHI DIN PLOIEȘTI

Duminică 5 decembrie 1971 s-a săvârșit slujba de resfințire a bisericii Sfântul Gheorghe-Vechi din Ploiești.

Situată în centrul Municipiului, biserica Sfântul Gheorghe-Vechi, important monument istoric, a fost și în trecut și este și astăzi, prin pictura sa aleasă, una din cele mai frumoase biserici ale Ploieștilor. Iar clopotnița de lângă ea — monument de arhitectură — tot atât de veche și interesantă din punctul de vedere al construcției, ca și biserica, completează acest minunat ansamblu istoric-bisericesc al orașului care, după tradiție, poartă numele vestiților plăieși ai lui Mihai Viteazul.

Așezată pe locul altor două biserici care au fost durate aici între anii 1600—1830 și care s-au dărâmat, biserica în forma sa de astăzi a fost construită între anii 1830—1833. Din cauza cutremurului din anul 1940 ea a suferit mari stricăciuni. S-a trecut însă de îndată la restaurarea sa radicală, sub supravegherea Comisiei Monumentelor Istorice. Bombardamentele aeriene din primăvara anului 1944 au adus și bisericii și clopotniței ca și casei parohiale multe avarii, dar credincioșii au refăcut biserica imediat, așa încât la 31 martie 1946 ea a fost redată cultului, iar clopotnița și casa parohială au fost refăcute între anii 1957—1960.

Rămăsese de executat pictura bisericii. Părintele paroh Dumitru Nicolescu și Consiliul parohial, cărora le sta la inimă de multă vreme problema acestei picturi, au luat măsuri și biserica a fost înzestrată cu pictură nouă în tehnica fresco, între anii 1960—1971, pictură executată de unul din cei mai talentați și mai de seamă pictori bisericești de la noi, Domnul Nicolae Stoica.

Așa încît — toate lucrările fiind terminate și biserica frumos împodobită, duminică 5 decembrie 1971 s-a putut trece la inaugurarea tuturor lucrărilor.

Iată pentru ce, în acea duminică de început de iarnă, la ora 9 dimineata, Vlădica Antonie Ploieșteanul, vicar patriarhal care poartă numele Ploieștilor, însoțit de P. C. Vicar Alexandru Ionescu, de P. C. Consilier Petre F. Alexandru și de Diaconii Petre Zamfina și Miron Mihuț de la Catedrala Patriarhală, a sosit la biserica Sfîntul Gheorghe-Vechi unde era așteptat de preoții bisericii și de credincioșii săi.

După ce Prea Sfinția Sa a fost învesmîntat cu odăjdile arhieresti, s-a făcut înconjurul bisericii după rînduiala noastră ortodoxă, stropindu-se zidurile exterioare cu apă sfințită și unghindu-se cu Sfîntul și Marele Mir, după care s-a purces la sfințirea picturii interioare. S-a citit apoi documentul care înscrisse evenimentul acesta și care va fi păstrat în scriptele parohiei, spre a vorbi celor ce vor urma după noi, despre vrednicia și dragostea pentru biserică a credincioșilor acestei parohii, din vremea noastră.

Se începe Sfînta Liturghie, răspunsurile fiind date de corul bisericii, condus de Dl. N. Teodorescu. La sfîrșitul Sfîntei Liturghii predica a fost ținută de către Părintele Vicar Alexandru Ionescu. Prea Cucernicia Sa, plecînd de la pericopa evanghelică din acea zi — vindecarea femeii girbove — vorbește despre păcatul invidiei. «Să ne ferim de invidie, de răutatea din inimă; să ne bucurăm de faptele bune și să le încurajăm; viața noastră să fie împodobită numai cu fapte bune, izvorite din dragoste pentru Dumnezeu și pentru semenii noștri».

După Sfînta Liturghie, Prea Sfințitul Episcop Antonie și soborul preoților au ieșit pe solee, în fața Sfîntului Altar. P. C. Protoieru Cîlă Marin luînd cuvîntul, prezintă un raport asupra vieții religioase și asupra activității pastorale și gospodărești a preoților din cuprinsul Protoieriei Ploiești.

În încheiere P. C. Sa asigură pe Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian și Conducerea de Stat de tot devotamentul și munca clerului din această Protoierie puse în slujba Bisericii și a Patriei noastre.

Părintele paroh Dumitru Nicolescu a făcut apoi o dare de seamă asupra lucrărilor executate la această parohie, în timpul păstoririi Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, lucrări încununete cu frumoasa pictură executată de pictorul Nicolae Stoica.

P. C. Sa a citat apoi numele tuturor ostenitorilor și colaboratorilor săi, epitropi, consilieri parohiali și membri în Comitetul parohial și a menționat că toți donatorii au fost înscrși în cartea de aur a bisericii, ca ctitori ai săi. Aduce smerite și recunoscătoare mulțumiri Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian pentru dotațiile acordate, Prea Sfințitului Episcop Antonie Ploieșteanul pentru prezența sa la această festivitate și pentru înălțătoarea slujbă săvîrșită. De asemenea exprimă mulțumiri tuturor oaspeților prezenți la această serbare, pictorului Nicolae Stoica pentru frumoasa pictură cu care a împodobit acest sfînt locaș, ca și tuturor bunilor creștini ce au jertfit din agonisita lor pentru ca aceste lucrări să ajungă la bun sfîrșit.

Prea Cucernicul Părinte Consilier Petre F. Alexandru a adus și înmînat din partea Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian mulțumiri și binecuvîntări patriarhicești tuturor consilierilor parohiali și membrilor Comitetului parohial, prin scrisori individuale, pentru munca depusă alături de vrednicul părinte paroh Dumitru Nicolescu, care deja a fost distins încă din anul 1968 cu cea mai înaltă distincție preo-

tească, «Crucea Patriarhală», pentru activitatea preotească și gospodărească desfășurată.

Luând cuvîntul Prea Sfințitul Episcop Antonie Ploieșteanul mulțumește pentru cuvintele calde de bun venit ce i-au fost adresate. Printre altele, P. S. Sa spune : «Am venit cu multă bucurie aici și ca să împlinesc delegația dată mie de Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian în acest scop, dar și pentru un motiv intim, personal. Ploieștul este unul din orașele cele mai importante din țara noastră și fiind ales arhieru acum un an, am avut bucuria să mă se dea titlul de Ploieșteanul. Deci sînt al dumneavoastră și aceasta m-a făcut să vin aici cu mai mare dragoste. Am ascultat cu interes raportul părintelui Protoiereu și darea de seamă a părintelui paroh. Realizările obținute la această biserică, din punct de vedere gospodăresc se datoresc efortului comun, al credincioșilor și preoților de aici. Noi creștinii știm că trăim și pe pămînt dar credem că vom trăi și în viața de dincolo. Biserica ne învață că pentru a putea dobîndi viața veșnică trebuie să avem trei lucruri : credință, harul lui Dumnezeu și fapte bune. Să credem în Dumnezeu, iar credința noastră să fie dreaptă, nu rătăcită, conformă cu învățătura Bisericii și a Sfinților Părinți. Biserica ne învață că pentru a căpăta mîntuirea, credința nu este de ajuns. «Nu tot cel ce-Mi va zice Doamne, Doamne, va intra în împărăția cerurilor». Moștenește împărăția cerurilor deci cel care pe lîngă credință are și fapte bune... Sfințul Apostol Iacov, de asemenea ne spune : «Credința fără fapte este moartă», iar Sfințul Apostol Pavel spune și el : «De aș avea credință să mut și munții, iar dragoste nu am, sînt aramă sunătoare». Dragostea deci încununează toate virtuțile creștine și unde este ea, este inimă deschisă, este inimă care săvîrșește fapte bune.

Ați dat obolul dumneavoastră pentru înfrumusețarea acestei biserici. Ați făcut deci o faptă bună. Veți fi pomeniți la această biserică, cît ea va dura. Și să știți că nici o faptă bună nu rămîne fără răsplată. Această faptă pe care ați săvîrșit-o aici, va fi la judecata viitoare o mărturie, o dovadă a credinței voastre și ea va căpăta de la Dumnezeu răsplată, iertarea păcatelor săvîrșite aici.

Cu prilejul sărbătorii de astăzi felicit în numele Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian și al meu personal pe preotul paroh, D. Nicolescu, pe părintele Ioan Cristea, Consiliul parohial și pe toți ostenitorii acestei lucrări. Voi duce cuvînt Prea Fericitului Părinte Patriarh despre cele petrecute la această solemnitate. Harul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfințului Duh să fie cu voi cu toți !»

S-a oficiat apoi un Polihroniu, la care corul a intonat imnul închinat Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian cu prilejul împlinirii vîrstei de 70 de ani, compoziție a Domnului Profesor Nicolae Lungu.

S-au trimis telegrame omagiale Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian și Domnului Profesor Dumitru Dogaru, Președintele Departamentului Cultelor.

Cu aceasta, solemnitatea inaugurării lucrărilor executate și resfințirii bisericii Sfințului Gheorghe-Vechi din Ploiești a luat sfîrșit.

ASISTENT

BISERICA SFÎNTUL NICOLAE-BĂNEASA DIN CAPITALĂ

Micuța biserică Sfântul Nicolae — Băneasa, atît prin poziția ei deosebit de pitorească, cît și prin armonia și suplețea stilului său arhitectural, face parte din monumentele istorice bisericești din Capitală, fiind ridicată de familia Văcăreștilor acum 200 de ani pe colina de pe malul drept al lacului Băneasa, unde odinioară se aflau și acareturile boierești ale Văcăreștilor.

În decursul anilor din pricina stricăciunilor survenite, bisericii i s-au făcut mai multe reparații și îmbunătățiri dintre care menționăm pe acelea făcute de Gheorghe Bibescu la 1845 și pr. Sev. Vlădescu în 1932—1934, cea din urmă preînnoire s-a petrecut în timpul Prea Fericirii Sale Părintelui Patriarh Justinian al Bisericii Ortodoxe Române, care a contribuit la aceste lucrări cu un ajutor între 1964/1971, cînd s-a refăcut întreg acoperișul, s-au reparat zidurile crăpate și alte îmbunătățiri, terminîndu-se cu restaurarea integrală a picturii și zugrăvirea exteriorului.

Prin Înalta aprobare a Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian s-a hotărît resfințirea bisericii în urma lucrărilor executate, în ziua de 6 decembrie a.c., de praznicul Sfîntului Nicolae.

Slujba de resfințire s-a făcut într-un cadru cu totul sărbătorec de către un sobor de preoți și diaconi, în frunte cu P. C. Pr. Consilier Mihail Marinescu delegatul Sfîntei Arhiepiscopii și P. C. Pr. Iuliu Man, Protopopul Circ. III Capitală în prezența unui foarte mare număr de credincioși.

Slujba religioasă a început la orele 8 dimineața, cu oficierea utreniei, sfințirii apei, după care a urmat resfințirea exterioară și interioară a bisericii cu aghiasmă și cu Sfîntul și Marele Mir de către delegatul Arhiepiscopiei.

Predica zilei a fost rostită de preotul paroh N. Tănăsescu, care referindu-se la viața Sfîntului și Marelui Ierarh Nicolae a conturat ca într-o veritabilă frescă ade-vărată fizionomie morală a Marelui Ierarh din Mira-Lichiei.

La sfîrșitul Sfîntei Liturghii P. C. Sa Pr. Protopop Iuliu Man a deschis seria cuvîntărilor prezentînd credincioșilor parohiei pe PP. CC. preoți și diaconi din sobor și apoi în frumoase cuvinte și-a exprimat marea bucurie de a fi putut participa la această festivitate bisericască.

Părintele Profesor I. Rămureanu, de la Institutul Teologic din București, după ce mărturisește că a răspuns cu multă plăcere la invitația colegului său, preotul Nicolae Tănăsescu de a fi prezent la ceremonia resfințirii Bisericii Băneasa, plecînd de la ideea că toți avem datoria de a îngriji și păstra monumentele istorice, ca tezaure prețioase de artă ale geniului creator românesc și apreciază cu multe elogii munca depusă de clerul și poporul din Băneasa, adresează urări de sănătate și prosperitate preotului N. Tănăsescu cu prilejul onomasticii P. C. Sale.

P. C. Consilier M. Marinescu, aducînd binecuvîntările Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian credincioșilor din această parohie și explicînd motivul pentru care se face o resfințire de biserică, în cuvinte calde raportîndu-se la Sfîntul Ierarh Nicolae, model clasic de iubire, într-ajutorare și pace între oameni, îndeamnă cu multă însuflețire pe credincioși să trăiască în duhul păcii și al bunei înțelegeri nu numai în cadrul familiei lor, dar și în relațiile cu ceilalți semenii, fiind permanent alături de conducătorii Patriei și Bisericii noastre, care se străduiesc cu fermitate pentru asigurarea păcii și securității popoarelor de pe planeta noastră, căci pacea este nu numai reflectarea fidelă a iubirii divine pe pămînt, dar și factorul principal al fericirii și progresei umane.

În concluzie, P. C. Sa adresează laude și binecuvântări clerului și credincioșilor din această parohie care au dat dovadă de faptul că iubesc și se îngrijesc de buna înfățișare a sfintei lor biserici.

Din partea Consiliului parohial aduce mulțumiri PP CC. Preoți oaspeți Dl. episcop Petre Georgescu.

P. C. Părinte N. Tănăsescu, încheind șirul cuvântărilor, face un scurt bilanț al lucrărilor gospodărești efectuate în cei șapte ani de parohiat subliniind că prin muncă perseverentă și onestă, prin dragoste și pasiune pastorală căpătînd încrederea credincioșilor, primind și ajutoare materiale din partea Sfintei Arhiepiscopii și Departamentului Cultelor, a reușit să încheie astăzi o cunună de multe și importante lucrări de ordin economic și gospodăresc.

Adresînd tuturor mulțumiri pentru dragostea cu care a fost înconjurat și concursul ce i s-a acordat, roagă pe P. C. Părinte Consilier Mihai Marinescu să transmită Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian odată cu expresia sentimentelor de grațitudine și recunoștință și asigurarea deosebitei sale considerații și ascultări ca și din partea întregii parohii.

Aceleași asigurări roagă să fie transmise și Onor. Departament al Cultelor.

Se citește apoi actul comemorativ de resfințire a bisericii și se oficiază un parastas pentru cătătorii și preoții decedați de la această biserică.

Festivitatea se încheie cu un Polihroniu pentru conducătorii țării și Bisericii noastre.

ASISTENT

---

† PREOTUL IOAN S. DUMITRESCU

În ziua de 7 mai a.c. în mod fulgerător a încetat din viață unul din cei mai vrednici, mai apreciați și mai iubiți: preotul Ioan Dumitrescu, de al parohia Frasinu, comuna Băneasa, județul Ilfov.

Služba înmormintării a fost oficială duminică 9 mai a.c. de către un sobor de preoți în frunte cu P. C. Pr. D. M. Acsinte, Protoiereul Protopopiatului Giurgiu.

După oficierea slujbei de înmormintare, la care au luat parte enoriași din parohie, a luat cuvîntul P. C. Pr. Dumitru Acsinte, Protoiereu, care după ce a spus că: «o boală tănuită a rupt brusc firul vieții pămîntești a preotului Ioan S. Dumitrescu, aducînd doliu în familie, parohie și Protoierie», P. C. Sa a continuat: «Fratele nostru adormit în Domnul, fiu de țaran, s-a născut în comuna Sohatu, județul Ilfov, în anul 1913. Cursurile școlii primare le-a făcut în satul natal, după care a urmat cursurile seminarului Nifon din București și cursurile Facultății de Teologie. În tot acest timp a fost salariat al Consiliului Central Bisericesc și cîntăreț la biserica Sf. Dumitru-Slobozia din București. În ambele locuri de muncă a lăsat cele mai frumoase amintiri.

După căsătorie s-a preoțit în anul 1943, pe seama acestei parohii, pe care a păstorit-o cu deosebită dragoste și rîvnă, auit pentru credincioși, cît și pentru casa Domnului.

A iubit cu pasiune preoția; cu aceeași pasiune a iubit și familia pentru care nu s-a dat la o parte, alături de soție — să facă oricel sacrificiu, pentru a da societății copii buni, și care — în adevăr — astăzi îi fac cinste nu numai lui, ci și societății.

Oim de omenie, prietenos și plin de voie bună. Înzestrat fiind cu o foarte bună ureche muzicală și cu o voce foarte plăcută, slujea deosebit de frumos și conștiincios. Cu un cuvânt a fost un preot «după rânduiala lui Melchisedek».

Acesta a fost preotul Ioan S. Dumitrescu. Așa l-am cunoscut cu toți și pentru aceste frumoase calități, ca și pentru trecerea prea de timpuriu din viață îl plîngem astăzi: soție, copii, rude și enoriași».

În încheiere, P. C. Sa a spus: «Întristați cu toții pentru plecarea prea timpurie a fratelui nostru care pornește acum pe drumul cel fără de întoarcere, în numele preoției din Protoieria Giurgiu, cu deosebită compasiune prezint mult îndureratei soții, copiilor, rudelor, prietenilor și enoriașilor, sincere și frățești condoleante. Totodată, îi asigurăm că nu-l vom uita niciodată și ne vom ruga neîncetat pentru sufletul lui bun și nobil. Dumnezeu să-l ierte și în veci să fie pomenirea lui».

Au mai luat cuvîntul: pr. Ion Cristescu-București, coleg de clasă și de bancă cu răposatul, care, în cuvinte emoționante a scos în evidență frumusețea caracterului celui ce a fost pr. Ioan Dumitrescu;

Pr. N. Petrescu-București, coleg de clasă, care a vorbit de conștiinciozitatea și corectitudinea morală, care l-au caracterizat pe răposat.

Pr. Răzvan Ion-Giurgiu, care într-o caldă sensibilitate a înfățișat personalitatea răposatului, care a știut să împletească, în mod exemplar, trăirea interioară, cu viața preotească;

Pr. Ion Netejoru-Băneasa, care a evocat unele aspecte din viața pastorală a răposatului.

În numele enoriașilor, a luat cuvîntul Eliade Dumitru, care, printre altele a spus: «Pr. Ioan Dumitrescu a slujit cu credință și evlavie Biserica și pe credincioși, pe care îi învăța întotdeauna, cum trebuie să fie și să se poarte un adevărat creștin.

În sunetele clopotelor, purtate pe umeri de preoți, rămășițele pămîntești ale preotului Ioan S. Dumitrescu au fost transportate și înhumate în curtea bisericii din dreapta sfîntului altar, pe care l-a slujit timp de 29 de ani.

În veci să fie pomenirea lui!

ASISTENT

† PREOTUL MARIN I. TÎRNACOP

Născut în comuna Drăgănești, județul Vlașca, la 1890, mai 10, începe școala primară în satul natal și o termină în București.

Bursier al Seminarului Central din București, își ia diploma de absolvire în iunie 1912.

Preotit în 1913, pe seama parohiei Asan-Aga, județul Vlașca, după o rodnică activitate pastorală, se transferă la cerere în 1915, în parohia Guruieni, județul Teleorman pe care o păstorește pînă la 1 septembrie 1948, oînd se pensionează, lăsînd locul ultimului său gînere, Pr. Gavril Hrihor.

În 1919 a luat diploma de învățător la școala Normală din București și apoi, prin examene susținute obține grad I în învățămînt.

Moare la 25 august 1971, în casa primului său ginere, Pr. D. Cristescu, de la parohia Izvoru, județul Ilfov. A fost prohodit în satul său Guruieni, unde a fost înmormântat alături de soția sa în ziua de 26 august 1971.

P. C. Protoiereu Constantin Ruse din Alexandria, înconjurat de un ales sobor a oficiat slujba de prohodire ce s-a încheiat cu cuvîntul P. C. Protoiereu. P.C. Sa a arătat că preotul M. Tirnăcop a fost de o înaltă înută, situîndu-l printre preoții de frunte din județul Teleorman. P. C. Sa face o succintă biografie a răposatului, scoțînd în evidență calitățile sale intelectuale și morale precum și realizările pe tărîm bisericesc. A reparat și pictat biserica în 1925.

A contribuit la construirea primului local de școală în 1922, a sprijinit cu aceeași dragoste și trecere în fața cetățenilor, al doilea local de școală, în anul 1936. A sprijinit construirea unui falnic local pentru Căminul cultural, a stimulat prin faptă și cuvînt statornicirea vieții celei noi în rîndurile sătenilor, pînă în ultima clipă a vieții.

Pentru multiplele sale merite a fost distins de Patriarhia Bisericii Ortodoxe Române cu înaltul rang de iconom stavrofor. Pleacă mulțumit că, și-a făcut datoria ca părinte, ca preot, ca cetățean, dar hollărîrea noastră de a-i urma exemplul vieții și cuvîntul de îndemn spre bine este omagiul care i-ar da cea mai deplină satisfacție : «Să nu-l uităm niciodată și să ne rugăm lui Dumnezeu să-l așeze în slava împărăției Sale cele Cerești», își încheie P. C. protoiereu Constantin Ruse cuvîntarea sa.

Pr. Constantin Săndulescu de la parohia Lăceni, în numele său personal ca admirator al răposatului și în numele preoților Protopopiatului Alexandria, aduce un ultim cuvînt de omagiu celui care le-a adus încurajare, îndrumare, mîngiere, prin exemplul unei vieți curate și printr-un cuvînt cald, sincer, plin de dragoste părintească.

ASISTENT

---

† PREOTUL GHEORGHE N. IONESCU

În seara zilei de 26 octombrie 1971 s-a stins din viață, după o grea suferință mult regretatul preot Gheorghe N. Ionescu de la parohia Sfînta Vineri-Colentina, din București.

Născut la 8 februarie 1910 — ca fiu al preotului Nicolae Ionescu și Ana presbitera — în satul Sudiți, comuna Meri Petchi, județul Ilfov, preotul Gheorghe Ionescu, a făcut primele clase primare în satul natal, apoi a terminat învățămîntul primar la Școala nr. 2 din Ploiești.

După terminarea școlii primare, s-a înscris, în 1922, la Seminarul Nifon Mitropolitul din București, unde a terminat clasele I-a și a II-a, apoi la Seminarul Teologic din Buzău, unde a terminat clasele a III-a, a IV-a și a V-a.

În ianuarie 1924, a decedat tatăl său, preotul Nicolae Ionescu, lăsînd în urmă șase copii, toți în școli fără o situație încheiată. Mama rămasă văduvă și întreaga familie au trecut atunci printr-o mare încercare. Totuși, toți cei șase copii ai preotului Nicolae Ionescu, au terminat școlile începute, ajutîndu-se, frățește, cei mai mari purtînd grijă de cei mai mici.

Fiind în clasa a VI-a de Seminar, răposatul preot Gheorghe Ionescu s-a transferat în 1927 la Seminarul «Miron Patriarhul» din Cîmpulung, unde, pe lângă copiii orfani de război au fost primiți și copiii orfani din familiile preoților. În anul 1930 absolvă Seminarul, iar în 1941 a obținut licența în Teologie. După absolvire este hirotonit ca preot la parohia satului natal, unde păstorise cu multă vrednicie tatăl său. Aici a rămas pînă în 1947 cînd a fost transferat la biserica Sfînta Vineri-Colentina, din București.

Vestea morții preotului Gheorghe N. Ionescu a intristat profund inimile tuturor: rude, credincioși, prieteni, colegi, cunoscuți. Și aceasta pentru că a trecut la cele veșnice, la o vîrstă cînd ar mai fi putut fi de un real folos Bisericii și credincioșilor parohiei sale, cărora le-a închinat întreaga sa viață cu sinceritate și dragoste, cu dăruire și devotament, neprecupețind nici un efort în vederea îndeplinirii misiunii sacre pe care a îmbrățișat-o cu sinceră convingere.

Convins fiind de misiunea la care a fost chemat și de faptul că preotul nu trăiește numai pentru sine și pentru familia sa, ci și pentru credincioșii încredințați lui, preotul Gheorghe Ionescu — în calitate de păstor de suflete — avea toate însușirile cerute unei astfel de slujiri: evlavie, înțelepciune, smerenie, înțelegere, dăruire etc. Pentru meritele sale de păstor ales și vrednic de toată cinstea, Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian i-a acordat rangul de «Iconom Stavrofor» și «Crucea Patriarhală».

Slujba înmormîntării s-a săvîrșit la biserica Sfînta Vineri-Colentina, sîmbătă 30 octombrie 1971, de un sobor de preoți și diaconi, avînd în frunte pe P. S. Antim Tîrgovișteanul, vicar patriarhal. La slujbă au asistat I.P.S. Mitropolit Iustin Moisescu, coleg cu răposatul preot Gheorghe Ionescu și profesorii de teologie Nicolae Chițescu și Iorgu Ivan.

Dintre cuvîntările care s-au ținut în memoria răposatului, s-a remarcat cuvîntarea rostită de P. C. Consilier Octavian Popescu.

P. C. Sa a spus: «De cîteva zile clopotele bisericii Sfînta Vineri-Colentina în dangăt prelung vestește enoriașilor plecarea din viață a iubitului lor preot Georgică Ionescu, care le mai putea fi multă vreme de folos duhovnicesc. Durerea este mare pentru că preotul lor era iubit de toți pentru blîndețea, bunătatea și dragostea cu care i-a îmbrățișat totdeauna. Durerea este îndreptățită pentru că s-a stîns un duhovnic, un om de omenie, care a încălzit și călăuzit sufletele credincioșilor cartierului său timp de două decenii și jumătate. Se stinge cînd credea că a ajuns la plenitudinea forțelor de activitate și de dăruire pentru Biserica lui Hristos și pentru credincioșii săi.

Acum trupul său neînsuflețit zace în biserica atît de mult iubită, înconjurat de enoriașii săi dragi, iar sufletul său bun și mare își ia ultimul rămas bun de la noi toți care l-am cunoscut, apreciat și iubit.

Fiu de preot și preot de vocație, Pr. Gheorghe Ionescu a iubit preoția cu tot sufletul său împodobit cu smerenie, bunătate și blîndețe. Chemarea spre preoție i-a fost și o moștenire de la evlaviosul său tată, preotul Nicolae Ionescu.

Iubirea față de preoție, de Evanghelie și de semenii, a fost forța care l-a susținut și călăuzit în toată activitatea sa pastorală, traducînd în viață cuvintele Apostolului Pavel: «Cele ce ați învățat, luat, auzit și văzut la mine, acestea să le faceți și Dumnezeuu păcii va fi cu voi» (Filip. IV, 9).

El a știut și simțit că de sufletul și inima semenului nostru nu te poți apropia decît prin darul excepțional al iubirii față de semen.

Adresându-se îndureratei familii, Pr. Consilier Octavian Popescu a spus: «Noi știm că părintele Gheorghe Ionescu s-a dăruit total, curat și bun, familiei sale și că numele său va rămâne scris cu litere de aur în inimile celor ce i-au simțit și cunoscut deosebita virtuți și calități sufletești. Ce mângiere putem aduce familiei îndurerate decât acele cuvinte cu care Mântuitorul a mângâiat pe văduva din Nain și pe Iair pentru moartea copiilor lor: «Nu plîngeți că n-a murit ci doar me». În adevăr, soțul și părintele vostru v-a părăsit cu trupul dar sufletul lui veghează și se roagă pentru voi. Aceeași iubire pe care a revărsat-o asupra voastră în viață, va continua s-o reverse și în rugile sale pentru că potrivit învățăturii creștine, moartea trupească nu e un sfârșit, e doar un prag care nu desparte, ci leagă viața vremelnică de cea veșnică.

Noi, cei rămași, sintem datori să-i urmăm exemplul de credință, bunătate, blîndete, smerenie și dragoste. Toți care ne-am împărtășit de vreun ajutor sau sfat folositor de la acest bun părinte sufletesc, să ne apropiem cu inimi cernite de durere, cu gîndul ridicat spre Dumnezeu, ca să-i rînduască sufletul acolo unde nu este durere, nici întristare, nici suspin, ci viață și fericire veșnică. Mîntuitorul Hristos pe care L-a slujit cu iubire, să-l primească la Sine în împărăția cea nepieritoare.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian a fost afectat de vestea morții premature a părintelui Gheorghe Ionescu, și transmite familiei și credincioșilor acestei parohii condoleanțe și patriarhicești binecuvîntări. Iar noi, în numele Centrului Eparhial care suferă o grea pierdere prin trecerea spre cele veșnice a vrednicului preot Gheorghe Ionescu, transmitem familiei părtășia simțurilor noastre pentru durerea mare prin care trece și făgăduim că-l vom avea pe părintele Georgică în rugile noastre și-i vom păstra o neștearsă și pilduitoare amintire. Rugăm pe Mîntuitorul Hristos, Păstorul păstorilor sufletești ca «pe cel ce a viețuit în bună credință și a fost împodobit cu darul preoției, jertfitorul și slujitorul sfințelor taine», pe acela ca pe un preot al său, să-l primească și să-l mîntuiască și cu dreptii să-l odihnească. Dumnezeu să-l ierte și veșnică-i fie amintirea și pomenirea».

P. C. Părinte Protoiereu Iuliu Man, vorbind în numele Protoieriei II Capitală și al preoților din București, printre care răposatul se bucura de unanime aprecieri, a exprimat cuvinte alese de omagiu.

În numele colegilor de Seminar și Facultate a vorbit Pr. Prof. Universitar Ioan Rămureanu, care a evocat personalitatea preotului Gheorghe Ionescu.

Apoi, a luat cuvîntul P. C. Preot Ioan Burdănescu, parohul bisericii Andronache, vecină cu parohia Sfînta Vineri-Colentina, care a vorbit despre însușirile deosebite, ca păstor de suflete, ale regrebatului defunct, bun coleg și vrednic om.

Seria cuvîntărilor a fost încheiată de Domnul Profesor Marius Popescu, consătean cu răposatul.

Plîns de întreaga asistență, corpul neînsușit al celui ce a fost preotul Gheorghe Ionescu, a fost înmormîntat lângă pridvorul bisericii.

Om de o valoroasă structură sufletească, iubit și apreciat de colegi, prieteni și cunoscuți, preotul Gheorghe Ionescu lasă în urma sa numai regrete.

ASISTENT

† PREOTUL ILIE CIOBĂNETE

În după-amiaza zilei de 7 noiembrie 1971, a fost prohodit în biserica Sf. Împărați din Alexandria, unde a slujit peste 40 de ani, preotul Ilie Ciobănete.

Serviciul religios al prohodirii a fost oficiat de un sobor de preoți în frunte cu P. C. Preot Alexandru Ionescu, vicarul Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor, în fața familiei, prietenilor și a foarte mulți credincioși din parohie din oraș, precum și a unei delegații de consăteni din satul său natal.

Născut în anul 1901, în comuna Brătășani, jud. Teleorman, unde urmează cursul școlii primare, după care se înscrie la fostul seminar teologic Central din București, și după ce-l termină cu mult succes, urmează Facultatea de Teologie din București, după a cărei terminare este declarat licențiat în teologie, în anul 1928. După căsătorie este hirotonit ca preot slujitor în anul 1930, pe seama parohiei Sf. Împărați din Alexandria, unde vine cu multă dorință de muncă, pentru a sluji biserica lui Hristos, realizând astfel idealul visat chiar de pe băncile școlii. Slujește alături de înaintașul său, după a cărui retragere la pensie i se încredințează oficiul parohial. În această calitate depune și mai multă muncă, dovedind adevărate calități de gospodar și dragoste de sarcina ce i se încredințase.

Prin noua organizare a Bisericii Ortodoxe Române, conform cu Legea cultelor, este numit membru în Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Bucureștilor. În anul 1949 pentru ținuta sa morală și pentru prestigiul cu care onora preoția, preoțimea din plasa Alexandria, prin vot, l-a ales Protopop. Cu aceste răspunderi muncește fără preget, conducând și lucrând aproape singur lucrările de cancelarie ale Protoieriei. În această perioadă de muncă este atins de o boală, care l-a măcinat în decurs de 18 ani, boală în aparență nu prea grea, totuși neiertătoare. Din această cauză este nevoit să-și limiteze munca, renunțând în anul 1953, la funcția de Protopop, rămânând să ducă cu încordare mai departe pe cea de paroh. Când boala s-a agravat și prietenii și familia îl sfătuiau să renunțe total la muncă și să se pensioneze, le răspundea cu un optimism demn de eforturile ce le depusese pînă atunci «vreau să muncesc cît voi trăi și vreau să mor muncind», zugrăvind în aceste puține cuvinte dragostea sa față de Biserică.

După terminarea slujbei de înmormîntare, P. C. Alexandru Ionescu, vicarul Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor, în calitate de coleg și în numele tuturor colegilor, a vorbit despre semnificația misiunii preoțești în viața credincioșilor, pe care preotul Ilie Ciobănete, prin dragostea sa pentru credincioșii săi și pentru biserica pe care a slujit-o a ilustrat-o din belșug. Cunoscindu-l de pe băncile școlii a subliniat puterea sa de muncă și conștiința sa nar întîlnită pentru îndeplinirea slujbei la care a fost chemat. A încheiat aducînd condoleanțe familiei, asigurîndu-o că Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, a fost foarte afectat la vestea morții părintelui Ilie Ciobănete, făgăduind că-l va pomeni, cît va trăi în rugăciunile sale către Dumnezeu pe colegul și fratele său de preoție.

A luat apoi cuvîntul P. C. Ruse Constantin, protoiereul Alexandriei, care a vorbit despre întreta misiune preoțească, pe care preotul Ilie Ciobănete a îndeplinit-o. A ilustrat spiritul gospodăresc cu care era înzestrat și mai ales corectitudinea pe care o punea în grija pentru sfîntul locaș.

A mai luat cuvîntul Preot C. Săndulescu, reliefind dragostea față de credincioșii pe care i-a păstorit, fiind săritor neobosit, pe orice vreme, la nevoile lor sufletești, subliniind că slujirea Părintelui Ilie Ciobănete, va servi de exemplu celor mai tineri.

Seria cuvîntărilor a fost încheiată de către un membru din consiliul parohial, care în numele tuturor credincioșilor din parohie și în numele consiliului parohial și-a exprimat regretul pentru pierderea bunului lor păstor, făgăduind că-i va păstra neștearsă amintirea.

Plins de familie și de credincioșii parohiei, a fost apoi condus la cimitirul orașului, unde a fost depus în cripta mortuară a familiei.

ASISTENT

---

† PREOTUL RĂDESCU IOAN

În ziua de 1 noiembrie 1971 s-a stîns din viață, în urma unei boli necruțătoare, în vîrstă de 57 ani, preotul Rădescu Ioan, parohul parohiei Fetești-Dudești, din orașul Fetești, județul Ialomița.

Născut la 22 decembrie 1914 în comuna Virfuri, județul Dimbovița, părintele Rădescu Ioan a urmat cursurile Seminarului Central din București și ale Facultății de Teologie, pe care a absolvit-o în anul 1942. În toamna aceluiași an a fost hirotonit și numit preot pe seama parohiei Hajdău-Hunedoara, iar în anul 1946 s-a transferat la actuala parohie — Fetești-Dudești — pe care a păstorit-o pînă în clipa cînd s-a stîns din viață, prematur.

Slujba prohodirii s-a oficiat în după-amiaza zilei de duminică 21 noiembrie 1971 de către un sobor de 12 preoți în frunte cu P. C. Protoiereu Stan Ion, al protoieriei Fetești, jud. Ialomița, în prezența membrilor familiei și a unui număr de credincioși veniți să-și ia rămas bun de la preotul lor, care i-a deservit timp de 25 de ani.

Figura acestui preot cu o aleasă și multilaterală cultură și în același timp de o rară modestie, a fost evocată în cuvîntul său de P. C. Protoiereu Stan Ion, care a transmis sincere condoleanțe și duhovnicești mîngieri îndureratei soții și celor doi fii ai săi — îndemnînd pe credincioși să păstreze în memoria lor figura părintelui Rădescu Ioan și să se roage pentru odihna sufletului său blînd și iertător.

Sicriul cu corpul neînsufletit a fost apoi luat pe umeri de preoții slujitori, înconjurîndu-se biserica — după rînduială — după care cortegiul funebru s-a îndreptat spre cimitirul parohial unde a fost înhumat în mormîntul familiei, cel ce a fost preotul Rădescu Ioan.

Dumnezeu să-l odihnească în pace, în corturile aleșilor Săi.

---

† IOAN ȘTRUC

La 24 noiembrie 1971 s-a stîns din viață mai înainte de vreme și după o grea suferință la vîrsta de 55 de ani, Ioan Ștruc, distins salariat al Administrației Patriarhale.

Născut din părinți modești pe plaiurile moldovene, a urmat cursurile seminariale și ale Facultății de teologie, luându-și licența în anul 1937. Continuându-și studiile de specialitate la Universitatea din Berlin, Ioan Ștruc a agonisit pe lângă cunoștințele teologice superioare și metodele de cunoaștere ale psihologiei și filozofiei universale. Ucenic al marilor profesori de teologie și filozofie ai vremii, bun cunoscător al limbilor moderne și studios pînă la epuizare, a lăsat în revistele noastre teologice prețioase articole și recenzii de cărți. Preocupările sale intelectuale și viața sa interioară ascundeau sub zîmbetul unui umor fin sufletul unui îndrăgostit de gândire, de cultură și de progres.

Nu i-a fost hărăzit să intre în colegiul clerical, să fie sacerdot al altărilor lui Hristos, dar a slujit Biserica și pe întemeietorul ei cu toată ființa sa.

Ca salariat al Administrației Patriarhale, Ioan Ștruc avea o activitate susținută și apreciată de superiorii și colaboratorii săi de la Arhiepiscopia Bucureștilor unde a activat anterior mulți ani, precum și la Casa de Ajutor Reciproc a Clerului și salariaților bisericești din Arhiepiscopia Bucureștilor unde a fost secretar multă vreme.

Ceremonia înmormîntării a avut loc în ziua de 27 noiembrie la biserica Oborul Nou din București, fiind oficiată de un sobor de preoți în frunte cu P. S. Episcop Dr. Antim Tirgovișteanul, vicar patriarhal, P. C. Pr. Al. Ionescu, vicar mitropolitan, P. C. Pr. Ioan Gagi, directorul Administrației Patriarhale, PP. CC. Preoți Consilieri ai Administrației Patriarhale și Arhiepiscopiei Bucureștilor, colegi și prieteni, răspunsurile fiind date de corul Institutului Teologic.

Lîngă scriul său străjuia ca o stană de piatră, soția sa îndurerată.

După ceremonie, P. C. Pr. Ilie Georgescu, Consilier Patriarhal, luînd cuvîntul a subliniat emoționant personalitatea celui dispărut, ca om de cultură, ca teolog, ca element intelectual de mare clasă și ca un distins funcționar al Administrației Patriarhale. A menționat în mod deosebit nețărnută sa putere de muncă, seriozitatea, colegialitatea și spiritul de înfrățire în însărcinările majore pe care le solicită o Instituție de conducere a Bisericii. Prin plecarea sa lasă un regret sincer în inimile și în sufletele colegilor și prietenilor ce l-au iubit și l-au prețuit.

Încet spre seară, fiind condus pe jos de întreg soborul și numeroșii prieteni și cunoscuți, a fost așezat în locașul său de lut de la cimitirul Sfîntul Gheorghe Capra.

ASISTENT

EPISCOPIA BUZĂULUI

ȘTIRI DIN EPARHIA BUZĂULUI

În cadrul programărilor conferințelor de orientare preoțești în cursul anului 1971, în lunile septembrie și noiembrie au fost fixate date pentru acestea, la cele 6 protopopiate ale Eparhiei.

Pentru conferințele din cursul lunii septembrie au fost delegați, cu prezidarea lucrărilor, P.C. Preoți din administrația eparhială: Cocora Gabriel — vicar administrativ, Ion C. Zamfir și Guță Gheorghe — consilieri administrativi, Marin Negulescu — inspector bisericesc.

Prezența preoților la aceste conferințe a fost bună, întocmind lucrări bine studiate, participând la discuții cu tot entuziasmul și cu toată hotărârea de a activa și mai intens pentru punerea în practică a concluziilor. Tema, fiind de o stringentă actualitate, s-a intitulat: «Biserica Ortodoxă Română și problema instaurării unor condiții internaționale de colaborare și securitate». Prea Sfințitul Episcop fiind prezent la aceste conferințe a spus, printre altele: «toate religiile lumii trebuie să contribuie și să sprijine rezolvarea problemelor contemporaneității. Noi avem contribuția noastră de pe poziția de slujitori ai Bisericii. Cunoaștem că cea mai mare poruncă a religiei noastre este să iubești pe Dumnezeu, care exprimă prețul vieții individuale și pe aproapele, care exprimă prețul vieții sociale».

Ultima conferință din cursul anului a fost cea din luna noiembrie, cu tema: «Biserica Ortodoxă Română și îndrumarea morală a credincioșilor». În concluzia discuțiilor s-a arătat că preoțimea din Eparhie se simte îndatorată să contribuie, prin îndemnul date credincioșilor, la sprijinirea activității desfășurate de stat, pentru propășirea vieții morale și spirituale a oamenilor. În spiritualitatea României Socialiste preocupările de etică arată o îmbucurătoare creștere. Aceasta reflectă accentuarea ponderii aprecierii morale a acțiunii individului și colectivității în reglarea, organizarea, îndrumarea vieții poporului nostru.

Sfințiri de biserici. — În urma lucrărilor de pictură efectuate la unele biserici din Eparhie și a cererii preoților și credincioșilor, Prea Sfințitul Episcop Antim, înconjurat de sobor de preoți și diaconi, a oficiat slujba arhierescă de sfințire în următoarele zile: 31 octombrie la biserica filială Sudiți — parohia Gherăseni; la 26 octombrie la biserica Cîmpineanca; la 7 noiembrie la biserica Păunești II; la 14 noiembrie la biserica Limpeziș; la 21 noiembrie la biserica Măcrina. Cu aceste ocazii Prea Sfinția Sa a dat îndrumările necesare credincioșilor pentru împlinirea corectă și la timp a îndatoririlor bisericesti și cetățenești. Cuvîntul Prea Sfinției Sale a fost ascultat cu multă luare-aminte și însușit de cei prezenți.

Hirotonii în preot. — Pentru ocuparea parohiilor și a posturilor de preot vacante cu titulari, Prea Sfințitul Episcop Antim a hirotonit candidați licențiați în teologie și absolvenți de seminar sau studenți la Institutul Teologic, astfel: Predoiu Constantin pentru parohia Beciu, Cornel Călin pentru parohia Tega, Moldoveanu Vasile pentru parohia Grabicina, Chiriloiu Vasile pentru parohia Gulianca, Baraoneciu Nicolae pentru parohia Brăiești, Alexandru N. Ion pentru parohia Cocirceni, Stoian C. Sandu pentru parohia Puiestii de Sus, Lupu Ștefan pentru parohia Stăvărăști, Anghel Gheorghe pentru parohia Fulga — Poponeți, Bănuță Pompiliu pentru parohia Pinu, Ciutacu Gheorghe pentru parohia Dudescu, Poiană Nicolae pentru parohia Herăstrău, Maței I. Ștefan pentru parohia Răcoasa, Popa V. Constantin pentru parohia Mărgineanu, Necula I. Enache pentru parohia Goidești, Edu Cătănuță pentru parohia Policiori, Pascu Mihai pentru parohia Tudor Vladimirescu și Marinescu I. Gheorghe pentru parohia Lișcoteanca.

Hirotoniile au fost oficiate în catedrala episcopală sau cu ocazia slujbei de sfințire a unor biserici.

Aniversarea numelui Prea Sfințitului Episcop Antim. — La data de 3 septembrie salariatii Centrului Eparhial și corpul profesoral al Școlii de cîntăreți bisericesti și Seminarului teologic au aniversat și în acest an cu multă bucurie ziua numelui Sfințitului Antim, numele Prea Sfințitului nostru Episcop, prin oficierea unui Te-Deum în catedrala episcopală și prin recepția de la casa arhierescă, ce a constat în cuvîntul

rostit de P. C. Pr. Vicar Ad-tiv Gabriel Cocona, în numele celor prezenți, drept omagiu pentru activitatea Prea Sfinției Sale în scaunul istoric al Eparhiei Buzăului, activitate ce se înscrie cu evidente realizări administrative și gospodărești la Centrul Eparhial și în cuprinsul Eparhiei, pentru îndrumarea înțeleaptă a preoților și credincioșilor. Mișcat de această sărbătorire Prea Sfinția Sa, amintind dictonul că din datoria împlinită să nu-ți faci un merit, a subliniat faptul că tot ceea ce s-a îndeplinit se datorește în primul rând Apostolatului Social inițiat și organizat înțelept de Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, în unanimitate de idei cu membrii Sfintului Sinod, datorită libertății religioase, acordate și garantate de conducerea de Stat, datorită sincerei și activei colaborări a cucernicilor preoți din Administrația Eparhială, a Consiliului și Adunării Eparhiale, a P. C. Preoți Protopopi și a tuturor cucernicilor preoți din Eparhie.

Lucrările Adunării Eparhiale. — În ziua fixată — 28 noiembrie — membrii Adunării Eparhiale au participat, în prezența Prea Sfințitului Episcop Antim la oficierea Te-Deum-ului în catedrala episcopală și apoi la desfășurarea lucrărilor în sala de ședințe. Însoțit de P. C. Pr. Vicar Cocona Gabriel și P. C. Pr. Consilieri Ad-tivi Ion Zamfir și Guță Gheorghe, Prea Sfințitul Episcop sosește în sala de ședințe și rostește cuvîntul de deschidere, salutînd pe membrii Adunării Eparhiale. În continuare Prea Sfinția Sa a amintit marile probleme ce se pun spre rezolvare, pe plan național și internațional și că «Biserica noastră ortodoxă și în curgerea acestui an și-a împlinit cu succes Apostolatul Social, la chemarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, care îndeamnă preoțimea și pe credincioși să-și aducă toată contribuția lor la înflorirea patriei noastre scumpe, Republica Socialistă România, spre binele și fericirea obștească. Biserica noastră, alături celorlalte Biserici creștine, se afirmă propovăduind apropierea și pacea între popoare, pentru securitatea întregii Europe». Referindu-se la problemele și activitatea Eparhiei în cursul anului 1971, Prea Sfinția Sa a amintit că în luna aprilie 1972, conform Hotărîrii Sfintului Sinod, se va comemora 1600 de ani de la martirizarea lui Sava Gotul în apele Buzăului. Prea Sfinția Sa a mai comunicat Adunării Eparhiale terminarea anexei la cancelarii, destinată muzeului eparhial, arhivei eparhiale etc.; proiectarea unei noi clădiri — anexe — la vechea clădire a Seminarului, pentru extinderea spațiului necesar școlii; se va așterne piatră-lespezi de Năeni și Măgura în incinta Centrului Eparhial; s-au amenajat clădirile fostei mînăstiri Rogozu pentru Casa de odihnă a preoților; s-au făcut investiții pentru lucrările de la cele două mînăstiri Ciolanu și Rătești.

Cuvîntarea Prea Sfinției Sale s-a încheiat cu mulțumiri adresate conducerii de Stat, Guvernului și Departamentului Cultelor pentru libertatea religioasă acordată și garantată, Prea Fericitului Părinte Patriarh, citindu-se, în aplauzele tuturor, telegramele adresate.

Comisiile respective au prezentat rapoartele întocmite de cei 2 consilieri ad-tivi Preoții Ion C. Zamfir și Guță Gheorghe, cu următoarele constatări și concluzii: comisia bisericească prin raportorul prof. Zamfir Constantinescu — viața bisericească în Eparhie s-a desfășurat normal, după indicațiile conducerii bisericești, ținîndu-se seamă de obligațiile religioas-morale ale credincioșilor cît și îndatoririle lor cetățenești. Avînd de exemplu ritmul impetuos de lucrări ce se efectuează în tot cuprinsul patriei, preoții și organele parohiale, cu contribuția benevolă a credincioșilor și unde a fost cazul și cu dotații din partea Eparhiei, au inițiat și realizat diferite lucrări la biserici, clopotnițe, case parohiale, împrejurimi, etc. Pentru îndrumarea preoților și credincioșilor în îndeplinirea îndatoririlor lor bisericești și cetățenești, Prea Sfințitul Episcop

a trimis și cele două Pastorale — de Crăciun și de Paști — pastorale care au fost ascultate cu mult interes și urmate cu toată convingerea.

Comisia culturală — prin raportorul său, avocat Gh. Dumitrescu — a arătat activitatea misionară a Eparhiei care a constat în grija pentru pregătirea clerului în Școala de cântăreți bisericești și Seminarul Teologic din localitate, dînd amănunte asupra desfășurării procesului de învățămînt religios-moral, asupra educației cetățenești ce se dă elevilor, asupra condițiilor oferite etc. Absolvenții Seminarului, cu aprobarea Prea Sfințitului Episcop, urmează cursurile Institutului Teologic din București. Au fost programați 9 preoți la cursurile de îndrumare misionară socială, au fost organizate 4 conferințe preoțești de orientare, în lunile martie, mai, septembrie și noiembrie, cu subiecte bisericești de actualitate; preoții țin predici de învățătură, după indicațiile Prea Sfințitului Episcop, citesc și cazania; iau parte la acțiuni de interes obștesc.

Eparhia și-a dat contribuția sa în bani Consiliului Național Pentru apărarea Păcii.

Raportul comisiei economice a arătat realizările gospodărești de la Centrul Eparhial și din Eparhie, corecta întrebuintare a fondurilor bănești.

Participanții la discuții, pe marginea acestor rapoarte, au scos în evidență bogata activitate a Eparhiei, precum și corecta interpretare a legilor și dispozițiilor bisericești și de stat.

Încheind discuțiile, Prea Sfințitul Episcop Antim a subliniat unanimitatea aprobării activității Eparhiei din partea membrilor Adunării Eparhiale și a recomandat întregului personal bisericesc să se încadreze sincer în ritmul nou de muncă, de cinste, de loialitate, față de patria noastră scumpă, Republica Socialistă România, și față de biserica noastră ortodoxă. A urmat apoi tradiționala agapă.

La Prea Sfințitul Episcop Antim. — În seara zilei de 23 decembrie salariații Centrului Eparhial au asistat la un concert de colinde religioase executate de corul catedralei episcopale, în sufrageria casei arhieresti după care, în numele celor prezenți, P. C. Pr. Vicar Ad-tiv Cocona Gabriel a mulțumit Prea Sfințitului Episcop Antim pentru prilejul acceptat de a se produce această manifestare religioasă, tradițională, din partea colaboratorilor Prea Sfinției Sale, urîndu-i mulți ani cu sănătate și noi succese în activitatea de viitor. Prea Sfințitul Episcop a mulțumit tuturor pentru participare, pentru urările adresate, după care, personal a oferit daruri copiilor salariaților.

Peste alte cîteva zile, în seara de Anul Nou, în aceeași sală, preoții din municipiul Buzău, corpul profesoral al Școlii de cântăreți bisericești și Seminarului Teologic, salariații Centrului Eparhial s-au adunat să prezinte Prea Sfințitului Episcop Antim mulțumiri pentru înțeleapta ocîrmuire a Eparhiei în cursul anului 1971, urîndu-i prin glasul P. C. Pr. Vicar Cocora Gabriel, ca anul nou 1972 să fie încununat cu noi realizări bisericești.

Prea Sfințitul Episcop mulțumește bunului Dumnezeu că a ajutat tuturor, Episcop, preoți și credincioși, să sfîrșească un an cu frumoase realizări, că biserica și-a afirmat încă o dată Apostolatul său Social, că Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian veghează atent la cîrma Bisericii noastre. Conducerea țării noastre, a garantat și garantează libertatea religioasă a cultelor. Prea Sfinția Sa dorește ca toți să-și dea și în anul ce începe — 1972 — toată contribuția pe latură bisericească și socială. Încheind urează tuturor «La mulți ani!»

Astfel s-a încheiat un an la Episcopia Buzăului — cu frumoase realizări misionar-sociale și s-a început un an nou cu credința și convingerea fermă că prin înțeleapta

cîrmuire a conducătorilor țării, patria noastră se va ridica pe noi culmi cultural-materiale și-și va afirma cu mai multă tărie voința sa de pace între popoare, iar biserica noastră, prin buna ocîrmuire a Prea Fericitului Părinte Patriarh și a membrilor Sfantului Sinod, va contribui în continuare la alte realizări ale Apostolatului Social.

CRONICAR

PRIMII ANI DE ÎNVĂȚĂMÎNT PUBLIC ÎN JUDEȚUL BUZĂU

Învățămîntul public din Țara Românească se datorește condițiilor innoitoare ale vremii și aceluia suflu democratic și progresist, care încălzea Europa în prima jumătate a secolului XIX. Tinerii care se întorseseră de la școlile din Germania și Franța veneau cu idei noi, mai ales privitoare la legislația noastră de atunci.

Actele mari, ca să se realizeze, cer personalități corespunzătoare, oameni de sacrificiu, care își dedică întreaga lor viață acestor acțiuni cu adinci răsfrîngeri în viața întregului popor.

Și Județul Buzău a avut parte de o astfel de personalitate, care n-a știut nimic altceva, decît să se angajeze total în împlinirea acestui deziderat național, personalitate demnă să stea ca... «reprezentant al culturii și ca continuator al predecesorilor săi în cultură...»¹, *ierodiaconul Dionisie Romano*.

Fiu de țaran din Săliștea Sibiului, născut în 29 iulie 1806, cu numele de Dumitru, devine Dionisie, la vîrsta de 17 ani, cînd e tuns în monahism, în vestita minăstire Neamțul, veche vatră de cultură în Moldova².

Cînd monahul Dionisie aude că se deschide școală românească la Sf. Sava, în București, împotriva voinței minăstirii... «pleacă din minăstire pe jos, infruntînd toate riscurile unei călătorii, ce le da epidemia ciumei, ce bîntuia cu furie în acel an și ajunge la București».³

«La 1 noiembrie 1831, deschizîndu-se la Sf. Sava» cursul normal de trei luni, în vederea pregătirii primilor învățători români pentru școlile ce urmează să se deschidă prin capitalele de județe, ierodiaconul Dionisie urmează acest curs, pe care absolvîndu-l «desăvîrșit» a fost numit «profesor național» la Buzău⁴.

Ierodiaconul Dionisie își da seama, pe plan național, de însemnătatea învățămîntului public, în comparație cu învățămîntul ce se făcea în minăstiri, sau în unele centre episcopale, ca bun al întregului popor, învățămînt ce va avea să fie numit, din prima jumătate a sec. XIX învățămînt «poblec», spre deosebire de cel minăstiresc ce se va numi «particular» sau «privat».

1. Episcopul Melchisedec, *Biografia Prea Sfințitului Dionisie Romano episcopul de Buzău* («Analele Academiei Române», ser. II, tom. V, Sec. II, Buc., 1882, p. 13).

2. Vezi pentru toate datele, Pr. Gabriel Cocora, *Episcopul Dionisie Romano* (La 150 ani de la nașterea sa), («Biserica Ortodoxă Română», LXXV (1957), nr. 3-4), Buc., p. 327-350 și bogata bibliografie dată.

3. Apud Pr. Gabriel Cocora, *op. cit.*, p. 328.

4. *Ibidem*, p. 328. Vezi și Arh. Stat Buzău, *Administrative noi, Ocîrmuirea*, dosar 2975/831, f. 25.

Învățămîntul public ia ființă în Buzău cu venirea lui Dionisie.

Inimosul ierodiacon va avea de înfruntat nu numai opoziția boierimii, ci și a egumenului grec, Paisie Himara, de la minăstirea Banu ⁵.

Din 18 iulie 1832, cînd deschide cursurile și pînă în 1838, înfruntînd multe greutăți ⁶, reușește de construiește și pune în funcțiune școala publică din oraul Buzău, avînd sprijinul cărturarului episcop contemporan de Buzău, Chesarie, și a altor binevoitori ⁷.

Intrucît afirmase că educația «particolară» a fiilor de boieri e făcută de «slugi» ⁸, ridică și mai înverșunat această pătură socială împotriva lui, iar ocirnuitorul de Buzău îl amenință cu bătaia, pînă a fi scos... «cu pătura afară pă poartă» ⁹.

Nu începe învățămîntul public în județ, pînă nu construiește Școala Normală, căreia îi asigură și un internat, unde să fie cazați «candidații» ce trebuiau să fie aduși din județ, pentru școlarizare și apoi să fie trimiși în satele lor.

Candidații satelor sint chemați la «1 Avgust 1838» și munca începută cu ei e dusă la bun sfîrșit.

Ierodiaconul Dionisie Romano va semna toate actele ca «Profesorul Școalei Normale», sau numai ca «Prof. ierod. D. Romano», sau mai simplu numai «ierod. D. Romano», pe care le va trimite Cînstitei Eforii a Școalelor sau altor autorități, și nicio dată nu semnează «ierodiaconul învățător», așa cum îl numește Gabriel Cocora în documentele-studii menționate

Profesorul ierod. D. Romano lucrează în Buzău de la 12 martie 1832 pînă la 28 februarie 1843, cînd e chemat la București, ca director și reorganizator al Seminarului Central.

În paginile ce urmează vom prezenta scurte opriri asupra unor documente, de-o valoare excepțională, în ceea ce privește școala publică din județul Buzău, în anii grei de început care vin să întregescă nu numai personalitatea profesorului ierodiacon Dionisie Romano, alături de studiile menționate ale Pr. Gabriel Cocora și ale altora cît și istoricul învățămîntului public în județul Buzău.

Cu raportul «Nr. 51 anul 1838 luna Avgust 1, Cînstitei Eforii a Școalelor Nacionale — Profesorul Școalei din Buzău» comunică: «Adunîndu-se candidații de învățători și din celelalte sate ale județului, încă de la 20 ale lui Iunie, să și urmează cu dînșii învățăturile după porunca C(institei) Eforii. Al acestor candidați catalogul cu cerutele băgări de seamă, cu cînte se alătură pe lingă aceasta. Ierod. D. Romano» ¹⁰. Și urmează «Catalogul candidaților hotărîrii de învățători pe la sate în județul Buzău — «1838 Avgust 1» ¹¹.

Catalogul cuprinde 91 candidați la școlarizare, repartizați pe plășile județului: Plasa Cîmpului 50 candidați, Plasa Sărății 20 candidați și Plasul (sic) Slănicului 21 candidați, de la vîrsta de 14 ani pînă la 59 ani, dintre care «însurați» 49, «neînsurați» 42.

Antroponimele sint cele obișnuite românești, iar toponimele de aceeași mare valoare. Un singur antroponim prezintă o rezonanță ce iese din comunul catalogului și anume Nicolai Cernovodeanu, de 19 ani, neînsurat, din Stîlpu.

5. *Ibidem*, p. 329.

6. Gabriel Cocora, *Aspecte din trecutul învățămîntului public la Buzău*, în «Studii și articole de istorie», vol. II, 1937, Buc., p. 403—436.

7. Arh. St. Buc., *Minist. Instr.*, dosar 6575/832, f. 153.

9. *Ibidem*, f. 127.

8. Arh. St. Buc., *Minist. Instr.*, dosar 3391/840, f. 420.

10. Arh. St. Buc., *Minist. Instr.*, dosar 6704/837, f. 94.

11. Vezi Anexa I, cf. și Arh. St. Buc., *op. cit.*, f. 95 r — 97 r.

Din cele 93 sate, 4 au dispărut între timp: Grecii de Buzău, Rotunzeni, Moșești, Licoi¹².

Majoritatea candidaților erau și cîntăreți bisericești. Și pentru aceasta prof. D. Romano cu raportul nr. 66 din 1838 Septembrie 12, cere Eforiei, care admite, ca să învețe și «cîntările bisericești»¹³, candidații. Pentru munca aceasta profesorul recomandă pe cîntărețul Costinescu Ioan, care deocamdată era plătit de Dionisie Romano, și care va deveni un bun colaborator al profesorului.

Pentru buna organizare și îndrumare a învățămîntului, cit și pentru întărirea disciplinei candidaților, Eforia cere cu porunca nr. 978 din Noiembrie 1838... «așăzarea revizorilor», iar ierod. D. Romano răspunde cu raportul nr. 111, 1838 Noiembrie 4, Buzău, că a așezat... «În Plaiul Pîrscov, Ștefan Oancea satul Bozioru, ajutor Dumitru Crăciun. În Plaiul Slănic, Costache Moglan în satul Grabicina¹⁴ ajutor Ioan Șolea. În Plasa Cîmpului, Ioan Marin satul Caragelele, ajutor Vasile Marin. În Plasa Sărătii, Nicolae Cernovodeanu satul Stilp(u), ajutor Marin Popa»¹⁵. Aceștia sînt primii revizori școlari români ai învățămîntului public din județul Buzău, recomandați.

Tot pentru buna organizare și corespondență între numărul candidaților și al satelor, profesorul Dionisie Romano înaintează Eforiei o *Listă de satele ce după trebuință urmează a să încolona cu altele pentru înființarea școlaelor comunale*. «1839 Ghenarie 26»¹⁶.

Din această prețioasă *Listă*... vedem nu numai primele fericite sate care au avut școli publice, dar și satele ei cu interesante toponime care au dispărut: în afară de cele arătate la nota 12, aici ne mai dă Cotuna¹⁷, Nisipurile, Coiteaca, Ciocăoști, Ghiculești, azi Sătucu, Poeana Ascunsă, sat mare de clăcași pe moșie boierească, dar după secularizare satul e scos din mijlocul moșiei Poeana Ascunsă și e mutat pe izlazurile și rîpele din Săreni și Sărenie, numit și azi (com. Mînzălești), Slobozia cu Liicoiul lîngă Beceni¹⁸.

La Eforie s-a înregistrat această *Listă*... la «18 Februarie '839».

Datele acestea au valoarea lor, intrucît apropiindu-se timpul de examen pentru candidați, școlile și reședințele lor trebuiau fixate din timp.

Școlarizarea a avut deci loc între «1838 Avgust 1» — pregătirea — și «1840 Iulie 29» cînd se înaintează Eforiei *Catalogul candidaților eczaminați cu prilejul eczamenului leat 1839—40*, (județul) Buzău, «1840 Iulie 29»¹⁹.

Obiectele pentru examen au fost patru: Cătihis, Aritmetica, Caligrafia, Cîntări. Notările s-au făcut de la 1—5. Notele de promovare erau 1, 2 și 3.

12. Grecii din Buzău lîngă Mătești, Rotunzeni lîngă Cernătești, Bilhac lîngă Cilibia, Moșești în Lîpia lui Beleț, lîngă Lîpia actuală, Licoi lîngă Beceni.

13. Arh. St. Buc., *op. cit.*, dosar 6704/837, f. 104.

14. Vezi pentru toate datele: Pr. Sandu Tudor, *Costache Moglan. Un vrednic dascăl necunoscut*, în «Vlăstarul» an, XV (1938) nr. 1—2, p. 40—42; An XVI (1938), nr. 1—2, 3—4, p. 7—11; an XVII (1939), nr. 5, p. 5—10. De același, *Din frămîntările țărânimii buzoiene în vremea Divanului Ad-Hoc* (1857), în «Studii și articole de istorie», vol. X, Buc., 1967, p. 195—201, cf. Ion Moldoveanu, *Aspecte din epoca Unirii la Buzău* în «Studii privind Unirea Principatelor», Buc., 1960, p. 495—496.

15. Arh. St. Buc., *op. cit.*, f. 105.

16. Vezi Anexa II, cf. și Arh. St. Buc., *op. cit.*, f. 155 r — 166 a.

17. «Cotuna numită și Vai de ei», după ce-mi povestea o bunică, a fost desființat de «zapcii» că devenise cuib de hoție și tilhărie, la «Drumu ăl mare al Sărîi», lîngă pădurea Cotună.

18. «Liicoiul» singurul toponim din catalog din Plaiul Slănic de origine grecească: $\lambda\iota\kappa\omicron\upsilon\lambda$ = lup.

19. Arh. St. Buc., *Ministr. Instr.*, dosar 3391/480, f. 37—40. Vezi Anexa III. Facem specificarea că n-am extras complet decît Plaiul Slănic și două nume din Plasa Cîmpului. De altfel numele tuturor le vom vedea în anexa IV, la rubrica «cînd au început învățătura».

Din Anexa nr. 3, care prezintă în întregime numai Plaiul Slănic, se observă des-toinicia candidaților la examene. Interesul acestui *Catalog* constă în altceva: unii candidați chemați la școlarizare, nu mai apar în acest *Catalog* al celor reușiți, pro-babil că au căzut la examen luind note peste 3. În locul lor apar alții. De exemplu în Plaiul Slănic, al cărui rezultat la examen e reprodus complet, candidații din Be-ceni, Valea Părului, Podul Muncii, Petrechești, nu mai apar la cei examinați. Apar în schimb la cei reușiți alții, în locul celor înscriși: la Lopătari Nicolae Tănase în locul lui Costache Răducanu, la Beceni Nicolae Slăbilă în locul lui Aleksandru Gheorghe, la Grabicina Costache Moglan în locul lui Ioan Șolea.

Apar examinați, candidați, în sate care nu trimisese ră pe nimeni: Ghizdita, Fun-deni, Cernătești, Dăscălești, Murghești, Valea Soreștilor, Blăjani, Băești, Beceni, Căr-piniștea.

Profesorul Dionisie Romano cu raportul nr. 74 din 1842 Mai 11 către Eforie, arată greutatea la începerea activității școlare și că... «neorîndueile candidaților nu vor înceta»... și ca să se curme greutatea... «face a se simți trebuința de vrednici revizori aceea ce într-acest județu au fost cu neputință a se dobîndi, negăsindu-se sate atît de împopulate pentru așezarea lor»... Plata acestor revizori să se facă din oprirea a... «o parte din leafa candidaților...» de prin satele mai mari, enumerînd aceste sate: ... «Lo-pătari cu Poeana Ascunsă familii 176, Răghinești cu Mănești 140. Schei 155, Goicel cu Sărulești 116, Tisău 227, Padina 295, Pietroasa 223, Dara de Sus și de Jos 165, Șaringa 156, Lipia 168, Strimbul 168, Pleșcoiu 162, Moșasca 163, Caragelele 184 și Rătunda 154»²⁰.

Revine asupra acestei probleme cu raportul nr. 113 din 1842 Iulie 17, cerîndu-i Eforiei să admită ca școalele mai populate ca: Tisău, Bozioru, Lopătari cu Poiana As-cunsă, să-l plătească pe domnul Ioan Constantinescu ca revizor.

*Școlile publice comunale se deschid în iarna anului 1842 și pentru confirmarea acestui act epocal a fost înaintat Eforiei «Catalogul candidaților de învățatori pe la satele județului Buzău cu însemnare de cînd au început învățătura cu copii săteni și cîți școlari au avut fiecare în școala sa în iarna anului 1842»*²¹.

În Plaiul Pîrscov sînt 22 școli deschise cu Bădila vacant, în Plasul (sic) Slănicului sînt 27 școli deschise cu 3 vacante: Niculești, Podul Muncii și Valea Sălciei, în Plasa Cîmpului sînt 22 școli deschise și 8 vacante: Cotu Ciorii, Făurei, Caragelele, Slobozia, Luciu, Brădeanu, Stăncești și Meteleu, în Plasa Sărății sînt 23 școli deschise și 3 va-cante: Potoceni, Pietrosul și Miluți.

Acest valoros *catalog* e completat de altul întocmit de vrednicul elev și colabo-rator al prof. ierod. D. Romano, Ioan Costinescu din orașul Buzău, pe care îl înaintează cinstitei Eforii la «2 Iulie 1843» cu raportul nr. 48: *Catalogul de candidații satelor județului Buzău cu însemnările: cînd a intrat fiecare în Școala Normală, cînd a des-chis și cînd a închis Școala comunală în iarna trecută și gradul la care a ajuns fiecare cu învățătura cetitului, caligrafii, istorii Vechiului și Noului Testament și Aritmeticii «1843 iunie»*²². *Catalogul e semnat «În loc de profesor I. Costinescu».*

Din acest *catalog* se constată că:

În 1838	au intrat în Școala Normală	=	50	candidați
" 1839	" " " "	=	4	"
" 1840	" " " "	=	14	"
" 1841	" " " "	=	13	"
" 1842	" " " "	=	4	"

20. *Ibidem*, f. 192. Deci «așazarea revizorilor» cerută în 1838, nu se realizase încă.

21. *Ibidem*, f. 192—197 r. Vezi și Anexa IV. 22. *Ibidem*, f. 401 ș.u. Vezi și Anexa V.

Școlile au fost deschise cel mai devreme la 1 Octombrie și cel mai târziu la 5 Ghenarie și anume Năstase Amza de la Nicoleşti iar de închis s-au închis de la 28 Februarie la 22 Aprilie, deci școlarizarea elevilor n-a durat decât cca. 3—4 luni și anume în lunile de iarnă. Acest fapt implică presiunea puternică a proprietarilor care nu voiau să piardă brațe de muncă cu începerea primăverii.

În total sînt 108 școli care au funcționat în iarna lui 1842 în cele patru plăși ale județului Buzău.

În ceea ce privește localurile de școală și satele de reședință, tot același neobosit prof. ierod. D. Romano ni le specifică în raportul nr. 175 din 1842 Noiembrie 20, unde se dă situația generală :

...«96 școale «săvîrșite»

3 «începute numai»

3 sunt case cumpărate pentru acest sfîrșit (scop) de cătră lăcuiitori» 7 «nefiind începute se închiriază de către lăcuiitori cite o casă pentru învățătura copiilor».

La această situație rezumativă din raport se adaugă o detaliată *Listă de cite școale comunale se allă clădite și cite încă nu, în acestu județu Buzău*²³.

Dintre satele de reședință au dispărut: Moșăști, Licoi, Slobozia, Moșasca, Nisipurile, Slobozia.

Dar interesul deosebit pe care îl prezintă această *Listă...* din 20 Noiembrie 1842 față de cealaltă *Listă...* din «1839 Ghenarie 26» cînd s-au «incolonat» satele pentru înființarea școlilor comunale, e că *Listă* din 1842 ne dă 109 sate cu școli, construite sau nu, față de cea din 1839 care ne dă 84 sate, care se «incolonează» și dau numai 40 sate cu școli reședință.

Deci între 1839 și 1842 s-a făcut un progres vizibil în legătură cu interesul ce se da școlilor publice.

Creșterea acestui interes pentru școală, cum și înmulțirea școlilor prin sate, impunea și aranjarea unui corp de control, de supraveghere, așa cum am văzut mai sus, prin raportul lui Dionisie Romano către Eforie.

Dar dacă se nășteau «neorînduiești» în activitatea școlară a candidaților, și candidații aveau și ei neplăcerile lor în munca școlară.

Reproducem dintr-un document care prezintă și cealaltă față a problemei : cum erau ajutați candidații de «aleșii satelor» și cum se prezentau real multe școli.

Documentul în cauză e o plîngere a candidaților către *C(institutul) Comitet de Inspecție al Școlii Naționale din Buzău*, în care se arată ce greutăți întîmpină pentru încasarea celor 100 lei și prea rar 200 lei pe an, ca și... «pentru cele două chile de bucate», greutăți făcute de aleșii satelor, trebuind să cîștige bunăvoința acestor aleși. Apoi n-au lemne pentru școală, școalele sînt în proastă stare, fără ferestre, fără sobe, fără bănci, ușile fărâmate etc., și cer ca Eforia să orînduiască revizori peste toate școalele pe...» D. Ioan Costinescu carele în curs de 5 ani am putut a-l cunoaște despre rivna ce are întru a vedea școalele satelor noastre mergînd pe un drum bun... care... «să stăruiască întru împlinirea celor de lipsă și de trebuință, căci mai lăsînd căutarea acestora în îngrijirea noastră, a pururea vom fi urîți de consăteni și în vrajbă cu ei, și este știut că un învățător între altele trebuie a se sili ca să fie plăcut înaintea inoriașilor lui, cinstit»²⁴. Această cerere are 84 de semnături. Aproape toți candidații județului. Și această cerere e făcută cu opt zile înainte de plecarea profesorului ierod. Dionisie Romano la București !

23. *Ibidem*, f. 245 a — 247 a. Vezi și Anexa VI.

24. *Ibidem*, f. 348 ș.u.

Am reamintit iarăși, la început, de împotrivirea pe care i-o făcuse profesorului Dionisie Romano, egumenul Paisie Himara de la mănăstirea Banu. Egumenul își dăduse seama, de la început, că școala grecească din Buzău, care dura de peste 118 ani, va păli din ce în ce mai mult în fața adierii primăvăratice și generale a învățămîntului public românesc.

Următoarea situație școlară pe care o trimite tot Ioan Costinescu Eforiei, situație pe care aceasta o ceruse cu porunca nr. 568/843, confirmă sumbrele perspective pe care le sesizase Paisie Himara pentru învățămîntul «privat» elinesc :

«Județul Buzău.

Listă de :

Școalele comunale		Școalele private			Școala Normală
Numărul școalelor	Numărul școlariiilor	Numărul școalelor	Felul învățămînt.	Numărul școlariiilor	Numărul școlariiilor
108	1831	1	Elinește	13	161 după matricolă iar cei ce se află acum 128.

I. Costinescu»

Raportul lui I. Costinescu are nr. 84/1843 Junie 14²⁵.

Cu greutate mari, dar cu voință inflexibilă, profesorul ierodiacon Dionisie Romano și-a ridicat acest monument de ctitor al învățămîntului public românesc în județul Buzău. Mai tîrziu ajunge episcop de Buzău, și prin multipla lui activitate de organizator, tipograf, autor, traducător, gazetar, orator, se impune ca mare figură culturală în mijlocul sec. XIX²⁶.

Așa cum a găsit el sprijin la Buzău, în marele episcop contemporan Chesarie, la fel va fi și el, în continuare, un sprijinitor al operei de culturalizare, după ce va reveni la Buzău, a profesorilor Scarlat Turnavitu, V. Grădeanu, Ion Filimon și alții²⁷.

Academia îl declară membru de onoare, nu numai ca om de cultură, ci și ca mare donator de valoroase cărți, Bibliotecii Academiei.

Școala publică, așa cum a început, cu neajunsurile ei firești, a crescut continuu. Spre exemplificare dăm numai spicuri, pe plăși, ce salarii au primit candidații, pe primele trei luni ale anului 1848 : *Listă de răspunderea salariilor candidaților și de bani ce urmează să stea la rezervă pe pasatele trei luni : Ianuarie, Fevruarie și Martie anul curgător 1848*²⁸.

Salariile, în afară de cele «două chile de bucate»²⁹, erau în funcție de mărimea satelor, iar asupra lor se oprea o «zeciuală». De ex. Brădeanu, Meteleurile, Macoveanca, dau «La rezervă nefiind candedat... 54 lei și 18 parale». Din această *Listă* se observă ce dezvoltare luase școala, ce se punea în slujba masei populare.

25. *Ibidem*, f. 349 ș.u.

26. N. Iorga, *Istoria Bisericii Române...*, ed. II, vol. II, Buc., 1932, p. 256—57. cf. Pr. Gabriel Cocora, *Episcopul Dionisie Romano*, op. cit., p. 339—350.

27. Pr. Gabriel Cocora, *Aspecte...*, op. cit., p. 423—425.

28. Arh. St. Buc., *Minist. Instr.*, T. Rom., dosar 2581/1849, f. 34 ș.u. Vezi Anexa VII.

29. Chila mică avea șapte saci ; chila mare 14 saci.

E de remarcat iarăși, că deși se mențineau «școalele particulare» ale centrelor eparhiale, totuși doi preoți intră în rîndul candidaților progresiști: «Preotul Ioan de la Petrechești», care deschide școala cu 10 copii în Ghenarie 1842 și «Preotul Manolache Săpoca», care intră în Școala Normală în 1838, și la școala din Săpoca funcționează între 5 Dechemvrie 1842 — 24 martie 1843.

Studiul de față, ca și cele menționate, care cuprind o bogată bibliografie, vine în ajutorul celor care vor să întocmească o monografie sigură școlară locală, pentru date comemorative, cum și ca o contribuție importantă în ceea ce privește istoricul învățămîntului public în județul Buzău.

Pr. SANDU TUDOR

EPISCOPIA DUNĂRII DE JOS

ȘTIRI DIN EPARHIA DUNĂRII DE JOS

ȘEDINȚA ADUNĂRII EPARHIALE

La 5 decembrie 1971, s-a ținut la Reședința Episcopală din Galați, ședința ordinară anuală a Adunării Eparhiale.

După Te-Deumul oficiat în Catedrala Episcopală de către P. S. Arhiepiscop Vicar Gherasim și un sobor de preoți și diaconi, membrii Adunării și oaspeții, trec în birourile Reședinței, unde P. S. Episcop Chesarie, deschide ședința, salutînd pe membrii Adunării Eparhiale și pe oaspeții.

P. S. Sa arată, că de la ultima sesiune a Adunării Eparhiale s-au făcut unele schimbări la Centrul Eparhial: s-a înființat postul de Arhiepiscop Vicar în care a fost numit P. S. Gherasim Constanțeanul.

Astfel, P. S. Sa, are bucuria de a prezenta Adunării pe cel mai apropiat colaborator și ajutor în Conducerea Eparhiei.

Sînt prezentați Adunării și noii consilieri administrativi, Pr. N. Grosu și D. Capaciurea.

P. S. Episcop Chesarie face apoi o scurtă prezentare a activității bisericești, desfășurată în 1971 în eparhie, constatînd că, «preoțimea și credincioșii Eparhiei Dunării de Jos, în cadrul Apostolatului Social și în strînsă colaborare și cu slujitorii celorlalte culte religioase, au sprijinit activ toate problemele de interes obștesc, inițiate de Conducerea de Stat pentru întărirea unității moral-spirituale a poporului nostru și pentru îmbunătățirea condițiilor sale de trai».

Mărturisind recunoștința clerului și credincioșilor din Eparhie, față de Conducătorii Patriei noastre, pentru înțeleapta lor activitate, prin care au ridicat prestigiul țării noastre și ne-au dat bucuria unor mărețe realizări — P. S. Sa arată în încheiere lucrările ce vor fi supuse spre dezbateri și hotărîre Adunării Eparhiale.

Se expediază, în aplauzele Adunării, telegrame omagiale către Domnul N. Ceaușescu, Președintele Consiliului de Stat, Dl. Ion Gh. Maurer, Președintele Consiliului de Miniștri, P. F. Patriarh Justinian, Dl. Prof. D. Dogaru, Președintele Departamentului Cultelor și Comitetului Național pentru Apărarea Păcii.

În continuare se face delegarea unui membru cleric în Adunarea Națională Bisericească, în persoana Pr. N. Grosu, consilier administrativ.

Se repartizează pe cele trei comisiuni — bisericească, culturală și economică, lucrările supuse Adunării, după care ședința se suspendă pentru studierea lor.

La redeschidere, ședința este prezidată de P. S. Arhiereu Vicar Gherasim. Se prezintă rapoartele comisiunilor.

Protoiereul I. Secuianu prezintă raportul comisiei bisericești în care se analizează, după darea de seamă respectivă, activitatea forurilor de conducere ale eparhiei și a personalului de execuție de la parohii.

Comisiunea reține unele propuneri pentru îmbunătățirea activității viitoare, atât la Centrul Eparhial, la protoierii, cât și la parohii, unde lipsa cîntăreților este greutatea cea mai însemnată.

Raportul comisiei culturale prezentat de protoiereul V. Cristea, înfățișează activitatea culturală bisericească tradițională, desfășurată în eparhie, cu orientare deosebită în acest an, spre moralizarea vieții credincioșilor.

Discuțiile ce au urmat pe marginea raportului comisiei culturale, s-au referit între altele, la importante descoperiri arheologice creștine de la Niculițel-Tulcea (— Necropola cu osemintele a 4 mucenici din secolul al IV-lea, mărturie documentară necontestată a vechimii creștinismului pe aceste locuri).

Încheind discuțiile, P. S. Gherasim exprimă dorințele de mai bine ale preoțimii, de sprijinire a activității culturale și sociale întreprinse de Conducerea de Stat. Aduce mulțumiri organelor locale și Conducerii centrale de Stat, precum și Departamentului Cultelor, pentru sprijinul acordat activității bisericești.

Raportul comisiei economice, prezentat de Pr. N. Vicol, constată că realizarea planului financiar și întreaga activitate economică din anul 1970, s-a făcut în condiții bune.

În planul financiar pe 1972, efortul economic principal, va fi terminarea construcției fabricii de lumînări.

P. Cuv. Arhim. I. Motoc — Vicar Administrativ, înfățișează bucuria preoților din Eparhie pentru activitatea duhovnicească, înfățișată în dările de seamă. Aduce mulțumiri Conducerii de Stat care a creat condițiile de pace, de muncă, de bună rînduială și progres, necesare desfășurării acestei activități bisericești înfloritoare.

Credincioșii din eparhia noastră vor fi în continuare îndrumați să fie buni cetățeni, buni familiști, harnici muncitori și apărători ai bunurilor obștești și ai vieții noi ce se construiește în patria noastră.

În încheierea lucrărilor, P. S. Arhiereu Gherasim, mulțumește pentru aprecierile elogioase făcute pentru activitatea desfășurată în acest an în Eparhie și asigură Conducerea de Stat, că și în viitor, clerul și credincioșii eparhiei, își vor îndeplini cu râvnă datoriile de buni fii ai Patriei și Bisericii.

CONFERINȚELE DE ORIENTARE DIN NOIEMBRIE 1971

De la 23—25 noiembrie a.c., s-au ținut la toate protoierile din Eparhie, conferința de orientare la care s-a dezbătut tema: «Biserica Ortodoxă Română și îndrumarea morală a credincioșilor».

Ca delegați ai Centrului Eparhial au participat la conferință: Arhimandrit Ieronym Motoc — vicar administrativ, la Protoieria Galați și Tecuci; Pr. N. Grosu — consilier administrativ la Protoieria Constanța și Medgidia și Pr. D. Capaciurea — consilier economic, la Protoieria Tulcea și Babadag.

P. S. Arhiereu Vicar Gherasim a participat la conferințele de la Constanța și Babadag.

Subiectul tratat a trezit interesul deosebit al preoților.

S-a subliniat în referatele prezentate că, în chipul omului nou, — cinstit, curajos, demn, luptător cu ardoare pentru adevăr, pentru dreptate și libertate, muncitor, disciplinat, devotat intereselor obștești, cu o viață familiară și socială exemplară, — înfățișat în expunerea Domnului N. Ceaușescu recunoaștem trăsăturile morale ale omului de tip nou.

Concepțiile retrograde, rămășițe ale modului de viață burghez și ale moravurilor claselor exploatoare (risipa, lenea, parazitismul social, necinstea, certurile, minciuna, favoritismul, spiritul individualist egoist, desfrul moral, îngîmfarea și aroganța etc.) care frînează progresul social, sînt socotite și osîndite de Biserica Ortodoxă ca păcate, ce necinstează numele de creștin.

Referatele prezentate au trecut în revistă problemele prevăzute în plan: întărirea vieții familiale, încadrarea fiecăruia într-o muncă cinstită și utilă, respectarea și sporirea avutului obștesc, comportarea civilizată în societate, dragostea de Patrie și cultivarea sentimentelor umanitare, — arătîndu-se la fiecare măsurile luate de Statul nostru, manifestările negative care trebuie combătute neconținut, și în activitatea de moralizare a credincioșilor duse de Biserică.

Referatele au fost bine studiate de toți preoții rînduiții din vreme pentru pregătirea mai aprofundată a temei. S-au evidențiat de către delegații Eparhiali, referatele prezentate de Pr. M. Verban — Constanța, și Pr. P. Armencea — Lungoci, protoieria Tecuci.

Participarea la discuții a fost mai numeroasă ca la alte conferințe, subiectul preocupînd în mod deosebit pe preoți și dînd posibilitatea împărtășirii rezultatelor proprii în munca de moralizare a credincioșilor.

Oaspeții prezenți la conferință, au făcut aprecieri bune asupra referatelor și discuțiilor purtate, au subliniat meritele preoților în munca de colaborare cu Autoritățile locale și au făcut recomandări folositoare pentru îmbunătățirea muncii în viitor.

Delegații eparhiali au făcut rezumarea ideilor cuprinse în referate, au tras concluziile necesare pentru activitatea viitoare a preoților și au adus mulțumiri Departamentului Cultelor și autorităților locale de Stat, pentru sprijinul acordat.

În încheiere s-au comunicat ordine și diferite îndrumări în problemele curente pastorale.

ȘEDINȚA CONSILIULUI EPARHIAL

La 4 decembrie 1971, s-a ținut la Reședința Episcopală din Galați, ședința Consiliului Eparhial, în prezența tuturor membrilor Consiliului.

După deschiderea ședinței de către P. S. Episcop Chesarie, s-a luat avizul Consiliului pentru consilierii administrativi nou-numiți: Pr. N. Grosu și Pr. D. Capaciurea.

Darea de seamă a sectorului administrativ bisericesc, prezentată de Pr. N. Grosu, consilier administrativ bisericesc, a înfățișat situația bisericească din eparhie, forurile conducătoare centrale, protoierii și parohiile și activitatea lor.

Evenimentul acestui an a fost înființarea și ocuparea postului de Arhiepiscop Vicar al Eparhiei, de către P. S. Gherasim Constanțeanul.

Înfățișând activitatea parohiilor, unitățile de bază ale eparhiei, darea de seamă arată unele lipsuri și greutăți.

Se citește apoi darea de seamă a sectorului cultural, în care se arată folosirea mijloacelor de culturalizare bisericească, predica, colportajul, bibliotecile parohiale, cântarea omofonă, cursurile de îndrumare, conferințele de orientare etc.

Se expune apoi munca de colaborare a preoțimii la acțiunile culturale și sociale ale Organelor de Stat.

Se exprimă unele deziderate pentru îmbunătățirea activității culturale bisericești și organizarea unei acțiuni mai efective de îndrumare pastorală și misionară a parohiilor.

Discuțiile ce au urmat au subliniat aspecte ale activității misionare și grija ce trebuie avută ca să fie îndepărtate unele abateri și delăsări în munca pastorală.

Darea de seamă a sectorului economic a fost prezentată de Pr. D. Capaciurea, consilier economic. Se constată o sporire a veniturilor Eparhiei și îmbunătățirea disciplinei financiare. Se manifestă deosebită grijă din partea personalului bisericesc, pentru întreținerea și repararea bisericilor la care parohiile sînt sprijinite cu fonduri și îndrumări de Centrul Eparhial.

Obiectivul principal pentru anul 1972, este terminarea fabricii de luminări. Se va da ajutor și îndrumare pentru reparații la bisericile din Eparhie.

După rezolvarea altor chestiuni curente, P. S. Arhiepiscop Vicar Gherasim Constanțeanul, aduce mulțumiri Autorităților de Stat și Departamentului Cultelor pentru sprijinul dat activității bisericești în acest an.

CONFERINȚA ADMINISTRATIVĂ CU P.C. PROTOIEREI DIN EPARHIE

La 4 decembrie 1971, s-a ținut la Reședința Episcopală din Galați, conferința pe trim. IV/1971 cu P. C. Protoierei din eparhie.

Au participat toți protoierii din eparhie, Conducătorii Centrului Eparhial și Organele Eparhiale de îndrumare și control.

După deschiderea ședinței de către P. S. Episcop Chesarie, Dl. Hr. Cioceanu — consilier juridic, a dezvoltat referatul: «Ultimele legiuiri votate de Marea Adunare Națională». S-a expus pe scurt cuprinsul legilor adoptate de Marea Adunare Națională în sesiunea octombrie 1971, precum și expunerea Dl. N. Ceaușescu la Plenara C. C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971.

În continuare s-au reamintit dispozițiile în legătură cu reincadrarea pensionarilor, cu alcătuirea la vreme a planului de inspecție pe anul 1972, cu respectarea prezenței și disciplinei clerului în parohie și la conferințele de orientare, asupra programării materialului de colportaj pe 1972, a încheierii gestiunilor parohiale pe 1971, a întocmirii corecte a documentației pentru reparații și pictură, a scoaterii obiectelor din inventar etc.

În încheiere, P.S. Arhiepiscop Vicar Gherasim, mulțumește Departamentului Cultelor pentru sprijinul acordat și urează P. C. Protoierei, spor la muncă.

VIZITE CANONICE ÎN EPARHIA DUNĂRII DE JOS — GALAȚI

Duminică 28 noiembrie 1971, cu binecuvântarea Prea Sfințitului Episcop Chesarie al Dunării de Jos, Prea Sfințitul Arhiepiscop-Vicar Gherasim Constanțeanul, însoțit de P. C. Vicar Arhim. Ieronim Motoc și de P. C. Protoieru Vasile Cristea, în dorința de a cunoaște situația parohiilor din cuprinsul protopopiatului Tecuci, a făcut o vizită canonică la parohiile: Furcenii Vechi, Furcenii Noi, Movilenii de Sus și Movilenii de Jos.

Preoții parohi respectivi, împreună cu credincioșii care se aflau în biserică, l-au întâmpinat pe Prea Sfinția Sa cu toată cinstirea.

După o scurtă dare de seamă dată P.C. lor, Prea Sfinția Sa, a rostit cîte un cuvînt de învățătură cu îndemnuri pentru viața spirituală și cetățenească a credincioșilor. Iar în convorbirile pe care le-a avut cu preoții și credincioșii P. S. Sa, s-a interesat de trebuințele lor și le-a dat îndrumările cuvenite.

Ca lucrări deosebite la parohiile vizitate, menționăm că la Furcenii Vechi, biserica a fost reparată în 1969.

La Movilenii de Sus, se execută în prezent o nouă pictură în frescă și e aproape gata, pentru sfințire.

La Movilenii de Jos se lucrează la o clopotniță nouă.

În încheiere Prea Sfințitul Gherasim, a făcut o vizită și la sediul protoieriei Tecuci, unde a constatat aceeași grijă și bună chivernisire din partea P. C. Protoieru Vasile Cristea, care este cel mai vechi protoieru din cuprinsul Eparhiei noastre.

HRAMUL CATEDRALEI EPISCOPALE DIN GALAȚI

Luni 6 decembrie a.c., zi în care Biserica Ortodoxă sărbătorește pe Sfîntul Ierarh Nicolae al Mirelor Lichiei, Catedrala Episcopală din Galați și-a prăznuit hramul său.

Praznicul a început din ajun prin oficierea serviciului Privegherii cu Vecernia, Litia și Utrenia, săvîrșite de P. S. Arhiepiscop-Vicar Gherasim Constanțeanul și de soborul Catedralei, în asistența P. S. Episcop Chesarie al Dunării de Jos și a multor credincioși.

În ziua praznicului, P. S. Sa Arhiepiscop-Vicar Gherasim, în cadrul Sfintei Liturghii, a hirotonit pe C. Diacon Chiru Nicolae, în preot pe seama parohiei Luminița, din județul Tulcea.

Predica zilei a fost rostită de P. C. Preot Dumitru Băbeanu, de la Catedrala Episcopală Galați, iar răspunsurile liturgice au fost date de corul Catedralei, dirijat de dl. Stanciu Lazăr.

A doua zi, s-a făcut pomenirea ctitorilor cu săvîrșirea Sfintei Liturghii și a Parastasului.

SFINȚIREA CASEI DE RUGĂCIUNI DIN NISIPARI — CONSTANȚA

În satul Nisipari, parohia Castelu, județul Constanța, exista o casă de rugăciuni, trecută în proprietatea Bisericii Ortodoxe Române din 1940 în urma plecării populației germane.

Credincioșii i-au făcut reparațiile necesare, dorind să fie sfințită spre a se putea oficia Sfînta Liturghie și toate rînduielile ortodoxe.

Sfințirea s-a făcut la 28 noiembrie 1971, de către preot N. Grosu, Consilier Administrativ, ca delegat al P. S. Episcop Chesarie, în sobor cu Pr. Virgil Nicolae, protopieru de Medgidia, Pr. I. Albu, girant al parohiei Castelu și Ieromonah Pahomie Gorea, de la Catedrala Episcopală Galați.

La sfințire au participat numeroși credincioși din localitate.

La sfârșitul Sfinței Liturghii, Pr. N. Grosu delegat eparhial, a transmis credincioșilor mulțumiri și arhieresti binecuvântări din partea P. S. Episcop Chesarie, pentru dragostea și râvna lor, ca să aibă biserică proprie.

HIROTONIE DE PREOT LA CATEDRALA EPISCOPALĂ DIN GALAȚI

Duminică, 21 noiembrie a.c., de praznicul Intrării în Biserică a Maicii Domnului, în Catedrala Episcopală din Galați, s-a făcut hirotonia în preot a tânărului Viorel Picu, pe seama parohiei Dobromir, din județul Constanța.

Noul preot este licențiat al Institutului teologic de grad universitar din Sibiu.

Hirotonia a fost săvârșită de Prea Sfințitul Arhiepiscop-Vicar Gherasim Constantin, în prezența Prea Sfințitului Episcop Chesarie al Dunării de Jos.

După hirotonie, Prea Sfințiiile lor, au dat îndrumări de păstorie duhovnicească noului hirotonit și l-au binecuvântat. După practica liturgică de la Catedrala Episcopală, preotul Viorel Picu va fi instalat la parohia lui.

CRONICAR

ȘCOLILE DE PE LÎNGĂ BISERICI ÎN GALAȚI

Istoria orașului Galați este o mărturie interesantă, uneori plină de evenimente și tradiții, «piața cea mai celebră pe toată Dunărea», cum o numește Dimitrie Cantemir¹; uneori «un oraș cumplit de negustori», iar, un secol mai târziu, este numit de Mihail Sturza «un briliant în coroana Moldovei».

Asupra vechimii, o primă părere este a acelor care cred că orașul merge pînă în veacul al III-lea (e.n.), cînd un trib al Galililor venit din Asia, ar fi poposit la Dunăre, întemeind aici orașul Galați.

N. Bălcescu este de părere că acest oraș, forma la Dunăre o «republică Genoveză» (veacul XII).

Alți istorici pun vechimea orașului pe vremea lui Constantin cel Mare. B. P. Hasdeu era odată de părere că orașul Galați și-ar fi luat începutul de la colonia grecească «Callatia».

Mai sînt și alte ipoteze ale istoricilor Xenopol și D. Cantemir.

Marele istoric Nicolae Iorga concludă că începutul orașului Galați nu este mai vechi de secolul al XIV-lea, cînd exista la acest colț al Dunării, ca debușeu, sau tîrg de pescari, cu numele de «Satul lui Galaț», sau «Galac», cum îl numește cronicarul Miron Costin.

Documentar, ipotezele nu pot fi susținute².

Un prim document datat din 1445, septembrie 13, arată că printr-un «uric» Ștefan Voievod scutește de vamă două care ale minăstirii Humor, care vor aduce pește de la Galați.

1. D. Cantemir, *Descrierea Moldovei*, T. II, Buc., 1875, p. 13.

2. Gh. N. Munteanu-Bîrlad, *Galații*, Edit. Șt. Cult. Galați, 1927.

Un alt document de la Petru Rareș, din 1546, mai, 15, pomenește de «drumul Galaților»³, orașul fiind numit «oppidum» (tîrg).

Dintre instituțiile cu caracter cultural din țara noastră, deci și din Galați, printre cele mai vechi sînt bisericile, căci «primele școli au fost organizate în «chiliile mănăstirilor; aici s-au format caligrafi și miniaturisti, cărturari și tipografi», spune P. F. Patriarh Justinian⁴.

Școlile naționale în Galați, ca pretutindeni în România, sînt înființate relativ de scurtă vreme. Cele mai cunoscute dintre ele sînt cele din timpul renașterii naționale, adică din prima jumătate a secolului al XIX-lea⁵.

Mai înainte însă, au existat în Galați școli în alte limbi. I) Astfel, printr-un hrisov din 1765, Grigore Ghica Voievod, Domnul Moldovei, «după îndemnarea și rugămintea neguțitorilor» din Galați, ordonă ca în acest oraș să se înființeze :

«Școală Elinească și Grecească» în Monastirea Mavromol și să se întrețină din veniturile acestei monastiri.

Epitrop al școlaei și purtător de grije, a fost rînduit Teodor Ventura, biv-vel Cămăraș și pîrcălab de Galați, împreună cu neguțitorii cei mai însemnați și anume : Iancu Iani-i-Alexandri, Constantin Docuozoglu și Paraschiva, precum și egumenul de atunci al Mavromolului, Antonie, pînă la sfîrșitul vieții sale.

Îndatorirea epitropilor era «să se puie tot chipul și știința», ca să se găsească dascăli elinesc, să fie procopsit la învățătură, pe care-le să-și așeze la Școala Elinească, care dascăl să puie toată epimetia (stăruința) spre procopseala și învățătura ucenicilor și să fie și ipodidascăl și preoții cinstiți de treabă și cu evlavie, care să fie și pentru slujba Sfîntei Biserici și pentru ca să învețe copii... Ș'apoi din veniturile acestei monastiri (Mavromol) să se dea deapurarea plata preuților și mîncarea lor, ca și mîncarea dascălului, iar cele ce vor prisosi, să fie sub iconomia numiților epitropi, ca să aibă purtare de grijă d-apurarea în toată vremea spre folosul și întemeierea acestei școli elinești și grecești.

Iar dascălul cel elinesc să fie nesupus și intru a sa stăpînire cu sprijeneala și apărarea epitropilor de acolo și leafa nestrămutată s-o ia de la epitropii ce vom rîndui Domnia Mea la Școalele din Iași, cîte 15 lei pe lună și 80 bani care să fie pe an 200 lei.

Așișdelea m-am milostivim Domnia-Mea, continuă hrisovul — și am făcut să aibă această școală și o pivniță, care să fie scutită de amana, de bour, de braniște, de cepărit, de pivnicerie, de loc ogesc și de toate dările și angaralele, oricîte ar fi pe alte crișme»⁶.

Cît va fi durat această școală și rezultatele ei, nu se găsesc date.

II) Printr-un alt hrisov din 29 mai 1803, al Domnitorului Moldovei, Alexandru Constantin Moruz-Voievod, se înființează tot în Monastirea Mavromol, «Școală de limba Elinească și Moldovenească».

În acest hrisov înaintea dispozițiilor privitoare la școală, găsim următoarele frumoase cuvinte ca preambul : «Așișdelea pentru ca să fie după cuviință pe deplin (Domnul) trebuie să fie iubitor de învățătură și să îndemne pe supuși la procopseală,

3. «Revista Arhivelor», II, 1965, p. 181 ; Mihai Costăchescu, *Studii și cercetări științifice, seria istorie*, Acad. R.P.R., Fil. Iași, anul III, fascicula I, p. 222.

4 *Apostolat Social*, vol. VIII, 1966, p. 290.

5. Moise N. Pacu — *Geografia Jud. Covurlui*, Buc., 1891, p. 149 ș.u.

6. *Sinodicul Bisericii Mavromol*, p. 40.

ca de la dînsa povătuindu-se și suindu-se în virful faptelor bune, orașul să o cîrmuiească și viață bună să trăiască făcîndu-se fericit».

Iată acum și textul privitor la școală :

a) Așa dar, Domnia Mea în tîrgul Galați școala de limba elinească și moldovenească, pe care voim să fie în mîna Mavromolului, precum a fost și mai înainte și Monastirea să fie sub epitropia școalelor iar seama venitului și cheltuielilor să aibă egumenul monastirii, a da la Sf. Mitropolie unde este închinată.

b) Poruncim să orînduim boieri, epîtropi și neguțitori spre purtarea de grijă a școalei din Tîrgul Galați, după cum mai înainte prin al nostru Domnesc hrisov s-a hotărît, adică pe credincioșii boierii noștrii D-ni Nicolae Lingin — vil-vel serdar, D. Coste Vasiliu jîgnicer și de neguțitori pe Teodor Caracudă, Iancu Lepădatu și Ioan Popa Gheorghe.

c) Pentru lefiile amînduror dascălilor orînduim 750, din cel de obște venit al școalelor, care să se deie pe tot anul în două rînduri la fiștecare șese luni, după cum se dau și la cei-alți dascăli și de nu vor ajunge acești bani, lipsa să se împlinească de la tergoveții ai căror copii vor învăța în școală.

d) Poruncim epîtropilor ca la zi înainte a fiștecarei luni, adunîndu-se la școală, să cerceteze pe dascăli de păzesc cuviința lor ; iar de nu să se facă arătată la epîtropii obștești, ca lipsind pe aceia să puie pe alți în locul lor.

e) Nu dăm voie dascălilor și nici ucenicilor să se baze în zădar de învățăturile lor, ci numai duminicile și praznicile împărătești și la canicula (vacanța din iulie și august).

f) Voim ca dascălul limbii moldovenești să fie scriitor bun și oîntăret, ca și ucenicii să învețe de acestea.

g) Cîntăm pe dascăli cu iertare de bir și apărare de orice obștești intemplătoare dări, cari și prin cel obștesc de mai înainte al nostru Domnesc hrisov, s-a arătat.

h) Dascălii cînd vor greși să se judece de către ... (nu se pune de către cine în copia hrisovului).

Aceste dispoziții constituie temeiul legal al școalei și Regulamentul său de funcționare.

Nu avem mărturii istorice despre durata și rezultatele acestei școli din minăstirea Mavromol. Ea a funcționat la sfîrșitul epocii fanariote și la începutul renașterii naționale, căci pe lîngă carte grecească, trebuia să învețe și carte moldovenească.

Era tendința de modernizare a învățămîntului, corespunzător necesităților dezvoltării naționale a poporului nostru.

Prima școală curat românească, însă ea fiind în Galați, în anul 1832 : școala nr. 1 de pe str. Egalității, lîngă biserica Sfinții Voievozi — Mitoc — monument istoric.

III) În Galați au existat și școli ținute la unele biserici de către dascălii «cîntăreții acelor biserici».

Astfel, cea mai însemnată școală de acest fel a fost școala dascălului Ștefan Popovici, de la biserica Sfîntul Spiridon, cunoscut sub numele de dascălul Ștefăneche și care s-a purtat pînă la moarte, după obiceiul vechi, cu antereu lung și cu șapcă pe cap.

Școala lui funcționa în curtea bisericii, sau chiar în casa sa proprie, care există și astăzi în spatele bisericii, avînd ca ajutor pe prodascălul Ionică Nedu și Alecu Franga.

Învățătura se predea moldovinește și grecește și consta mai mult din citire și scriere, cu litere chirilice, precum și din învățarea Ceeslovului și Psaltirei.

O școală asemenea acesteia și tot la începutul secolului XIX, a existat și la biserica Mavromol, a *dascălului Spiridon* unde se indică și existența unei *școli catehelice* (1846) pentru pregătirea candidaților de seminarie și de preoți la sate, catihet fiind Iconom G. Teodorescu, îngrijitorul acestei biserici⁷.

IV) Pe lângă biserica Sfântul Gheorghe — monument și în casele acestei biserici a existat încă de la începutul sec. XIX, o *școală reală*, cu 4 ani de studii, cu un program de școală comercială, în care se predau pe lângă obiectele de specialitate și istoria biblică, catehismul, tratatul de morală, gramatica românească, precum și limbile grecească, germană și italiană.

Între cei 6 profesori și doi adjuncți încă de la înființarea școlii, se numără și Ioan Vițu, care apoi a condus multă vreme «Școala Domnească nr. 1 băieți» și care poate fi socotit părintele învățămîntului modern gălățean.

Școala reală de pe lângă biserica Sfântul Gheorghe — Galați, a funcționat multă vreme și a dat rezultate bune.

Școli asemenea acesteia în Moldova, erau numai în Iași și Botoșani. Multe din certificatele de absolvire ale acestei școli, au fost semnate de C. Negri, ca președinte al comitetului școlar.

V) Pe lângă biserica Schimbarea la Față a Comunității Eline din Galați, a funcționat din anul 1865 și pînă în 1948,

«*Școala Confesională Elină de băieți și fete*», înființată și întreținută de Comunitatea elină gălățeană, mai ales pentru copii de părinți săraci, avînd curs primar de 4 clase și la care s-au predat limbile greacă, română, franceză și germană.

Comitetul epitropiei bisericii, conducea și școlile de băieți și fete.

VI) *Școala bulgară din Galați* — a fost întemeiată de Arhim. Maxim Raicovici, în anul 1852, purtînd numele de «Sf. Clement» mai întîi pe lângă biserica Sfântul Haralambie pînă în 1862, iar de la această dată în casa istorică «Hristo Botev» a Bisericii Bulgare Sfântul Pantelimon pînă în anul 1954. În anii 1871 și 1872, a funcționat la această școală ca învățător marele poet și revoluționar bulgar Hristo Botev, care a și scris în 1871, în clopotnița bisericii: «crezul Comunității bulgare»⁸.

VII) *Școala confesională catolică*. Așezată în curtea bisericii respective, a fost înființată în 1868 cu patru clase și a durat pînă în 1948. La această școală se predau discipline ca la școlile publice precum și limbile: română, italiană, germană și franceză.

VIII) *Școala germană* de pe lângă biserica protestantă a funcționat mai întîi cu numele de școală evanghelică, apoi din 1878 pînă după al doilea război mondial, cu numele de germană, avînd caracter confesional protestant.

IX) Mai putem enumera «*Institutul Notre Dame de Sion*», înființat în 1867 și care a funcționat pînă în anul 1948, fiind un Institut catolic.

X) Dar nu putem încheia șirul școlilor de sub egida Bisericii, fără să amintim de «*Seminarul teologic Sfântul Andrei*», care a existat aici pînă în anul 1864, ca școală bisericească, iar după această dată ca Seminar teologic, primul director fiind

7. M. N. Pacu, *op. cit.*, p. 152.

8. *Sinodul Bisericii Bulgare*, întocmit după documente de Pr. Ștefan Chircu.

Arhimandritul Veniamin Archipescu, urmînd apoi : preot C. Rozeiu, Arhimandrit Nicodim Munteanu, Arhimandrit Visarion Puiu, preot Ghenadie Niculescu, pr. Anghel Constantinescu, pr. I. C. Beldie, pr. Scarlat Porcescu și pr. C. Todicescu.

Seminarul a avut o activitate și o tradiție bună în Eparhia Dunării de Jos.

Școlile din Galați de pe lîngă biserici formează o parte din patrimoniul nostru și constituie un tezaur al tradiției noastre culturale, reprezentînd pentru studiul istoriei Patriei, mărturii valoroase cu privire la trecutul poporului nostru⁹.

Pr. CONSTANTIN CRONȚ

---

9. *Apostolat Social*, VIII, 1966, p. 245.

R E C E N Z I I

«Buletinul Monumentelor Istorice», XL, nr. 3, București, 1971, 112 p.

Consecvent scopului său major, întărirea prestigiului internațional al țării noastre, *Buletinul* de față prezintă cititorilor informații noi ce atestă, odată mai mult, contribuția poporului român la cultura și civilizația universală. După un prim articol dedicat lui Nicolae Iorga, întemeietorul acestei valoroase publicații, majoritatea studiilor următoare dezbate problema locului artei românești în contextul interferențelor artistice dintre Orient și Occident, de la organizarea Țărilor Române ca state independente până la căderea Constantinopolului.

Vom prezenta, pe scurt, câteva dintre aceste studii :

Prof. Grigore Ionescu, *Nicolae Iorga, istoric al artei românești*. — Studiul este dedicat celui care, prin vastele sale lucrări de istoria artei, de istorie socială și literară, a urmărit trezirea în conștiința contemporanilor și a urmașilor a sentimentului de mândrie națională pentru valorile românești, și de păstrare a acestora.

Continuând o activitate începută prin cercetările și publicațiile episcopului Melchisedec Ștefănescu și mai apoi ale lui Alexandru Odobescu, Nicolae Iorga a cercetat evoluția cronologică a artelor pe teritoriul țării noastre. Rodul călătoriilor și studiilor sale științifice au fost lucrări numeroase printre care : *Sate și preoți din Ardeal* (1902), *Drumuri și orașe din România* (1904), *Istoria Românilor în chipuri și icoane* (1904—1906), *Neamul românesc în Ardeal și Țara Ungurească* (1906), *Românismul în trecutul Bucovinei* (Colecție de articole), *Inscripții din bisericile României*, *Histoire de l'art roumain ancien* (1922), «cea dintâi operă mare de sinteză asupra artei românești vechi». Marele istoric român a acordat o atenție deosebită și artei populare, artă fără cunoașterea căreia nu poate fi posibilă înțelegerea istoriei artei feudale. În dragostea sa pentru țară și popor, Nicolae Iorga a fost nu numai un cercetător al valorilor culturale românești, ci și un neobosit propagator al ideii de păstrare și conservare a acestor valori.

În studiul *Bizanțul și arta țărilor românești (sec. XIV — prima jumătate a sec. XV)*, istoricul de artă Maria Ana Musicescu aduce noi date menite să contribuie la rezolvarea problemei prezenței artei Bizanțului pe teritoriul celor trei provincii românești, în secolul al XV-lea și în prima jumătate a secolului al XVI-lea.

Referindu-se la perioada secolelor XI—XIII, autoarea consideră că «până în veacul al XIV-lea — mai precis până la înălțarea bisericii Sf. Nicolae din Curtea de Argeș, cu rare, și, am spune, cu ineficace excepții, zestrea bizantină aflată pe teritoriul țării noastre are un caracter mînor, provincial, periferic».

În Țara Românească, pe măsura adâncirii relațiilor Imperiului Bizantin cu țările sud-slave (Serbia, Bulgaria) arta românească începe să se contureze, printr-o interferență a elementelor locale și apusene, pe un fond bizantin. Ilustrative în această direcție sînt biserica de la Argeș, monument bizantin, cu similitudini balcanice, și biserica Mînăstirea Cozia, «monument balcanic cu antecedente bizantine...».

În continuarea studiului, este urmărită influența bizantină și occidentală în evoluția artei din Moldova. Biserica Sfînta Treime din Siret și biserica Sfîntul Nicolae din Rădăuți, singurele monumente mai vechi păstrate, exprimă prin arhitectura lor, această dublă influență ce va contribui la apariția artei desăvîrșite de meșterii lui Ștefan cel Mare. Astăzi, această evoluție nu mai poate fi urmărită decît în domeniile broderiei, argintăriei și ceramicii.

În Transilvania, elementele artei bizantine sînt prezente numai în pictura murală, dar, și aici, se împletesc cu elemente ale artei italiene și central-europene influențate de goticul occidental.

La Sîntă Mărie Orlea, Stei, Leșnic, Criscior, este evidentă o primă încercare de sinteză în istoria artei românești, izvorîtă din însăși viața poporului român.

În concluzie, considerăm autoarea, în perioada dintre organizarea statelor românești independente și căderea Imperiului bizantin, nu se poate vorbi de arta românească propriu-zisă. Dar, esențial este faptul că în condițiile în care cu greu își mențineau independența, principatele române au participat activ și conștient la viața artistică întreținută de puternicele state vecine. Pe această bază consolidată de elemente artistice de nivel popular, se va constitui arta medievală românească.

N. Constantinescu, *Curtea domnească din Argeș, probleme de geneză și evoluție*. — Studiul cuprinde mai întîi ipoteze referitoare la vechimea, funcția și situația stratigrafică a ansamblului arhitectural de la Curtea de Argeș.

În partea a doua, autorul prezintă rezultatele cercetărilor arheologice din interiorul Bisericii domnești. Pe baza acestor rezultate s-a putut ajunge la concluzia că renumitul ansamblu de arhitectură medievală este o continuare organică a unei locuiri feudale anterioare. Deși redusă ca proporții, această așezare era expresia unei organizări statale. «Interpretăm vechea Curte feudală din Argeș — spune cercetătorul — drept locul de reședință al voievodului român Seneslau», așa precum atestă celebra diplomă din 1247. Noul ansamblu arhitectural a fost înălțat de voievodul Basarab I probabil, în urma invaziei regelui ungar Carol Robert (1330). În ceea ce privește Biserica domnească, aceasta s-a păstrat în timpul lui Basarab I și Nicolae Alexandru, fiind dăruită sub Vlaicu Vodă, cînd s-a ridicat Biserica domnească de azi.

Prin întreaga lor structură artistică, monumentele de la Argeș exprimă pe de o parte influența artei bizantine și, pe de altă parte, faptul că poporul român chiar și în condițiile acestor influențe externe și-a pus pecetea originalității sale artistice.

Gh. I. Cantacuzino, *Elemente de caracter bizantino-balcanic în fortificațiile medievale din Țara Românească*. — Oprindu-se în mod deosebit asupra cetății Turnu-Severin și Giurgiu, autorii evidențiază asemănările acestora cu cele din sudul Dunării. Prezența elementelor bizantino-balcanice mărturiseste legăturile și influența culturală reciprocă dintre regiunile de la sud și de la nord de Dunăre. În ceea ce privește arhitectura cetăților, introducerea elementelor autohtone a avut ca rezultat crearea unei construcții cu specific aparte.

În studiul *Miniaturi și ornamente în manuscrise grecești ale Bibliotecii Academiei R. S. România*, Dl. Gabriel Ștrempel trece în revistă cele mai reprezentative manuscrise bizantine ilustrate din colecțiile Bibliotecii Academiei. Cu acest prilej se

atrage atenția asupra acestor adevărate comori de artă, «realizate de cele mai multe ori, de modești călugări ce n-aveau nici pe departe condițiile tehnice de lucru» existente azi.

Un interes deosebit trezește și studiul cercetătorului Vasile Drăguț, *Picturile bisericii din Sintă Mărie Orlea — cel mai vechi ansamblu mural dn țara noastră*.

Datată din ultimul sfert al secolului al XIII-lea, Biserica din satul Sintă Mărie Orlea (jud. Hunedoara), monument de arhitectură romano-gotică, se distinge prin picturile sale murale. Problemele de ordin stilistic, iconografic și cronologic, ridicate de aceste picturi medievale datate din epoci diferite sînt departe de a fi rezolvate.

După o prezentare succintă a ansamblului pictural ce împodobeste Biserica din Sintă Mărie Orlea și a ipotezelor emise asupra lui, autorul se oprește în mod deosebit la picturile din naos. O primă constatare expusă este aceea că aceste picturi, asemenea celorlalte, se caracterizează prin oscilarea între Occident și Orient. Dacă din punct de vedere iconografic, programul se referă numai la biografia lui Iisus și a Mariei — fapt prin care se deosebește de iconografia bizantină, sub alte aspecte, pictura murală de la Sintă Mărie Orlea nu poate fi înțeleasă decît privită prin prisma influențelor bizantine. În concluzie, consideră autorul, realizatorul picturilor a fost mai preocupat în așezarea scenelor, de valoarea lor simbolică decît de respectarea unui anumit program. El a reușit să dea astfel, întregii picturi, o notă de originalitate.

Sistemul de așezare a suprafețelor are corespondențe în pictura murală gotică din secolele XIII—XIV. Scenele sînt mari dar simple. Valoarea lor artistică este mărită de formele viguroase realizate printr-un procedeu frecvent în pictura italiană din a două jumătate a secolului al XIII-lea. Astfel că, din punct de vedere stilistic, picturile din naosul bisericii din Sintă Mărie Orlea, se situează între pictura bizantinobalcanică și pictura italiană. Studiul evidențiază asemănările dintre detaliile vestimentare și tipologice ale picturii bisericești Sintă Mărie Orlea (în special scena *Binecuvîntării Mariei*) și pictura Mănăstirii Sopocani din Serbia.

Din punct de vedere cromatic, picturile bisericii din Sintă Mărie Orlea conduc iar spre picturile italiene (de la catedrala din Atri — 1260—1270 sau biserica San Vincenza din Galliano — (1270—1280).

Ampla studiere a picturilor murale ca și a inscripției pictate pe peretele sudic al bisericii de la Sântă Mărie Orlea, dau posibilitatea încadrării lor la sfîrșitul secolului al XIII-lea și începutul secolului al XIV-lea. Nu s-au ajuns însă la rezolvarea problemei privind proveniența realizatorului acestor picturi. După părerea cercetătorului Vasile Drăguț, această problemă își va găsi rezolvarea numai după observații sistematice privind interferența artistică dintre Occident și Orient, în secolul al XIII-lea. Se presupune însă că, date fiind elementele sirbești și italiene prezente, meșterul ar fi venit din Dalmația Sudică.

Studiul asupra picturilor din naosul bisericii din Sintă Mărie Orlea — cele mai vechi picturi medievale din țara noastră, — constituie încă o contribuție la cunoașterea unor noi amănunte ale istoriei Țărilor Românești din secolele XIII și XIV.

Arh. Ștefan Bals, arh. Rodica Mănculescu, *Un tip neobișnuit, de pridvor în arhitectura veche din Muntenia*. — Descoperirea, în anul 1940, la Biserica Sfînta Vineri din Tirgoviște, a unui portal cu o inscripție slavonă cu data de 1517, a atras atenția specialiștilor și asupra acestui monument. Prîmele cercetări începute în anul 1967, au permis datarea monumentului în secolul al XV-lea. Ca arhitectură, se caracterizează prin împărțirea fațadelor în firide cu arce marcate de un șir de discuri smălțuite, diferit colorate, și printr-un pridvor de un tip necunoscut. Prin înălțurarea pridvoru-

lui adăugat în 1850 a fost scos la iveală vechiul pridvor cu arcade mari pe cele trei laturi exterioare și cu un turn clopotniță așezat deasupra.

Tipul de pridvor de la biserica Sfânta Vineri din Tirgoviște nu seamănă cu nici-unul din pridvoarele vechi din arhitectura Țării Românești. Doar în Tirgoviște mai există o clădire ce se pare a fi fost prototipul luat ca model: biserica veche a Curții Domnești așezată între palatul lui Mirccea cel Bătrân și Turnul Chindiei. Cercetările au evidențiat și aici existența unui «pridvor deschis cu trei arcade și turn înainte de a fi înălțat deasupra masivul turn al Chindiei».

Autorul demonstrează asemănarea celor două biserici și din punct de vedere arhitectonic. Ele formează o nouă dovadă a apariției treptate în arta Țărilor Române a unei arhitecturi originale în cadrul complexului de influențe bizantine.

Două dintre studiile înserate în continuare, sint dedicate unui renumit monument de artă moldovenească, Mănăstirea Moldovița.

Gh. I. Cantacuzino, *Vechea Mănăstire a Moldoviței în lumina cercetărilor arheologice*. — Așezată în apropierea drumurilor dintre Moldova și Transilvania, Mănăstirea Moldovița este atestată documentar de la începutul secolului al XV-lea. Începerea lucrărilor de consolidare a ruinelor acestui monument a prilejuit efectuarea de noi cercetări arheologice. Observațiile stratigrafice și materialele descoperite au dat posibilitatea stabilirii anumitor elemente privind cronologia lăcașului mănăstiresc de la Moldovița. «În punctele observate în condiții mai bune, fundația bisericii ruinate apare ca prima construcție ridicată în acel loc». Naosul și pronaosul ar aparține primilor ani ai secolului al XV-lea pe când exonartexul, ultimelor decenii ale aceluiași secol.

Cercetătorul consideră că biserica a fost dărmată și părăsită «cu puțin înainte de ridicarea clitoriei lui Petru Rareș, din 1532...».

În continuare este expusă problema incintei și a clădirilor vechii mănăstiri a Moldoviței. În stadiul lor actual, cercetările dovedesc că exonartexul este construit ulterior și că partea de la est de naos reprezintă un pronaos inițial și nu o gropniță — cum susținea Prof. V. Vătășianu. Aceste rezultate permit amplasarea vechii biserici a Mănăstirii Moldovița printre monumentele moldovenești de plan triconc.

Celălalt studiu aparține arhitectului Ștefan Balș și este intitulat: *Citeva date noi despre Mănăstirea Moldovița*. — Autorul expune mai amănunțit elementele noi date la iveală în urma sondajelor arheologice efectuate la Moldovița lui Alexandru cel Bun (la 500 metri est de lăcașul actual). Cu această ocazie au fost clarificate problema formei planului și a încăperii centrale. Odată cu degajarea și consolidarea ruinelor de la Moldovița Veche, au fost efectuate lucrări de restaurare la Mănăstirea lui Petru Rareș. Dintre descoperirile făcute sint menționate următoarele: pardoseala smălțuită, colorată, din naos, cele trei cavouri sparte din pronaos, stranele vechi (13) din lemn de paltin, găsite în turn și diferite obiecte arheologice valoroase.

Al. Efremov, *Probleme ale cristalizării stilului în pictura de icoane în secolul XVI și o «nouă» icoană din epoca lui Neagoe Basarab*. — Micul muzeu de artă medievală din capela din curtea bisericii din satul Domnești (jud. Argeș) adăpostește, între altele, o remarcabilă icoană reprezentînd pe *Sfântul Ioan Botezătorul și pe Maica Domnului cu Pruncul*.

Analiza atentă a acestei icoane și compararea ei cu picturi murale și icoane de la începutul secolului al XVI-lea permite emiterea ipotezei că ar fi vorba de o icoană din vremea lui Neagoe Basarab. Din punct de vedere tehnic, pictorul a ummat tradițiile artei bizantine și postbizantine. Dar asocierea dintre Maica Domnului și Ioan

Botezătorul — «locul de cinste fiind ocupat de Ioan și nu de Maica Domnului» — este neobișnuită. Considerînd-o creația unuia dintre cei mai înzestrați pictori locali, cu o personalitate ce a depășit rutina tradițională, cercetătorul dă temei neobișnuite următoarea explicație: așezarea lui Ioan Botezătorul în prim plan trebuie legată de moartea unui anumit Ioan. Ar putea fi vorba de comemorarea, de către Neagoe Basarab (1512—1521) sau a Doamnei Milița Despina († 1554) — a morții premature a fiului lor Ioan (către 1518).

Icoana menționată se mai remarcă prin conținutul ei nou izvorit din realitățile vieții locale. Ea constituie încă o dovadă a faptului că acești artiști români nu s-au mulțumit cu simpla reluare a iconografiei tradiționale. Ei și-au adus contribuția la definirea treptată a artei românești originale.

Cornelia Pillat, *Ansamblurile de pictură de la Mănăstirea Plătărești și biserica din Dobreni*. Autoarea prezintă mai întii câteva date asupra Mănăstirii Plătărești și a bisericii din Dobreni, monumente datate din timpul domniei lui Matei Basarab. Picturile ce împodobesc aceste lăcașuri sînt expresia conservatorismului ortodox. Ele au, în raport cu celelalte opere de artă ale epocii lui Matei Basarab o notă aparte. Continuarea tradiției artistice muntenești din secolul al XVI-lea prin conținut și tratare, de către autorii picturilor de la Mănăstirea Plătărești și biserica din Dobreni constituie încă o dovadă a solidarității creștinilor ortodocși față de aspirarea autonomă.

Prof. N. STĂNCULESCU

Adriana Niculiu, *Gala Galaction, omul și scriitorul prin el însuși*, Editura Cartea Românească, 1971, 277 p.

De curînd a apărut în librării o nouă lucrare despre Gala Galaction, scrisă de Adriana Niculiu, Editura Cartea Românească prezentînd această nouă apariție editorială într-o plăcută înfățișare grafică, demnă de acest mare scriitor ca și de realizarea autoarei în a ne arăta pe Gala Galaction «Omul și scriitorul» prin el însuși, așa cum se precizează în titlu.

Autoarea își propune un plan judicios întocmit de care se ține cu rigurozitate; elementele biografice furnizate de operă și mărturiile sînt cuprinse în capitolul «Trep-tele vieții» iar analiza scrierilor pentru a vedea cum apare din operă crezul artistic și cum arată munca sa de creație în cel intitulat «Filele scrierilor», ambele cu subcapitole, la sfîrșit conturîndu-se luminos chipul veridic al marelui Galaction.

Așa cum am amintit, din scrierile lui Galaction sau din mărturiile culese de la cei ce au fost aproape de el, autoarea creionează chipul copilului Grigore Pișculescu, crescut în casa părinților din vatra Schitului Didești, în atmosfera patriarhală a satului natal, cu mărețiile pădurilor și ale holdelor din jur.

Autoarea crede că, «natura cu liniile, culorile, sunetele și miresmele ei va fi în creația lui Gala Galaction un receptacol, în care sentimentele și concepțiile scriitorului se decantează într-o proză de poem alegoric» (p. 23).

Ni se arată cu lux de amănunte traiul la Roșiorii de Vede sau ca elev la Liceul Sfîntul Sava din București, cu portrete de colegi și profesori, cu lecturi din autori români și străini preferați, cu scoaterea revistei «Zig-Zag», multiplicată la poligraf pe cînd era abia în clasa a VI-a liceală, cu încercări poetice etc.

Aflăm că încă din anii aceea a avut legături cu mișcarea socialistă și a legat prietenii care au durat toată viața; prietenia lui Grigore Pîșculescu cu N. D. Cocea și Arghezi, era socotită «o sfință treime, cea de o ființă artistică» (p. 46).

Acestora, ca și altor prieteni și colegi din anul Pîșculescu le-a făcut reușite portrete literare și le-a apreciat aplicațiile artistice, amintind și de înființări de reviste sau de firave încercări literare.

După un an de studii la Facultatea de Filozofie și Litere, în anul 1899 Grigore Pîșculescu se înscrie la Facultatea de teologie din București. Mutarea sa la teologie, autoarea o explică prin: atmosfera din casa părintească (mama lui era fiică de preot), spiritualitatea satului natal și vecinătatea unui schit, frecventarea Catedralei Sfântul Iosif de lângă Liceul Sfântul Sava în timpul studiilor liceale, influența scriitorului Săr-Joséphin Péladan, precum și a «surioarei», viitoarea soție a lui Grigore Pîșculescu, crescută în atmosfera vestitei Mănăstiri Agapia. Autoarea consideră convertirea scriitorului Grigore Pîșculescu ca «potențarea unei credințe latente cu noi valențe...» (p. 64).

Se aduc știri noi cu privire la pseudonim care după relatarea Elenei Galaction — fiica scriitorului — «i-ar fi fost sugerat de numele scrijelat pe o poartă de chilie părăsită la Neamț. Rezonanța numelui Galaction, descifrată în lucrătura pitorească a lemnului, l-a obsedat în ritmul roților de tren de la Pașcani la București. Galaction în limba greacă înseamnă «lapte dulce» în cea ebraică «Izvor de lumină» (p. 77).

Se citează un loc din Jurnalul scriitorului, cu ziua de 1 mai 1905, care arată că aceasta este data de când Galaction adoptă acest pseudonim pentru orice scriere, afară de lucrările academice. Despre pseudonimul Arghezi, Galaction spune că «trebuie să însemne undeva în vreo limbă unul din acele excelente soiuri de brînză cu miros tare» (p. 91).

Autoarea subliniază că funcția de defensor eclesastic îi prilejuiește lui Galaction cunoașterea locurilor strămoșești și a oamenilor, elemente care se vor converti în pagini de literatură, ca de exemplu «Biserița din Răzoare», distinsă cu premiul I. Heliade Rădulescu.

Despre masacrele războiului, Galaction a scris pagini zguduitoare, iar autoarea în subcapitolul intitulat «Profetul lumii noi» subliniază căldura cu care acest scriitor a îmbrățișat ideile socialiste ce-și făceau loc în lume, idei pentru care el a militat cu scrisul și cu cuvîntul său înaripat încă din anii tinereții.

«Pentru poporul asuprit, umilit — scrie autoarea — până lui Galaction a încrustat siluete, portrete, situații, în articole ce ar putea fi înmănușiate într-un volum intitulat după o cunoscută parabolă «Pro Lazaro» (p. 87).

Pe cit de calde sînt vorbele lui Galaction despre cei săraci și suferinzi, pe atît de acuzatoare sînt cele privind pe cei bogați; din mulțimea citatelor ce-i osîndesc pe cei ce exploatau ne rezumăm a-l aminti doar pe acesta: «Eu vă văd ca pe niște paianjeni monstruoși, porniți în șiruri negre — pătrunzînd, sporînd și foșgăind, eu vă văd agitați pretutindeni întunecînd lumina și sfîșiind inima» (p. 89).

Galaction are cuvînte entuziaste pentru Vladimir Ilici Lenin conducătorul Revoluției din 1917, pentru militanții socialiști din țară și de peste hotare, pentru lumea cea nouă pe care o profețise cu ani în urmă și pe care acum o vedea apropiindu-se.

În subcapitolul intitulat «Preot, misionar, profesor, publicist» se arată greutatea înfîlțite de nenorocosul Galaction pînă la hirotonie, momente și fapte aflate de la membrii familiilor pe care le-a cunoscut și vizitat, în care se vede cum Galaction se dăruia familiei, cunoscuților și tuturor celor ce-i deschideau ușa.

Se explică cum înțelegea Galaction preoția care se reduce la slujirea lui Dumnezeu și a oamenilor, concepția sa cu privire la ortodoxism care era în flagrantă contradicție cu ortodoxismul gindirist, legătura dintre creștinism și democrație pe care le socotea «cele două fețe ale aceleiași medalii de preț înfinit...» și că «a fi democrat când ești creștin, înseamnă a te adăpa după trudă și muncă la un izvor de munte» (p. 99). Tot aici se amintesc necazuri din partea unor slujitori bisericești din acea vreme. Autoarea subliniază faptul că, Galaction s-a bucurat din partea Bisericii Ortodoxe Române după cel de-al doilea Război Mondial de deosebită cinste și că i s-a tipărit în 1955 la Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, o culegere din predicile duminicale și din articole pe teme teologice și morale adunate din presa vremii, tipărită între anii 1929—1937.

Concludente sînt paginile lui Galaction consacrate rasismului în sprijinul osîndirii căruia aduce exemple biblice, lîngă care autoarea adaugă chipuri evreiești scoase din scrierile lui Galaction, chipuri care «sînt conturate cu penel de culoare» (p. 111), amintind că însuși Galaction a analizat cu căldură nuvela lui Sadoveanu «Haia Sanis» subliniind caracterul ei de document social și psihologic pentru evreimea săracă» (p. 112), condamnînd antisemitismul și huliganismul, ori de cîte ori avea prilejul.

«La răsîntia istoriei poporului nostru» este intitulat subcapitolul în care autoarea privește pe Gala Galaction după 23 august 1944, cînd a avut fericirea de a-și vedea împlinirea proorociilor, cînd s-a bucurat de prețuirea regimului democrat și a Bisericii Ortodoxe Române, al cărui slujitor devotat a rămas pînă la moarte. După ani de grele suferințe trupesti, el moare în primăvara anului 1961 și este înmormîntat după propria dorință la Mînăstirea Cernica, atît de dragă lui.

Socotim că a făcut foarte bine autoarea, arătînd în amănunt actul înmormîntării și că nu a uitat a aminti emoționanta reverie — poemă închinată stejarului de la Mînăstirea Cernica, care fusese publicată în revista «Biserica Ortodoxă Română», de unde a fost citită înainte de a fi coborît sicriul său în mormînt.

Al doilea capitol este intitulat «Filele scrierilor» și el arată cum se oglindește în opera lui Galaction «Crezul său artistic și munca de creație» (p. 136).

Galaction și-a arătat de la început concepția sa despre arta cu tendință polemi-zînd cu adepții concepției artă pentru artă, recunoscînd influența asupra formației sale a marilor creatori străini sau români ca : Taine, Gherea, Tolstoi, Zola, la care se adaugă concepția sa teologică. «Unele coincidențe cu semănătorismul sau poporanismul sînt numai parțiale și au alte obîrșii: doctrina creștină pentru împăcarea socială, cea socialistă, a activizării intelectualilor în lupta pentru pace» precizează autoarea (p. 141).

Cu migală demnă de subliniat, Adriana Niculiu destramă bucățică cu bucățică întreg scrisul lui Galaction și-l reconstituie apoi, surprinzînd modalități artistice multiple care coexistă și se succed, simbioza dintre tradiție și modernitate «mlădierea limbii vechi după tipare noi în care topica se supune tensiunii interioare» (p. 143), citate din vorbirea populară, regionalisme, formulări biblice sau ritmuri și vehemente, inversiuni, imagini etc.

În subcapitolul «Munca de creație» se arată caracteristica procesului de creație la Galaction care era anevoioasă ca a lui Zola, cu ceasuri, zile și nopți de migală, procesul de creație la el fiind asemuit după propria-i mărturisire cu a «păianjenului care-și țese pînza în ritmul unei legănări» (p. 149), arătînd că lumea ficțiunii artistice este mai puternică decît realitatea de la care a pornit, Galaction recomandînd munca, relevînd minunea artei, a talentului prin muncă. Sînt amintite locuri unde

Galaction avea preferință să scrie: «camera de lângă balcon a locuinței sale, biblioteca Academiei sau a Fundațiilor, sala de lectură a Academiei etc., subliniind preferința autorului de a scrie cu tocul cu peniță, stiloul fiind pentru Galaction «o unealtă inutilizabilă» (p. 151).

«Prozator al genului scurt: eseist, peisagist, povestitor» este intitulat subcapitolul în care se arată arta lui Galaction manifestată în poeme-eseuri, evocări și note de călătorii, subliniindu-se coloratura intens romantică precum și influența teologică. Sînt menționate de asemenea memoriale de călătorii în țară și în străinătate, unde se fac referiri la scriitorii români și străini sau la pinzele unor pictori celebri.

Chipul cum se pregătea Galaction în vederea unei călătorii, este arătat de aproape astfel: «drumeț pe meleagurile biblice, romane sau creștine, toiagul său se sprijină pe mii de foi ce s-au scris despre ele și retrăind itinerariul străbătut în timp și spațiu, îl constituie prin imagini, gânduri și impresii pe paginile lui de călătorie» (p. 177).

Cîteva file sînt rezervate lucrărilor de inspirație teologică, nuvele sau povestiri, cu ample și juste caracterizări, cu citări din lucrări dintre care unele nu au fost publicate în volume (ca cea intitulată *Cumpăna părintelui Teodorit*), lucrări în care se simte atmosfera creștinismului primitiv sau a imnelor închinare dragostei spirituale care nu se consumă niciodată. Din toate autoarea conchide că și prin aceste lucrări «scriitorul actualizează, militează pentru universalismul creștin, în momentul în care omenirea era amenințată de fascism» (p. 181). În același chip sînt analizate și romanele pe un spațiu de 34 pagini.

Subcapitolul «Dramaturg» începe cu reușita traducere a lui Galaction din Shakespeare (Neguțătorul din Venetia). Se citează apoi din ziarele și revistele vremii cronici despre spectacole și actori și se amintește că a scris în 1941 singura sa lucrare dramatică, fantezia în 3 acte «Rîta Crăița» cu vizibile influențe populare.

Privit în postura de «Traducător», autoarea amintește opere traduse de Gala Galaction din scriitorii de circulație mondială, socotind că cea mai remarcabilă realizare a sa în acest domeniu, — ajutat de preotul Vasile Radu — este traducerea Bibliei, rezervînd pentru acest subcapitol 9 pagini cu substanțiale comentarii. Se arată cum privea Galaction importanța traducerii Bibliei în viața culturală a țării noastre ca și în unele state apusene și se citează considerații și exegeze făcute de traducător asupra unor cărți biblice, aprecierile elogioase făcute de unii lingviști și scriitori români, încheind acest subcapitol cu constatarea că «opera de traducător al Bibliei este opera unui virtuos ce știe să facă să vibreze coardele limbii naționale pe toate intensitățile într-o orchestratie de orgă, comparabilă doar cu gravitatea muzicii lui Bach» (p. 267).

Ultimul subcapitol intitulat «Efigie pentru urmași» amintește despre portrete fizice și morale făcute lui Galaction care dacă nu au fost prea multe, în schimb au fost foarte expresive, la fiecare arătîndu-se autorul și anul realizării, revistele sau albumele de unde au fost reproduse, autoarea făcînd comparații cuceritoare ca aceasta: «la amvon Galaction era un Antim Ivireanu modern» (p. 271); iar la sfîrșitul cărții după ce a reliefat valoarea și frumusețea operei lui Galaction, tot ce s-a scris despre el și ce s-a putut afla de la membrii familiei sau cunoscuți, autoarea îi schițează un expresiv tablou, o statuie clădită parcă din lespezi de piatră, pe care nu poți rezista să n-o citezi: «publicist, cronicar, călător, eseist, povestitor, romancier, dramaturg, traducător, Gala Galaction este o personalitate complexă, originală, fie-

care latură a activității sale creatoare putînd rămîne de sine stătătoare, concludentă ansamblu armonizînd însă o orchestrație cu un timbru specific: al lui Gala Galaction» (p. 275).

*
*   *
*

Parcurgînd cu plăcere și vădit interes cele aproape 300 pagini cite numără cartea, mărturisesc la sfîrșit, fără nici o rezervă, că autoarea a izbutit o remarcabilă realizare.

Este pentru prima oară cînd o femeie consacră scriitorului-preot Galaction o lucrare de asemenea proporții și sîntem bucuroși să constatăm că se înscrie ca o reușită.

Apreciem planul construcției, proporționalele dozări ale materialului folosit, caracterizările pline de concizie ca scrisul lui Galaction care poate a influențat-o, mi-gala și grija de dascăl scrupulos care a cîntărit fiecare cuvînt și a rotunjit fiecare frază.

Nu putem să nu subliniem munca de albină a autoarei, care a sacrificat ani de investigații și studii pentru culegerea de mărturii noi, pentru aflarea edițiilor princeps pe care le-a folosit, pentru culegerea de materiale risipite prin ziare și reviste, ori manuscrise pe care anii și-au așternut colbul.

Autoarea nu uită să arate osmoza realizată între preot și recunoscutul umani-tarist Galaction, făcîndu-se precizări cu privire la data de cînd folosește pseudoni-mul pe care-l explică ca și pe al prietenului său Arghezi -- lucruri mai puțin cunos-cute -- tot așa fiind și cele cu privire la preocupările scriitorului pentru teatru, mu-zică, faptul că o vreme a fost cronicar dramatic al unui teatru, că a elaborat și a propus soluții cu privire la arhitectura Capitalei, că a scris pagini exclusive pentru tineret (scrisori către școlari) sau poezii în anii tinereții, cum preconiza Galaction: ridicarea satelor, ori reamintindu-ne de micimi de suflet la oameni, fie că erau laici sau clerici, cu neînțelegeri strigătoare la cer, manifestate în locuri unde nu te-ai fi așteptat.

Putem afirma că Adriana Niculiu a cercetat cu minuțiozitate viața și opera lui Galaction, descoperind titluri de lucrări proiectate, variante, lucrări mai puțin reușite sau publicate fragmentar, la tot ce s-a publicat arătîndu-se locul unde au fost tipă-rite întii, lucrări care au rămas în pagini de ziare și reviste și care au fost incluse în volume, pentru fiecare perioadă de creație, arătîndu-se influențele exercitate asu-pra lui de scriitori români sau străini.

În carte se întîlnesc citate din paginile ce s-au scris despre Galaction și multe din opera sa; nici nu se putea altfel, căci cum s-ar fi putut arăta cum apare autorul «prin el însuși» necitîndu-i-se din operă?

Ceea ce putem sublinia ca pozitiv și aici, este faptul că autoarea a știut să aleagă citatele cele mai caracteristice, rezistînd ispitei de a cita cît mai mult, știut fiind cît de cuceritor și subjugar este scrisul lui Galaction care parcă a cizelat și a vrăjit fiecare vorbă.

Cum poți lăsa necitate din gîndurile ce-l frămîntau pe Galaction cu privire la necesitatea traducerii în românește a Bibliei pe care harnica Adriana Niculiu le-a des-coperit pe un manuscris la Academie: «Tezaurul Sfintei Scripturi, aștepta un sipet nou, îmbrăcat în înfloriturile limbei românești de după Eminescu, Coșbuc și Cara-giale» (p. 261), sau cu privire la chipul lumii noi zidită sub zorile socialismului: «omenirea se pregătește de ziua cea mare a înfrățirii popoarelor. De la țară la țară,

de la popor la popor, se întind azi ramurile de măslin, ale minunatului copac, menit să nu se mai usuce niciodată» (p. 93).

Lingă lucrările scrise despre Galaction, se alătură încă o carte bună, de data aceasta scrisă de o femeie.

Complexul Galaction a găsit în Adriana Niculiu cercetătoarea al cărei atașament, competență și muncă de ani, a izbutit să ne dea o carte reușită, în care ni se arată deslușit cum se conturează chipul lui Galaction din mănturiile contemporanilor și din întreaga lui operă, sau cum spune autoarea în titlu :

Omul și scriitorul prin el însuși, lucru pentru care o felicităm din inimă.

Pr. GHEORGHE NĂSTASE

Ștefan Bârsănescu, *Pagini nescrise din istoria culturii românești sec. X—XVI*, București, Editura Academiei R. S. România, 1971, 304 p.

Recent istoriografia românească a înregistrat apariția unei lucrări de valoare deosebită, de amplu orizont, de cuprinzătoare sinteză și mare adâncime: *Pagini nescrise din istoria culturii românești*, prof. dr. docent Ștefan Bârsănescu.

Trecutul a reprezentat întotdeauna un bogat izvor de experiență de viață pentru formarea omului de mîine. Viața ne-a confirmat de nenumărate ori adevărul, exprimat — cu deosebită frumusețe și claritate de Miron Costin acum circa 300 de ani în urmă. «Toate lucrurile dacă se încep a spune din începutul său, mai lesne se înțeleg». Scopul lucrării, se spune în prefață (p. 6) nu este nicidecum acela de a face din ea un elogiu al culturii trecutului românesc, o predică festivă, ci cu totul altul: acela de a întreprinde o cercetare obiectivă și critică a faptelor și realizărilor spre a lămuri un șir întreg de chestiuni ca: a fost oare această cultură una plină de sevă, proprie să-i asigure poporului român o tinerețe activă, ordonată? A avut ea oare un caracter integrator în cultura universală a vremii?

Lucrarea de față se intitulază — *Pagini nescrise* — iar faptul nu e întâmplător. Această parte din titlul ei ține să spună că autorul n-a urmărit să facă un inventar al culturii și instituțiilor românești instructiv-educative din trecutul îndepărtat al culturii române, ci numai «pagini nescrise» pînă azi, deci «contribuții noi» de istoria culturii și a instituțiilor instructiv-educative. Și încă o precizare: aci nu este totdeauna vorba de subiecte noi, ci de informații și mai ales de interpretări și rezultate noi. Așa de exemplu, și pînă la această lucrare s-a făcut afirmația că în trecutul îndepărtat au fost și la români școli și cultură, dar aci se vine cu ceva nou, vorbindu-se de «învățămîntul oral prin predică», de «învățămîntul de citeji» sau «anaghoști» despre care pînă azi n-a scris nimeni nici un rînd.

Această recentă lucrare expune o concepție proprie despre istoria și pedagogia culturii, pe care prof. Ștefan Bârsănescu o ilustrează prin punerea în lumină a unor aspecte inedite din epoca arhaică și din epoca feudală a culturii în țara noastră (secolele X—XVI), însemnînd noi contribuții de aleasă valoare și semnificație.

Respingînd în studierea istoriei culturii formulele factologice, simplu narative și declarative, văduvite de căutarea unor semnificații, lipsite de o viziune integratoare și de elaborarea unor considerente teoretice, prof. Ștefan Bârsănescu evită atît historismul descriptiv (exemplu Fr. Geux) și historismul sociologic (exemplu P. Barth), cit și historismul teleologic (exemplu Hegel) și historismul pozitivist. Întemeindu-se pe metodologia materialist-dialectică și istorică, autorul consideră cercetarea istoriei cul-

turii ca un «șantier al muncii, un atelier al gândirii», avînd funcția creatoare de îmbogățire a prezentului în temeiul experienței trecutului și funcția prospectivă de promovare a progresului «spre a ne întoarce, apoi, la prezent mai îmbogățiti sufletește și a lucra mai cu spor la progresul școlii de azi» (p. 235). În cadrul acestei concepții, sînt date cercetării științifice de istorie a culturii, principii de bază și metode călăuzitoare, cît și treptele metodice ca : studierea bazei documentare, analiza conținutului, influențelor, desprinderea semnificațiilor rolului ș.a.

Autorul împărtășește o concepție integralistă a culturii în care vede totalitatea bunurilor culturale (cultura) și produselor culturii (civilizația) și distinge cultura obiectivă ca proces informativ și formativ de dezvoltare a personalității. În cadrul culturii subiective este amplu expus conceptul de cultură școlară, care este conceput ca o «cultură informațională și formațională selectată în funcție de școală, de tipul și gradul ei» (p. 12).

În sistemul de referință al cuprinzătoarei sale concepții de istorie și pedagogie a culturii, prof. Ștefan Bărsănescu analizează cultura și instituțiile instructiv-educative românești din epoca străromână și din epoca feudală (secolele X—XVI) cu cele două mari perioade : feudalismul timpuriu (secolul X —1350) și feudalismul dezvoltat cu subîmpărțirile — faza 1350—1488, întemeierea și consolidarea statelor românești faza 1488—1561, lupta de centralizare a puterii în mîinile domnitorilor. Este vorba de ampla și însemnata epocă valahă cînd românii sînt cunoscuți ca «popor valah», adică popor român, anul 1561, cînd Despot Vodă vine la domnia Moldovei, marcînd și înlocuirea numelui de valah cu cel de român.

Pe acest larg interval de timp fenomenul cultural românesc este cercetat multilateral, în optica unui complex registru, fiindu-i studiate stadial atît structura, esența, orientarea, specificul, geneza, tabla de valori, cît și dinamica, coordonatele, componentele, tipologia, finalitatea, eficiența. În rezolvarea unor asemenea probleme, uneori controversate — referitoare la o epocă atît de însemnată și interesantă — sînt relevate numeroase semnificații și aspecte inedite, și sînt aduse contribuții noi. În acest sens, se poate cita totalitatea celor 51 de studii componente ale lucrării. Menționăm în mod deosebit următoarele : *Noi contribuții cu privire la numele poporului român ; Problema limbii de cultură românească feudală ; Școala de la Cenad ; Învățămîntul oral prin predică ; Elemente de cultură filozofică* (în care autorul fixează ca începuturi ale gândirii filozofice la români în anul 1388 bazîndu-se pe un text filozofic din timpul lui Mircea cel Bătrîn) ; *Cele dintîi opere ale antichității clasice latine pe pămîntul patriei noastre ; Conștiința latinității la români ; Cea dintîi formulare de idei pedagogice pentru educația poporului român ; Unele elemente de educație și pedagogie cavalerescă la români ; Academia domnească a lui Alexandru cel Bun ; Educația meseriașilor în țările române ; Contactul spiritual al românilor cu marii filozofi greci ; Ce înseamnă «magister in diversia artibus». Colegiul de la Hîrlău ; Școala dascălului ; Școala de la mănăstirea Putna ; Învățămîntul din mănăstiri.*

Spiritul românesc și cultura creștino-română — primitivă, Elementele de cultură pedagogică patristică în țările române în secolul al XV-lea. Semnificația filozofică-pedagogică a gândirii lui Ion Hrisostom, Pregătirea cadrelor ecleziastice în țările române în secolele al XIV-lea și al XV-lea ; Natura culturii românești din secolul al XVI-lea și semnificația ei filozofică. Grigore de Nazianz și unele teorii de pedagogie din opera lui valorificată în secolul al XVI-lea în țările române. Școala dascălului sau școala de slavonie — școala de bază în secolul al XVI-lea în țările române ; Învățămîntul fiilor de boieri în mănăstiri etc.

Privind cultura epocilor respective putem remarca, că între «elementele de cultură ideologică» un loc important îl ocupă cele ce țin de cultura creștină, receptarea lor, care începuse cu veacuri în urmă, prin predică, cunoaște acum un moment activ, ea realizându-se nu numai prin predică, dar și prin cărți, scrisori, cîntări și picturi religioase.

Acest proces de receptare — venea cu o însemnată și multiplă semnificație, din care citim chemarea lor ca toți oamenii să devină buni creștini. Ea e foarte importantă, căci propunea formarea unui tip de om pe linia universalului; apoi, cererea lui ca omul să se lupte pentru a practica virtuțile creștine și cu deosebire pe aceea a iubirii și prețuirii tuturor oamenilor, care reprezintă în fond, invitația la adoptarea teoriei umaniste, a umanismului creștin, a cărui valoare pentru organizarea și dezvoltarea vieții sociale este de netăgăduit. În fine, predarea unui ansamblu de idei și practici creștine a constituit un important element de îmbogățire a vieții poporului românesc. Secolele XIV—XV se disting prin bogății culturale deosebite față de precedentele — realizarea de opere de o valoare cu totul deosebită, cum sînt: Tetraevanghelul lui Gavril Uric, acelea ale lui Toader Mărișescul, ale lui Spiridon și ale altora, care constituie și azi un obiect de vie admirație. Tot în această epocă se remarcă cărturari de seamă, domnitori de un rafinament sufletesc deosebit, cum a fost Alexandru cel Bun, Nicolae Basarab, Mircea cel Bătrîn.

Mai trebuie de notat că viața cu adevărat culturală și ridicarea minții la probleme și idei constituiau atunci, în principiu, apanajul clasei conducătoare și că numărul știutorilor de carte era foarte redus (p. 160).

Secolul al XVI-lea marchează un salt cultural evident și vrednic de apreciat. Se face trecerea de la cărți manuscrise la cărți tipărite.

În epoca 1488—1561 (partea a III-a a lucrării) în cultura românească apare o bogăție de preocupări neîntîlnite mai înainte în aceeași formă, ca, de exemplu: probleme și teorii de teologie, de filozofie, morală, de politică culturală, apoi de teorie pedagogică și didactică. De remarcat că tot acum se face contactul spiritual cu marii filozofi greci. Această epocă dă la lumină *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie*, monument de cultură din care desprindem nașterea unei teorii filozofice, morale și politice românești.

Altă constatare privind cultura românească din epoca în discuție, este aceea că, în cursul ei, cultura artistică românească, în special pictura, are realizări de o deosebită valoare artistică: stau mărturie operele de pictură din mănăstirile bucovinene și cîntările religioase (lucrările lui Eustație), care — începînd de curînd să fie studiate — impresionează și azi prin nota lor originală (p. 264).

Constatări tot atît de însemnate se pot face și pe plan instructiv-educativ. Acum se înființează școala care cunoaște o lungă durată (ca școala de la Putna și cea din Șcheii Brașovului).

De asemenea, trebuie consemnat în legătură cu dezvoltarea învățămîntului din țările române cîteva aspecte deosebite: cu școala de la Putna, unde un profesor ca Lucaci poartă atributul de ritor (Lucaci ritoru), se face trecerea de la școala elementară la școala medie, cu învățămîntul muzical — pentru care vin la noi tineri din alte țări ca să studieze muzica bisericească se face dovada calității și prestigiului învățămîntului la noi.

Din această epocă s-au păstrat manuscrise cu o caligrafie de mare artă, apoi picturi cu subiecte complexe care presupun studii, apoi lucrări de muzică, în fine anale, cronici etc., a căror compunere cerea școala.

O concluzie se desprinde cu claritate: cultura din această epocă a reprezentat un viu progres față de cea anterioară, din epoca 1350—1488, așa că, cu toate grelele vicisitudini istorice prin care a trecut atunci poporul român, acest popor a dat și în această perioadă dovadă de forță spirituală necesară pentru dezvoltarea culturii lui.

În incheiere putem remarca viguroasa continuitate și caracterul permanent ascendent al culturii și educației noastre românești fiind semnificativ faptul evoluției continue și progresive a culturii românești (p. 266).

Deosebit de valoroase sînt deopotrivă atât baza documentară de studiu aproape în totalitatea ei inedită, cît și elaborarea de pe această bază a unei întinse și variate teoretizări privind cultura românească din epoca arhaică și din epoca feudală, deprinderea unor caracteristici esențiale și semnificații de mare adîncime și rezonanță. Amintim cîteva: În primul rînd, vechimea culturii și educația poporului român: «sîntem un popor care citim de aproape o mie de ani», «încă de acum aproape 1000 de ani poporul român a pornit pe drumul istoriei condus de conștiința culturală și de o pedagogie bună» (p. 61).

O trăsătură de o pregnanță impresionantă este aceea ce am putea numi vocație spre universalitate a culturii poporului român, asimilarea creatoare a marilor valori și curente spirituale de peste hotare, integrarea și sincronizarea culturii noastre în contextul de epocă europeană, «formarea unui tip de om pe linia universului» (p. 168). Această caracteristică este organic întretesută cu o dominantă de grandioasa cristalizare și intensitate milenară: aceea a personanței și dăinuirii specificului culturii noastre; deși în trecut învățămîntul s-a făcut pe lingă limba română și în limbile greacă, slavonă sau latină, «noi vorbim de cultură românească și de instituții instructiv-educative românești, pentru că ne referim la o cultură și la instituții folosite de poporul român și realizate și dezvoltate prin voința și exponenții lui» (p. 114). Mai pot fi menționate și alte trăsături esențiale ale culturii și educației poporului român relevate în această valoroasă lucrare de istorie și pedagogie a culturii cum sînt: complexul și multilateralul registru de valori, orientarea raționalistă și umanistă, caracterul practic și legat de viață ș.a.

Pagini nescrise din istoria culturii românești constituie o remarcabilă lucrare de vast orizont cultural și deosebită adîncime teoretică, înscriindu-se în alesul patrimoniului al gîndirii pedagogice românești.

Prof. VICTORIA POPOVICI

NOTE BIBLIOGRAFICE

K. H. Jung, *Orthodoxes Christentum bei einem westlichen Volk* (în «Katholisches Gemeindeblatt», Mannheim 28/1971).

În Mannheim-Neustheim (R. F. a Germaniei) există centrul ecumenic «Chiril și Metodieu» care organizează conferințe despre Biserica Ortodoxă din diferite țări. În cadrul acesta, prof. Dr. Paul Miron de la Universitatea din Freiburg i. Br. a conferențiat despre «Ortodoxia română în istorie și prezent». În legătură cu această conferință, K. H. Jung notează în revista menționată că între România, această țară sud-

est-europeană, și țările numite apusene există de mult timp contacte de natură politică, culturală și economică, — contacte ce se intensifică în prezent. Autorul menționează și vizita făcută în toamna trecută în R. F. a Germaniei de către o delegație oficială, condusă de Prea Fericitul Patriarh Justinian al Bisericii Ortodoxe Române, la invitația Bisericilor Romano-Catolică, Veche-Catolică și Evanghelică. Cu această ocazie, Prea Fericitul Patriarh a participat și la un serviciu religios săvârșit în «unica Biserică ortodoxă română din Germania apuseană, cea din Baden-Baden».

Prof. dr. Paul Miron, în conferința menționată, a prezentat numerosului auditoriu «în formă limpede și vieoie, o imagine colorată a Bisericii sale», fapt care, și prin discuțiile ce au urmat după conferință, a trezit mult interes la cei prezenți. Pentru a înțelege bine România, a subliniat conferențiarul, trebuie reținut că populația dacoromână a primit creștinismul de la începutul ei și că credincioșii sînt profund creștini. Evanghelia lui Hristos ei o trăiesc, o păstrează și o transmit mai departe. Situația bună de azi a Bisericii Ortodoxe Române se datorește, fără îndoială, Prea Fericitului Patriarh Justinian, Întîistătătorul acestei Biserici din anul 1948. Un rol important în viața acestei Biserici, după Biserica Ortodoxă din Uniunea Sovietică cu cei mai mulți credincioși — îl au mînistirile. Dacă Ortodoxia o numim — de obicei «Biserica Orientală», — forma tipic răsăriteană a creștinismului, apoi despre Biserica Română trebuie să spunem că ea «este ortodoxă și credincioșii ei aparțin unui popor care vorbește o limbă apuseană (neolatină)».

Prof. O. BUCEVSCI

Arhimandritul Damaskinos P a p a n d r e u, *Quelques réflexions sur les relations entre orthodoxes et catholiques romains après le II-e Concile du Vatican*, în «Proche Orient Chrétien», revues d'études et d'informations, Jerusalem, tome XX (1970), fasc. III, p. 225—237.

Arhimandritul Damaskinos Papanandreu este director al Centrului ortodox al Patriarhiei Ecumenice de la Chambésy-Geneva și secretar responsabil pentru prepararea viitorului Sinod Panortodox, și pentru aceasta socotim deosebit de interesante observațiile judicioase pe care el le face asupra raporturilor dintre ortodocși și romano-catolici în vremea de după Conciliul al II-lea de la Vatican.

Autorul începe observațiile sale cu afirmația că dacă astăzi între Occident și Orient este vorba despre dialog, atunci trebuie cercetat și conținutul dialogului dar trebuie căutată și metoda de adoptat pentru a crea o atmosferă dialectică convenabilă pentru ca acest dialog să nu devină monolog.

Într-adevăr este cu ușurință posibil ca un interlocutor să vorbească singur dacă el rămîne prizonier individualismului și amorului propriu, dacă nu renunță la «eul» său pentru a-l descoperi în «celălalt interlocutor», dacă pentru el persoana — «chipul și asemănarea» lui Dumnezeu — rămîne o categorie numerică, un individ. Aceasta este cu puțință pentru interlocutorul care nu sesizează sensul profund al creștinismului, care nu este religia individului ci religia persoanei; adică este o comunitate supranaturală și sacramentală de frați și nu un individualism; este religia unei unități substanțiale și reale și nu numai a unei unități doar colective și mecanice, sentimentale sau diplomatice, întrucît persoana, spre deosebire de individ, nu poate fi concepută fără raportul profund cu celelalte persoane, adică o uniune după exemplul Sfintei Treimi și după inspirația unirii dintre cele două firi într-o singură persoană a lui Dumnezeu-Omul.

După aceste observații cu caracter general, autorul se ocupă de diferitele aspecte ale dialogului între ortodocși și catolici. Însirind diferitele discuții care au avut loc în trecut între Orient și Occident — ca «dialogurile» de la Lyon (1274) și de la Florența (1438) —, autorul precizează că în aparență întîlnirile din trecut erau numai în aparență «dialoguri», în realitate ele au fost «monologuri», în măsura în care urmăreau «antagonismul» și «cucerirea», nu conștientizarea sinceră și reciprocă «în uniunea păcii».

Trecînd la situația de astăzi a aspectelor dialogului dintre catolici și ortodocși, autorul menționează că dacă nu pînă de mult Biserica Romano-Catolică se mîrginea să sublinieze necesitatea întoarcerii ortodocșilor în staulul «Bisericii-Mame» (Catolice)

și la necesitatea recunoașterii de către ortodocși a primatului papal, după Conciliul al II-lea de la Vatican, ea a intrat într-o fază nouă de revizuire a poziției față de celelalte Biserici și de căutare a unor mijloace de adaptare a Bisericii la exigențele lumii contemporane.

Această fază nouă a necesitat și o procedură nouă; renunțarea la conservatismul monolitic, la progresismul inconștient de responsabilitățile sale și la liberalismul nedisciplinat, și adoptarea moderației, în pașii care trebuie făcuți cu prudență pentru a înlesni adaptarea Bisericii la realitatea contemporană, păstrând neschimbată substanța tradiției romano-catolice, în convingerea că «aggiornamento» este cu puțință fără alterarea tradiției înseși, — fără dogme noi.

În această situație nouă, dialogul ca element esențial pentru viața Bisericii devine mult mai ușurat, întrucât schimbarea impusă de împrejurări în atitudinile Bisericii Romano-Catolice față de celelalte Biserici și Confesiuni caută noi condiții favorabile pentru dialog, dezaprobarea atentă a prozelitismului, un spirit de autocritică și de «scuze» și revizuirea poziției de pină acum față de necreștini și chiar față de atei.

În acest cadru, Conciliul al II-lea de la Vatican în general și Decretul *Despre ecumenism* în special, nu au lansat — pentru prima dată în analele Conciliilor catolice — nici o condamnare și nici o anatemă.

De asemenea, «dialogul teologic cu ortodocșii» devine în chip deosebit mai ușor de realizat. În adevăr Decretul *Despre ecumenism*, cu toate că afirmă de nenumărate ori că «plenitudinea harului și adevărului» a fost încredințată Bisericii Catolice, precizează că toți cei ce cred în Hristos și au primit în chip valid Taina Botezului se află într-o oarecare comuniune — deși imperfectă — cu Biserica Romano-Catolică. În baza acestui principiu «autoritatea bisericească poate, în anumite cazuri, să accepte o anumită «communicatio in sacris» cu Bisericele Orientale separate». Însă întrucât după Constituția *Despre Biserica*, «episcopii care nu se află în comuniune cu Scaunul Romei nu ar reprezenta nici o autoritate dogmatică», reiese că această «communicatio in sacris» se distinge de autoritatea dogmatică a acestor episcopi, și că deci ea ar depinde mai puțin de comuniunea sacramentală propriu-zisă decât de rațiuni de natură juridico-canonice. În acest fel unitatea și catolicitatea Bisericii ar consta în universalitatea ei având ca centru Roma, ca și când Biserica Mântuitorului s-ar identifica în chip exclusiv cu Biserica Romano-Catolică.

După ecleziologia ortodoxă însă unitatea Bisericii nu este ceva uscat și administrativ: Sfânta Euharistie, având ca centru pe episcop constituie misterul prin excelență a Bisericii înseși și al unității ei. Prin Euharistie și în Euharistie credincioșii se unesc cu Hristos și între ei într-un trup. Prin urmare comuniunea euharistică înseamnă comuniunea într-o Biserică, înseamnă unitatea absolută a membrilor aceluiași unic trup al uneia Bisericii a lui Hristos.

În continuare autorul prezintă unele pasaje din declarațiile Papei Paul al VI-lea asupra dificultăților și sinceritatea eforturilor pentru promovarea problemelor legate de unitatea Bisericii.

În partea a doua a articolului trecând la analizarea poziției ortodoxe asupra activității ecumenice a Conciliului al II-lea de la Vatican — poziție care a manifestat optimism inoportun și entuziasm superficial, evidențierea parțială a erorilor papalității și critica și condamnarea adversarilor noștri «eretici» —, autorul subliniază că denunțările sînt desigur *justificate*, căci nimeni nu poate uita cu ușurință paginile sumbre ale istoriei prozelitismului coercitiv al Romei, violențele cruciaderii și ale uniatismului. De aceea, orice rezervă din partea ortodoxă se impune istoricește și se dovedește necesară. *Nejustificată* este însă polemica ce provine din excesul de zel și din lipsa de autocritică. De aceea este nevoie, precizează autorul, ca «teama de dialog să facă loc siguranței reale că aparținem Bisericii celei una, sfinte, sobornicești și apostolicești, că sîntem moștenitori și continuatori ai spiritului ecumenic liberal al Bisericii Vechi nedespărțite și autentice a celor șapte Sinoade Ecumenice». Aceasta cu atât mai mult cu cît Ortodoxia nu are nici un motiv să se teamă de adevărul asupra punctelor lili-gioase cu privire la unitate, deoarece adevărul a fost și este încă arma sa esențială în practica dialogului ecumenic; de aceea «noi nu vom sacrifica niciodată adevărul ei, din contră, vom sacrifica totul pentru adevăr».

După această precizare, autorul arată că ortodocșii trebuie să aibă atitudini de milă față de cei pe care îi socotește în greșeală, greșeală pe care ei trebuie s-o evite; că trebuie să țină seama de elementele pozitive care exprimă noua etapă în curs în

catolicism, cu toată influența exercitată de spiritul juridic roman; să nu se piardă din vedere că întîlnirile bilaterale în care se tratează, de la egal la egal, problemele esențiale teologice pretind o adevărată competență și o formație ecumenică a noii generații; să nu se uite că Occidentul creștin, prin fire rece, reținut și rațional, nu este capabil să aprecieze just și în chip corect «dialogul dragostei» ca etapă necesară, pregătitoare sau concomitentă a «dialogului adevărului» (dialogul teologic), în timp ce în Orientul creștin dragostea inspiră concesiuni reciproce, și că pentru gîndirea creștină orientală pozitivă și clasică important este în primul rînd «dialogul teologic» în sine cu acordul sau dezacordul în expunerea și semnificația înscrisă pe hîrtie, întemeiată pe date, pe documente și argumente.

În partea a treia a articolului, autorul înșiră evenimentele importante care au avut loc în ultimii ani între Bisericele Ortodoxe și cea Romano-Catolică și se oprește la problema dacă prin ridicarea simultană de către Roma și Constantinopol a anatemei reciproce de la 1054, Bisericele Ortodoxe și Romano-Catolică nu au revenit «de fapt» la comuniunea sacramentală ce exista înainte de 1054 între Orient și Occident, în cazul cînd vremea de după schismă nu a dus la o lărgire a prăpastiei prin introducerea de noi divergențe substanțiale dogmatice.

În legătură cu aceasta autorul precizează că între Orient și Occident nu a existat niciodată o înțelegere dogmatică absolută, iar diferențele au constat nu în învățătură diferite asupra substanței, ci au constituit puncte de vedere și opinii diferite asupra unuia și aceluiași mister revelat. Pentru că adevărul unic revelat a fost adunat și interpretat în chip diferit în Orient și în Occident, după temperamentul și caracterul diferite ale popoarelor. Tradițiile diferite nu se excludeau reciproc ci dimpotrivă făceau cu puțință comuniunea între cele două Biserici, pentru că dacă locul diviza, Domnul însuși unifica.

Însă îndepărtarea spirituală, elementele istorico-teologice și alte elemente neteologice, lipsa de înțelegere profundă și de dragoste au dus la neînțelegeri voluntare sau involuntare asupra dogmei, neînțelegeri care au făcut inevitabilă schisma, care, începută mult mai timpuriu, s-a definitivat în evenimentul simbolic și istoric de la 1054, după care a urmat izolarea oficială.

De aceea comuniunea în cele sfinte între catolici și ortodocși este legată astăzi în chip inevitabil de lămurirea citorva divergențe teologice, dintre care unele au un caracter marginal, iar altele se referă la puncte esențiale de credință și de conducere. Ambele categorii de divergențe existau în parte și înainte de schismă, dar după schismă s-au dezvoltat și au îmbrăcat un caracter dogmatic.

Din categoria *divergențelor marginale* fac parte: învățătura despre justificare, învățătura despre Taine, purgatoriul și obligativitatea celibatului sacerdotal. Aceste divergențe au o importanță secundară și nu anulează unitatea Bisericii, ci dimpotrivă ele îmbogățesc expresia unității și devin admisibile cu condiția ca să nu se combată unele pe altele și să nu contradică substanța adevărului; însă este necesar ca să se evite orice împăciuire teologică grăbită și inoportună asupra acestor divergențe.

Din categoria *divergențelor care se referă la puncte esențiale de credință și de conducere* fac parte: cele două dogme referitoare la Fecioara Maria (de la 1854 și 1950), adaosul Filioque la Simbolul de credință și dogma despre primatul dogmatic și infailibilitatea papală (de la 1870).

În continuare Arhimandritul Damaskinos Papandreu cercetează dacă și în ce măsură fiecare din aceste divergențe duc la contradicții care angajează înțelegerea și formularea adevărului unic.

Cele două dogme referitoare la Fecioara Maria nu sînt întemeiate nici pe Sfînta **Scriptură** nici pe **Tradiția apostolică** și deci nu pot fi declarate dogme, deși pietatea ortodoxă inconjoară și îmbracă pe Fecioara Maria cu atribute corespunzătoare.

Adaosul Filioque cu toate că a alterat Simbolul de credință niceoconstantinopolitan (și orice alterare a Simbolului a fost anatematizată de Sinoadele Ecumenice ulterioare), totuși nu ar fi constituit o lovitură fatală pentru unitatea Bisericii dacă n-ar fi intervenit concurența între Orient și Occident în legătură cu convertirea slavilor și cruciadele.

Autorul arată că întrucît rezultatele exegezei biblice contemporane confirmă concepția ortodoxă asupra adaosului Filioque, Biserica Romano-Catolică pare pregătită — după Conciliul al III-lea de la Vatican, — să facă concesiuni în legătură cu adaosul Filioque.

În schimb prin introducerea primatului Scaunului roman și a infailibilității papale, Biserica Romano-Catolică a creat o gravă deviere de la structura episcopală veche a Bisericii. Iar prin faptul că Biserica Romano-Catolică socotește recunoașterea jurisdicției universale a episcopului Romei ca element ecleziologic esențial indispensabil pentru unitatea creștină, această dogmă devine piedica cea mai grea în calea dialogului ecumenic. Pentru aceasta, probabil, după Conciliul al II-lea de la Vatican conducerea Bisericii Romano-Catolice încearcă să înfăptuiască un echilibru între principiul colegialității (sinodal) și principiul absolutist în conducerea Bisericii, cu atât mai mult cu cât în viața Bisericii Romano-Catolice se manifestă susținute tendințe pentru introducerea coresponsabilității în conducere.

De aceea, Arhimandritul Damaskinos Papandreu încheie articolul său cu demonstrarea că este nevoie ca, în vederea înfăptuirii dialogului cu catolicii, ortodocșii să studieze cu dragoste și fără părtinire «cum» și «pentru ce» au apărut divergențele care ne separă din punct de vedere istoric și teologic.

Rădăcinile schismei se găsesc în istorie; de aceea dacă se pornește de la trecut poate fi mai bine și mai ușor înțeles prezentul și în același timp se poate privi cu mai multă responsabilitate viitorul. Desigur trecutul aparține istoriei, prezentul se vede iar viitorul nu poate fi decât în chip relativ prevăzut și sperat.

Pentru aceasta, ca să putem aprecia just prezentul și pentru a pregăti o bază solidă și realistă unității de mâine, este nevoie să fie cercetată în fond istoria. Numai în acest fel vom putea să ne debarasăm de prejudecățile și de judecățile parțiale și nedrepte care în general nu mai corespund situației reale de azi a fraților separați. În schimb dacă nu ne vom întoarce împreună la izvoare este cu puțință ca prăpastia care ne separă să se lărgească și să ajungem la alte împărțiri lăuntrice și la schisme și mai de plins.

Într-adevăr istoria ne înfățișează eforturi de unire îndrăznețe și premature, impuse de rațiuni oportuniste, între Biserici, eforturi care pînă la urmă au ajuns să adincească și să îndrîjească separarea care exista deja. De aceea «ecumenismul în spațiu» care are ca scop acordul între Biserici așa cum ele sînt în prezent constituie o încercare imperfectă și insuficientă, dacă această încercare nu este completată și prin «ecumenismul în timp», — adică prin întoarcerea comună și responsabilă la tradiția Bisericii Vechi și nedespărțite, în care își are izvorul existența tuturor Bisericilor și Confesiunilor.

Avînd în vedere aceasta, autorul socotește că, din punct de vedere ortodox, trebuie înlesnită cercetarea și descoperirea unei soluții apte să facă să reînvie unitatea Bisericii, în așa fel ca să nu ne mulțumim cu un simplu expozeu ideal despre învățătura unității, ci să putem trăi unitatea împreună, în toată integritatea ei, după cum spune Sfîntul Ioan Gură de Aur: «Biserica a fost constituită nu ca noi care sîntem uniți să devenim despărțiți, ci pentru ca toți cei ce sînt despărțiți să se unească». Iar aceasta o putem face cum spunea Patriarhul ecumenic Atenagora — «fără a înlătura toate elementele negative din trecut, vom putea totuși depăși toate piedicile și vom putea restabili deplina încredere reciprocă și frățească numai prin dragoste; numai în respect reciproc vom putea instaura o nouă stare de spirit în acțiunea de apropiere, vom putea construi pe temelii solide și sigure unitatea noastră în Iisus Hristos, singurul Cap al Bisericii».

Pr. Prof. Liviu Stăn, *Ortodoxia în zările ecumenismului. Perspective ecumenice*, în «Mitropolia Olteniei», XXII (1970), nr. 5—8, p. 743—777.

În cadrul năzuinței statornice pentru unitate, care preocupă atât lumea în genere pentru înfăptuirea unității neamului omenesc prin înfrățirea și pacea între toate popoarele și statele, cât și lumea creștină pentru refacerea unității ecumenice a creștinătății, în ultimele decenii au avut și au loc preocupări stăruitoare ale conducătorilor și teologilor Bisericilor Ortodoxe. În conferințele, întrunirile și întîlnirile dintre întîistătători, ierarhi și teologi sînt permanente examinate problemele de natură teologică și profană ce se pun Ortodoxiei în vremea de față. Profilul teologic cu adevărat ecu-

menic pe care l-au căpătat dezbaterile problemelor puse în discuție au situat Ortodoxia într-o perspectivă ecumenică nevăzută de largă.

În studiul său autorul cercetează îndeaproape stadiul la care au ajuns problemele puse în discuție ori au fost numai schițate, făcând interesante considerații asupra necesității ca problemele importante să fie dezbătute în cercuri cât mai largi de teologi și scriitori ai Bisericilor Ortodoxe pentru a putea fi puse în deplină lumină și acele teze și aspecte care nu sînt încă pe deplin lămurite ori sînt în prezent numai schițate. În această perspectivă sînt analizate, cu întemeiere pe o bogată bibliografie adecvată, următoarele probleme :

— *Unirea Bisericilor*, cu specială referire la : «Unitatea creștină» și la «unitatea Bisericii» ; — *Ecumenicitatea Bisericii* ; — *Sinodul ecumenic*, cu referire la perspectiva unui «Prosinod ecumenic» și a «Sinodului ecumenic», precum și la «Modul de convocare și de prezidare a unui Sinod interortodox restrîns și a Sinodului ecumenic» ; — *Teologumele* ; — *Iconomia* ; — *Intercomuniunea* ; — *Factorii nereligioși ai vieții bisericești* ; — *Dialogul ecumenic*.

După ampla dezvoltare dată fiecărei probleme, autorul concludă că discuțiile între reprezentanții Bisericilor Ortodoxe s-au situat pe poziția tradițională avînd în vedere că elementele de bază nu pot fi modificate fără a desfigura întregul chip al Bisericii creștine din primele zece veacuri, chip fără care nici o Biserică și nici o ecleziologie nu se poate imagina.

În acest fel s-a demonstrat că Ortodoxia oferă suportul cel mai sigur și mai autentic atît pentru gîndirea ecumenică, oricît ar fi de avansată aceasta, cît și pentru lucrarea ecumenică de cel mai larg orizont. Întrucît, cu valențele ei ecumenice, Biserica Ortodoxă stă la rîspîntia frămîntărilor ecumenice ca un polarizator și catalizator al tuturor acțiunilor gîndite și pornite în spiritul misiunii sale mîntuitoare spre binele tuturor oamenilor.

Prof. Pandele Olteanu, *Metoda filologiei comparate în studierea izvoarelor și în identificarea versiunii neogrecești a operei «Scara» tradusă de mitropolitul Varlaam*, în «Mitropolia Olteniei», XXII (1970), nr. 5—8, p. 543—566.

Un studiu aprofundat și larg întemeiat pe comparația de texte asupra izvoarelor operelor mitropolitului Varlaam — *Cazania* și îndeosebi *Leastvița*.

Pornind de la constatarea că în istoria culturii și a literaturii noastre vechi, importanța mitropolitului Varlaam crește prin cunoașterea temeinică a contribuției sale la dezvoltarea limbii literare, la promovarea culturii în limba vorbită de popor și prin lupta dusă pentru apărarea credinței străbune a poporului român din toate ținuturile, — autorul a căutat să stabilească legăturile de gîndire ale acestui umanist ortodox cu anumite școli și curente existente în lumea ortodoxă în epoca veacului al XVI-lea și al XVII-lea, demonstrînd că încadrarea mitropolitului Varlaam în curentul baroc constituie o «afirmație» neîntemeiată și riscată.

După o succintă prezentare a raporturilor între *Cazania* lui Varlaam și *Cartea numită «Tezaurul»* a lui Damaschin Studitul, din care se constată că nu versiunea slavă a operei lui Damaschin Studitul a stat la baza *Cazaniei* lui Varlaam (care este mult mai dezvoltată), ci că la baza atît a traducerii slave cît și a *Cazaniei* lui Varlaam a stat o veche traducere a originalului neogrecesc, — autorul trece la studierea prin metoda filologiei comparate a raporturilor între *Leastvița* sau *Klimax* (a Sfîntului Ioan Scărarul) tradusă de mitropolitul Varlaam la 1618 și textul originalului neogrecesc după care a tradus, originalul identificat de autor în *Scara paradisului* sau *cu-vîntări ascetice*, de Maxim Margunios (1542—1602), care făcea parte din același curent ortodox de redeşeptare națională prin cultură ca și Damaschin Studitul.

Paralela pe de o parte între textul editat în Patrologia Greacă (tom. LXXXVIII) a operei Sfîntului Ioan Scărarul și între versiunea neogrecescă a lui Maxim Margunios, și, pe de altă parte, între versiunea lui Maxim Margunios și între traducerea Mitropolitului Varlaam (paralelă însoțită de ample analize lingvistice) evidențiază faptul că *Leastvița* în *tălmăcirea mitropolitului Varlaam reprezintă de fapt versiunea*

românească a originalului neogrecesc al lui Maxim Margunios, ale cărui opere se răspîndiseră de timpuriu în țările române.

În concluzie, autorul afirmă că mitropolitul Varlaam a urmat ca izvoare și modele lucrările mai multor scriitori din curentul neogrecesc — curent umanisto-renașcentist de întărire a Ortodoxiei, de culturalizare a maselor largi ale poporului prin opere scrise în limba vorbită de el. Mitropolitul Varlaam se încadrează în acest curent progresist și profund ortodox, pe care-l promovează în cultura românească prin întreaga sa activitate și prin opera scrisă în limba vorbită de poporul român (din ținutul Neamț), împletită cu elemente cărturărești, urmărind luminarea cit mai directă și nemijlocită a poporului român.

Iar prin larga răspîndire pe care au avut-o operele sale pe întreg teritoriul locuit de români, mitropolitul Varlaam a contribuit la dezvoltarea limbii române literare și la înfăptuirea unității noastre politice de mai tirziu.

P.V.I.

Marian Popa, *Dicționar de literatură română contemporană*, Editura «Albatros», București, 1971, 672 p.

Carte importantă și binevenită și pentru specialiști și pentru nespecialiști (dar care iubesc literatura și se interesează de ea din pasiune), *Dicționarul de literatură contemporană* se deschide printr-un «Avertisment» (p. 5—6) al autorului, în care ține să precizeze că acest dicționar este, în felul lui, «primul în istoria literaturii române», fiind «dedicat fenomenului literar din ultimul sfert de secol» de la noi.

Se fac apoi unele considerații privitoare la modul cum este abordat în dicționar fenomenul literar specific ultimului sfert de veac precum și — în legătură cu aceasta — la tehnica de lucru în redactarea materialului așa-zis brut.

După «Avertisment» urmează partea de «dicționar» propriu-zis (p. 9—672) în care sînt fișate peste 600 de nume de scriitori și titluri de reviste (apărute și care își desfășoară activitatea în acest răstimp).

Dicționarul are în vedere atât «literatura de limbă română cit și pe cea a naționalităților conlocuitoare».

Scriitorii (și revistele) sînt prezentați în medaliaoane monografice de întinderi diferite, «în funcție de unanimitatea relativă a acceptării scriitorului ca valoare».

Fiecare medalion monografic este alcătuit — cînd e vorba de scriitori — din indicarea principalelor date biografice și bibliografice, cu considerații analitico-critice, fie sumare de tot, fie mai detaliate, asupra scrierilor mai reprezentative ale lor, interpretate în lumina ideologiei științifice, materialist-marxiste.

Ca date biografice esențiale se dau, pentru fiecare scriitor: numele și prenumele (și pseudonimul literar pentru cei cunoscuți astfel); data și locul nașterii, pentru cei în viață (iar pentru cei decedați — și data și locul morții); activitatea intelectuală de bază pe care o desfășoară și care l-a consacrat: poet, prozator, dramaturg, istoric, critic literar, eseist etc.; studiile medii și superioare făcute, cu arătarea liceului sau a altor școli echivalente, a facultății sau a altor institute superioare similare absolvite în țară sau peste hotare, indicîndu-se anul absolvirii. Sînt consemnate de asemenea, alte activități și însărcinări literare sau cultural-educative îndeplinite pînă la zi: conducători (directori, președinți) sau membri în comitetele de conducere de redacție ale unor publicații, conducători sau activiști în instituții sau așezăminte de cultură, literatură și artă etc.

Partea bibliografică din cadrul medalionului cuprinde: consemnarea apariției — în ordine cronologică — a principalelor lucrări ale scriitorului respectiv, cu stăruire asupra operei sau operelor mai reprezentative. Asupra acestora se fac, cum am spus, considerații analitico-critice, încercîndu-se a se proiecta și a se fixa locul acestor scrieri în patrimoniul literaturii române generale, ca valori perene. Scrierile considerate mai puțin reprezentative pentru definirea activității și a profilului scriitorului sînt indicate la sfîrșitul medalionului într-o notă intitulată «Alte opere», pe care nu o întîlnim însă la fiecare scriitor.

Caracteristica literaturii din ultimii 25 de ani, de la Eliberare pînă azi — remarcă autorul *Dicționarului* în «Avertisment» — fiind «afluența de tinerețe», era de așteptat

ca «mai bine de jumătate din volumul dicționarului» să cuprindă pe scriitorii generației noi, pe scriitorii tineri, formați în această vreme.

Am spus că întinderea medalioanelor este variată: «în funcție de unanimitatea relativă a acceptării scriitorului ca valoare». Cum este firesc, cele mai întinse medalioane — unele din ele adevărate micromonografii — sînt dedicate unor scriitori consacrați încă înainte de Eliberare, dar care desfășoară și după aceea o susținută și rodnică activitate literară, de data aceasta de profil și orientare nouă. Așa de pildă lui Lucian Blaga îi sînt rezervate aproape 30 de coloane în *Dicționar*, lui George Călinescu peste 29 de coloane, lui Mihail Sadoveanu 21 de coloane, lui Tudor Arghezi aproape 20 de coloane, lui Tudor Vianu aproape 19 coloane, lui Camil Petrescu 15 coloane, iar lui Cezar Petrescu 11 coloane, ca să cităm numai pe aceștia.

Dar de medalioane mai întinse se bucură și mulți dintre scriitorii mai în vîrstă sau din generația tînără, consacrați prin activitatea lor — după 23 August 1944. Amintim dintre aceștia pe Marin Preda, cu peste 12 coloane în *Dicționar*, Eugen Barbu, cu peste 11 coloane, Mihai Beniuc cu 7 coloane, Aurel Baranga și Titus Popovici cu câte 6 coloane, Nicolae Labiș cu 5 coloane.

Din lectura atentă a *Dicționarului* se poate observa ușor că «dicționarul s-a oprit asupra prozatorilor, poezilor, dramaturgilor, a istoricilor literari, a criticilor, a eseistilor și publicațiilor de valoare, precum și asupra traducătorilor cu deosebite merite».

În ceea ce privește obiectivitatea științifică în munca de redactare, «un principiu de bază care ne-a condus la redactare — spune autorul — a fost să lăsăm să vorbească faptele și opiniile unanime, interzicîndu-ne simpatiile, punctele de vedere hazardate ale fanteziei și originalității, impreciziile egalizatoare ale înfloriturilor și culorile expresiei». Căci «un autor de dicționar trebuie să fie înainte de orice o absență atentă».

Citit cu atenție, *Dicționarul de literatură română contemporană* al lui Marian Popa, te introduce ușor în vastul și variatul peisaj al literaturii vremii noastre, te orientează și te lămurește asupra multor probleme ale fenomenului literar actual. De aici și importanța deosebită pe care o prezintă. Păcat însă că despre unii scriitori, destul de reprezentativi de altfel, — cum este cazul poetului Ion Barbu (mort în 1961), care cîntărește greu în balanța realelor valori ale literaturii noastre — nu se face nici o mențiune — și lucrul acesta este o mare carență, de care va trebui să se țină seama la o eventuală nouă ediție a *Dicționarului*.

ADRIAN N. POPESCU

Mitropolitul Tit Simeirea, *Epilogul în «Octoiul slavon» (Minăstirea Dealul, 1510) și identitatea de tipograf a lui Macarie din Muntenegru (1493—1496)*, în «Mitropolia Olteniei», XXII (1970), nr. 5—8, p. 605—620.

Studiul constituie un capitol din lucrarea *Prima tipografie română*, aflată în curs de pregătire. Autorul demonstrează că a fost «cam grăbită» afirmația mai multor cercetători că ieromonahul Macarie, tipograful din Țara Românească (1508—1512), este una și aceeași persoană cu ieromonahul Macarie tipograful Muntenegrean (1494—1495), întrucît «epilogul» din *Octoiul* tipărit în Țara Românească (1510) se «potrivește aproape cuvînt în cuvînt» cu «prologul» din *Octoiul* tipărit la Cetinje (1494).

Pentru susținerea punctului său de vedere, autorul — întemeiat pe o bogată și critic aleasă bibliografie — analizează comparativ mai întîi «postfața *Liturghiei*» tipărită la Minăstirea Dealul (1508) și «prologul *Octoiului*» tipărit la Cetinje (1494) și concludе că între ele nu se deslușește nici un fel de potrivăală. După aceea autorul se oprește îndeaproape asupra greșelilor cronologice pe care le cuprind postfețele *Liturghiei* (1508), *Octoiului* (1510) și *Tetraevangheliarului* (1512) tipărite în Țara Românească, greșeli pe care ieromonahul Macarie din Muntenegru nu le-ar fi putut să-vîrși. De aceea autorul concludе că «Smeritul monah și preot Macarie», tipograful celor trei cărți tipărite în Țara Românească, nu este ieromonahul Macarie din Muntenegru, pentru că — întrucît tipărea printre străini — ar fi precizat, așa cum se făcea totdeauna și locul său de baștină «ot Cerniie gori». Îar lipsa acestei precizări arată că ieromonahul Macarie, care a tipărit cele trei cărți în Țara Românească, nu a avut nevoie să precizeze locul său de baștină pentru că tipărea în țara sa,

În al doilea rând autorul demonstrează, pe baza unei analize a cuprinsului celor două *Octoihuri* (1494 — Cetinje și 1510 — Țara Românească), că totala deosebire de text și de aranjare a materialului constituie *dovada internă* că Octoihurile de la Cetinje din 1494 n-a fost modelul *Octoihurii* tipărit în Țara Românească la 1510, textele fiind total diferite și ca limbă și ca cuprins ceea ce nu s-ar fi întâmplat dacă tipograful ar fi fost același ieromonah Macarie din Muntenegru.

În al treilea rând autorul aduce exemple care dovedesc că practica vechilor tipografi arată că epilogul (uneori și prologul) cărților ce tipăreau consta fie în «facerea» lor proprie, fie în «potrivirea» la cărțile lor a unor colofoane de la cărți tipărite mai înainte. Așa s-a putut întâmpla și cu epilogul *Octoihurii* tipărit în Țara Românească, la 1510, care a putut fi «potrivit» după «prologul» *Octoihurii* tipărit la Cetinje, în 1494, carte ajunsă în mâna tipografului din Țara Românească pe diferite căi.

De aceea, concluce autorul, «potriveala dintre epilogul *Octoihurii* (Mănăstirea Dealul, 1510) cu prologul *Octoihurii* (Cetinje, 1494) nu este o dovadă că «smeritul monah și preot Macarie» românul este una și aceeași persoană cu «preotul și monahul Macarie» muntenegreanul.

Gh. C a r d a ș, *Odiseea celui mai vechi manuscris inedit al «Cronicii» lui Grigore Ureche*, în «Mitropolia Olteniei», XXII (1970), nr. 5—8, p. 567—586.

Pornind de la constatarea unanimă a specialiștilor că descoperirea celui mai vechi manuscris al *Cronicii* lui Grigore Ureche constituie un eveniment cultural și pune la punct unele ipoteze nerezolvate din trecutul istoriografiei românești, autorul redă succint unele rezultate ale cercetărilor sale mai vechi (după comunicarea ținută la Institutul de istorie al Academiei Române, la 28 noiembrie 1951) asupra grafiei manuscrisului (proprietate personală) pe care-l datează în jurul anului 1665.

Grigore Ureche, autorul *Cronicii* socotite cel dintâi tratat de istorie a Țării Moldovei, este figura cea mai de seamă a manifestărilor literare originale cu caracter istoric din veacul al XVII-lea, care reprezintă o adevărată renaștere a scrisului românesc de pretulindeni.

După moartea lui Grigore Ureche, manuscrisul autograf al *Cronicii* sale (ori o copie făcută de diacul său Marco) a rămas celor două fiice — Antimia și Alexandra, de la care manuscrisul ajunge în posesia rudeniei lor Gavriiliță Costache. Acesta stabilit la Roșiari, ținutul Fălciului, angajează ca profesor al copiilor săi pe Simion Dascălul din Transilvania, cărui, probabil în 1660, i se încredințează manuscrisul *Cronicii* lui Grigore Ureche (oprită la anul 1595), pentru a o adnota și a crea o «ediție augmentată și completă».

După *Cronica* redactată de Simion Dascălul (la care s-au făcut unele interpolări) au fost făcute mai multe copii între care se desprinde filiația a două categorii: copii manuscrise *lacunare* din care lipsesc sfârșitul *Cronicii* și câteva titluri de capitole; și cea mai veche copie făcută de Ioniță Racoviță înainte de 1670 și adusă la București de stolnicul Constantin Cantacuzino; această copie reprezintă manuscrisul nou descoperit, după care în decursul timpului s-au făcut în Țara Românească, mai multe copii.

Studiind datele pe care le oferă însemnările făcute pe foile manuscrisului *Cronicii* lui Grigore Ureche de către diferiți cititori și de unii proprietari temporari ai lui (mulți anonimi), autorul reușește să reconstituie documentar odiseea manuscrisului, salvat miraculos timp de peste trei veacuri. Locul de refugiu al manuscrisului *Cronicii* lui Grigore Ureche l-au constituit mănăstirile românești, unde au fost păstrate în vremuri de bejenie mărturiile istorice ale trecutului nostru: manuscrise prețioase, documente, cărți rare și alte obiecte de preț.

P.V.I.

3 COLINDE POPULARE

a. IATĂ VIN COLINDĂTORI

Allegretto (♩ = 84)

ar. de Tib. Brediceanu

S.

A.

T.

B.

1. Co - lin - dă, co - lin - dă, Co - lin - dă, co - lin - dă,
 2. Co - lin - dă, co - lin - dă, Co - lin - dă, co - lin - dă,
 3. Co - lin - dă, co - lin - dă, Co - lin - dă, co - lin - dă,

1. Ia - tă vin co - lin - dă - tori Zo - ri - le-s
 2. Și ei vin me - reu, me - reu Zo - ri - le-s
 3. Dum - ne - zeu a - de - vă - rat Zo - ri - le-s

1. Ia - tă vin co - lin - dă - tori Zo - ri - le-s
 2. Și ei vin me - reu, me - reu Zo - ri - le-s
 3. Dum - ne - zeu a - de - vă - rat Zo - ri - le-s

1. Ia - tă vin co - lin - dă - tori Zo - ri - le-s
 2. Și ei vin me - reu, me - reu Zo - ri - le-s
 3. Dum - ne - zeu a - de - vă - rat Zo - ri - le-s

B.

1. Co - lin - dă, co - lin - dă, co - lin - dă, Zo - ri - le-s
 2. Co - lin - dă, co - lin - dă, co - lin - dă, Zo - ri - le-s
 3. Co - lin - dă, co - lin - dă, co - lin - dă, Zo - ri - le-s

p

dal — — be, Noap — tea pe la cîn — tă —
 dal — — be, Și ne-a — duc pe Dum — ne —
 dal — — be, Soa — re-n ra — ze lu — mi —

p

dal — — be, Noap — tea pe la cîn — tă —
 dal — — be, Și ne-a — duc pe Dum — ne —
 dal — — be, Soa re-n ra — ze lu — mi —

p

dal — — be, Noap — tea pe la, pe la cîn — tă —
 dal — — be, Și ne-a — duc, ne-a — duc pe Dum — ne —
 dal — — be, Soa — re-n ra — ze, ra — ze lu — mi —

p

dal — — be, Noap — tea pe la cîn — tă — tori.
 dal — — be, Și ne-a — duc pe Dum — ne — zeu.
 dal — — be, Soa — re-n ra — ze lu — mi — nos.

attaca:

tori.
zeu.
nat.

tori.
zeu.
nat.

tori.
zeu.
nat.

v

Co — lin — dă,
Co — lin — dă,
Co — lin — dă,

co — lin — dă,
co — lin — dă,
co — lin — dă,

co — lind _____

b. SXS ÎN VÎRFUL MĂNTELĂI

Andantino (♩ = 88)

S.

1. Sus în vîr - ful mun - te - lui, Le - rui Doam - ne,
 2. Pe o sca - ră de ar - gînt, Le - rui Doam - ne,

A.

1. Sus în vîr - ful mun - te - lui, Le - rui Doam - ne,
 2. Pe o sca - ră de ar - gînt, Le - rui Doam - ne,

T.

1. Sus în vîr - ful mun - te - lui, Le - rui Doam - ne,
 2. Pe o sca - ră de ar - gînt, Le - rui Doam - ne,

B.

1. Sus în vîr - ful mun - te - lui, Le - rui
 2. Pe o sca - ră de ar - gînt, Le - rui

Domn din cer, Pe la cru - cea bra - du - lui.
 Domn din cer, Se co - boa - ră Dom - nul Sfînt.

Domn din cer, Pe la cru - cea bra - du - lui.
 Domn din cer, Se co - boa - ră Dom - nul Sfînt.

Domn din cer, Pe la cru - cea bra - du - lui.
 Domn din cer, Se co - boa - ră Dom - nul Sfînt.

Domn din cer, Pe la cru - cea bra - du - lui.
 Domn din cer, Se co - boa - ră Dom - nul Sfînt.

Domn din cer, Pe la cru - cea bra - du - lui.
 Domn din cer, Se co - boa - ră Dom - nul Sfînt.

c. GAZDE MARI, NU MAI DORMIȚI

L'istesso tempo (♩ = 88)

S.

1. Gaz-de mari nu mai dor-miți, Li-li-oa-ră tran-da-fir,
 2. Da-i vre-me de co-lin-dat, Li-li-oa-ră tran-da-fir,
 3. Da-i vre-me de-m-po-do-bit, Li-li-oa-ră tran-da-fir,

A.

1. Gaz-de mari nu mai dor-miți, Li-li-oa-ră tran-da-fir,
 2. Da-i vre-me de co-lin-dat, Li-li-oa-ră tran-da-fir,
 3. Da-i vre-me de-m-po-do-bit, Li-li-oa-ră tran-da-fir,

T.

1. Gaz-de mari nu mai dor-miți, Tran-da-fir,
 2. Da-i vre-me de co-lin-dat, Tran-da-fir,
 3. Da-i vre-me de-m-po-do-bit, Tran-da-fir,

B.

nu mai dor-miți,
 de co-lin-dat,
 de-m-po-do-bit,

1.2.3.

Că nu-i vre-me de dor-mit.
 Și co-co-șii au cin-tat. Și Cră-ciu-nul a so-sit.
 Și Cră-ciu-nul a so-sit.

Că nu-i vre-me de dor-mit.
 Și co-co-șii au cin-tat. Și Cră-ciu-nul a so-sit.
 Și Cră-ciu-nul a so-sit.

Că nu-i vre-me de dor-mit.
 Și co-co-șii au cin-tat. Și Cră-ciu-nul a so-sit.
 Și Cră-ciu-nul a so-sit.

Că nu-i vre-me de dor-mit.
 Și co-co-șii au cin-tat. Și Cră-ciu-nul a so-sit.
 Și Cră-ciu-nul a so-sit.

NOI ȚMBLĂM ȘI COLINDĂM

Colind moldovenesc

Allegretto

ar. de M. Bîrcă

S. Noi um-blăm și co-lin-dăm, Flo - ri - le dal - be! Și pe Dum - ne -

A. Scu-lați, scu - lați bo-ieri - mari, scu -

T. la, scu -

B.

zeu pur-tăm, Flo - ri - le dal - be! Mi-ti-tel și-n-fă-șă-țel -

lați, scu - lați, Flo - ri - le dal - be Scu - lați bo - ieri -

lați, scu-lați bo - ieri! Mi - ti - tel și-n-fă - șă -

Scu - lați, scu - lați bo - ieri - mari, scu - lați,

Flo - ri - le dal - be! Și la fa-ță-i fru-mu-șel, Flo - ri - le dal - be!

Flo - ri - le dal - be! Și la fa-ța-i fru-mu-șel, Flo - ri - le dal - be!

țel Flo - ri - le dal - be! Scu-lați bo - ieri Flo - ri - le dal - be!

scu - lați Scu - lați bo - ieri, Flo - ri - le dal - be!

Fa-şa-i dal-bă de mă-ta-să, Flo-ri-le dal-be! Scu-te-cel de u-su-nic,
 Fa-şa-i dal-bă de mă-ta-să, Flo-ri-le dal-
 Fa-şa-i dal-bă de mă-ta-să, Flo-ri-le dal-be!
 Fa-şa-i dal-bă,

Flo-ri-le dal-be! Flo-ri-le dal-be, Flo-ri-le
 be, Flo-ri-le dal-be! Ti-chi-u-ţa-i de bum-bac, Flo-ri-le
 Moa-le să-i fi-e la trup, Flo-ri-le dal-be, Flo-ri-le
 Ti-chi-u-ţa-i de bum-bac! Flo-ri-le

dal-be!
 dal-be! Moa-le să-i fi-e la cap Flo-ri-le dal-be!
 dal-be! Flo-ri-le dal-be, Flo-ri-le dal-be!
 dal-be! Flo-ri-le dal-be, Flo-ri-le dal-be!

p
Dar ce e - ste-n fun - dul ei? Flo - ri-le dal - be!

p
Dar ce e - ste-n fun-dul ei, ce e - ste-n fun-dul ei?

p
Dar ce e - ste-n fun-dul ei? Flo - ri-le dal - be! Flo - ri-le

p
Dar ce e - ste-n fun-dul ei? Flo - ri-le

mf
E - ste-o

ff
E - ste-o pia - tră ne - sti ma - tă, E - ste-o

mf
dal - be! Flo - ri-le dal - be Flo - ri-le dal - be! E - ste-o

mf
dal - be! Flo - ri-le dal - be Flo - ri-le dal - be! E - ste-o

pia - tră ne - sti - ma - tă, Flo - ri - le

pia-tră ne-sti-ma-tă ce cu-prin-de lu-mea toa-tă, Ța-ri-gra-dul ju-mă-ta-te Ru-sa-li-mu-a tre-ia

pia - tră ne - sti - ma - tă, Flo - ri - le

pia - tră ne - sti - ma - tă, Flo - ri - le

dal - be! De cu - prin - de lu - mea toa - tă,
 par - te. S-a scu - lat o cu - co - ni - ță și ni - a dat o pă - ră - lu - ță, s-a scu -
 dal - be! De cu - prin - de lu - mea toa - tă,
 dal - be! De cu - prin - de lu - mea toa - tă,

Flo - ri - le dal - be! La mulți ani cu să - nă -
 lat un co - co - naș și ni - a dat un găl - be - naș. La mulți ani cu să - nă -
 Flo - ri - le dal - be!
 Flo - ri - le dal - be!

rall.
 ta - te că - i mai bu - nă de cit toa - te. Flo - ri - le dal - be flori!
 ta - te că - i mai bu - nă de cit toa - te. Flo - ri - le dal - be flori!
 Flo - ri - le dal - be flori!
 Flo - ri - le dal - be flori!

ÎN BETHLEEM S-A NĂSCUT HRISTOS

Allegretto moderato

ar. de Vasile I. Popovici

Solo
(Contralto ori Bas)

1. În Be - -tle - em
2. Hri - stos s-a năs -
3. În scu - te - ce la
4. Ma - gii de la

s-a năs - cut Hri - stos Ca să fi - e
cut - fă - cu - rat Din mai - că făr' -
în - fă - şu - rat De în - geri în -
Ră - să - rit Cu da - ruri că

lu mii sprē fo los. Dom - nul Hri - stos, Dom - nul Hri -
de - bār - bat. Dom - nul Hri - stos, Dom - nul Hri -
con - ju - rat. Dom - nul Hri - stos, Dom - nul Hri -
au - ve - nit. Dom - nul Hri - stos, Dom - nul Hri -

tos.
tos.
tos.
tos.

S.
A.

T.
B.

mf

Dom - nul Hri - stos, Dom - nul Hri -

1. 2. 3 | 4

Moderato, molto espressivo

Solo
(Contralto ori Bas)

Doam - ne I - su -
zeu fi -

stos. tos.

S.
A.

T.
B.

p (gura închisă)

attaca:

loco

mp *p*

se Hri - stoa - se Tu ești zori prea
ind din fi - re Ai lă - at chip

The first system of the musical score consists of three staves. The top staff is a vocal line in G major (one flat) with lyrics. The middle two staves are piano accompaniment, with the right hand playing chords and the left hand playing a bass line. The music is in 4/4 time.

lu - mi - noa - se, Tu ești ra - za cea cu -
de-o me - ni - re, Și Te-ai dat spre răs - tig -

The second system of the musical score consists of three staves. The top staff is a vocal line in G major with lyrics. The middle two staves are piano accompaniment. The music continues in 4/4 time.

ra - tă — Și — lu - mii a - de - vă -
ni - re — Pen - tru-a noas - tră min - tu -

ra - tă. 2. Dum - ne - i - re. —

Tempo I

S. A.

T. B.

attaca:

p

Voce solo

Cu to - ții să ne-n-chi - năm, — Naș - te - rea s-o

mf

mp

lă - u - dăm, Cu to - ții, cu to - ții, Pin' la cea-sul mor - ții.

Cu to - ții să ne-n-chi - năm, — Naș - te - rea s-o lă - u - dăm —

mf

mf

Cu to ții, cu to - ții Pin' la cea-sul mor - ții

Solo

Dom - nul Hri - stos, Dom - nul Hri - stos,

mp

rit.

Dom - nul Hris - tos.

f Dom - nul Hri - stos, Dom - nul Hri - stos.

f

rit.

PRAZNIC LUMINOS

Cîntec de stea din Ardeal

Încetinel

ar. de Timotei Popovici

S.

1. Praz-nic lu-mi-nos,
2. Ra-iul cel în-chis,
3. În-ge-rii cîn-tau,
4. El îl că-u-ta,

Stră-lu-cit, fru-mos,
Azi iar s-a des-chis,
Păs-tori flu-ie-rau,
Vo-ind mor-ții-a-da,

A.

1. Praz-nic lu-mi-nos,
2. Ra-iul cel în-chis,
3. În-ge-rii cîn-tau,
4. El îl că-u-ta,

Stră-lu-cit, fru-mos,
Azi iar s-a des-chis,
Păs-tori flu-ie-rau,
Vo-ind mor-ții-a-da,

T.

1. Praz-nic lu-mi-nos,
2. Ra-iul cel în-chis,
3. În-ge-rii cîn-tau,
4. El îl că-u-ta,

Stră-lu-cit fru-mos,
Azi iar s-a des-chis,
Păs-tori flu-ie-rau,
Vo-ind mor-ții-a-da,

B.

1. Praz-nic,
2. Ra-iul,
3. În-geri,
4. El îl,

praz-nic lu-mi-nos,
ra-iul cel în-chis,
în-ge-rii cîn-tau,
el îl că-u-ta,

Stră-lu-cit fru-mos,
Azi iar s-a des-chis,
Păs-tori flu-ie-rau,
Vo-ind mor-ții-a-da,

Azi ne-a ră-să-rit,
Șer-pe-lui cum-plit,
Ma-gii se-n-chi-nau,
Dar prun-cul I-sus,

Și ne-a-n-ve-se-lit.
Ca-pul s-a zdro-bit.
Toți se bu-cu-rau.
Din ța-ră s-a dus.

Azi ne-a ră-să-rit,
Șer-pe-lui cum-plit,
Ma-gii se-n-chi-nau,
Dar prun-cul I-sus,

Și ne-a-n-ve-se-lit.
Ca-pul s-a zdro-bit.
Toți se bu-cu-rau.
Din ța-ră s-a dus.

Azi ne-a ră-să-rit,
Șer-pe-lui cum-plit,
Ma-gii se-n-chi-nau,
Dar prun-cul I-sus,

Și ne-a-n-ve-se-lit.
Ca-pul s-a zdro-bit.
Toți se bu-cu-rau.
Din ța-ră s-a dus.

mos,
chis,
rau,
da,

Azi ne-a ră-să-rit,
Șer-pe-lui cum-plit,
Ma-gii se-n-chi-nau,
Dar prun-cul I-sus,

Și ne-a-n-ve-se-lit.
Ca-pul s-a zdro-bit.
Toți se bu-cu-rau.
Din ța-ră s-a

Că Min-tu - i - Și stră-mo - șii Dar I - rod e - Fi - e lă - u -	to - rul ia - ră ra dat	Și iz - bă - vi - Prin Sfin - ta Fe - Și se tul - bu - Bi - ne - cu - vin -	to - rul cioa - ră ra tat
Că Min-tu - i - Și stră-mo - șii Dar I - rod e - Fi - e lă - u -	to - rul ia - ră ra dat	Și iz - bă - vi - Prin Sfin - ta Fe - Și se tul - bu - Bi - ne - cu - vin -	to - rul cioa - ră ra tat
Că Min-tu - i - Și stră-mo - șii Dar I - rod e - Fi - e lă - u -	to - rul ia - ră ra dat	Și iz - bă - vi - Prin Sfin - ta Fe - Și se tul - bu - Bi - ne - cu - vin -	to - rul cioa - ră ra tat
lit. _____ bit. _____ rau. _____ dus. _____	Că Min-tu - i - Și stră-mo - șii Dar I - rod e - Fi - e lă - u -	to - rul ia - ră ra dat	Și iz - bă - vi - Prin Sfin - ta Fe - Și se tul - bu - Bi - ne - cu - vin -

Cu trup Iar s-au De Naș - În veac	s-a năs - cut, în - no - it, te - rea sa, și în veac,	Cu trup Iar s-au De Naș - În veac	s-a năs - cut. în - no - it. te - rea sa. și în veac.
Cu trup Iar s-au De Naș - În veac	s-a năs - cut, în - no - it, te - rea sa, și în veac,	Cu trup Iar s-au De Naș - În veac	s-a năs - cut. în - no - it. te - rea sa. și în veac.
Cu trup Iar s-au De Naș - În veac	s-a năs - cut, în - no - it, te - rea sa, și în veac,	Cu trup Iar s-au De Naș - În veac	s-a năs - cut. în - no - it. te - rea sa. și în veac.
Cu trup Iar s-au De Naș - În veac	s-a năs - cut, în - no - it, te - rea sa, și în veac,	Cu trup Iar s-au De Naș - În veac	s-a năs - cut. în - no - it. te - rea sa. și în veac.

